

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 19 Δεκεμβρίου 2021 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 693

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΑ

Θα κάνουμε Χριστούγεννα χωρίς lockdown

Ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα, στη συνέντευξή του στην «Κ», διαβεβαιώνει πως το lockdown με τα σημερινά δεδομένα δεν είναι μέσα στα σενάρια της κυβέρνησης. Τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής των Επισημόνων αξιολογούν ωστόσο τα δεδομένα καθημερινά. **Σελ. 8**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Αλλαγές στις Λίμνες πριν από το κονδύλι

Πληροφορίες της «Κ» θέλουν τη χρηματοδότηση για τις λίμνες να μην είναι δεδομένη, καθώς ένα τέτοιο αίτημα μπορεί να εξεταστεί μόνο αν οι τεχνικές του προδιαγραφές είναι εναρμονισμένες με πρότυπα και νομοθεσίες της Ε.Ε. **Σελ. 6**

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Μία ήττα προαναγγελλείσασ

Η Λευκωσία δεν κατόρθωσε ούτε να επιβάλει κυρώσεις στην Τουρκία αλλά ούτε, όπως φαίνεται, να πείσει για το δίκαιο των αιτημάτων της τους Ευρωπαίους εταίρους της. **Σελ. 10**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΕΝΤΩΝΑΣ

Ανανέωση σχέσης πολίτη-κράτους

Η διαμόρφωση πιο ενημερωμένων πολιτών είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με την οικοδόμηση δραστηρίων κοινωνιών, λέει στην «Κ» ο Επίτροπος του Πολίτη Παναγιώτης Σεντώνας. **Σελ. 16**

ΕΛΛΑΔΑ

Αναχώματα εναντίον της «Ομικρον»

Η κυβέρνηση στην Ελλάδα έχει το βλέμμα στραμμένο στη μετάλλαξη «Ομικρον» με στόχο την κατά το δυνατόν καθυστέρηση στην εξάπλωσή της. Αποκλείει ο Κυρ. Μητσοτάκης το lockdown. **Σελ. 17**

Βολιδοσκοπήση Κασουλίδη για το υπουργείο Εξωτερικών

Συζητείται η διαδοχή Χριστοδουλίδη τη στιγμή που το ΥΠΕΞ βράζει με αιτήματα

Τον Ιωάννη Κασουλίδη βολιδοσκοπήσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για να αντικαταστήσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Η συζήτηση των δύο είχε γίνει την εβδομάδα του περιβόητου πολιτικού γραφείου. Ο Πρόεδρος έχει ήδη πει σε αριθμό ατόμων

πως σκέφτεται την αντικατάσταση Χριστοδουλίδη, όμως είναι κάτι που και ο ίδιος ο ΥΠΕΞ έχει στο μυαλό του, αν τελικώς θα κατέλθει υποψήφιος. Την ίδια στιγμή, το υπ. Εξωτερικών μοιάζει με καζάνι που βράζει, καθώς διπλωμάτες και λειτουργοί διεκ-

δικούν αιτήματα ετών χωρίς να αποκλείεται τον Γενάρη να κατεβούν σε επ' αόριστον απεργία. Αν ο ΥΠΕΞ, που θα κληθεί να διαχειριστεί την απεργία, θα είναι ο Χριστοδουλίδης, ο Κασουλίδης ή κάποιος τρίτος, θα διαφανεί τότε. **Σελ. 7**

Μουσική αφιερωμένη στην Ελευθερία

ΤΑΤΙΑΝΑ ΚΗΡΟΥ

«Η "μουσική γλώσσα" ελευθερώνει και ελευθερώνεται», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο διεθνούς φήμης συνθέτης Μάριος Ιωάννου Ηλία και δημιουργός του έργου «Ελευθερία». Το έργο είναι μία ανάθεση των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, που τελεί υπό την αιγίδα της Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας. Εκτελέστηκε στη Ρωμαιοκή Αγορά της Αθήνας κάτω από την Ακρόπολη και συνενώνει σπουδαία κείμενα, μουσική, τον συμφωνικό ήχο και την παράδοση. **Ζωή, σελ. 1**

Οι Βρυξέλλες και το παζλ Ουκρανία

Μήνυμα ενότητας από Ε.Ε.

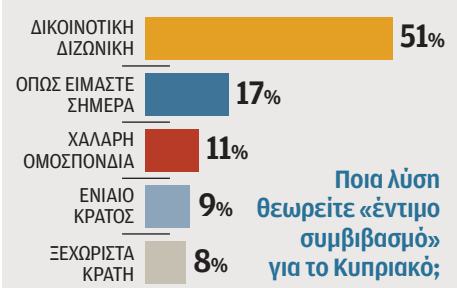
Η Ευρώπη επιχειρήσε την περασμένη εβδομάδα να στείλει μήνυμα ενότητας υπό την απειλή μιας (νέας) ρωσικής εισβολής σε ουκρανικό έδαφος να παραμένει ορατή. Ωστόσο, οι εντάσεις παραμένουν μεταξύ των ανατολικών χωρών και Γαλλίας - Γερμανίας. **Σελ. 22**

Τα 2 εκατ. ευρώ θα αγγίξουν οι αφίξεις

Φτερά για νέες αγορές ανοίγει ο τουρισμός με περισσότερα δρομολόγια

Στο 1,7 εκατ. ανήλθαν οι αφίξεις έως τον Οκτώβριο και εκτιμάται ότι έως το τέλος του χρόνου θα αγγίξουν τα 2 εκατ. Στο πλαίσιο των προσπάθειών για ενίσχυση του τουρισμού, το υπουργείο στρέφεται και σε νέες αγορές. Μία από αυτές είναι η Ισπανία και όπως ανέφερε στην «Κ» ο υπυπ. Τουρισμού Σάββας Περδίας, στόχος

είναι να αρχίσουν το συντομότερο απευθείας πτήσεις με τη χώρα. Η Κύπρος προσανατολίζεται σε αύξηση δρομολογίων και σε υφιστάμενες αγορές όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Πολωνία, η Ουκρανία και η Σαουδική Αραβία, την οποία θα επισκεφθεί ο Σ. Περδίας τέλος Φεβρουαρίου. **Οικονομική, σελ. 4**

Επιστροφή στη ΔΔΟ από τους Ε/κ

Μεγάλη δημοσκοπήση της «Κ»

Το 51% βλέπει ως εφικτό πλαίσιο λύσης τη ΔΔΟ. Υψηλό είναι το ποσοστό ευθύνες που αποδίδουν στους Ε/κ για τη μη λύση, ενώ ένα 7% αποδίδει αυθόρμητα προσωπική ευθύνη στον Πρόεδρο Αναστασιάδη. **Σελ. 5**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Δύσκολο το περιβάλλον για τη Λευκωσία

Η «Κ» αποκαλύπτει έγγραφο της Γερμανίας με το οποίο επέβαλε κυρώσεις στην Τουρκία για τη σύλληψη οκτώ Γερμανών, αλλά σφυρίζει αδιάφορα για το Βαρόσι και ζητάει από τη Λευκωσία να σκεφτεί τα οικονομικά συμφέροντα που έχει το Βερολίνο από την Τουρκία. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η ώρα της αλήθειας

Όπως φαίνεται στη δημοσκοπήση που δημοσιεύει σήμερα η «Καθημερινή», οι πολίτες αρχίζουν πλέον να προκρίνουν ως λύση του Κυπριακού τη διζωνική, δικονομική ομοσπονδία. Αυτή η απόφαση θα πρέπει να ηχήσει ως καμπανάκι για εκείνες τις πολιτικές δυνάμεις που ευνοούσαν άλλες μορφές λύσεων και εργάζοντο ενόστε γι' αυτές εν κρυπτώ και παραβύτω. Είναι σημαντικό λοιπόν τόσο η κυβέρνηση όσο και τα κόμματα να επικεντρωθούν ξανά στο εθνικό μας πρόβλημα ακόμα και τώρα που αυτό δεν απασχολεί τη δημόσια σφαίρα. Όσο εμείς δεν εργαζόμαστε, άλλοι απεργάζονται σενάρια, τα οποία μετά δεν μπορούμε ν' ανατρέψουμε, και τρέχουμε προς βοήθεια σε άλλες δυνάμεις, επισπράττοντας εν τέλει μόνο παραμυθία και ουδέν πέραν αυτής.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο Χρ. Φουκαράς μιλάει για την τέχνη του

Η «Κ» μίλησε με τον ζωγράφο Χρίστο Φουκαρά για την τέχνη του, τα βιώματά του, και το χωριό του την Κισσόνεργα της Πάφου: «Σχεδόν όλη μου τη ζωή την πέρασα στο χωριό και τότε οι συνθήκες ήταν ιδιόμορφες, ήταν αρχέγονες». **Ζωή, σελ. 8**

ΒΙΒΑΙΟ

Παιδική και νεανική λογοτεχνία

Η «Κ» μίλησε με την πρόεδρο του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού Νεανικού Βιβλίου Έλενα Περικλέους για τις προκλήσεις του Συνδέσμου, την αξία της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους. Επίσης, σας προτείνουμε επτά κυπριακά βιβλία για παιδιά και εφήβους. **Ζωή, σελ. 3, 4, 5**

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

AEGEAN

Bank of Cyprus

bankofcyprus.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

ZENITH

THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η ζωή μια βόλτα

«**Ολημερίς** το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν, αλλά νά που άζιζε η αναμονή. Το γεφύρι της Ζάχα είναι υπέροχο! Μπορεί να μας κόστισε βεβαίως κατιτίς παραπάνω, αλλά χαλάλι» θριαμβολόγησε η χήρα. «Γιατί όμως αντιμετωπίζετε το κόστος ως ένα θέμα ταμπού;» ρώτησε τάχα μου αθώα μια καινούργια στη γειτονιά, από τη Λεμεσό, με ακαζού μαλλί. «Γιατί στους κύκλους της αστικής Λευκωσίας ειθίσται να μη συζητούμε τέτοιες ασημαντότητες» την αποστόμωσε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και αποχώρησε από τη φρουταρία της Μυρούλας με το κεφάλι ψηλά.

Την επομένη, οι κυρίες του καρέ περπάτησαν από την οδό Κωστή Παλαμά στην πλατεία Ελευθερίας και μετά από μια μικρή ανάπαυλα στην τάφρο, συνέχισαν προς τη λεωφόρο Μακαρίου για να καταλήξουν στο αγαπημένο τους Pralīna της Στασικράτους. Ο καλόγουστος χριστουγεννιάτικος διάκοσμος, σε συνδυασμό με την ολική μεταμόρφωση του ιστορικού κέντρου, τους προκάλεσε τέτοια ευφορία που δεν άφηνε περιθώριο για τις συνθήεις γκρίνιες. Κι ενώ όλα έδειχναν πως τίποτε δεν ήταν ικανό να χαλάσει τη θετικότητα της σκέψης και την εορταστική τους διάθεση, η ασenάς γκαντέμω Φώφη Κούταλου τις προσγείωσε ανώμαλα. Έφτασε φουριόζα στο τραπέζι τους και ρώτησε ξέπνοα: «Αν είναι ανεμβολιαστος ο γαμπρός, τι να κάνει η νύφη;».

Η πατρότητα του ακανθώδους ερωτήματος ανήκει σε γνωστό αρθρογράφο, έγκυρης εφημερίδας, αμέσως μετά την εξαγγελία των νέων μέτρων από τον υπουργό Χατζηπαντέλα. «Τι να κάνει η νύφη;» ωρυόταν η Κούταλου, καθώς ήταν φανερό πως είχε πάρει το θέμα πολύ προσωπικά. «Το δε safe pass; Που πράσινο είναι έγκυρο, κόκκινο

«Μετά από πολλά χρόνια αναμονής και ακόμα περισσότερα εκατομμύρια ευρώ, η Λευκωσία επιτέλους άλλαξε όψη», ομοφώνησε το καρέ.

μη έγκυρο, πορτοκαλί για αρνητικό rapid, μπλε γι' αρνητικό PCR, μωβ για την πρώτη δόση του εμβολίου; Άσπρα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε, καραβάκια στο καρέ δυο αράδες από καλέ; Ο Θεός πιον!» κορύφωσε το παραλήρημα η κορυφαία του αστικού μελοδράματος.

«**Αφού φτάσαμε** στα θεία, μάλλον πρέπει να σχολιάσουμε και την Ξανθή Αγαπημένη Παναγιά!» είπε η Ιουλία, ζητώντας από το γκαρσόνι ένα ακόμα γύρο gin and tonic. Και διάβασε στο καρέ δυο αράδες από τον χαιρετισμό που εκφώνησε η Προέδρος της Βουλής ανήμερα του Αγίου Σπυρίδωνα: “Η πίστη μας, η Ορθοδοξία, είναι η δύναμή μας. (...)

Η δύναμή μας που πηγάζει μέσα από την ελπίδα και την πίστη στο θαύμα”. Οι κυρίες έμειναν για λίγα δευτερόλεπτα σιωπηλές, προσπαθώντας να συνδυάσουν τις πληροφορίες: το νεαρό της ηλικίας, το νέο αίμα στην πολιτική, το πολιτικό αξίωμα, το έτος 2021... «Δεν έχουμε υπόθεση» μουρμούρισε ανόρεχτα η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού και κατέβασε το ποτό της άσπρο πάτο.

Η φωτογραφία που έστειλε η Ευφημία Παλαιολόγου Τσαμπά στο WhatsApp, ευτυχώς εκτόνωσε κάπως τη δυσοίωγη ατμόσφαιρα. Οι κυρίες ενθουσιάστηκαν με τον πράσινο ήλιο στο εξαντρίκ λευκό

σύνολο του Λάκη Γαβαλά. «ΠΑΣΟΚ, ωραία χρόνια!» ψιθύρισε η Ιουλία κι ευθύς άνηθαν οι μήμες της δεκαετίας του '80... Οι συγκεντρώσεις - λαοθάλασσες, η Κάρμιννα Μπουράνα, η Μελίνα, το ζεϊμπέκικο του Ανδρέα, το νεύμα στη Δήμητρα, μπουζούκια, δάκρυα και ιδρώτας, το ατέλειωτο πάρτι... «ΠΑΣΟΚ, ωραία χρόνια!» επανέλαβε η Ιουλία και οι κυρίες σήκωσαν ξανά τα ποτήρια τους για να ευχθούν στον νεοεκλεγέντα Νίκο Ανδρουλάκη «σιδεροκέφαλος».

Οι συνειρμοί βεβαίως με τα δικά μας ήταν αναπόφευκτοι. Γιατί την ώρα που ο πράσινος ήλιος ανέτελλε στην Ελλάδα ξανά, στην Κύπρο

το συνέδριο των Πρασίνων αναβλήθηκε λόγω... έλλειψης απαρτίας! «Στον Σιζόπουλο πήρε μερικά χρόνια για να διαλύσει την ΕΔΕΚ, οι Οικολόγοι φαίνεται ότι το επιτυγχάνουν με συνοπτικές διαδικασίες» σχολίασε η Ιουλία. «Μέγας πρωταγωνιστής της οικολογικής φαρσοκωμωδίας ήταν ο υποψήφιος για την προεδρία Σωτήρης Χρίστου. Ο κ. Χρίστου βγήκε στην εκπομπή του Θνούφριου Σωκράτους και ενημέρωσε το φιλοθεάμον κοινό ότι τα νέα μέλη που ενέγραψε στο Κίνημα είναι στην πλειονότητά τους επιχειρηματίες, οι οποίοι εργοδοτούν 10.000 άτομα και κάνουν τζίρο πολλών εκατομμυρίων. Εκτός αυτού, έχουν πλού-

σια κοινωνική και φιλανθρωπική δράση. Τι ακούμε, Θεέ μου, οι απροσάτευτοι ιθαγενείς και δεν τρελαινόμαστε;».

«**Χτύπα** κι άλλο, θα τ' αντέξω!» προκάλεσε την Ιουλία το καρέ και εκείνη σήκωσε, όπως ήταν αναμενόμενο, το γάντι. «Η λίστα των υποψηφίων μεγαλώνει» είπε κι έπειτα βυθίστηκε σε μια βασιανιστική σιγή δευτερολέπτων. Μετά τις εξαγγελίες των Μάριου Ηλιάδη, Αχιλλέα Δημητριάδη και Χριστόδουλου Πρωτοπαπά, ήταν θέμα χρόνου για να αποκτήσει και το απορριπτικό μέτωπο έναν φάρο ελπίδας. «Αγαπητές φίλες, ας καλωσορίσουμε στη φωτεινή λεωφόρο που οδηγεί στις προεδρικές εκλογές τον Γιώργο Κολοकाσίδη» είπε η Ιουλία και τα μέλη του καρέ ήπιαν τις τελευταίες γουλιές gin and tonic χαμογελώντας με νόημα.

Παρά το τσουχερό κρύο, οι κυρίες αποφάσισαν να περπατήσουν ως το γεφύρι της Ζάχα. Γύρω τους κυκλοφορούσαν άνθρωποι που είχαν τα πρόσωπά τους καλυμμένα με μάσκες, ενώ στον αέρα πλανιόταν ένας αδιόρατος φόβος για την απειλή που τα τελευταία δύο χρόνια μας κυκλώνει. Τα φώτα όμως ήταν αστραφτερά, η Λευκωσία μετά από πολύ καιρό ήταν πανέμορφη κι από παντού ξεφύτρωναν οι αναμνήσεις. Ξαν να έβρισκε χαράμαδες η αισιοδοξία για να τρυπώσει και ν' αλαφρύνει τη σκοτεινιά του καιρού που ζούμε.

Όταν έφτασαν πια στην πλατεία, η Ιουλία στράφηκε προς τις φίλες της... «Ας είναι η ζωή μας, όσα χιλιόμετρα μας απόμειναν να διανύσουμε ακόμα, μια τόσο ωραία βόλτα» ευχήθηκε. Και δίχως άλλη κουβέντα τράβηξε για το διαμέρισμα της Κωστή Παλαμά.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 19.12.1931

ΧΡΕΟΣ: Το πρόβλημα των χρεών όπως τίθεται προ του Κογκρέσσου των Ηνωμένων Πολιτειών δεν είναι δυνατόν εμιά να προκαλέση ζωηρωτάς συζητήσεις εκείθεν του Ατλαντικού. Ουδέν άλλο ζήτημα ενδιαφέρει περισσότερο τούτους τους Αμερικανούς.

Αλλά δεν υπάρχει και άλλο ζήτημα του οποίου να είναι δυσχερεστέρα η λύσις εν πνεύματι πραγματικώς διεθνούς αλληλεγγύης, όπως επιβάλλει η λογική και το καλώς εννοούμενον συμφέρον όλων των εθνών. Και τούτο διότι εις την Αμερικήν αι διεξαγόμεναι συζητήσεις διέπονται εξ ολοκλήρου από το πνεύμα της εσωτερικής πολιτικής και από εκλογικά βλέψεις.

ΓΚΕΪΣΑ: Η ιδέα η οποία επικρατεί εις την Ευρώπην περί Ιαπωνίδος γυναικός είναι πολύ επηρεασμένη από τον τύπον της «γκέϊσας», του παλαιού συμβόλου του ιαπωνικού γυναικείου φύλου, το οποίον έχει γίνη τώσον ρωμαντικόν από την φιλολογίαν της Δύσεως. Είναι όμως καιρός να διαλυθή αυτή η ιδέα και εις την θέσιν της «Μπάττερφλάου» να τοποθετηθή η Ιαπωνίς, οποία είναι πραγματικώς εις την σύγχρονον ζωήν. Η μορφή της ιαπωνικής κοινωνίας από της διαδόσεως των διαφόρων σπορτ, ιδίως δε του γκολφ, και από της ιδρύσεως αναριθμήτων «ντάισικ» και κέντρων διασκεδάσεως, έχει τελείως μεταβληθεί. Αι δημόσιαι συγκεντρώσεις, αι οποίαι μέχρι τούδε περιωρίζοντο μόνον εις τα ζητήματα της πολιτικής ή των επιχειρήσεων και εις τας οποίας η μόνη εκπρόσωπος του γυναικείου φύλου ήτο η «γκέϊσα» προσλαμβάνομένη «με την ώραν», δέχονται σήμερον, κατά το ευρωπαϊκόν παράδειγμα, τας γυναίκας επί της ιδίας με τους άνδρας βάσεως, και η συνθησετέρα διασκέδασις εις αυτάς είναι ο χορός. [...] Αλλά και πολλοί άλλοι ενδείξεις μαρτυρούν ότι η βασιλεία της γκέϊσας ευρίσκειται εις την παρακμήν της.---

Θρησκευτικά Δ΄ Δημοτικού

Ομολογώ πως δεν μου έκανε καμία εντύπωση ο χαιρετισμός της προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων Αννίτας Δημητρίου την παρελθούσα Κυριακή εις την κωμόπολην της Αθηνών επί τη εορτή του Αγίου Σπυρίδωνος εις τον Ιερό Ναό Παναγίας Χρυσελεύσης. Θα ξεπεράσω την επίκληση στο θαύμα, άλλωστε ο αυτοκράτορας Ηράκλειος τον 7ο αιώνα το είχε κάνει με πολύ μεγαλύτερη επιτυχία παλιά, όταν εψάλη το αριστούργημα της βυζαντινής υμνογραφίας ο «Ακάθιστος ύμνος», με το θάυμα να έχει επιτελεστεί! Όπως και να 'χει, συγκεκριμένο ακροατήριο σκέφτηκαν στο Γραφείο της προέδρου, άρα πάμε με τα σίγουρα, δηλαδή μ' έναν ανέμνηστο χαιρετισμό. Όμως, το αξίωμα της προέδρου δεν θέλει σφώς ακαδημαϊκούς/φιλοσοφικούς χαιρετισμούς, αλλά ούτε και κείμενα δημοτικά: Ο Άγιος Σπυρίδωνας γεννήθηκε γύρω στο 270 μ.Χ. στο χωριό Άσσια της Αρμοχώστου. Καταγόταν από ταπεινή οικογένεια και ήταν μάλλον εύπορος για τα μέτρα της εποχής, αφού είχε στην κατοχή του αγροτική γη και κοπάδια προβάτων. Χάρη στην αρετή του και τον άρτιο χριστιανικό του βίο εξελέγη επίσκοπος Τριμυθούντος [...]. Νομίζω ότι ένας μαθητής δημοτικού στην εργασία του για τον βίο του Αγίου Σπυρίδωνος στο μάθημα των θρησκευτικών θα είχε γράψει παρόμοια εργασία.

Κυρώσεις και Ακυρώσεις
Τελικά, αυτές οι κυρώσεις θα έλθουν δεν θα έλθουν, στην Ευρωπαϊκή Ένωση μάλλον δεν μας έχουν πε-

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Δεν ξέρω γιατί η ΔΗΠΑ κατέθεσε τροπολογία για τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου. Τι συμβαίνει και δείχνει ενδιαφέρον τόσο ώστε να καταθέσει ολόκληρη τροπολογία.

ρί πολλού, και οι Γερμανοί, που δεν είναι και πολύ φίλοι μας τελικά, κρίμα πάντως. Όλο λοιπόν βρίσκουν τρόπους να κάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν το πρόβλημα, αλλά το ενδιαφέρον και συνάμα συγκινητικό είναι ότι στέκονται αλληλέγγυοι και μας καταλαβαίνουν. Από την άλλη, όμως, και εμείς γινόμαστε και λίγο μελό: Και σιγά τώρα που μερικές παρτιτούρες των ψηφισμάτων του ΟΗΕ για τα Βαρώσια είναι λόγος να τα σπάσουν αυτοί με την Τουρκία, και οι Ισπανοί και άλλοι εταίροι μας, οι οποίοι ως καλοί συγγενείς, μας χτυπάνε την πλάτη παρηγορητικά και έναν βαθύ αναστεναγμό αφήνουν να βγει από τα τρίαβαθα της ψυχής τους. Εμείς βέβαια δεν πτοούμαστε, επιμένουμε στις προσπάθειές μας, δεν βιαζόμαστε όμως, διαβάζουμε τις εξελίξεις, μετράμε τα γεγονότα και μετά αντιδράμε δυναμικά, έχοντας πάντοτε κατά νου

ότι είμαστε απλώς ένα μικρό πiónι σε μια τεράστια σκακιέρα. Βέβαια, με τα όσα γίνονται στο Υπουργείο Εξωτερικών, με τα εσωκομματικά του ΔΗΣΥ, με το βλέμμα στο 2023 είναι δύσκολο να συγκεντρωθεί κανείς με το Κυπριακό fulltime.

Τροπολογίες αίσχους

Δεν ξέρω γιατί η ΔΗΠΑ κατέθεσε τροπολογία για τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου. Τι συμβαίνει και δείχνει ενδιαφέρον τόσο ώστε να καταθέσει ολόκληρη τροπολογία; Θα ήθελα να μάθω για τη φιλόμουση αυτή πράξη περισσότερα και το λέω με πάσα ειλικρίνεια. Τώρα για την αθλιότητα του ΕΛΑΜ, όχι ότι περιμένει κάποιος κάτι καλύτερο για την αποκοπή δαπανών που αφορούν την Εκπαίδευση μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία, στο πλαίσιο της πιλοτικής εισαγωγής προγραμμάτων και δραστη-

ριοτήτων για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Για αποκοπή ποσού ύψους €94.120 που αφορά τη συντήρηση του Μουσουλμανικού Τεμένους Κεπήρ στη Λεμεσό. Για αποκοπή από το σύνολο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2022 όλων των κονδυλίων που αφορούν το δικονομικό πρόγραμμα “Imagine”. Για αποκοπή από το σύνολο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2022 όλων των κονδυλίων που αφορούν στη συντήρηση ή στη δημιουργία νέων κέντρων φιλοξενίας, στη διαχείριση των παράνομων μεταναστών, καθώς και των αιτητών πολιτικού ασύλου και άλλες αποκοπές είναι να γΕΛΑΜε! Δηλαδή, εντάξει! Κάπου έλεος. Τι θέλετε δηλαδή να φτιάξουμε περιφραγμένες περιοχές και να τουςβάλουμε μέσα; Λίγο να σοβαρευτείτε, γιατί με τέτοιες συμπεριφορές, λύσεις σε σοβαρά προβλήματα δεν βρίσκονται.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αυτές τις γιορτές, πάρε μαζί σου ό,τι πραγματικά χρειάζεσαι. Την κάρτα σου!

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από **06/12/21**
έως **06/01/22** και μπορεί να είσαι ένας από τους **200 τυχερούς**
που θα διεκδικήσουν **€250** ο καθένας στο **Mple Rewards App**.

Χρησιμοποίησε την κάρτα σου στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν
στο Μπλε και κέρδισε **x10** συμμετοχές στην κλήρωση.

αυτές τις γιορτές
κάρτα πλήρες!

#OιGiortesThelounKarta
www.hellenicbank.com/xmas

Ισχύουν όροι & προϋποθέσεις.

 HELLENIC BANK

Δύσβατο το ευρωπαϊκό περιβάλλον για Λευκωσία

Το «όχι» στις κυρώσεις δημιουργεί νέα δεδομένα – Σκληρή γραμμή Βερολίνου

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Δύσβατο καθίσταται το ευρωπαϊκό περιβάλλον, ως αποτέλεσμα της άρνησης της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Ολλανδίας να αποδεχθούν την λήψη μέτρων για τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας, στην περικλεισμένη πόλη της Αμμοχώστου. Η επόμενη μέρα για τη Λευκωσία δεν είναι εύκολη, καθώς το μήνυμα που έστειλαν οι τρεις εταίροι είναι ευανάγνωστο και δημιουργεί την εντύπωση στον Ερντογάν ότι μπορεί να κάνει ό,τι θέλει στην Κύπρο, χωρίς μάλιστα να ανησυχεί ότι θα υποστεί οποιοδήποτε ουσιαστικό κόστος. Όπως δε πληροφορείται η «Κ», η νέα Γερμανίδα ΥΠΕΕ, Αναλένα Μπέρμποκ (Annalena Baerbock), έδωσε σαφές στίγμα προθέσεων της γραμμής

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης ζήτησε ήδη τη διαγραφή της παραγράφου 13, από το «έγγραφο επιλογών», καθώς οι έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι δεν μπορούν να διασυνδένονται με το ζήτημα των υδρογονανθράκων.

που θα ακολουθήσει. Στο πλαίσιο αυτό, η ΥΠΕΕ της Γερμανίας (ανήκει στους Πράσινους, που συμμετέχουν στη Σοσιαλιστική Κυβέρνηση), ζήτησε και από τη Λευκωσία να επιδείξει «αλληλεγγύη» προς το Βερολίνο. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η Αναλένα Μπέρμποκ είπε ότι δεν μπορεί μόνο η Κύπρος να ζητάει αλληλεγγύη, αλλά πρέπει να επιδείξει και η ίδια (σ.σ. η Κύπρος) αλληλεγγύη έναντι στη Γερμανία και προς άλλες χώρες, εξηγώντας ότι ενδεχόμενες κυρώσεις σε βάρος της Άγκυρας θα επιφέρουν οικονομικές συνέπειες, τις οποίες προφανώς το Βερολίνο δεν επιθυμεί.

Τα πράγματα καθίστανται ακόμη χειρότερα, αν αναλογιστεί κανείς ότι το πολυδιαφημιζόμενο «έγγραφο επιλογών» που ετοιμάσαν από κοινού η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικών Δράσης (ΕΥΕΔ) και η Κομισιόν, όχι μόνο δεν περιλαμβάνει αναφορές για ουσιαστικές κυρώσεις κατά της Τουρκίας, αλλά αντίθετα, «προσπαιώνει υποθήκη» υπέρ της, στο ζήτημα των υδρογονανθράκων της Κύπρου. Όπως έχουμε δημοσιεύσει, στην παράγραφο 13,

θέτει θέμα Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης για τη διαχείριση των υδρογονανθράκων, όπως ακριβώς αξιώνει η τουρκική πλευρά, ενώ ως εναλλακτική επιλογή φλερτάρει και με τον τερματισμό του ενεργειακού προγράμματος της Λευκωσίας, παρέμποντας σε μετάβαση στην «Πράσινη Συμφωνία». Το «έγγραφο επιλογών» αναμένεται να συζητηθεί στο πλαίσιο της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων COREPER, πιθανότατα τον Ιανουάριο, στην «πρώτη επίσημη» της Γαλλίας, στο τιμόνι της Ε.Ε.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης ζήτησε ήδη, δικαίως, τη διαγραφή της επίμαχης παραγράφου, υπ' αριθμόν 13 από το «έγγραφο επιλογών», καθώς οι έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι δεν μπορούν να διασυνδένονται με το ζήτημα των υδρογονανθράκων, εγείροντας θέματα διαχείρισης. Όπως πληροφορούμαστε, ο ΥΠΕΕ αναμένεται να στείλει επιστολή τόσο προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο Γιοσέπ Μπορέλ, όσο και προς τη Γαλλία (βλέπε πιο κάτω) που αναλαμβάνει την Προεδρία της Ε.Ε. την 1η Ιανουαρίου, θέτοντας και γραπτώς το αίτημα της Λευκωσίας. Εκτίμηση του Υπουργείου Εξωτερικών είναι ότι η παράγραφος 13 «μπορεί και θα πρέπει να απαλειφθεί», καθώς το «έγγραφο επιλογών» είναι ένα σημείωμα προς συζήτηση και συνεπώς η εν λόγω παράγραφος δεν αποτελεί συμφωνημένο και εγκεκριμένο λεκτικό της Ε.Ε. Θα πρέπει να επισημανθεί, ότι σε ανάλογες περιπτώσεις και με βάση τη συνήθη πρακτική, έγγραφα προς συζήτηση κυκλοφορούσαν μόνο εάν εξασφάλιζαν τη σύμφωνο γνώμη των κρατους-μέλους που αφορούσαν. Στην περίπτωση ωστόσο του «εγγράφου επιλογών», όπως πληροφορείται η «Κ», το κείμενο εξασφάλισε τη σύμφωνη γνώμη του Βερολίνου. Κάτι που αφήνει εκτεθειμένους τόσο τη Γερμανία, την ΕΥΕΔ και την Κομισιόν για τον ρόλο που διαδραμάτισαν στην πλάτη της Κύπρου, όσο όμως και την ίδια τη Λευκωσία που ακόμη κι αν δεν ήξερε... όφειλε να γνωρίζει. Και σε κάθε περίπτωση, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει μερίδιο ευθύνης, καθώς δεν έπρεπε να αποδεχθεί την υποβολή στο τραπέζι ενός τέτοιου «εγγράφου επιλογών», έστω και προς συζήτηση.

Υπενθυμίζεται ότι οι «κυρώσεις» που θα συζητηθούν στο πλαίσιο του «εγγράφου επιλογών», στην COREPER και απαιτούν ομόφωνη απόφαση των «27», εστιάζονται πλέον σε μια μόνο κατεύθυνση. Στην εγκαθίδρυση ενός νομικού πλαισίου, δηλαδή μιας «λευκής

Η νέα υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας Αναλένα Μπέρμποκ είπε ότι δεν μπορεί μόνο η Κύπρος να ζητάει αλληλεγγύη αλλά πρέπει να επιδείξει και η ίδια αλληλεγγύη έναντι στη Γερμανία και προς άλλες χώρες, εξηγώντας ότι ενδεχόμενες κυρώσεις σε βάρος της Άγκυρας θα επιφέρουν οικονομικές συνέπειες.

Επιστολή Χριστοδουλίδη προς Μπορέλ - Γαλλική Προεδρία

Ο ΥΠΕΕ Νίκος Χριστοδουλίδης προσανατολίζεται να αποστείλει επιστολή προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο Γιοσέπ Μπορέλ και προς τη Γαλλική Προεδρία, θέτοντας τρία βασικά ζητήματα, όπως άλλωστε τα επεσήμανε και στη συνεδρία του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων στις 13 Δεκεμβρίου: Η απουσία απόφασης για μέτρα σε βάρος της Τουρκίας από τα 27 κράτη-μέλη, πλήττει ανεπανόρθωτα την αξιοπιστία της Ε.Ε. Υπό το φως και της ομόφωνης δέσμευσης που ανέλαβαν όλα τα κράτη-μέλη στις 27 Ιουλίου, να εξετάσουν μέτρα κατά της Τουρκίας εάν το καθεστώς της Άγκυρας δεν ανακάλεσει τις εξαγγελίες του σε σχέση με την περικλεισμένη πόλη της Αμμοχώστου. Υπενθυμίζεται ότι η Τουρκία έχει προχωρήσει στην υλοποίηση των εξαγγελιών της, κόντρα στα ψηφίσματα 550 και 789 Σ.Α. ΟΗΕ. Ωστόσο, αν και η Ε.Ε. εξέτασε μέτρα, δεν αποφάσισε την επιβολή τους. Θα εγείρει θέμα λήψης άμεσης απόφασης για μέτρα σε βάρος της Τουρκίας, επισημαίνοντας ότι αυτά θα δύνανται να αρθούν, εάν και εφόσον το καθεστώς της Άγκυρας συγκατατεθεί στην πρόταση Αναστασιάδη για ΜΟΕ σε σχέση με την περικλεισμένη πόλη της Αμμοχώστου. Ο ΥΠΕΕ αναμένεται να επαναλάβει επίσης τη θέση του για απόλεια της παραγράφου 13 του εγγράφου επιλογών, κάτι που η Λευκωσία έχει επανειλημμένα επιδιώξει, τόσο σε διπλωματικό, όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Όπως έχει επισημανθεί από τη Λευκωσία προς τις Βρυξέλλες, το ζήτημα των υδρογονανθράκων και της Πράσινης Συμφωνίας δεν έχουν καμία σχέση με τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι, για τις οποίες οι εταίροι δεσμεύτηκαν να εξετάσουν μέτρα, εάν η Άγκυρα δεν τις ανακαλέσει.

λίστας», η οποία θα μπορεί να συμπληρωθεί μεταγενέστερα (θα απαιτηθεί νέα ομόφωνη απόφαση των κρατών-μελών), με φυσικά και νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας, στην περικλεισμένη πόλη της Αμμοχώστου. Δηλαδή, οι συζητήσεις δεν θα αφορούν στην επιβολή κυρώσεων κατά του καθεστώτος Ερντογάν, αλλά κατά κάποιων φυσικών και νομικών προσώπων, κατά το ανεπαρκές πρότυπο των κυρώσεων που αφορούν στην κυπριακή ΑΟΖ. Σημειώνεται ότι το «έγγραφο επιλογών» περιλαμβάνει και ενδεχόμενα μέτρα για

περαιτέρω πάγωμα των πιστώσεων που χορηγούνται προς την Τουρκία από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, καθώς και για περαιτέρω πάγωμα προενταξιακών προγραμμάτων της Ε.Ε. Κάτι πάντως που ο Γιοσέπ Μπορέλ «εξαφάνισε» στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε, εστιάζοντας μόνο στην εγκαθίδρυση νομικού πλαισίου κατά φυσικών και νομικών προσώπων και αφήνοντας να εννοηθεί ότι δεν υπάρχει θέμα επιβολής πολιτικών/οικονομικών μέτρων κατά της ίδιας της Τουρκίας, έστω και ανεπαίσθητα.

τους πολίτες και θα ενισχύσει την κατανάλωση στην οικονομία. Για να έρθει μέχρι και το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών της Ε.Ε. (ECOFIN) να προτείνει μείωση του ΦΠΑ ως μέτρο στήριξης των πολιτών και της οικονομίας. Ποιος είχε τελικά δίκαιο; Οι εμμονές μιας κυβέρνησης που είναι πιο συντηρητική ακόμα και από τις πλείστες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις; Ή το ΑΚΕΛ και η αντιπολίτευση που μια συγκεκριμένη πρόταση κάνουν αυτό που έπρεπε η κυβέρνηση να κάνει για να βοηθήσει τους πολίτες και την οικονομία;

Σε ό,τι αφορά στο Ταμείο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ορισμένα πράγματα. Πρώτο, τα λεφτά που θα πάρουμε είναι δάνειο από τις επόμενες γενιές. Δεύτερο ότι είναι χρέος της

Οκτώ Γερμανοί έχουν ψυχή, το Βαρώσι όχι;

Στις 24 Ιουλίου 2017, η Γερμανία, με μια πρωτοφανή επιστολή, έβαλε στον πάγο τις ευρωτουρκικές σχέσεις, φρενάροντας τη θετική ατζέντα, περιλαμβανομένης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, ενώ παράλληλα επέβαλε και μέτρα, για πάγωμα προενταξιακών κονδυλίων, ως επίσης και της δανειοδότησης της Τουρκίας από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Η απόφαση της Γερμανίας κοινοποιήθηκε τότε προς την Ύπατη Εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Φεντερίκα Μογκερίνι και τον Επίτροπο Διεύθυνσης Γιοχάνες Χαν, με επιστολή του ΥΠΕΕ της Γερμανίας Sigma Gabriel (βλέπε φωτοτυπία).

Το πιο αξιοσημείωτο όμως είναι ο λόγος για τον οποίο το Βερολίνο «ανέστειλε» τότε τις ευρωτουρκικές σχέσεις, πολύ εύκολα, με μια μόνο επιστολή. Όπως ευκρινώς αναφέρεται, αυτό που προκάλεσε το μένος της Γερμανίας, ήταν η σύλληψη οκτώ Γερμανών πολιτών από το καθεστώς Ερντογάν, όπως και η φημολογία που είχε αναπτχθεί από την Άγκυρα ότι κάποιες γερμανικές εταιρείες χρηματοδοτούσαν την τρομοκρατία. Η σύλληψη οκτώ Γερμανών λοιπόν και μια φημολογία ήταν οι λόγοι για τους οποίους η θετική ατζέντα, τα προενταξιακά κονδύλια και η δανειοδότηση της ΕΤΕπ μπήκαν στο ψυγείο και μαζί και το σύνολο των ευρωτουρκικών σχέσεων. Το 2020, η Γερμανία αποφάσισε και πάλι για δικούς της λόγους (μεταναστευτικό και οικονομικά συμφέροντα στην Τουρκία) ότι όλα αυτά που πάγωσε... έπρεπε πλέον να ξεπαγώσουν, δίνοντας ως δώρο τη θετική ατζέντα προς το καθεστώς της Άγκυρας.

Το 2021, η Τουρκία αποφάσισε να προχωρήσει σε πилοτικό άνοιγμα τμήματος της περικλεισμένης πόλης της Αμμοχώστου, κάτι που προφανώς δεν επιτρέπει οκτώ Γερμανούς πολίτες, αλλά το σύνολο των Βαρωσιωτών. Ο Κύπριος ΥΠΕΕ Νίκος Χριστοδουλίδης έστειλε μια ανάλογη επιστολή, με αυτήν του Sigma Gabriel, προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε., Γιοσέπ Μπορέλ, ζητώντας από την Ε.Ε.όσα ακριβώς είχε ζητήσει ο Γερμανός ομόλογός του, τέσσερα χρόνια πριν. Πάγωμα θετικής ατζέντας, περιλαμβανομένης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, περαιτέρω πάγωμα προενταξιακών κονδυλίων και περαιτέρω πάγωμα των πιστώσεων που χορηγεί η ΕΤΕπ προς την Τουρκία.

Το αποτέλεσμα είναι πολύ καλά γνωστό σε όλους. Η Γερμανία, όχι μόνο έκλεισε την πόρτα σε κυρώσεις κατά της Τουρκίας, αλλά στο φρικτά απαράδεκτο «έγγραφο επιλογών» που μπήκε στο τραπέζι των «27», μας ζητήθηκε εμμέσως πάλιν σαφώς είτε διαμοιρασμός των υδρογονανθράκων, στο πλαίσιο ΜΟΕ, με την τουρκική πλευρά, είτε να ξεχάσουμε το φυσικό αέριο με επίκληση τη μετάβαση στην «Πράσινη Συμφωνία».

Όπως και το 2017, έτσι και σήμερα θεωρείται ότι δικαίως η Γερμανία είχε παγώσει όλο το πλέγμα των ευρωτουρκικών σχέσεων, προσαπίζοντας τα δικαιώματα των οκτώ πολιτών της που φυλάκισε ο Ερντογάν και δίνοντας σαφές μήνυμα ότι δεν θα ανεχθεί την παραπληροφόρηση εις βάρος γερμανικών εταιρειών από το καθεστώς της Άγκυρας. Εύλογα, όμως, κάποιος θα μπορούσε να διερωτηθεί, εάν το φυλακισμένο Βαρώσι και οι χιλιάδες ψυχές Ελληνοκυπρίων είναι υποδεέστεροι ή εάν έχουν λιγότερα δικαιώματα από τους οκτώ Γερμανούς πολίτες.

Δύο μέτρα και δύο σταθμά από το Βερολίνο. Επέβαλε κυρώσεις κατά της Άγκυρας για τη σύλληψη οκτώ Γερμανών πολιτών.

Οικονομικές παρατηρήσεις με αφορμή τον προϋπολογισμού του κράτους

Η οικονομία μιας χώρας δεν είναι αφηρημένο αριθμό και ακρωνύμια. Η οικονομία υπάρχει και πρέπει να είναι υγιής για να εξυπηρετεί την ευμάρεια και ευτυχία του συνόλου της κοινωνίας. Το κύριο ερώτημα για τους πολίτες, για τον λαό, δεν είναι λοιπόν μόνο το πόσα παράγουμε. Το κύριο ερώτημα είναι ποιοι επωφελούνται απ' όλα αυτά που παράγουμε; Επωφελείται το σύνολο της κοινωνίας ή μια μικρή ελίτ; Οι αριθμοί λένε ότι στο ακαθάριστο εθνικό μας προϊόν, το σύνολο δηλαδή της οικονομικής δραστηριότητας, το ποσοστό των κερδών τα τελευταία χρόνια αυξάνεται την ίδια στιγμή που το ποσοστό των μισθών μειώνεται. Το ποσοστό των μισθών στο ΑΕΠ έπεσε στο 45,8%, ενώ τα κέρδη ανέβηκαν 6 ποσοστιαίες μονάδες στο ΑΕΠ τα

τελευταία 10 χρόνια. Αυτά τα δεδομένα δεν είναι ούτε αριθμοί, ούτε θεωρίες. Είναι η απόδειξη ότι στον τόπο μας οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι και οι φτωχοί και τα μεσαία στρώματα φτωχότεροι. Είναι η καθημερινότητα που βιώνουν οι πολίτες τα τελευταία χρόνια που βλέπουν την αγοραστική αξία των μισθών τους να μειώνεται.

Την ίδια στιγμή η ακρίβεια πληττει ακόμη περισσότερο τα νοικοκυριά, ενώ οι κυβερνώντες κάνουν ότι δεν βλέπουν. Δύο μόνο παραδείγματα: ο δείκτης τιμών για τα καύσιμα καταγράφει αύξηση 20% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι. Ο δείκτης τιμών στο ηλεκτρικό ρεύμα καταγράφει αύξηση 39% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι. Σημειώνουμε αυτό που υπογράμμισαν τόσο ο γ.γ. του ΑΚΕΛ όσο και

οι κύριοι Παπαδόπουλος και Σιζόπουλος στη συζήτηση του προϋπολογισμού: ότι σήμερα πολλές χιλιάδες πολίτες βρίσκονται στο όριο της φτώχειας και 1 στα 7 νοικοκυριά στερούνται βασικών αγαθών για την επιβίωσή τους. Αυτό που βλέπει και αντιλαμβάνεται όλη η Κύπρος για την οικονομική κατάσταση, αρνούνται να αντιληφθούν οι κυβερνώντες. Η μεγάλη διαφορά φιλοσοφίας της κυβέρνησης Συναγερμού με το ΑΚΕΛ, αλλά και με άλλες πολιτικές δυνάμεις, φάνηκε ξεκάθαρα κατά τη συζήτηση της πρότασης νόμου που καταθέσαμε για μείωση του ΦΠΑ στην τιμή του ρεύματος. Η κυβέρνηση με πολλές προφάσεις, επικαλούμενη ακόμα και την προστασία του περιβάλλοντος, προσπάθησε και προσπαθεί να τσιμπήσει μία πρόταση η οποία θα ξελαφρώσει

τους πολίτες και θα ενισχύσει την κατανάλωση στην οικονομία. Για να έρθει μέχρι και το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών της Ε.Ε. (ECOFIN) να προτείνει μείωση του ΦΠΑ ως μέτρο στήριξης των πολιτών και της οικονομίας. Ποιος είχε τελικά δίκαιο; Οι εμμονές μιας κυβέρνησης που είναι πιο συντηρητική ακόμα και από τις πλείστες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις; Ή το ΑΚΕΛ και η αντιπολίτευση που μια συγκεκριμένη πρόταση κάνουν αυτό που έπρεπε η κυβέρνηση να κάνει για να βοηθήσει τους πολίτες και την οικονομία;

Σε ό,τι αφορά στο Ταμείο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ορισμένα πράγματα. Πρώτο, τα λεφτά που θα πάρουμε είναι δάνειο από τις επόμενες γενιές. Δεύτερο ότι είναι χρέος της

κυβέρνησης μέσα από τον διάλογο και τη σύνθεση να επιτυγχάνει συναινέσεις για την υλοποίηση δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν μπορεί το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας να χρησιμοποιείται ως μέσο εκβιασμού για να επιβάλλει η κυβέρνηση τις πολιτικές που θέλει. Τρίτο, έχει μεγάλη σημασία ποια κυβέρνηση και με ποια πολιτική φιλοσοφία θα υλοποιήσει τα όσα περιλαμβάνονται στο σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, στο σχέδιο η επέκταση της προδημοτικής εκπαίδευσης στα τέσσερα χρόνια. Σωστό μέτρο. Πώς θα το υλοποιήσει όμως η κυβέρνηση του Συναγερμού; Με την ιδιωτικοποίηση της προδημοτικής εκπαίδευσης, με την ιδιωτικοποίηση δηλαδή για πρώτη φορά μέρους

της υποχρεωτικής δημόσιας εκπαίδευσης.

Δεκατέσσερα περίπου δισεκατομμύρια θα κληθούν οι Κύπριοι πολίτες να καταβάλουν στους διαχειριστές μη εξυπηρετούμενων δανείων. Αυτό σημαίνει ότι τα επόμενα χρόνια πολλά δισεκατομμύρια σε περιουσίες και λεφτά θα φύγουν από τα χέρια Κύπριων πολιτών και από την οικονομία μας, για να καταλήξουν σε πολυεθνικές εταιρείες. Αυτό σημαίνει με απλά λόγια ότι με τη στήριξη κυβέρνησης και Συναγερμού διαμορφώνεται μία άλλη Κύπρος, με άλλους αφέντες της γης μας, αιμορραγία εκατομμυρίων στο εξωτερικό και με χιλιάδες πιο φτωχοί πολίτες.

Ο κ. Χρίστος Χριστοφίδης είναι βουλευτής ΑΚΕΛ, μέλος της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής.

Αυτοκριτική και επιστροφή σε ΔΔΟ από Ε/κ

Για πρώτη φορά επιρρίπτεται ευθύνη στην ε/κ πλευρά για τη μη λύση, ενώ χαμηλές είναι οι προσδοκίες για το φυσικό αέριο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η στασιμότητα στο Κυπριακό σε συνδυασμό με τις τουρκικές προκλήσεις, φαίνεται πως ταρακούνησαν τους Ε/κ, οι οποίοι επιλέγουν συνεκδικά τη διζωνική, δικαιοσυτική ομοσπονδία ως το εφικτό πλαίσιο λύσης του κυπριακού προβλήματος. Αυτό καταδεικνύει η έρευνα που διενήργησε για λογαριασμό της «Κ» η Symmetron Market Research. Όλα όσα ακούστηκαν το τελευταίο διάστημα περί βολιδοσκοπήσης άλλων μορφών λύσης του Κυπριακού, όπως είναι η λύση δύο κρατών, τα πολλά αφηγήματα για το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα, ενίσχυσαν την άποψη πως μεγάλο μερίδιο ευθύνης για τη μη πρόοδο στην επίλυση του Κυπριακού έχει η ε/κ πλευρά και η ηγεσία της, ενώ αυθόρμητα, αποδίδεται ευθύνη προσωπικά και στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο έντιμος συμβιβασμός
Το 51% των ερωτηθέντων θεωρεί ως «ένα έντιμο συμβιβασμό» τη διζωνική, δικαιοσυτική ομοσπονδία, το 17% στηρίζει την παραμονή του στάτους κβο και τη χαλαρή ομοσπονδία 11%. Το ενιαίο κράτος στηρίζει το 9% και τη λύση δύο

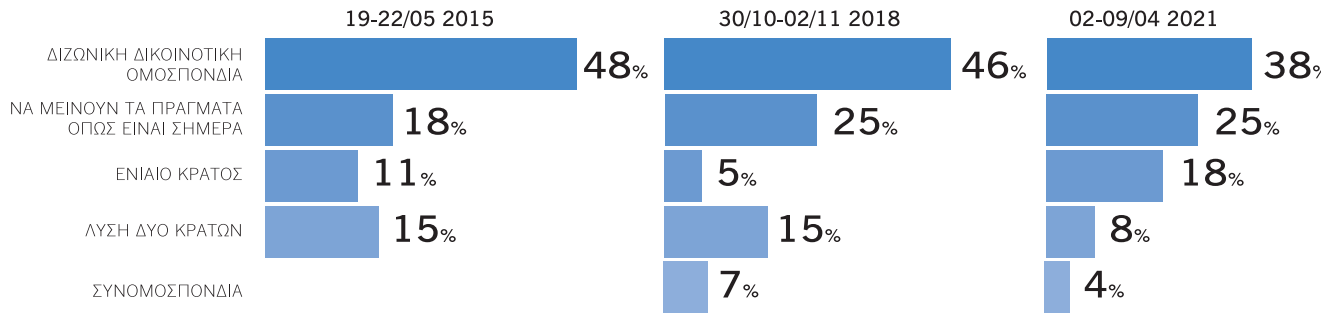
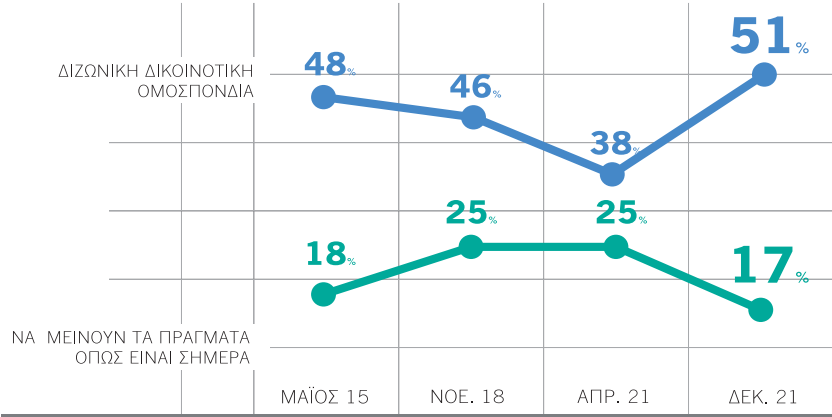
Κύρια ευθύνη έχει η Τουρκία σύμφωνα με την πλειοψηφία των ερωτηθέντων, ενώ το 7% απάντησε αυθόρμητα πως για τη μη λύση ευθύνεται προσωπικά ο Νίκος Αναστασιάδης.

κρατών στηρίζει μόλις το 8%. Ποσοστά που αναιρούν την τοποθέτηση των τελευταίων χρόνων από πολιτικά πρόσωπα, πως οι Ε/κ δεν θέλουν να ζήσουν με τους Τ/κ. Το ποσοστό που στηρίζει ΔΔΟ, είναι το μεγαλύτερο ποσοστό που καταγράφεται, σε σύγκριση με τρεις άλλες έρευνες που διενήργησε η «Κ» τα τελευταία έξι χρόνια. Τη ΔΔΟ στηρίζει το 46% των συναγερμικών ψηφοφόρων και το 76% των ΑΚΕΛικών. Αποτελεί επίσης την επικρατέστερη τάση στο ΔΗΚΟ, στη ΔΗΠΑ αλλά και στην ΕΔΕΚ, έστω κι αν υπάρχει σημαντική τάση προς το ενιαίο κράτος και την παραμονή του στάτους κβο. Η επικρατούσα τάση εντός ΕΛΑΜ είναι το ενιαίο κράτος και ως κόμμα καταγράφει το πιο ψηλό ποσοστό σε σύγκριση με τα υπόλοιπα που επιθυμεί λύση δύο κρατών.

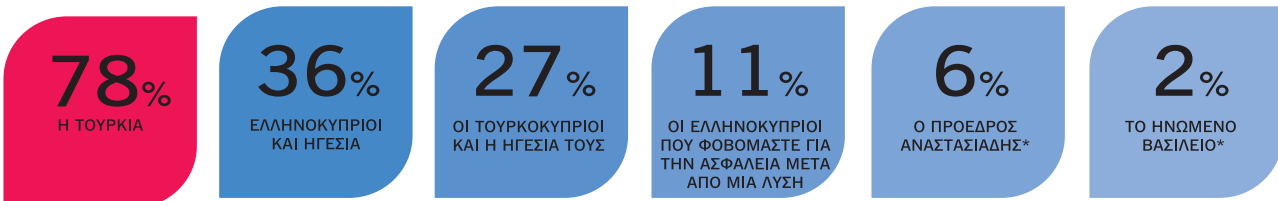
Οι κόκκινες γραμμές
Σε ό,τι αφορά τα βασικά ζητούμενα της λύσης, το 76% των ερωτηθέντων βλέπει ως κύριο την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, το 56% την κατάργηση των εγγυήσεων και του δικαιώματος παρέμβασης από την Τουρκία, το 51% επιστροφή σημαντικών εδαφών, το 10% τη διασφάλιση της εφαρμογής της νέας συμφωνίας. Η συντριπτική πλειοψηφία των συναγερμικών και ΑΚΕΛικών ερωτηθέντων ζητάει αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων με 77% και 76% αντιστοίχως, ενώ συντριπτική είναι η τάση και στα υπόλοιπα κόμματα. Ποσοστό 55% των συναγερμικών ερωτηθέντων ζητούν κατάργηση των εγγυήσεων, ενώ 50% καταγράφεται στο ΑΚΕΛ. Το σύνθημα μηδέν στρατεύματα σιγά σιγά υποχωρεί καθώς ένα 36% δέχεται παραμονή μικρού αριθμού στρατευμάτων, το 26% ίσως και το 38% το απορρίπτει. Το 41% των συναγερμικών ψηφοφόρων το αποδέχεται όπως και το 43% των ΑΚΕΛικών, το σκέφτεται το 25% των συναγερμικών και το 31% των ΑΚΕΛικών, ενώ το απορρίπτει το 25% των ψηφοφόρων του ΔΗΣΥ και το 26% των ψηφοφόρων του ΑΚΕΛ.

Η σφήνα Αναστασιάδης
Το 78% των ερωτηθέντων θεωρεί πως την κύρια ευθύνη για τη μη πρόοδο στις προσπάθειες για λύση του Κυπριακού έχει η Τουρκία. Αίσθηση προκαλεί το 36% των

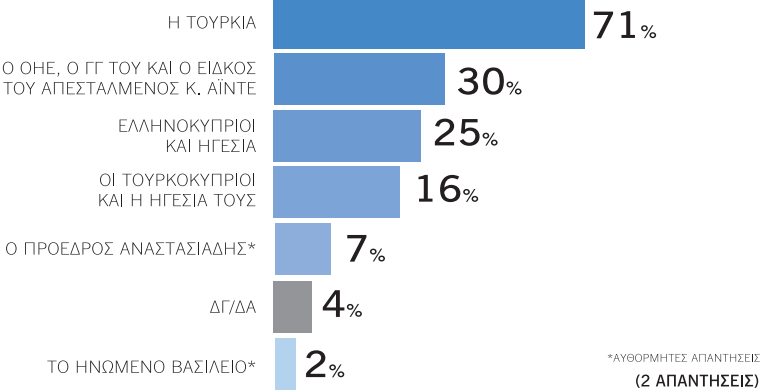
ΠΟΙΑ ΛΥΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΣΩΣΤΗ ΚΑΙ ΕΦΙΚΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ;

ΠΟΙΟΣ/ΟΙ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΠΡΟΟΔΟ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ;

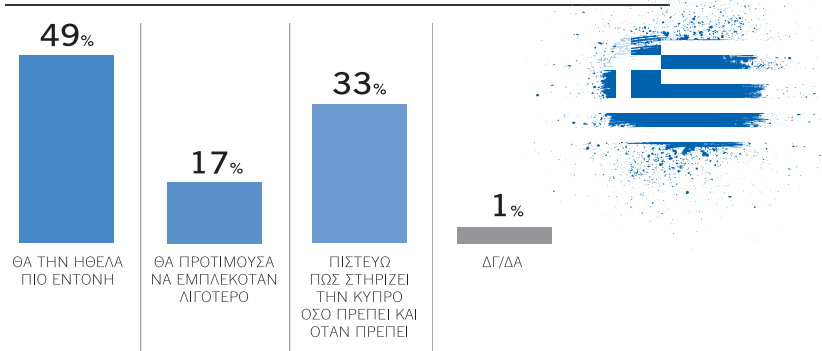
ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΛΥΣΗΣ ΣΕ ΓΕΝΕΥΗ ΚΑΙ ΚΡΑΝ ΜΟΝΤΑΝΑ, ΠΟΙΟΣ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ;

ΓΙΑ ΕΣΑΣ ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ ΜΙΑΣ ΛΥΣΗΣ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ;

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Ταυτότητα έρευνας: **Ανάθεση:** Καθημερινή Κυπριακή Πολιτική & Οικονομική Εμπειρία ΑΤΔ. **Γραφείο:** Symmetron Market Research, μέλος ESOMAR. **Ημερομηνία διεξαγωγής:** 9-16 Δεκεμβρίου 2021. **Κάλυψη:** Παγκύπρια οπτικές και αγροτικές περιοχές, άνδρες και γυναίκες 18 ετών και άνω. **Μέγεθος δείγματος:** 600 άτομα. **Μέθοδος δειγματοληψίας:** Τυχαιοί στρωματοποιημένη δειγματοληψία. **Συλλογή δεδομένων:** Τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. **Τυπικό περιθώριο απόκλισης:** 95% βαθμός εμπιστοσύνης, περιθώριο απόκλισης +/- 4,0

ερωτηθέντων, οι οποίοι θεωρούν υπαίτιους τους Ε/κ και την ηγεσία τους. Είναι η πρώτη φορά που αποτυπώνεται ένα τέτοιο ποσοστό, ενώ ακολουθούν με μόλις 27% οι Τ/κ και η ηγεσία τους και ένα 11% που επιρρίπτει ευθύνη στους Ε/κ, που φοβόμαστε για την ασφάλεια μετά από μία λύση. Αξίζει να σημειωθεί πως αυθόρμητα από ερωτηθέντες επιρρίφθηκε προσωπικά ευθύνη στον Νίκο Αναστασιάδη

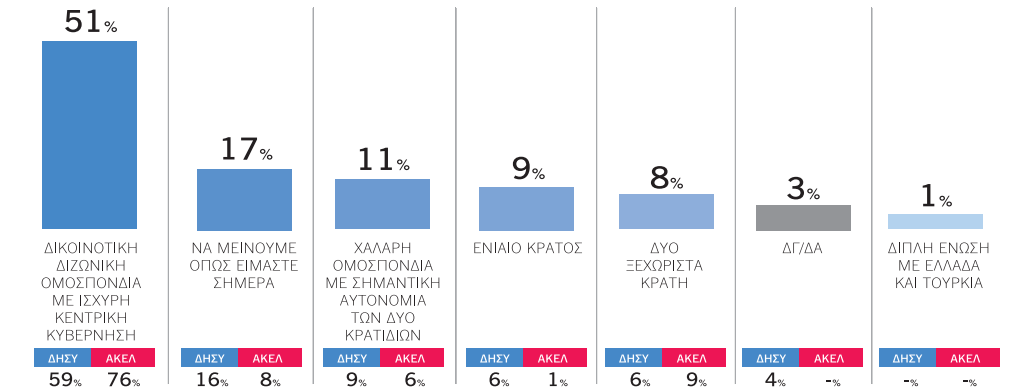
με ποσοστό 6%. Το 87% των συναγερμικών θεωρεί υπεύθυνη την Τουρκία και το 27% τους Ε/κ και την ηγεσία τους, ενώ το 66% των ΑΚΕΛικών θεωρεί κύρια υπεύθυνη την Τουρκία, το 69% τους Ε/κ και την ηγεσία τους. Σε ό,τι αφορά το ναυάγιο σε Γενεύη και Κραν Μοντάνα η συντριπτική πλειοψηφία με 71% δείχνει την Τουρκία, το 30% τα Ηνωμένα Έθνη και το 25% τους Ε/κ και την

ηγεσία. Χαμηλό ποσοστό καταγράφουν οι Τ/κ με 16%, ενώ ο πρόεδρος Αναστασιάδης αυθόρμητα και χωρίς να βρίσκεται μέσα στο ερωτηματολόγιο συγκεντρώνει το 7% των ερωτηθέντων που και αυτό έχει τη δική του σημασία, αν σε αυτό συμπεριληφθεί και το 25% που ρίχνουν την ευθύνη στη δική μας πλευρά. Παρά τα φιλόδοξα σχέδια της κυβέρνησης για το φυσικό αέριο,

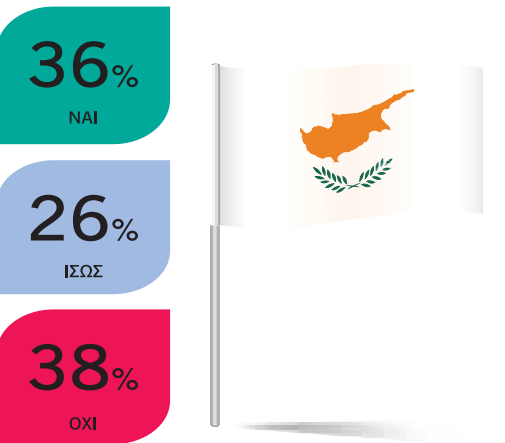
η συντριπτική πλειοψηφία δεν έχει υψηλές προσδοκίες για τις προσπάθειες εξόρυξης του φυσικού αερίου. Μόλις το 14% πιστεύει πως θα υπάρξει σύντομα αποτέλεσμα στις προσπάθειες εξόρυξης αερίου από το οποίο θα επωφεληθεί οικονομικά η Κύπρος, το 44% αποκλείει ενδεχόμενο οικονομικού οφέλους σύντομα, το 18% ότι δεν θα γίνει ποτέ τίποτα, ενώ το 21% βλέπει όφελος μόνο μετά από μία

συμφωνία με την Τουρκία ή με λύση του Κυπριακού. Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του ενεργειακού, το 39% θεωρεί πως ορθώς έπραξε η κυβέρνηση με τις μέχρι σήμερα ενέργειές της, το 29% θεωρεί λανθασμένες τις κινήσεις της που δεν προέβλεψαν τις επιθετικές κινήσεις της Τουρκίας, ενώ το 28% θεωρεί πως θα ήταν καλύτερα οι αδειοδοτήσεις στην ΑΟΖ να ήταν λιγότερες και πιο στοχευμένες.

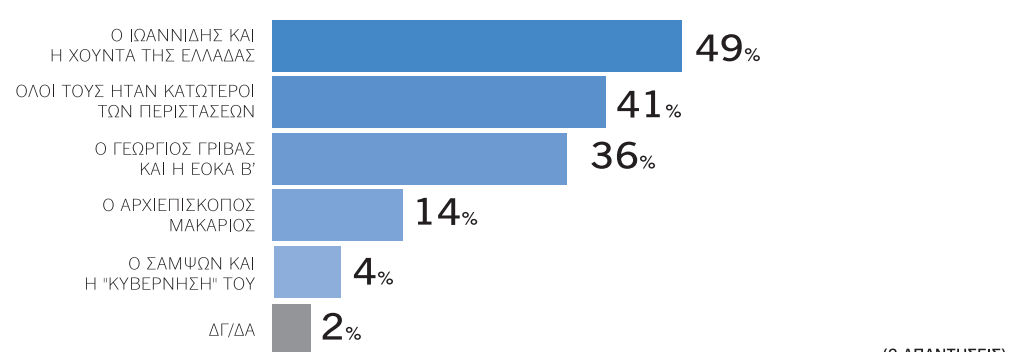
ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΩΡΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΥΣΗΣ, ΕΞΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΤΙ ΘΑ ΔΕΧΟΣΑΣΤΑΝ ΩΣ ΕΝΑ «ΕΝΤΙΜΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ» ΤΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ;

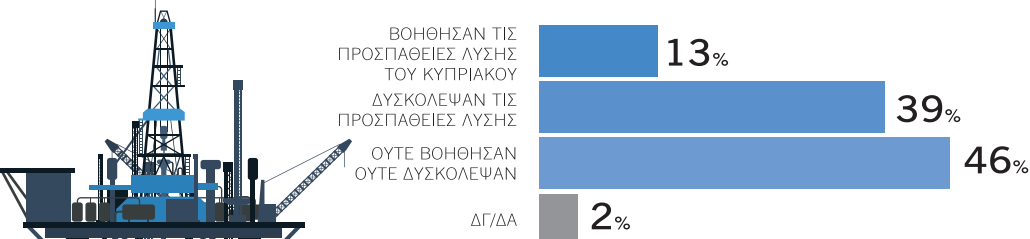
ΣΕ ΜΙΑ ΣΥΜΦΩΝΗΜΕΝΗ ΛΥΣΗ ΘΑ ΔΕΧΟΣΑΣΤΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΜΙΚΡΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ (1000 ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΠΕΡΙΠΟΥ) ΑΠΟ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ;

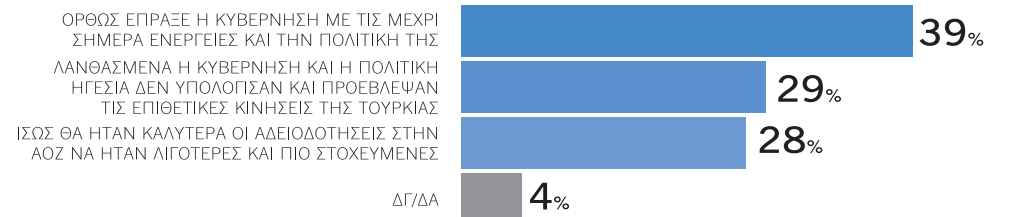
ΠΟΙΟΣ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ ΕΧΕΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ 1974 ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ - ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΛΕΥΡΑ;

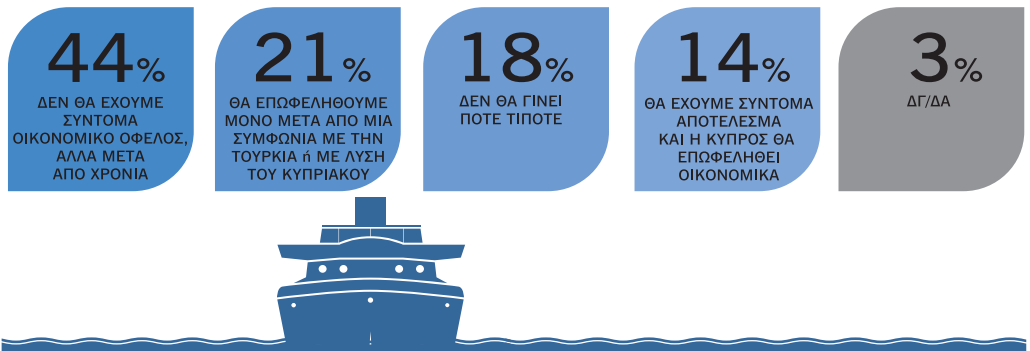
ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΟΖ, ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ

ΜΕ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΟΖ, ΤΙΣ ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΕΞΕΙΣ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΟΖ, ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ

Αλλαγές στις Λίμνες πριν από το κονδύλι

Χειρότερη η κατάσταση στο Πουρνάρα

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Αρκετά μέτωπα παραμένουν ανοικτά στην προσπάθεια καλύτερης διαχείρισης της μετανάστευσης και των αιτητών ασύλου από την Κυπριακή Δημοκρατία, με την κυβέρνηση να έχει ζητήσει τη χρηματοδότηση εργασιών στο νέο κέντρο υποδοχής στην περιοχή Λίμνες στη Μενόγεια, αλλά τη χρηματοδότηση να εκκρεμεί έως ότου διαπιστωθεί πως οι τεχνικές του προδιαγραφές συνάδουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, όπως πληροφορείται η «Κ». Το κέντρο στην περιοχή Λίμνες αποτελεί πρώτο-βουλία της Κυπριακής Δημοκρατίας που δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από τον εθνικό προϋπολογισμό.

Οι Βρυξέλλες έχουν λάβει αίτημα από τις κυπριακές αρχές για στήριξη της δημιουργίας ανοικτού κέντρου για αιτητές ασύλου και κέντρου υποδοχής για άτομα που πρόκειται να επιστραφούν στις χώρες προέλευσης. Ωστόσο, πληροφορίες της «Κ» θέλουν τη χρηματοδότηση από τα ευρωπαϊκά κονδύλια των αλλαγών να μην είναι δεδομένη, καθώς ένα τέτοιο αίτημα μπορεί να εξεταστεί μόνο αν οι τεχνικές του προδιαγραφές είναι εναρμονισμένες με πρότυπα και νομοθεσίες της Ε.Ε.

Ενώ πάντως οι Βρυξέλλες βλέπουν θετικά τις νέες εργασίες, καθώς έχουν την προοπτική να αυξήσουν τις δυνατότητες υποδοχής και να απαμβλύνουν την κατάσταση στο Πουρνάρα, η οποία θεωρείται πως επιδεινώθηκε, αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε διαβούλευση με τις κυπριακές αρχές και την ΕΑΣΟ για τον ευρύτερο επανασχεδιασμό και των δύο κέντρων. Όπως τονίζουν συνομιλητές της «Κ» στην έδρα της Ε.Ε., η προτροπή των Βρυξελλών για τήρηση των ευρωπαϊκών προτύπων όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής δεν είναι κάτι νέο. Οι Βρυξέλλες εμπλέκονται ευθέως μέσω των υπηρεσιών τους στους σχεδιασμούς τόσο στις Λίμνες όσο και στο Πουρνάρα.

Χειρότερο το Πουρνάρα

Την περίοδο 2014 - 2020 η Κύπρος έλαβε συνολικά 117,61 εκατομμύρια ευρώ (39,11 εκατομμύρια από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, 67,77 εκατομμύρια από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και 10,55 εκατομμύρια ως έκτακτη βοήθεια και από τα δύο ταμεία) από διάφορα ταμεία της Ε.Ε. για αντιμετώπιση της μετανάστευσης, δεδομένης της δέσμευσης για δημιουργία ανθρώπων συνθηκών διαβίωσης. Την ίδια στιγμή, εξ' όσων αντιλαμβάνεται η «Κ», οι Βρυξέλλες θεωρούν πως η κατάσταση στο κέντρο υποδοχής Πουρνάρα παραμένει ανησυχητική. Όπως είχαν επισημάνει κοινοτικοί αξιωματούχοι αλλά και η ίδια η Επι-

τροπος Εσωτερικών Έλβα Γιοχάνσον στην «Κ» στο παρελθόν, το Πουρνάρα σχεδιάστηκε ως κλειστό κέντρο υποδοχής για προσωρινή διαμονή κατά την άφιξη και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για παρατεταμένη κράτηση. Τρεις μήνες μετά την επίσκεψη της κ. Γιοχάνσον στην Κύπρο τον Σεπτέμβριο, η συμφόρηση στο Πουρνάρα έχει επιδεινωθεί λόγω των συνεχών αφίξεων αλλά και του γεγονότος πως δεν υπάρχουν ανοικτοί χώροι υποδοχής, πέρα από τις προσωρινές λύσεις κατάλυσης αιτητών ασύλου σε ξενοδοχεία και διαμερίσματα. Η υπερπληρότητα του Πουρνάρα δυσκολεύει επίσης ακόμα περισσότερο την πρόοδο των έργων που θα το καθιστούσαν αποτελεσματικό κέντρο πρώτης υποδοχής.

Πάντως, οι κυπριακές αρχές, μετά από συζητήσεις με την Κομισιόν, βρίσκονται σε διαδικασία ανάπτυξης προσχεδίων για την αναδιαμόρφωση του κέντρου υποδοχής Πουρνάρα, ώστε να απαντηθούν ελλείψεις που χρονίζουν όπως η έλλειψη υποδομών για χώρους καραντίνας, ασφαλούς ζώνες για εύλατα άτομα και για γραφεία. Ο σχεδιασμός της Κύπρου αναμένεται πως θα συζητηθεί με την Κομισιόν και τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε. πριν από την εφαρμογή του.

Ακόμα ένα ζήτημα το οποίο φαίνεται να προχωρά είναι η αύξηση του αριθμού των νόμιμων κηδεμόνων για ασυνόδευτους ανήλικους στο Πουρνάρα και η αναζήτηση ενδιάμεσων λύσεων για την ενίσχυση των δυνατοτήτων και των συνθηκών υποδοχής.

Συστάσεις... και για μας

Σε έκθεση του 2017 για τη λειτουργία κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης σε Ελλάδα και Ιταλία το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ECA) είχε καταλήξει σε μια σειρά συστάσεων για την καλύτερη λειτουργία αυτών των κέντρων, όπου τα προβλήματα ήταν παρόμοια με αυτά που αντιμετωπίζονται στην Κύπρο: μεγάλος αριθμός αιτήσεων που εκκρεμούν, καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των αιτήσεων και χαμηλά ποσοστά επιστροφών. Οι αδυναμίες που εντοπίστηκαν είχαν να κάνουν με κακό σχεδιασμό των διαδικασιών, προβλήματα στη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης, μη εκτέλεση αποφάσεων για επιστροφές, αλλά και ανεπαρκή χωρητικότητα στα κέντρα κράτησης.

Αρκετές θυμίζουν την κατάσταση στην Κύπρο, ενώ οι συστάσεις που κατατέθηκαν στην έκθεση συνάδουν σε κάποιο βαθμό με τις ενέργειες τις οποίες προωθούν Κομισιόν και κυπριακές αρχές. Ως εκ τούτου, αυτοί, ή ανάλογοι, πρέπει να αναμένεται πως θα είναι στο μέλλον οι τομείς αξιολόγησης των πολιτικών που ακολουθούνται στην Κύπρο.

Οι συστάσεις αφορούσαν ενί-

Το ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο διαπιστώνει μεγάλο αριθμό αιτήσεων που εκκρεμούν, καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση και χαμηλά ποσοστά επιστροφών.

Πληροφορίες της «Κ» θέλουν τη χρηματοδότηση για τις Λίμνες να μην είναι δεδομένη, καθώς ένα τέτοιο αίτημα μπορεί να εξεταστεί μόνο αν οι τεχνικές του προδιαγραφές είναι εναρμονισμένες με πρότυπα της Ε.Ε.

σχυση της δυναμικότητας των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης μέσω της αναβάθμισης των εγκαταστάσεων, επιτάχυνση της διεκπεραίωσης των αιτήσεων με τη στήριξη του ΕΑΣΟ, καθώς και της καλύτερης ενημέρωσης των μεταναστών για τον τρόπο και χρόνο εξέτασης των αιτήσεων και της εφαρμογής των διαδικασιών επιστροφής.

Στο θέμα των ασυνόδευτων ανηλίκων οι ελεγκτές είχαν συστήσει τη λήψη μέτρων από κοινού με την Κομισιόν και διεθνείς οργανισμούς, όπως της εξασφάλισης κατάλληλου καταλύματος, τον διορισμό υπεύθυνου για την προστασία τους και συνεχή παρακολούθηση. Συστή-

νεται επίσης η παρακώρνηση από άλλα κράτη μέλη περισσότερων εμπειρογνομένων για κάλυψη των αναγκών, καθώς και σαφέστερος προσδιορισμός του ρόλου και των αρμοδιοτήτων των Ευρωπαίων και εθνικών αξιωματούχων σε κάθε κέντρο, ενώ προστίθεται πως η Κομισιόν και οι σχετικοί οργανισμοί θα πρέπει να αξιολογούν συνεχώς το μοντέλο του κέντρου υποδοχής και ταυτοποίησης.

Εργαλειοποίηση

Νωρίς την περασμένη εβδομάδα η Κομισιόν παρουσίασε την πρότασή της για αναθεώρηση του κώδικα λειτουργίας του χώρου Σένγκεν, η οποία περιέχει ορισμό, για πρώτη φορά, της πρακτικής της εργαλειοποίησης, ως αποτέλεσμα της συζήτησης που ακολούθησε μετά τα γεγονότα στα σύνορα με τη Λευκορωσία αλλά και ούτως ώστε κράτη μέλη και Ε.Ε. «να είναι πλήρως εξοπλισμένα για ν' αντιμετωπίσουν την όποια μελλοντική εργαλειοποίηση μεταναστών», όπως αναφέρεται στην επικοινωνία της Κομισιόν.

Η πρόταση, εφόσον εγκριθεί, έρχεται να ταιριάζει με τα αιτήματα, κυρίως Λευκωσίας και Αθήνας, για ένα οριζόντιο καθεστώς αντιμετώ-

Η κυπριακή κυβέρνηση θα πρέπει να αποδείξει κατά συγκεκριμένο τρόπο πως οι ενέργειες των διακινητών έχουν πολιτική κατεύθυνση ούτως ώστε να προχωρήσει η διαδικασία από πλευράς Κομισιόν.

πισης της εργαλειοποίησης σε περίπτωση χρήσης της πρακτικής αυτής από την Τουρκία στο μέλλον ή και στο παρόν, αν μπορεί να αποδειχθεί πως οι αυξημένες ροές προς την Πράσινη Γραμμή αποτελούν συνεδνητή πολιτική της Άγκυρας. Αν όμως η περίπτωση της κρίσης στον Έβρο αποτελούσε καθαρά προσπάθεια δημιουργίας κρίσης από την κυβέρνηση Ερντογάν, η κυπριακή κυβέρνηση θα πρέπει ν' αποδείξει κατά συγκεκριμένο τρόπο πως οι ενέργειες των διακινητών έχουν πολιτική κατεύθυνση ούτως ώστε να προχωρήσει η διαδικασία από πλευράς Κομισιόν, αλλά και να πείσει πολιτικά τους εταίρους σε πολιτικό επίπεδο στο Συμβούλιο.

Διαδικασία για την οποία δεν αρκεί η προσθήκη της λέξης «αδιάσειστα» δίπλα από τη λέξη στοικία στις ανακοινώσεις του Προεδρικού για το θέμα, ή η προσθήκη όσων έχουν ήδη λάβει καθεστώς διεθνούς προστασίας στον αριθμό των αιτητών ασύλου, όσο χρήσιμες και να είναι αυτές οι πρακτικές για εσωτερική κατανάλωση. Στη σχετική επικοινωνία της Κομισιόν, ως εργαλειοποίηση ορίζεται «μία κατάσταση κατά την οποία μια τρίτη χώρα παρακινεί παράτυπες μεταναστευτικές ροές στην Ένωση μέσω της ενεργού ενθάρρυνσης ή διευκόλυνσης της μετακίνησης πολιτών τρίτων χωρών προς τα εξωτερικά σύνορα, προς ή από το εσωτερικό των εδαφών της και στη συνέχεια προς τα εν λόγω εξωτερικά σύνορα, όπου τέτοιες ενέργειες είναι ενδεικτικές πρόθεσης μιας

τρίτης χώρας να αποσταθεροποιήσει την Ένωση ή ένα κράτος μέλος, όπου η φύση τέτοιων πράξεων δύναται να θέσει σε κίνδυνο ουσιαστικές λειτουργίες του κράτους, συμπεριλαμβανομένης της εδαφικής του ακεραιότητας, τη διατήρηση του νόμου και της τάξης και τη διασφάλιση της εθνικής του ασφάλειας».

Αρκετές φορές οι Βρυξέλλες έχουν αναφέρει πως τα έκτακτα μέτρα στήριξης της Λετονίας, της Λιθουανίας και της Πολωνίας (στα οποία βασίζονται τα μέτρα που προβλέπονται στην πρόταση) δεν αποτελούν νομιμοποίηση των παράνομων επαναπροωθήσεων. Στο κείμενο σημειώνεται πως ο στόχος του μηχανισμού είναι η δημιουργία ενός «συγκεκριμένου έκτακτου μηχανισμού διαχείρισης των διακινητών μετανάστευσης και ασύλου και, όπου είναι αναγκαίο, της παροχής στήριξης και μέτρων αλληλεγγύης για διαχείριση κατά τρόπο τακτικό, ανθρώπινο και αξιοπρεπές της άφιξης των ατόμων που έχουν εργαλειοποιηθεί από μια τρίτη χώρα, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Τα μέτρα που προβλέπονται από την πρόταση σε περίπτωση εργαλειοποίησης μεταναστών περιλαμβάνουν τον περιορισμό του αριθμού των σημείων διέλευσης των συνόρων και την εντατικοποίηση της επιτήρησης των συνόρων, τη δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας καταγραφής των αιτήσεων ασύλου έως και τέσσερις εβδομάδες και την εξέταση όλων των αιτήσεων ασύλου στα σύνορα, εκτός από τις ιατρικές περιπτώσεις, καθώς και τη δυνατότητα να τεθούν σε εφαρμογή διαδικασίες επείγουσας επιστροφής.

Για να ενεργοποιηθούν τα εν λόγω μέτρα, μετά από αίτημα ενός ή περισσότερων κρατών μελών, θα κατατίθεται πρόταση της Κομισιόν προς το Συμβούλιο για την υιοθέτηση σχετικής απόφασης, η οποία θα ορίζει τη χρονική διάρκεια των μέτρων (που δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους έξι μήνες) και που θα μπορεί να καταργείται ή να ανανεώνεται με την ίδια διαδικασία.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠC MEDOCHEMIE

Βολιδοσκοπήσε Κασουλίδη ο Πρόεδρος

Καζάνι που βράζει το υπουργείο Εξωτερικών με το ενδεχόμενο αντικατάστασης το επόμενο διάστημα να ενισχύεται

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τη μέρα που ο Νίκος Χριστοδουλίδης κατευθυνόταν προς τη Βουλή για να συζητήσει τον προϋπολογισμό του υπουργείου Εξωτερικών και να δεχτεί στην ουσία τη δριμεία επίθεση από τους βουλευτές του ΑΚΕΛ για την εξωτερική πολιτική, μία άλλη κρυάδα τον ανέμενε έξω από το υπουργείο Εξωτερικών. Διπλωμάτες, παλιοί συνάδελφοι και συνεργάτες, είχαν μαζευτεί έξω από το υπουργείο διεκδικώντας τα εργασιακά τους δικαιώματα προετοιμάζοντας για λήψη μέτρων. Ο πρώτος διορισμός πρέσβη του Πέτρου Δημητρίου δεν ήταν βεβαίως η κύρια αιτία της απεργίας, αλλά το κερασάκι στην τούρτα, καθώς, όπως λένε οι εμπλεκόμενοι, έφερε στην επιφάνεια ζητήματα που απασχολούν το διπλωματικό σώμα εδώ και καιρό. Ζητήματα που συζητούνται εντόνως στους διαδρόμους του υπουργείου καιρό τώρα, όπως η μη εύρυθμη λειτουργία του, η μη αξιοποίηση λειτουργιών του υπουργείου σε καίρια πόστα, η υποστελέχωση και κατ' επέκταση η ανάγκη προκήρυξης νέων θέσεων για το 2022 αλλά και το ζήτημα αποκατάστασης αποκοπών. Το κατά πόσο το υπουργείο θα οδηγηθεί σε επ' αόριστο απεργία θα ξεκαθαρίσει εντός του Γενάρη, ωστόσο ερώτημα πολλών είναι αν η απεργία θα γίνει με υπουργό Εξωτερικών τον Νίκο Χριστοδουλίδη ή τον Γιαννάκη Κασουλίδη που βολιδοσκοπήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η αλλαγή στο ΥΠΕΞ

Η «Κ» είχε αποκάλυψει στις 5 Δεκεμβρίου πως ο Νίκος Αναστασιάδης έχει ήδη πει σ' έναν κλειστό κύκλο ατόμων πως προτίθεται να παύσει τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, μετά και την κίνησή του να μην παρευρεθεί στο Πολιτικό Γραφείο. Ήδη, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», έχει βολιδοσκοπήσει για τη θέση τον Γιαννάκη Κασουλίδη, με άγνωστο αν θα δεχτεί τελικώς ή όχι ο πρώην υπουργός Εξωτερικών. Ο ίδιος είχε άλλωστε ξεκαθαρίσει στο παρελθόν πως δεν μετακινήθηκε στην Κομοιόν διότι πίστευε πως θα λυθεί το Κυπριακό, αλλά πλέον, όπως είπε, «έτσι κλάππα εν ξαναπαθαίνω». Το ενδεχόμενο να αποδεχτεί θα πρέπει συνεισώς να συνδέεται και με μία προσπάθεια αλλαγής πλεύσης στο Κυπριακό, η οποία θα έχει τη σύμφωνη γνώμη του προέδρου Αναστασιάδη. Έως όμως ο Ιωάννης Κασουλίδης να αποδεχτεί σε μία προσπάθεια να βοηθήσει στην εκτόνωση του κακού εσωκομματικού κλίματος. Το κατά πόσο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι έτοιμος βεβαίως να παύσει το πνευματικό του παιδί Νίκο Χριστοδουλίδη όπως διατείνεται, ή αν ο ίδιος ο υπουργός Εξωτερικών προετοιμάζει το έδαφος για την αποχώρησή του δεδομένης και της ανεξάρτητης υποψηφιότητάς του, είναι βεβαίως ανοικτό. Το σίγουρο είναι πως πριν από τη λήξη της θητείας του ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εξέφρασε την επιθυμία πως θέλει να κάνει μία μεγάλη περιοδεία επαφών με ηγέτες ευρωπαϊκών και άλλων μεγάλων κρατών και γι' αυτό θα χρειαστεί το πηδάλιο κάποιον έμπειρο. Αξίζει να σημειωθεί πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε συνάντηση με τον Νίκο Αναστασιάδη λίγο πριν από το Πολιτικό Γραφείο οπότε και τον ενημέρωσε πως δεν θα παρευρισκόταν στο Πολιτικό Γραφείο και τι σκοπεύει να κάνει με τις προεδρικές εκλογές. Πιθανότερο σενάριο αλλαγής σκυτάλης, αναμένεται να γίνει στις 10 Ιανουαρίου, όταν ανακοινωθούν και οι υποψηφιότητες στον ΔΗΣΥ και διαφανεί πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν πρόκειται να διεκδικήσει εντός κόμματος. Εκεί, εάν ο ίδιος δεν έχει προηγουμένως ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του, θα δεχτεί πιέσεις, είτε να παραιτηθεί είτε να ξεκαθαρίσει πως δεν θα είναι υποψήφιος.

Ο **Πρόεδρος της Δημοκρατίας** έχει ήδη βολιδοσκοπήσει τον Γιαννάκη Κασουλίδη για να αναλάβει τη θέση Χριστοδουλίδη, όταν αυτός παυθεί ή πολύ πιθανότερο παραιτηθεί.

Μπροστά σε όλη αυτή την πίεση που δέχεται ο Νίκος Χριστοδουλίδης περιλαμβάνεται πλέον και ο αναβρασμός εντός του υπουργείου του. Το timing έκανε πολλούς να διερωτηθούν αν όλη αυτή η δυσφορία εμπλεκόταν στον εσωκομματικό πόλεμο του ΔΗΣΥ. Εμπλεκόμενοι με τους οποίους μίλησε η «Κ» απέρριψαν αναφανδόν κάτι τέτοιο και διαβεβαίωσαν πως δεν έχει καμία σχέση όλο αυτό με τις προεδρικές εκλογές. Μάλιστα, τα μέλη του κλάδου του υπουργείου Εξωτερικών είχαν προηγουμένως συναντήσεις με τον υπουργό Εξωτερικών και του υπογράμμισαν πως τους ίδιους δεν τους αφορά ούτε τι γίνεται στα εσωκομματικά του ΔΗΣΥ ούτε αν θα είναι τελικά υποψήφιος. Όπως είπαν, η απεργία γίνεται για θέματα λειτουργίας του υπουργείου που έμειναν καιρό στο συρτάρι.

Κόντρα με το Οικονομικών

Από το στενό περιβάλλον του Νίκου Χριστοδουλίδη φαίνεται να παραδέχονται πως το υπουργείο Εξωτερικών αποτελεί πλέον τον «φτωχό συγγενή» του προϋπολογισμού. Κάποιοι δεν παρέλειψαν να συνδέσουν τα «όχι» που λαμβάνει ο υπουργός Εξωτερικών από τον συνάδελφό του Κωνσταντίνο Πετρίδη στο πλαίσιο της κόντρας για την προεδρία του 2023. Στο υπουργείο Οικονομικών θεωρούν πάντως αστειότητες ότι αρνούνται αιτήματα του ΥΠΕΞ με γνώμονα το 2023. Σίγουρα κανείς εντός του Υπουργικού Συμβουλίου δεν είδε θετικά το γεγονός ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης, εδώ και καιρό, άρχισε να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες που όπως έλεγαν στο παρασκήνιο ανήκαν στο δικό τους υπουργείο, μετατρέποντας τον ίδιο σε υπερυπουργό. Για το υπουργείο Οικονομικών το ποτήρι ξεχειλίζει, όταν επέλεξε να αναλάβει τον CIPA ο οποίος λογοδοτούσε στο υπουργείο Οικονομικών.

Ο υπουργός Οικονομικών δεν έκρυψε την κακή επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ των δύο. Όχι μόνο στο περιβάλλον Πολιτικό Γραφείο αλλά και στην επιτροπή Οικονομικών. Όταν μέλη της επιτροπής του επεσήμαναν ότι το υπουργείο Εξωτερικών θέλει να εξαιρεθεί από τις μετακινήσεις λειτουργών (να μην ισχύει δηλαδή για το υπουργείο Εξωτερικών το σχέδιο μετακινήσεων λειτουργών από άλλα υπουργεία) ο κ. Πετρίδης αντέδρασε. Είχε αναφέρει στα μέλη της επιτροπής πως εκπλήσσεται που θέτουν το εν λόγω θέμα, καθώς ότι ο υπουργός Εξωτερικών ουδέποτε τους ενημέρωσε ότι προκύπτει θέμα.

Η κορυφή του παγόβουνου και τα αιτήματα του ΥΠΕΞ

Όσο κι αν ένα ζήτημα είναι οι κόντρες εντός υπουργείων, αφορμή για να αντιδράσουν δημόσια οι διπλωμάτες υπήρξε ο πρώτος διορισμός πρέσβη του Πέτρου Δημητρίου. Ο κ. Δημητρίου επιλέχθηκε τον περασμένο μήνα από την ΕΔΥ, ως πρέσβης για μία εκ των πέντε κενών θέσεων που είχαν προκηρυχθεί, ενώ οι άλλες τέσσερις πληρώθηκαν με προαγωγή υφισταμένων διπλωματών. Όπως ο ίδιος ο κ. Δημητρίου υποστήριξε στον «Πολίτη», καταγγέλλοντας ρατσιστική συμπεριφορά καθότι είναι ΑΜΕΑ, είχε κάνει τρεις φορές αίτηση για διπλωματικούς ακλόουθους (εισαγωγική βαθμίδα Α8). Ουδέποτε προσλήθε στις εξετάσεις πρόσληψης. Εξετάσεις οι οποίες θεωρούνται ιδιαίτερα απαιτητικές και περιλαμβάνουν 6 θεματικές και μία συνέντευξη με τη συμβουλευτική επιτροπή. Αντιθέτως, διεκδίκησε διορισμό στις εξετάσεις πρόσβη (οι οποίες απαιτούν μόνο συνέντευξη από τη συμβουλευτική επιτροπή και την ΕΔΥ) και κατάφερε βεβαίως να διοριστεί, προκαλώντας τις γνωστές αντιδράσεις. Στη λίστα για παράδειγμα 12 υποψηφίων που απεστάλην από τη συμβουλευτική επιτροπή προς την ΕΔΥ, η 12η υποψήφια δεν πληρούσε, όπως αποφάνθηκε η ΕΔΥ, τις προδιαγραφές με αποτέλεσμα να μπει σφήνα ο 13ος (ο Πέτρος Δημητρίου) και να επιλεγεί τελικώς με τις ψήφους ΔΗΣΥ πλην του προέδρου της ΕΔΥ. Αν και πολλά ακούστηκαν στο παρασκήνιο περί

Με δυσφορία παρακολουθούν διπλωμάτες τις αποσπάσεις λειτουργών από άλλα τμήματα στο ΥΠΕΞ, αλλά και τον ρόλο που διαδραματίζει η Φιλίππα Καρσερά μέσω του Τμήματος Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

Οι πολιτικοί διορισμοί και η περίπτωση Πέτρου Δημητρίου.

στενών δεσμών με τον μητροπολίτη Αθανάσιο και παρά τις δημόσιες αντιδράσεις διπλωματών περί αναξιοκρατίας, ακόμα δεν διαπιστώθηκε ποιος και αν εμπλέκεται τελικά κάποιος στον διορισμό. Όλοι άλλωστε κρατούν αποστάσεις. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει ξεκαθαρίσει προς τους λειτουργούς του υπουργείου πως δεν είχε καμία εμπλοκή ούτε γνώση για τον εν λόγω διορισμό.

Η υποστελέχωση του υπουργείου και η Φιλίππα

Νέες προσλήψεις εντός του 2022 ζητούν στο ΥΠΕΞ, αποκατάσταση αποκοπών στο επίδομα εξωτερικού, αλλά και εύρυθμη λειτουργία στο υπουργείο.

μισθό. Το πρόβλημα δεν είναι όπως λένε η επίλογη του εν λόγω προσώπου, αλλά το γεγονός ότι θα μπορούσαν να επιλεγθούν πρόσωπα από το ίδιο το υπουργείο, θεσμοθετώντας έτσι το εν λόγω τμήμα. Στο πλαίσιο των αποσπάσεων επικρατεί ιδιαίτερη αναβρασμός. Δεν είναι μόνο η απόσπαση λειτουργού από το υπουργείο Οικονομικών στο ΥΠΕΞ για να αναλάβει την οικονομική διπλωματία, αλλά

Μάλιστα, στην επιτροπή Οικονομικών, όταν ρωτήθηκε για το ζήτημα Δημητρίου, διαχώρισε πλήρως τη θέση του, σημειώνοντας πως δεν μπορούν να του ζητούν να κρίνει την απόφαση μιας ανεξάρτητης αρχής όπως η ΕΔΥ. Και ο γενικός διευθυντής του υπουργείου Εξωτερικών Κορνήλιος Κορνηλιού το πήρε ένα βήμα πιο κάτω υπογραμμίζοντας πως ο ίδιος καθνκόντως, ως γενικός διευθυντής, δεν συνέσπασε την πρόσληψη του συγκεκριμένου στην Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας (ο γενικός διευθυντής έχει την υποχρέωση να πει την απόψη του).

Υπήρξαν βεβαίως και οι φωνές

που υπογράμμισαν καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης διορισμού Δημητρίου πως αρκετοί πετυχημένοι πρέσβεις δεν προήλθαν από το διπλωματικό σώμα. Υπάρχουν οι πολιτικοί διορισμοί οι οποίοι γίνονται από τον εκάστοτε πρόεδρο της Δημοκρατίας με συμβόλαιο και αυτό αφορά κυρίως την Αθήνα. Παράδειγμα ο καθηγητής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κύπρου Γιώργος Γεωργιάς (διακυβέρνηση Τάσσου Παπαδόπουλου), ο καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών Πανεπιστημίου Κύπρου Ιωσήφ Ιωσήφ (διακυβέρνηση Δημήτρη Χριστόφια) και ο πρώην υπουργός Παιδείας Κυριάκος Κενεβέζος επί παρούσας διακυβέρνησης. Παρόμοια περίπτωση με τον Δημητρίου θεωρείται αυτή του Μιχάλη Ατταλίδη, ο οποίος μετά τον πολιτικό διορισμό του από τον Γιώργο Βασιλείου στο Παρίσι προσελήφθη ως πρέσβης πρώτου διορισμού. Στο υπουργείο Εξωτερικών ξεκαθαρίζουν ωστόσο πως ο κ. Ατταλίδης αποτελεί εντελώς διαφορετική περίπτωση που έτυχε ευρείας αποδοχής λόγω της εμπειρίας αλλά και των προσόντων του. Όπως λέγεται ευρέως ο Μιχάλης Ατταλίδης θεωρείται η κλασική περίπτωση στην ιστορία για τα οποία υπάρχει το παραθυράκι στα σχέδια υπηρεσίας, καθώς με την ακαδημαϊκή του πείρα, τις γνώσεις του και το επαγγελματικό του παρελθόν προσθέτει στην υπηρεσία.

πως επί Γιαννάκη Κασουλίδη σταμάτησε το υπουργείο Εξωτερικών να προσλαμβάνει κόσμο. Ήδη μέσα στα αιτήματα, είναι να ανοίξουν νέες θέσεις στο υπουργείο Εξωτερικών για το έτος 2022. Αυτό επί του παρόντος δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό και εντός των αιτημάτων είναι να περιληφθεί στον συμπληρωματικό προϋπολογισμό. Οι τελικές αποφάσεις αναμένεται να ληφθούν τον προσεχή Γενάρη, όταν το υπουργείο Εξωτερικών θα έχει συνάντηση με το υπουργείο Οικονομικών και την ΠΑΣΥΔΥ. Εκεί θα διαφανεί αν οι λειτουργοί του υπουργείου Εξωτερικών θα προχωρήσουν σε επ' αόριστο απεργία αν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους, ανοίγοντας ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία του εν λόγω υπουργείου και ακόμα έναν πονοκέφαλο στην κυβέρνηση, λίγο πριν το τέλος της θητείας Αναστασιάδη.

Το lockdown δεν υπάρχει ως σενάριο

Το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα κυλήσει η εορταστική περίοδος ξεδιπλώνει στην «Κ» ο υπ. Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Λιγότερο από μία εβδομάδα από τα Χριστούγεννα, ο υπουργός Υγείας ξεδιπλώνει στην «Κ» το υγειονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κυλήσει η επόμενη περίοδος. Ο Μιχάλης Χατζηπαντέλα διαβεβαιώνει πως το lockdown με τα σπμερινά δεδομένα δεν είναι μέσα στα σενάρια της κυβέρνησης. Το ίδιο κατηγορηματικός είναι και για το ενδεχόμενο λήψης περιοριστικών μέτρων στη διακίνηση των πολιτών. Ωστόσο, ο υπουργός Υγείας δεν είναι το ίδιο απόλυτος με το ενδεχόμενο μέτρων, σε ναούς, συναθροίσεις σε οικίες την περίοδο των γιορτών ή στη διασκέδαση. Εν προκειμένω, όπως τονίζει, τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής των Επιστημόνων αξιολογούν τα δεδομένα και ανάλογα θα κινηθούν. Στο κομμάτι εμβολιασμού απορρίπτει την πρακτική που υιοθέτησαν άλλες χώρες, τονίζοντας πως για την Κύπρο δεν υπάρχει ζήτημα ο εμβολιασμός να γίνει υποχρεωτικός. Απαντώντας στον θόρυβο για τα επίπεδα συνεργασίας των μελών της ΣΕΕ με την κυβέρνηση, ξεκαθαρίζει πως οι αποφάσεις που λαμβάνονται εδράζονται στις απόψεις των ειδικών. Για τα σχολεία πιστεύει πως τα μέτρα που έχουν παρθεί αποδίδουν κάτι που φαίνεται, όπως λέει, στην ανταπόκριση για εμβολιασμό των παιδιών από 5 έως 11 ετών.

—Είμαστε μία εβδομάδα πριν από τα Χριστούγεννα. Μπορείτε να μας πείτε πώς θα κάνουμε εορτές από υγειονομικής απόψεως;

—Η εμφάνιση της μετάλλαξης «Όμικρον» και στη χώρα μας δημιουργεί σε όλους μας ανησυχία με την έννοια ότι ακόμα δεν υπάρχουν επαρκή επιστημονικά δεδομένα για τη μεταδοτικότητα, την επικινδυνότητα και τη νοσηρότητα της νέας μετάλλαξης. Από την πρώτη στιγμή ως Υπουργείο Υγείας λάβαμε όλα τα απαραίτητα μέτρα, έτσι ώστε να αναχαιτίσουμε τη διασπορά του ιού στην κοινότητα, σύμφωνα και με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC). Είναι γι' αυτό τον λόγο που συνεχώς απευθύνουμε έκκληση προς τους πολίτες να ακολουθούν τις οδηγίες των ειδικών, να τηρούν τα υγειονομικά πρωτόκολλα και τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, πρώτα απ' όλα για τη

δική τους προστασία από τη νόσο COVID-19 αλλά και παράλληλα για να μην επιδεινωθεί γρήγορα η επιδημιολογική εικόνα και κυρίως η κατάσταση στα νοσοκομεία, ώστε να χρειαστεί να ληφθούν περαιτέρω προστατευτικά μέτρα. Κλειδί είναι η κοινωνική συνοχή και η ατομική υπευθυνότητα, ιδιαίτερα τις ημέρες των εορτών. Προσπαθούμε μέσα σ' ένα μεταβαλλόμενο τοπίο μιας πρωτόγνωρης υγειονομικής κρίσης, με γνώμονα την προστασία των Κύπριων πολιτών, να έχουμε ένα πλαίσιο ασφαλούς λειτουργίας της κοινωνίας. Θα χαρούμε τις γιορτές τηρώντας τα υγειονομικά πρωτόκολλα, προστατεύοντας τον εαυτό μας και τα αγαπημένα μας πρόσωπα.

—Λόγω και της ρευστότητας που υπάρχει, με βάση την εμπειρία, ποιο είναι το «καλύτερο» και ποιο το χειρότερο σενάριο για τα υγειονομικά μέτρα μέχρι τέλος του μήνα;

—Η προσπάθειά μας είναι να αποφύγουμε το όποιο χειρότερο σενάριο, και παράλληλα να είμαστε έτοιμοι να το αντιμετωπίσουμε με επάρκεια. Στόχος μας το καλύτερο δυνατό. Από την πρώτη στιγμή εμφάνισης της πανδημίας, η κυβέρνηση απέδειξε ότι λάμβανε τα κατάλληλα μέτρα με στόχο τον περιορισμό εξάπλωσης του κορωνοϊού και τη στήριξη των συμπολιτών μας, προασπίζοντας πάντα το υψηλότερο αγαθό, αυτό της υγείας. Αυτή η προσπάθεια, μετά από δύο συναπτά έτη από την έλευση της πανδημίας, συνεχίζεται. Σε μία συνεχώς μεταβαλλόμενη κατάσταση οι μακροπρόθεσμες προβλέψεις είναι δύσκολες, όμως πρέπει να βασιστούμε σε ό,τι μέχρι σήμερα γνωρίζουμε ότι βοηθάει στη διαχείρισή της. Συνεπώς, όσο ενισχύουμε και υποστηρίζουμε τον εμβολιασμό και κυρίως την ενισχυτική δόση, θωρακίζουμε τους εαυτούς μας και προστατεύουμε τους γύρω μας. Το καλύτερο σενάριο για τη χώρα μας είναι να αντιληφθούμε όλοι μας τα οφέλη του εμβολιασμού και να θωρακίσουμε την υγεία μας, κάτι που θα οδηγήσει σημαντικά στη μείωση των νοσηλειών και θα επιτρέψει την άρση οποιωνδήποτε περιορισμών. Το χειρίστο σενάριο για το Υπουργείο Υγείας είναι η επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας και η αύξηση των νοσηλειών στις μονάδες εντατικής θεραπείας, κάτι που σημαίνει πως θα οδηγήσει στην περαιτέρω απώλεια ζωών, πράγμα

Με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ο υπ. Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα απορρίπτει επιβολή περιορισμών στην διακίνηση μέσα στην εορταστική περίοδο.

“

Μέχρι στιγμής δεν υπάρχει καμία διαφοροποίηση (συναθροίσεις σε οικίες). Εν μέσω της πανδημίας, τα δεδομένα αξιολογούνται συνεχώς από τα μέλη της ΣΕΕ και στις εβδομαδιαίες μας συναντήσεις τίθενται οι εισηγήσεις τους.

“

Δεν εξετάζεται αυτή τη στιγμή το σενάριο για υποχρεωτικό εμβολιασμό, όπως έπραξαν άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σε συνεργασία με τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο, ενημερώνουμε τους πολίτες για τα οφέλη του εμβολιασμού.

“

Είμαστε δίπλα στους πολίτες και προσπαθούμε να διευκολύνουμε τις διαδικασίες, να απαντήσουμε στα ερωτήματα και τις εύλογες ανησυχίες τους.

είναι ο στόχος μας. Επιλογή μας είναι η σωστή πληροφόρηση και η δύναμη της πειθούς.

—**Στην Ευρώπη η μετάλλαξη «Όμικρον» ωθεί κράτη σε σκληρά μέτρα. Η Κύπρος θα ακολουθήσει το παράδειγμά τους;**

που σίγουρα κανένας συμπολίτης μας δεν το θέλει.

—Το lockdown όπως είναι η κατάσταση είναι μια επιλογή;

—Για να αναγκαστεί μία χώρα να επιβάλει ολικό lockdown σημαίνει πως έχει εξαντλήσει κάθε περιθώριο και αξιολογεί ότι πρέπει να αναχαιτίσει ένα φαινόμενο που εξελίσσεται ραγδαία και μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της ποιότητας στην παροχή φροντίδας των σοβαρά νοσούντων και σε εξάντληση του συστήματος υγείας. Κανένας δεν υποστηρίζει, ούτε επιθυμεί αυτόν τον περιορισμό του lockdown που πρακτικά στραγγαλίζει ψυχικά και οικονομικά την κοινωνία. Παράλληλα, ως μην ξεχνάμε ότι η πανδημική κόπωση είναι υπαρκτή και οδηγεί μάλιστα πολλές φορές και σε έντονες αντιδράσεις, μέχρι και σε παραβατικές συμπεριφορές. Εμείς, ως Υπουργείο Υγείας, προσπαθούμε να αξιοποιήσουμε ό,τι μέσο έχουμε διαθέσιμο όπως τα εμβόλια, τον εργαστηριακό έλεγχο και κάνουμε προσπάθειες να βελτιωθούμε και να έχουμε όλες τις υποδομές που είναι απαραίτητες. Στη χώρα μας δεν εξετάζεται ένα τέτοιο σενάριο με την παρούσα επιδημιολογική εικόνα. Σε αυτήν την κατάσταση έκτακτης ανάγκης που έχουμε σήμερα, η πιστή εφαρμογή των μέτρων που προτείνουν οι ειδικοί και η μεγάλη αύξηση που καταγράφεται στους ημερήσιους εμβολιασμούς, στέλνουν ενθαρρυντικά μηνύματα ως προς την αντιμετώπιση της πανδημίας.

—Κάτω από ποιες προϋποθέσεις θα μπορούσε να ήταν;

—Όλη μας η προσπάθεια εστιάζεται ώστε: α) να επιτηρούμε συνεχώς την κατάσταση, να είμαστε σε εγρήγορση, να έχουμε γρήγορα αντανακλαστικά και β) να βελτιώνουμε τις υποδομές μας. Πλέον, έχουμε αυξήσει σημαντικά τη γνώση και την εμπειρία μας, έχουμε αυξήσει τις δυνατότητές μας, επενδύουμε στη θωράκιση διαμέσου της ανασίας και αναμένουμε στη φαρέτρα μας να προστεθούν και άλλα εργαλεία, όπως είναι η αντιική θεραπεία. Από την άλλη έχουμε να διαχειριστούμε κάτι πρωτόγνωρο: κάθε φάση της πανδημίας, κάθε έξαρση είναι διαφορετική από την προηγούμενη σε πολλά σημεία. Άρα το πιο συνετό είναι η συνεχής αξιολόγηση, η συνεχής επαγρύπνηση και η συνεχής βελτίωσή μας στη διαχείριση της πανδημίας.

—Το κομμάτι των μέτρων που αφορά τις συναθροίσεις σε οικίες θα παραμείνει ως έχει σήμερα ή θα υπάρξει κάποια ειδική ρύθμιση για Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά;

—Μέχρι στιγμής δεν υπάρχει καμία διαφοροποίηση. Εν μέσω της πανδημίας, τα δεδομένα αξιολογούνται συνεχώς από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και στις εβδομαδιαίες μας συναντήσεις τίθενται οι εισηγήσεις τους. Γι' αυτό συνεχώς κρούουμε τον κώδωνα κινδύνου για την πιστή εφαρμογή των μέτρων που προτείνουν οι ειδικοί, καθώς σε συνδυασμό με τον εμβολιασμό που θεωρείται το πιο ισχυρό όπλο της επιστήμης, δεν θα χρειαστεί να πάρουμε περαιτέρω μέτρα.

Δεν στοχεύουμε κανένα χώρο

—Για τους ναούς υπάρχει σκέψη να αλλάξει το υγειονομικό πρωτόκολλο;

—Εάν αυτό κριθεί αναγκαίο, θα προχωρήσουμε στις δέουσες ενέργειες. Ως Πολιτεία και ως Υπουργείο Υγείας τρέφουμε απεριόριστο σεβασμό προς την Εκκλησία και τη θρησκεία και κατανοούμε την ανάγκη, ειδικά αυτή τη δύσκολη περίοδο, να παραστούν οι πολίτες στις εκκλησίες. Δεν στοχεύουμε κανένα χώρο και καμία ομάδα της κοινωνίας και αυτό πρέπει γίνει ξεκάθαρο. Απλώς προσπαθούμε, κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες, να δομήσουμε ένα πλαίσιο ασφάλειας βάσει και της επικινδυνότητας του κάθε χώρου. Γι' αυτό υπάρχουν και τα υγειονομικά πρωτόκολλα και γι' αυτό είναι σημαντικό να τηρούνται.

—Το σενάριο τα σχολεία να πάνε σε πρόωρες διακοπές έχει εγκαταλειφθεί ή εξακολουθεί να υπάρχει;

—Ο εκπαιδευτικός χώρος είναι εξαιρετικά σημαντικός και γίνεται συνεχής προσπάθεια μαζί με το Υπουργείο Παιδείας να διαφυλάξουμε την ασφαλή λειτουργία του. Τα μέτρα που λήφθηκαν στα σχολεία, όπως η εξέταση ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου και η χρήση προστατευτικής μάσκας στα δημοτικά, φαίνεται πως περιόρισαν τη διασπορά που παρατηρείτο στις σχολικές μονάδες. Με την απόφαση για rapid test στις σχολικές μονάδες, μας δίνεται η δυνατότητα να γνωρίζουμε την επιδημιολογική εικόνα και εάν χρειαστεί να δράσουμε εγκαίρως για τον περιορισμό των αλυσίδων μετάδοσης.

—Σε άλλες δραστηριότητες όπως η διασκέδαση θα υπάρξει κάποια διαφοροποίηση λόγω εορτών;

—Όλα τα μέτρα που έχουν τεθεί σε εφαρμογή, αξιολογούνται συνεχώς και εκεί και όπου χρειάζεται για την διασφάλιση της δημόσιας υγείας, θα γίνουν οι απαραίτητες διαφοροποιήσεις. Τονίζω για άλλη μια φορά πως τα μέτρα δεν έχουν στόχο να τιμωρήσουν αλλά να προφυλάξουν τους πολίτες, την κοινωνία συνολικά.

—Η περίπτωση να επιστρέψουν περιοριστικά μέτρα στη διακίνηση σάς έχει απασχολήσει;

—Δεν αξιολογείται κάτι τέτοιο στην παρούσα φάση.

Ολες οι αποφάσεις στηρίζονται στις απόψεις της ΣΕΕ

—Θα προχωρήσετε σε υποχρεωτικούς εμβολιασμούς στοχευμένα ή στο σύνολο του πληθυσμού;

—Δεν εξετάζεται αυτή την στιγμή το σενάριο για υποχρεωτικό εμβολιασμό, όπως έπραξαν άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Μέσα από τις εκστρατείες που πραγματοποιεί το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο, ενημερώνουμε τους πολίτες για τα οφέλη του εμβολιασμού. Από την πρώτη στιγμή που άρχισε η χορήγηση των εμβολίων ανά το παγκόσμιο, βλέπουμε πλέον με αδιάσειστα στοιχεία πως είναι αποτελεσματικά ενάντια στη διασπορά, τη σοβαρή νόσηση και την απώλεια ζωών. Μέσα στο πλαίσιο των προσπαθειών για αύξηση της εμβολιαστικής κάλυψης και την εξυπηρέτηση των συμπολιτών μας που ζουν στα ορεινά, σε εβδομαδιαία βάση, κινητές

μονάδες επισκέπτονται τις ορεινές περιοχές και εξυπηρετούν τους πολίτες. Αυτή την Κυριακή μεγάλη κινητή μονάδα θα βρεθεί στην κοινότητα Καλού Χωριού Λεμεσού για τον εμβολιασμό των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής Κουμανταροχωριών. Καθημερινά καταγράφονται περίπου 10 χιλιάδες εμβολιασμοί με πολίτες που σπεύδουν να λάβουν είτε την πρώτη δόση, είτε την ενισχυτική δόση, που πλέον κρίνεται καθοριστική για την προστασία μας κατά της πανδημίας SarsCov2. Είμαστε δίπλα στους πολίτες και προσπαθούμε να διευκολύνουμε τις διαδικασίες, να απαντήσουμε στα ερωτήματα και τις εύλογες ανησυχίες, που κυρίως προκύπτουν λόγω παραπληροφόρησης και να καλλιεργήσουμε μία σχέση εμπιστοσύνης. Το σημαντικό είναι ο κόσμος να κατανοήσει τη σημασία αλλά και την αξία του εμβολιασμού. Αυτός

—Παρακολουθούμε συνεχώς με προσοχή τι γίνεται στην Ευρώπη. Από την πρώτη στιγμή που υπήρξε η ενημέρωση για τη νέα μετάλλαξη «Όμικρον», στο Υπουργείο Υγείας άρχισε να συσχετίζεται η εμφάνισή της με την εμφάνιση της πανδημίας. Η εμφάνιση της πανδημίας, ενώ ακολουθήσαν συσκέψεις επί συσκέψεων και αποφασίστηκαν αυστηρά προστατευτικά μέτρα στις πύλες εισόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μέτρα, που όπως αποδείχθηκε μέχρι στιγμής, περιόρισαν σε σημαντικό βαθμό το ενδεχόμενο εντοπισμού θετικών δειγμάτων που αφορούν τη μετάλλαξη «Όμικρον».

—Τελικά οι αποφάσεις των μέτρων λαμβάνονται εφόσον εκφράσουν άποψη τα μέλη της ΣΕΕ ή όχι;

—Όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε επίπεδο Υπουργικού Συμβουλίου στηρίζονται στις εισηγήσεις των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής, οι οποίες

είναι καταγεγραμμένες και στα πρακτικά των συνεδριών. Στη προηγούμενη σύσκεψη ζητήθηκε από τα μέλη της επιτροπής να αξιολογήσουν την επιδημιολογική εικόνα που θα καταγραφεί αυτή τη βδομάδα και να προσέλθουν στην επόμενη συνεδρία με εισηγήσεις, κατά πόσον χρειάζεται η οποιαδήποτε διαφοροποίηση των προστατευτικών μέτρων ενόψει και των εορτών των Χριστουγέννων.

—Υπάρχουν προβλήματα με τον εμβολιασμό παιδιών;

—Μετά από την απόφαση για την έναρξη του εμβολιασμού των παιδιών ηλικίας 5-11 ετών, καταγράφεται μεγάλη ανταπόκριση σε όλες τις επαρχίες. Τις τελευταίες τρεις ημέρες διευθετήθηκαν συνολικά πέραν των 400 ραντεβού. Από την Τρίτη 21 Δεκεμβρίου οι πολίτες θα μπορούν να διευθετούν τα ραντεβού τους, μέσω της πύλης εμβολιασμού.

Η επιστήμη απαντά στον φόβο των γονιών

Η Μυρτιάνη Πιερή μιλάει στην «Κ» για τον εμβολιασμό των παιδιών κατά του Covid και την παραπληροφόρηση που επικρατεί

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΟΚΚΙΝΟΥ**

Η κίνηση του υπουργείου Υγείας να προχωρήσει σε εμβολιασμό των παιδιών ηλικίας 5-11 ετών προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις. Δεν ήταν μόνο η κακή προετοιμασία του υπουργείου, κατά τη διαδικασία έναρξης των εμβολιασμών, αλλά κυρίως ο φόβος γονιών για τις παρενέργειες που το εμβόλιο μπορεί να έχει στα παιδιά. Οι άξονες γύρω από τους οποίους φαίνεται να περιστρέφεται η εσωστρέφεια αφορούν τις ενδεχόμενες παρενέργειες του εμβολίου, αλλά και τον φόβο εμφάνισης περιστατικών μυοκαρδίτιδας. Η «Κ» επικοινωνήσε με τη μοριακή βιολόγο και επίκουρη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Μυρτιάνη Πιερή, η οποία απαντά στους φόβους και τις ανησυχίες των γονιών και εξηγεί ποιες ανησυχίες ισχύουν ή είναι προϊόν παραπληροφόρησης.

Συγκεκριμένα η δρ Πιερή αναφέρθηκε στην παραπληροφόρηση που υπάρχει γύρω από την πανδημία, αλλά και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τον εμβολιασμό, λέγοντας πως γίνεται λόγος για μακροχρόνιες παρενέργειες και ότι οι όποιες παρενέργειες θα διαφαινόταν μάξιμουμ στους πρώτους δύο μήνες. «Τα εμβόλια mRNA δεν είναι καινούργια ανακάλυψη, μελετιούνται για χρόνια. Ουσιαστικά, η αλλαγή αφορά το πρώτο σκέλος. Για να δώσουμε μία απλουστευμένη εξήγηση, η διαφορά από τα κλασικά εμβόλια έγκειται στο ότι, αντί να χρησιμοποιηθεί αποδυναμωμένο ή νεκρό στέλεχος του ιού, εισέρχεται μέσω του εμβολίου μία ακίδα-πρωτεϊνών, ένα κομματάκι DNA. Αντί να δίνεις δηλαδή ένα κομμάτι κέικ, δίνεις στον οργανισμό 'τη συνταγή για να το φτιάξει», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Όπως εξήγησε, αυτή η διαδικασία δημιουργεί τη συσσώρευση ενός στρατού κυττάρων μνήμης – όπως ονομάζονται– δημιουργώντας αντισώματα. Πέραν του ζητήματος που προκύπτει από τον φόβο των μελλοντικών παρενεργειών του εμβολίου, ιδιαίτερη μνεία γίνεται για περιστατικά μυοκαρδίτιδας – ή περικαρδίτιδας– με τη δρα Πιερή ν' απαντά: «Υπάρχει ανησυχία γύρω από αυτό το σκέλος από μερίδα γονέων για τέτοια περιστατικά, όμως αυτό είναι ιδιαίτερα σπάνιο. Κατά τη γνώμη μου, αυτό που πρέ-

Το σύνδρομο long-covid με περιπτώσεις παιδιών που έχουν νοσήσει, όμως μέρες –ακόμα και μήνες– μετά την αρνητικοποίησή τους συνεχίζουν να έχουν συμπτώματα όπως πονοκεφάλους, κόπωση κτλ.

πει να μπει στην εξίσωση είναι το τι μπορεί να προκαλέσει το εμβόλιο σε ένα παιδί και τι το ενδεχόμενο να νοσήσει». Σύμφωνα με τη δρα Πιερή, θα έπρεπε να μπαίνουν σε αντιδιαστολή τα δύο ενδεχόμενα για να μπορεί ο γονιός να σχηματίσει μια πιο αποκρυσταλλωμένη εικόνα. Παρά το γεγονός ότι έχουν παρατηρηθεί περιστατικά –ιδιαίτερα σε αγόρια– που έχουν λάβει το εμβόλιο, σε περίπτωση που ένα παιδί νοσήσει έχει αυτομάτως πολλαπλάσιες πιθανότητες για να παρουσιάσει μυοκαρδίτιδα, αφού η εξέλιξη του φυσικού ιού είναι ανεξέλεγκτη. Με τη γλώσσα των αριθ-

Η δόση που δίνεται κατά τον εμβολιασμό των παιδιών (5-11 ετών) είναι το 1/3 της αντίστοιχης που δίνεται σε ενήλικες (10mg) λέει στην «Κ» η Μυρτιάνη Πιερή.

μών, στην τελευταία συνεδρίαση της ACIP (Advisory Committee on Immunization Practices) παρουσιάστηκαν διάφορα στοιχεία που προκύπτουν από μία μεγάλη μάζα δεδομένων. Επιβεβαιώθηκαν λοιπόν οκτώ τεκμηριωμένα περιστατικά μυοκαρδίτιδας, συχνότητα 1 στα 2,5 εκατομμύρια μετά την πρώτη δόση και 3 στο εκατομμύριο μετά τη δεύτερη.

Να νοσήσει ή να εμβολιαστεί;

Αυτόματα λοιπόν στη συζήτηση εισέρχεται το σενάριο να νοσήσει ένα παιδί που δεν έχει εμβολιαστεί. Έχει αναφερθεί κατά κόρον ότι η

συμπτωματολογία σε αυτές τις ηλικίες είναι ιδιαίτερα ήπια και η σοβαρή νόσηση σπάνια. Παρόλα αυτά την εμφάνισή του σε παιδιά που έχουν νοσήσει έκανε το σύνδρομο MIS-C ή αλλιώς πολυσυστηματικό υπερφλεγμονώδες σύνδρομο που προκαλεί ο ιός. Το σύνδρομο αυτό προκαλείται από το ίδιο το ανοσοποιητικό σύστημα των παιδιών, το οποίο στην προσπάθειά του να καταπολεμήσει τον ιό αρχίζει να «επιτίθεται» σε διάφορα μέρη του σώματος. Βάσει της μελέτης της Amanda Payne στο Jama Open η συχνότητά του –στη συντηρητικότερη εκτίμηση– ανέρχεται στο 1 στις

3.000, καταδεικνύοντας ότι είναι ασύλληπτα συχνότερο. Μάλιστα, μόνο στην Κύπρο από την έναρξη της πανδημίας έχουν καταγραφεί 17 τέτοια περιστατικά. Προσθέστε και το σύνδρομο long-covid με περιπτώσεις παιδιών που έχουν νοσήσει όμως μέρες –ακόμα και μήνες– μετά την αρνητικοποίησή τους συνεχίζουν να έχουν συμπτώματα όπως πονοκεφάλους, κόπωση κτλ.

Πέραν όμως του νόμου των πιθανοτήτων ο εμβολιασμός των παιδιών επιφέρει αυτόματα και διάφορα άλλα οφέλη, παρέχοντας ένα επιπλέον τείχος προστασίας, τόσο

στην κοινότητα όσο και στα ίδια τα παιδιά. «Αντιλαμβάνομαι πλήρως γιατί ένας γονιός να κάνει δεύτερες σκέψεις για να εμβολιάσει ένα παιδί που είναι απόλυτα υγιές. Αυτό όμως που οφείλουμε να αντιληφθούμε είναι πως το εμβόλιο λειτουργεί σαν ένα προληπτικό μέσο». Με την εμφάνιση και της μετάλλαξης «Όμικρον» που παρουσιάζει υψηλότερο ρυθμό μεταδοτικότητας, είναι αναπόφευκτο όλος ο κόσμος να έρθει σε επαφή με τον ιό και κάποτε να κολλήσει. Το ίδιο ισχύει και για τα παιδιά. «Δεν μπορούμε να έχουμε ένα παιδί κλειδωμένο σ'ένα δωμάτιο μέχρι να τελειώσει η πανδημία», πρόσθεσε η δρ Πιερή. Η δόση που δίνεται κατά τον εμβολιασμό των παιδιών (5-11 ετών) είναι το 1/3 της αντίστοιχης που δίνεται σε ενήλικες (10mg) με τις παρενέργειες ουσιαστικά να περιλαμβάνουν σε κύρια βάση φούσκωμα ή πόνο στο σημείο του χεριού, σημάδια κόπωσης και πυρετού.

Παρατηρούμε λοιπόν την πανδημία να καλπάζει στις χώρες που έχουν χαμηλότερη εμβολιαστική κάλυψη, καθώς και χώρες με υψηλό ποσοστό ανοσοκατεσταλμένων ασθενών, όπως η Νότια Αφρική. Η διασπορά ευνοείται στον ανεμβολίαστο πληθυσμό και η κίνηση που γίνεται πέραν της προστασίας των παιδιών αποσκοπεί και στο να μπει «φρένο» στη μεταδοτικότητα στην κοινότητα. Το σημαντικότερο ίσως μήνυμα που στέλνει η επιστημονική κοινότητα –και θα έπρεπε να αξιοποιηθεί σαφώς καλύτερα το επικοινωνιακό κομμάτι– και σύμφωνα και με τη δρα Πιερή είναι: «Για να φτάσουμε στο σημείο να δώσουμε ένα σκεύασμα, φάρμακο ή σε αυτή την περίπτωση εμβόλιο, είμαστε βέβαιοι πως το όφελος υπερτερεί του όποιου κινδύνου».

Δημιουργούμε χώρο για τις δικές σας ιδέες
Καλωσορίσατε στο ολοκαίνουργιο Τραπεζικό Κέντρο Λευκωσίας!

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376.
Εγγεγραμμένη έδρα: Αρσινόης 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Ωράριο λειτουργίας Τραπεζικού Κέντρου:
Δευτέρα-Παρασκευή, 09:00-17:00

www.rcbcy.com

800 00 722

Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας ήττας

Γιατί η Κύπρος δεν έχει καταφέρει ακόμη να προκαλέσει κόστος στην Τουρκία μέσω των κυρώσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν το τουρκικό γεωτρύπανο «Φατίχ» ολοκλήρωνε, τον Νοέμβριο του 2019, τη γεώτρνησή του ανοικτά της Πάφου και πριν από την κάθοδο του «Γιαβούζ» στο αδειοδοτημένο τεμάχιο «7» της κυπριακής ΑΟΖ, λίγο νωρίτερα τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, η Λευκωσία είχε κλειδώσει στην ιδέα ότι η μεταφορά των τουρκικών τετελεσμένων επί της θαλάσσης πρέπει να επισύρει στην Άγκυρα πολιτικό και οικονομικό κόστος σε σχέση με την ευρωπαϊκή ενταξιακή της πορεία. Εξάλλου, μετά την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα, είχε διαφανεί πως η Τουρκία θα προχωρήσει σε αναθεωρητικές κινήσεις τέτοιου επιπέδου από την παρεμπόδιση της γεώτρησης της ENI στο τεμάχιο «3», τον Φεβρουάριο του 2018. Απλώς, κανείς δεν είχε πειστεί πως η ΤΡΑΟ και θα προχωρήσει με την απόκτηση πλατφόρμας, και θα τη

Η Λευκωσία δεν κατόρθωσε ούτε να επιβάλει κυρώσεις στην Τουρκία αλλά ούτε, όπως φαίνεται, να πείσει και για το δίκαιο των αιτημάτων της τους Ευρωπαίους εταίρους της.

στελεχώσει επαρκώς, και δεν θα κινηθεί όπως την περίοδο 2014, όταν το ερευνητικό «Μπαρμπαρός» κινούνταν πέριξ της Κύπρου όποτε ήθελε να διακόψει τις συνομιλίες. Το πώς δύο χρόνια μετά η Τουρκία προχώρησε σε έξι συνολικά γεωτρήσεις πέριξ της Κύπρου, ενώ προχώρησε και με νέα τετελεσμένα επί του εδάφους με τις ενέργειές της στο Βαρώσι, χωρίς να υποστεί ουσιαστικά κάποιο κόστος σε πολιτικό ή οικονομικό επίπεδο μέσω της Ε.Ε. αποτελεί ιδιαίτερη περιπτώσιολογία. Αυτό, μεταξύ άλλων,

Στη Σύνοδο Κορυφής του περασμένου Μαρτίου, η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε στην προσέγγιση της θετικής ατζέντας με την Τουρκία.

υπενθυμίζει στη Λευκωσία τόσο το χρονικό ενός προαναγγελθέντος φιάσκου, σε επίπεδο στρατηγικής κι εξωτερικής πολιτικής, όσο και το πώς η όλη πολιτική πρόσληψη του κεφαλαίου «Τουρκία και κυρώσεις» έλαβε τις διαστάσεις ενός κεφαλαίου εσωτερικής πολιτικής κατανάλωσης, στο οποίο από την αρχή ο πάχης τοποθετήθηκε αρκετά ψηλότερα σε σχέση με τις πραγματικές επιλογές επίτευξης των αντικειμενικών στόχων που είχαν τεθεί.

Χωρίς υπερβολή, η Ευρωπαϊκή

Ένωση εφαρμόζει στην τρέχουσα συγκυρία πάνω από 40 διαφορετικά καθεστώτα επιβολής κυρώσεων («περιοριστικών μέτρων» ή restrictive measures, όπως χαρακτηρίστικά ονομάζονται οι κυρώσεις) είτε αυτόνομα είτε στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ. Οι κυρώσεις μάλιστα αποτελούν βασικό πυλώνα εφαρμογής της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (CFSP). Το εύλογο ερώτημα που προκύπτει ωστόσο κάθε φορά σε σχέση με την Κύπρο ανάγεται σχεδόν πάντα

σε ένα ζήτημα, στο εσωτερικό, ευρωπαϊκής αλληλεγγύης σε σχέση με τις τουρκικές παραβιάσεις στη Κύπρο: Πώς η Ε.Ε. επιβάλλει κυρώσεις στη Ρωσία, τη Λευκορωσία ή το καθεστώς Άσαντ στη Συρία και αγνοεί τις τουρκικές παραβιάσεις ισχυρών ψηφισμάτων του Σ.Α. του ΟΗΕ για το Βαρώσι; Για να απαντήσει κάποιος με πληρότητα στο εν λόγω ερώτημα πρέπει να συμπεριλάβει, αρχικά, τους προφανείς παράγοντες:

• Το πλέγμα εμπλεκόμενων συμπεριφορών της Ε.Ε. που σε επίπεδο

κοινής εξωτερικής πολιτικής, διαχρονικά, δεν έχει ακολουθήσει τον δρόμο της οικονομικής και νομισματικής ολοκλήρωσης.

• Την ιστορική εμπειρία των ευρωτουρκικών σχέσεων—ιδίως υπό το φάσμα της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ε.Ε.

Ωστόσο, πηγαίνοντας κανείς βαθύτερα, αντιλαμβάνεται πως στην περίπτωση του Κυπριακού δεν αρκεί απλά—λόγω και του μεγέθους της Κ.Δ. ως «μικρού κράτους»—κάθε φορά η Κύπρος να βρίσκεται στις συμπληγάδες της ειδι-

κής σχέσης Βερολίνου-Άγκυρας, των ισχυρών οικονομικών συμφερόντων Ιταλίας-Ισπανίας και Ολλανδίας με την Τουρκία ή των ιδιαίτεροτήτων χωρών της Βαλτικής ή της Μαύρης Θάλασσας—που λόγω ΝΑΤΟ και ρωσικής επιθετικής πολιτικής αγοράζουν π.χ. τουρκικά drones. Η ίδια η φύση και η πρακτική εφαρμογή των ευρωπαϊκών κυρώσεων, όπως προκύπτει από την ίδια την νομοθεσία αλλά και το πνεύμα της Ε.Ε.—δεν είναι τιμωρητική. Κι αποσκοπεί στο να αλλάξει μια τρέχουσα πολιτική συμπεριφορά ή μια κρίση ή μια σύγκρουση στη γέννησή της, από το να γονατίσει μια χώρα σε πολιτικό ή οικονομικό επίπεδο. Αυτό προκύπτει εξάλλου και από την εμπειρία της επιβολής (ή μη) κυρώσεων εκ μέρους της Ε.Ε. τα τελευταία χρόνια: Η αδυναμία συντονισμού σε σχέση με τον πόλεμο στη Γεωργία το 2008 (που ωστόσο οδήγησε στη διακοπή της απελευθέρωσης των θεωρήσεων εισόδου για Ρώσους πολίτες στην Ε.Ε., στο πάγωμα λογαριασμών Ρώσων σε ευρωπαϊκές τράπεζες, στο μπιόκοτάζ των Ολυμπιακών Αγώνων στο Σότσι, κτλ.) δεν απέτρεψε την απόσχιση της Κριμαίας το 2014 και τον πόλεμο στην ανατολική Ουκρανία—που επιστρέφει, ειρήσθω εν παρόδω, ως απειλή. Η επιβολή, επίσης, πολλαπλών γύρων κυρώσεων στη Λευκορωσία του Λουκασένκο ή τη Συρία του Άσαντ δεν επέφερε την πολιτική αλλαγή και την υποχώρηση των εν λόγω καθεστώτων. Και το εύλογο ερώτημα, που προκύπτει αναστοχαστικά αλλά και εν γένει σε σχέση με την πολιτική κυρώσεων (sanctions policy) διαχρονικά (βλέπε Β. Κορέα, Ιράκ του Σαντάμ Χουσεΐν παλιότερα, Ιράν, κτλ.) συνδέεται, στην περίπτωση μας, με δύο πιυχές: α. είναι η πολιτική κυρώσεων αποτελεσματική σε επίπεδο διεθνούς πολιτικής; β. θα μπορούσε, ιδίως μετά το 2016, η Ε.Ε. να επιβάλει κυρώσεις με πολιτικό και οικονομικό κόστος στην Τουρκία, νοουμένου πως παραμένει, τυπικά πλέον, υποψήφια προς ένταξη χώρα;

Η χαμένη αξιοπιστία της Κύπρου

Στο σημείο β' δείχνει να ξεδιπλώνεται η ιστορία ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. σε σχέση με την προοπτική επίλυσης του Κυπριακού, ιδίως την περίοδο 2002-2004, και την ενταξιακή προοπτική της Τουρκίας. Το πώς εξελίχθηκαν τα πράγματα αποκρυσταλλώνονται στο γεγονός πως εν τέλει η ΚΔ εισήλθε το 2004 στην Ε.Ε. χωρίς να διευθετηθεί το Κυπριακό και πως η περίοδος μέχρι το 2010 κατέστησε την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας μια εργαλειακή κατάσταση η οποία βόλευε τόσο τις Βρυξέλλες και τις μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες όσο και την Άγκυρα αλλά και τη Λευκωσία σε σχέση με την επιδιωκόμενη λύση και πώς η κάθε πλευρά την ερμήνευε. Για τη Λευκωσία το πάγωμα ενταξιακών κεφαλαίων σε σχέση με τις κυπριογενείς υποχρεώσεις υπήρξε σε αυτό το επίπεδο ένα «υπερ-ατού» χωρίς ωστόσο δεύτερο πλάνο ενώ η ένταση στις σχέσεις Δύσης/Ε.Ε.-Τουρκίας σε σχέση με τον προανατολισμό της δεύτερης πέρασε από πολλαπλές φάσεις με αποκορύφωμα τις καταγιστικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων (πραξικόπημα στη Τουρκία, προ-

σφυγική κρίση 2015-2016, Συριακό, αυταρχική στροφή Ερντογάν, ενδυνάμωση των ρωσοτουρκικών σχέσεων). Την ίδια περίοδο το Κυπριακό πέρασε από διάφορες φάσεις με το κομμάτι της ενέργειας με φόντο την Ανατολική Μεσόγειο να αποκτά νέο νόημα αλλά και ξεχωριστή γεωπολιτική βαρύτητα, το ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα να κλείνει έναν ιστορικό κύκλο ως προς τις συνομιλίες και την Κύπρο να βρίσκεται συχνά στο επίκεντρο υποθέσεων διαφθοράς σε σχέση με τη Ρωσία—που η ιστορική εμπειρία σε ευρωπαϊκό επίπεδο την καθιστά, διαχρονικά, υπ' αριθμόν ένα «εξωτερική απειλή». Μέσα από αυτό το πλέγμα καθοριστικών εξελίξεων, χαμένων ευκαιριών, ανακολουθιών αλλά και στρατηγικών παραλείψεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει διαφανεί:

• Πώς οι ενέργειες της Τουρκίας παραμένουν αντικείμενο πρόσληψης μέσω του άλυτου Κυπριακού εξού και η επιμονή των Βρυξελλών σε θετική ατζέντα με την Άγκυρα—πράγμα που εξ ορισμού ανάγει το ζήτημα των υδρογονανθράκων στην ανατολική Μεσόγειο στα πλαίσια του πνεύματος των ΜΟΕ,

που οι ίδιες οι Βρυξέλλες έθεσαν στο τελευταίο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων.

• Πως το αρνητικό state branding που η Κύπρος απέκτησε τα τελευταία χρόνια χρονία λειτουργεί ανασταλτικά ως προς την επίτευξη των στρατηγικών στόχων (αλλά και των «δίκων» της κατεχόμενης από την Τουρκία χώρα) που η Κ.Δ. θέτει σε σχέση με την αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας στο Κυπριακό και τις έντονες ενέργειές της (ΑΟΖ-Βαρώσι).

• Η σχέση Τουρκίας-Ε.Ε. έχει καταστήσει την ενταξιακή πορεία της τελευταίας, τα τελευταία χρόνια, νεκρό γράμμα. Συνεπώς, οποιαδήποτε επιδίωξη της Κ.Δ. σε σχέση με το τελευταίο χρήζει όχι μόνον αναθεώρησης, μιας και η σχέση έχει καταστεί πλέον συναλλακτική σε πολλαπλά επίπεδα πέραν των εμπλεκόμενων συμφερόντων, αλλά και μιας νέας προσέγγισης ώστε να καταστεί σαφές το πώς η Τουρκία, δυνητικά, καθίσταται—όπως η Ρωσία—πηγή προβλημάτων για την Ε.Ε. (αυτό που η Ε.Ε. ορίζει ως «malign behavior/influence»). Το τελευταίο αποτελεί μια άσκηση πειθούς.

Ανάγκη ουσίας έναντι επικοινωνίας

Όταν το 2018 τα πλοία του τουρκικού πολεμικού ναυτικού παρεμπόδιζαν το τρυπάνι «Sairam 3000» της ENI από το να επικαθήσει επί του γεωτρητικού στόχου «Σουπιά», στο τεμάχιο «3» η κυβερνήση έκανε λόγο για τη σθεναρή στάση του Ιταλού καπετάνιου της πλατφόρμας, που συνομιλούσε με το τουρκικό ναυτικό. Η γεώτρηση παρεμποδίστηκε και το διάστημα μέχρι τη σημερινή κατάσταση, που οι κυρώσεις στην Τουρκία παραπέμφθηκαν στις ελληνικές καλένδες, διαφάνηκε ήδη από την αποτυχία, επί της ουσίας, παρεμπόδισης του έργου της τουρκικής ΤΡΑΟ, όταν η Κ.Δ. κατόρθωσε να εντάξει σε κατάλογο κυρώσεων τα δύο υψηλόβαθμα στελέχη της τουρκικής κρατικής εταιρείας. Έκτοτε η επικοινωνιακή διαχείριση του ζητήματος των κυρώσεων προς την Τουρκία δείχνει να επικράτησε έναντι της ουσίας, τόσο σε σχέση με τις ίδιες τις προσδοκίες που τέθηκαν σε σχέση με το ενδεχόμενο επιβολής τους όσο κι αναφορικά με το πώς η Τουρκία προχώρησε και σε άλλα τετελεσμένα,

επί του εδάφους, σε σχέση με το Βαρώσι. Στο ενδιαμέσο η Κ.Δ. προσπάθησε να ρίξει, ως ύστατο μέσο, και το χαρτί του βέτο, σε σχέση με τις κυρώσεις στη Λευκορωσία, αγνοώντας τη βασική αρχή της χρήσης του δικαιώματος αρνησικυρίας τόσο σε σχέση με τα μικρά-κράτη όσο κι αναφορικά με την απειλή χρήσης του—έναντι της χρήσης—αλλά και σε μια συγκυρία που το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων είχε, εντός της Ε.Ε., δημιουργήσει έντονες ανησυχίες και καχυποψία λόγω του ρωσικού αποτυπώματός του αλλά και σε ένα timing που η κρίση στη Λευκορωσία δοκίμαζε έντονα τις σχέσεις Ευρώπης-Ρωσίας. Μια διολίσθηση προς το επίπεδο της έξιθεν κακής μαρτυρίας για τη Λευκωσία που συχνά αποτυγχάνει να πείσει τους Ευρωπαίους εταίρους της σε σχέση με την Τουρκία.

Τέλος, η όλη πολιτική σε επίπεδο συμβολισμών εκ μέρους της Κ.Δ. κατέδειξε πως για τους Ευρωπαίους εταίρους το Κυπριακό παραμένει σε μεγάλο βαθμό ζήτημα διαβούλευσης—άρα και συ-

νομιλίων από το οποίο δεν μπορεί, καλώς ή κακώς, να αποκλειστεί η Τουρκία. Όσο κι αν η συνεργασία που η Κ.Δ. προβάλλει με τα κράτη της περιοχής σε διμερές ή πολυμερές επίπεδο (Τριμερείς) διακρύπτει τον μη αποκλεισμό της Τουρκίας, η πραγματικότητα εδράζεται σε μικρότερες λεπτομέρειες από τις οποίες τόσο η Ε.Ε. σαν ολότητα όσο και τα επιμέρους κράτη-μέλη, λόγω συμφερόντων, αντιλαμβάνονται, προφανώς, διαφορετικά.

Κι αυτή η αντιληψη δεν μεταφράζεται απαραίτητα σε σκληρή ισχύ ή αποκλειστικά, μόνο, συμφέροντα π.χ. της Γερμανίας ή της Ισπανίας με την Τουρκία, αλλά και στο πολιτικό DNA της ίδιας της Ευρώπης ως ενός inclusive project ιδίως σε σχέση με την τουρκοκυπριακή κοινότητα—αλλά και με τα επιμέρους, ενίοτε, δύο μέτρα και δύο σταθμά. Και το πολύμυθρο μάθημα, μέχρι στιγμής, είναι πως η Λευκωσία δεν κατόρθωσε ούτε να επιβάλει κυρώσεις στην Τουρκία αλλά ούτε, όπως φαίνεται, να πείσει και για το δίκαιο των αιτημάτων της.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλή,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Η γάγγραινα της γραφειοκρατίας

Λέει ότι καθαρίζει

Το αποτέλεσμα της συνεδρίας του Πολιτικού Γραφείου του Δημοκρατικού Συναγερμού φαίνεται πως έκανε τον πρόεδρο του κόμματος Αβέρωφ Νεοφύτου ν' αναθαρρήσει. Ότι δηλαδή μπορεί επί του παρόντος να μην κερδίζει τη συμπάθεια του κόσμου, όπως ο εσωκομματικός του αντίπαλος Νίκος Χριστοδουλίδης, αλλά ότι σίγουρα και σε αντίθεση μ' εκείνον έχει ισχυρούς συμμάχους. Συμμάχους που είναι έτοιμοι να πέσουν στη φωτιά γι' αυτόν. Ο ίδιος έχει ξεκινήσει να λέει πως όταν «καθαρίσει εσωκομματικά θα καθαρίσει σίγουρα και εξωκομματικά». Με λίγα λόγια, αν βγάλει τον Νίκο Χριστοδουλίδη από τη μέση δεν έχει να φοβάται τίποτα σε σχέση με το πως θα κινηθεί η αντιπολίτευση.

● ● ● ●

Οι προσκλήσεις στην Αργάκα

Έτσι, λοιπόν, ο Αβέρωφ Νεοφύτου ξεκινά προσκλητικό, κάνοντας σημαντικές επαφές. Η στήλη έχει στην κατοχή της πρόσκληση του προέδρου του ΔΗΣΥ στην Αργάκα. Δεν προσκάλεσε βεβαίως τον Ιανό, αλλά μία ομάδα επιφανών προσώπων. Όπως γράφει η πρόσκληση, θα ακολουθήσουν sunset drinks, αλλά και περιήγηση των προσκεκλημένων στη «Φάσμα Περικλής». Προϊδέασε μάλιστα τους φίλους που θα παρευρεθούν και τους εν δυνάμει υποστηρικτές, να πάνε με χειμερινή casual ενδυμασία και να φορέσουν «speakers». Κατά τ' άλλα τα συναγερμικά στελέχη και οι υπουργοί ολοφύρονταν πως ο πρόωρος προσκλητικός δεν κάνει καλό στο κόμμα. Αυτό βεβαίως ισχύει μόνο για τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

● ● ● ●

Οι βολές Καρογιάν

Μπορεί ο προϋπολογισμός να μην είχε την ένταση της προηγούμενης χρονιάς, όταν ο Νικόλας Παπαδόπουλος καταψήφισε τον προϋπολογισμό, όμως ο Μάριος Καρογιάν φρόντισε να το υπενθυμίσει. Δεν πέρασε απαρατήρητη η κίνησή του να επικαλεστεί τις ομιλίες του Τάσσου Παπαδόπουλου, ο οποίος ξεκαθάριζε πως ο προϋπολογισμός δεν πρέπει να είναι τακτικιστικό παιχνίδι και να μπει στο πλαίσιο της αντιπολιτευτικής κριτικής. Μία κίνηση που φαίνεται να έπιασε τόπο στο ΔΗΚΟϊκό ακροατήριο, που ακόμα απορεί για την αφυκολόγητη και κοστοβόρα για το κόμμα κίνηση Νικόλα Παπαδόπουλου.

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου χαιρετά εγκάρδια τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ Χρίστο Χρίστου, κατά τη διάρκεια των εγκαινίων της πλ.Ελευθερίας. Οι σχέσεις των δύο φέρεται πως είναι εξαιρετες. Να αναμένουμε στήριξη προς τον συναγερμικό πρόεδρο για το 2023;

● ● ● ●

Το ΕΛΑΜ και ο Γρίβας

Μιλώντας για τον προϋπολογισμό, δεν πέρασε απαρατήρητη η ένταση του προέδρου του ΕΛΑΜ. Αφρίζε ο Χρίστος Χρίστου κατά την ομιλία του για τον προϋπολογισμό, καθότι το ΑΚΕΛ ανακάλυψε την τελευταία στιγμή πως υπήρχε συγκεκριμένο κονδύλι που αφορούσε αγορά κατοικίας στην οποία διέμενε ο Γρίβας και τη μετατροπή του σε μουσείο και πρόλαβε να το σταυρώσει. Την ώρα βεβαίως που μιλούσε ο Χρίστος Χρίστου έφυγαν από την αίθουσα επιδεικτικά τα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΑΚΕΛ. Όσο όμως κι αν απουσίαζαν, δεν παρέλειψε βεβαίως να του απαντήσει ο γ.γ. του ΑΚΕΛ, σημειώνοντας πως το προδοτικό μισοφύγγαρο που βρίσκεται στον Πενταδάκτυλο είναι το αποτέλεσμα της δράσης του Γρίβα.

● ● ● ●

Η ομιλία του Στέφανου

Μιλώντας για τον Στέφανο Στεφάνου, ο οποίος έκανε την πρώτη του ομιλία ως αρ-

χηγός κόμματος κατά τον προϋπολογισμό, καταγράψαμε ότι δεν φοβήθηκε να τοποθετηθεί ευθαρσώς υπέρ του εμβολιασμού, έστω κι αν μία μεγάλη μερίδα των ΑΚΕΛικών ψηφοφόρων αντιδρούν. Ούτε βεβαίως φοβήθηκε ν' ανοίξει ξεκάθαρα το κεφάλαιο της οικονομίας. Ένα κεφάλαιο που για χρόνια στο ΑΚΕΛ προτιμούσαν να το κρατούν κλειστό. Τώρα που μιλούμε για οικονομία, κατάλαβε κανείς για ποιο λόγο ο Χάρης δεν έκανε τοποθέτηση κατά τον προϋπολογισμό στην Ολομέλεια;

● ● ● ●

Ο εφιάλτης του δημοσίου

Θυμάστε που ο Κυριάκος Κόκκινος σε συνέντευξή του στην «Κ» πανηγύριζε για την ψηφιακή μεταρρύθμιση η οποία πρέπει να κερδηθεί. Ε, ο Ιανός έζησε από πρώτο χέρι τη γραφειοκρατία της δημόσιας υπηρεσίας. Ζητήσαμε στις αρχές του Νοέμβρη από το Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη αλλαγή της άδειας οδήγησης σε ευρωπαϊκή για να μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε αυτοκίνητο στο εξωτερικό, κατά τις διακοπές μας. Οι υπεύθυνοι μας ενημέ-

ρωσαν πως η εκτύπωση των εν λόγω αδειών δεν γίνεται στην Κύπρο αλλά σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε. με το οποίο συνεργαζόμαστε και του οποίου το εκτυπωτικό είχε χαλάσει. Όπως μας ενημέρωσαν δεν υπήρχε εναλλακτική, ούτε μπορούσαν να μας ενημερώσουν πότε θα είχαμε την άδεια τελικά. Ένα μήνα αργότερα, εξακολουθούσαν να μην έχουν ιδέα και μας παρέπεμψαν για πιστοποιητικό στο Τμήμα Οδικών Μεταφορών. Επί τρεις μέρες παίρναμε μάταια τηλεφώνω τον υπεύθυνο, καθώς όπως μας έλεγαν από άλλα τμήματα ήταν ο μόνος που μπορούσε να επιληφθεί του θέματος. Μάταιος ο κόπος. Αν ο Γιάννης Καρούσος, που συνθηίζει να κάνει εφόδους θέλει να λειτουργήσει σωστά το εν λόγω τμήμα, τότε θα μπορούσε να μπει πρώτα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Οδικών Μεταφορών ή να κάνει ένα google search στο «Τμήμα Οδικών Μεταφορών» και να δει τα έξαλλα σχόλια πολιτών, οι οποίοι παραπονιούνται πως τα τηλεφώνω δεν απαντώνται. Στη συνέχεια μπορεί να κάνει στο τμήμα έφοδο για να του απαντήσουν εκείνου για ποιο λόγο δεν απαντούν στους πολίτες. Πέραν όμως του χαλασμένου τηλεφώνου στο Τμήμα Οδικών Μεταφορών, θα διερωτάστε τελικά πως ο Ιανός θα ταξιδέψει σε όμορφη ευρωπαϊκή πόλη με όλες αυτές τις δυσκολίες. Ενημερώθηκε μετά από όλο αυτό το μαρτύριο πως υπάρχει λύση. Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών μπορεί τελικώς να εκδώσει διεθνές πιστοποιητικό. Γι' αυτό το πιστοποιητικό που εκδόθηκε γιατί το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών δεν ήταν σε θέση να έχει εγκαίρως την ευρωπαϊκή άδεια οδήγησης, έπρεπε να πληρώσει ο πολίτης 30 ευρώ για διεθνή άδεια οδήγησης. Διηγούμενοι την ιστορία μάθαμε πως το ίδιο εξοργιστικό σκηνικό συμβαίνει και σε άλλα τμήματα της δημόσιας υπηρεσίας όπως για παράδειγμα στα Κοινωνικές Ασφαλίσεις ή στο υπουργείο Υγείας για τα θέματα του εμβολιασμού και επικοινωνίας με γιατρούς του ΟΚΥΠΥ. Κατά τα άλλα θέλουν να μας πείσουν πως βλέπουν σοβαρά την μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας και την ψηφιοποίηση!

● ● ● ●

Απούσα η δικαστική εξουσία

Εντύπωση προκάλεσε η απουσία της δικαστικής εξουσίας από το Συμπόσιο που διοργάνωσε η Μονάδα Δικονομικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Κυρίως επειδή στο πλαίσιο της εκδήλωσης παρουσιάστηκε, μεταξύ άλλων, μία πρωτο-

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Αννίτα Δημητρίου

Η κατά τα άλλα συμπαθής πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου που σε πρόσφατη ομιλία της, μας επεσήμανε πως «η πίστη μας, η Ορθοδοξία είναι η δύναμή μας [...] η δύναμή μας που πηγάζει μέσα από την ελπίδα και την πίστη στο θάύμα», μάς έκανε να διερωτηθούμε αν οι πολιτικοί μας αντιλαμβάνονται ότι διοικούν κοσμικό κράτος.

ποριακή έρευνα στην οποία πέραν των 200 δικηγόρων εξέφρασαν την άποψή τους για το σύστημα απονομής Δικαιοσύνης στην Κύπρο, για την εικόνα που εκπέμπουν στην κοινωνία οι λειτουργοί του τομέα αλλά και για τους ίδιους τους δικαστές και το δικαστικό σύστημα. Αν πρόκειται να αλλάξουν πραγματικά τα δεδομένα στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, τότε όλοι οι παράγοντες του τομέα θα πρέπει να δουλέψουν μαζί συλλογικά για να συζητήσουν και να επιλύσουν τα όποια προβλήματα.

● ● ● ●

Η περίπτωση Κληρίδη

Και τώρα που λέμε για δικαστική εξουσία, ο τώως γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης θα μείνει στα νομικά της χώρας ίσως ως ο μοναδικός επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας που απέτυχε να τεκμηριώσει ενώπιον δικαστηρίου μια από τις σοβαρές υποθέσεις οικονομικής φύσεως. Παρά τις βαρύδουπες υποσχέσεις του, η πανηγυρική αθώωση των μέχρι την περασμένη Πέμπτη κατηγορουμένων στην υπόθεση με τη ΣΠΕ Στροβόλου αποτελεί το τελειωτικό χαστούκι.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Από τον Παμπορίδη στην Ειρήνη και τον Κολοकाσιόδη

Συζητείται πολύ τελευταία το όνομα του Γιώργου Παμπορίδη στην Εξεκία Παπαϊωάννου. Δεν είναι βέβαιο το μόνο, είναι ένα από τα 5-6 που έχουν πέσει στο κομματικό τραπέζι. Κάποιοι στα ψηλά δώματα αναφέρονται σε αυτόν χωρίς ενδοιασμούς, χαρακτηρίζοντάς τον ως μία εκ των πιθανών επιλογών. Τον βρίσκουν δυναμικό, αποτελεσματικό και συνεννοήσιμο, σύμφωνα με όσα μου μετέφερε η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερο. Το κατά πόσον το όνομα του Παμπορίδη συζητείται από τους συντρόφους για λόγους τακτικής, είτε επειδή όντως θεωρούν ότι μπορούν να συνεργαστούν μαζί του, καταφέροντας ταυτόχρονα και πλήγμα στον ΔΗΣΥ, είναι άλλο θέμα.

Στην Πινδάρου επίσης συζητείται το ενδεχόμενο το ΑΚΕΛ να στηρίξει μια υποψηφιότητα Παμπορίδη. Και θεωρείται «καταστροφή», εάν ανακοινωθεί και η αναμενόμενη υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη. Ακούω μάλιστα ότι ο μεγάλος αρχηγός Φούλης κάνει σκέψεις για μια τετ-α-τετ συνάντηση με τον Παμπορίδη. Εάν δεν την έχει πραγματοποιήσει ήδη...Φαίνεται όμως πως τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει η Πινδάρου θα είναι λίγα σε σύγκριση με τον τυφώνα «Ειρήνη» που θα κατακλύσει την Εξεκία Παπαϊωάννου, εάν όντως υποστηρίξει Παμπορίδη. Υψηλόβαθμο στέλεχος του ΑΚΕΛ επαναλάμβανε προχθές την αναφορά της lady in red ότι «θα ήταν τραγικό, αυτό που καταγράφουν σήμερα οι εφημερίδες, σενάριο προεδρικών με 3 της δεξιάς, ενεργά στελέχη του ΔΗΣΥ υποψηφίους και με την αριστερά να στηρίζει ένα εξ αυτών! Συνεπώς δεν νομίζω να τίθεται τέτοιο θέμα γιατί η αριστερά τότε θα οδηγείτο σε απίστευτο αδιέξοδο. Κοινή λογική». Ερώτηση: Αν κατέβει ο Παμπορίδης με ΑΚΕΛ και σου ζητήσει lady να είσαι εκπρόσωπός τους; Να ετοιμάζεται η Καλαβανά ή θα την φας πάλι;

Ποτέ μην ερμηνεύεις την πολιτική με τη λογική.

Η προεκλογική μάχη για κάποιους υποψηφίους ή εν δυνάμει υποψηφίους διεξάγεται κανονικά μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα. Οι επίσημοι λογαριασμοί τους και αρκετοί παρατρεχάμενοι ποστάρουν ειδήσεις, εκδηλώσεις και κυρίως φωτογραφίες και βίντεο που αφορούν τους υποψηφίους ενοίκους του Λόφου και πιστεύουν ότι έτσι κατορθώνουν κάτι πολύ σημαντικό. Πολιτικός αναλυτής, που μιλούσε πρόσφατα σε

πηγαδάκι νομικών και δημοσιογράφων, υπέδειξε ότι η πλειοψηφία των «νεπλανημένων» θα διαπιστώσει κάποια στιγμή ότι τα λάικς, οι καρδούλες, τα χαμόγελα και οι κοινοποιήσεις στα σόσιαλ μίντια δεν έχουν καμία σχέση με τις εκλογές και τις ψήφους. Όπως είπε οι κοινοποιήσεις στα σόσιαλ μίντια είναι όπως τον κυπριακό καφέ στο μπρίκι. «Δηλαδή φουσκώνει, φουσκώνει, μερικές φορές χύνεται κιόλας από το υπερβολι-

κό φούσκωμα αλλά η πραγματική του ποσότητα είναι αυτό που μένει στο μπρίκι, το οποίο πολλές φορές δεν γεμίζει καν το μικρό φλιτζάνι», όπως παραστατικά περιέγραψε. Υποστήριζε ακόμα ότι οι έμπειροι και προσγειωμένοι της πολιτικής γνωρίζουν καλά ότι εκείνο που κυρίως μετρά είναι η προσωπική επαφή και η μεθοδευμένη, σκληρή και ως εκ τούτου κουραστική, επιτελική και κομματική δράση. Και βεβαίως η αθάνατη πελατειακή σχέση. «Γι' αυτό και ο Αβέρωφ αλλά και ο Χριστοδουλίδης δεν έχουν κάτσει στιγμή τους τελευταίους μήνες», συμπλήρωσε. Το πρόβλημα είναι όμως πως τώρα με το φούσκωμα της πανδημίας πολλές και φιλόδοξες εκδηλώσεις όπως αυτή των Diplomatic Ladies (κάτι σαν το Apollon Ladies), στο Hilton κατέληξε να έχει τις μισές παρευρισκόμενες απ' ότι αναμενέτο. Δεν κάνω καμία αναφορά στην κυρία επί των τιμών Φιλίππα Καρσερά γιατί έκανε δημόσια έκκληση ο μικρός Νίκος να μην μπλέκουμε τις οικογένειες στην πολιτική. Όταν όμως οι οικογένειες μπλέκονται Νίκο;

Αληθεύει ότι στο πριγκιπάτο δεν είδαν με καθόλου καλό μάτι την εξαγγελία της υποψηφιότητας του Γιώργου Κολοκασιόδη; Και ότι η δυσαρέσκεια εκφράστηκε και από τα πολύ ψηλά δώματα; Όπως με πληροφόρησε η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα, στο ρετιρέ του πριγκιπάτου έγιναν δύο σχόλια για τον Κολοκασιόδη. Το ένα αφορά το ενδεχόμενο η υποψηφιότητά του να κερδίσει ένα ποσοστό των αντιποσπονδιακών του κόμματος, που δεν είναι και λίγο. Ωστόσο, ελπίζω ότι τελικά θα επικρατήσει η λογική της χαμένης ψήφου και οι διαρροές θα είναι μηδαμινές. Κάτι που και πάλι δημιουργεί πρόβληματισμό. Το άλλο σχόλιο αφορά το ενδεχόμενο η υποψηφιότητά να μην διαρκέσει για πολύ ή έστω όχι μέχρι τέλους. Να υπάρχουν δηλαδή επαφές και διαπραγματεύσεις στην κατάλληλη στιγμή, με στόχο ο Κολοκασιόδης να επανέλθει ενεργά στις τάξεις του ΔΗΚΟ

και να στηρίξει τις επιλογές του κόμματος «διατηρώντας τη δυνατότητα να εκφράζει τις δικές του αντιποσπονδιακές θέσεις». Κάτι που βέβαια αφορά στο μέλλον και χαρακτηρισρίζεται κυρίως ως ευχή χωρίς να υπάρχει καμία εγγύηση για το οποιοδήποτε αποτέλεσμα.

Από τα ενδιαφέροντα της συζήτησης για τους προϋπολογισμούς ήταν η επανεμφάνιση του αγαπημένου μου Άντρου Κυπριανού. Για να είμαι ειλικρινής δεν είχα εντελώς ξεχάσει και νόμιζα ότι συνταξιοδοτήθηκε και έφτιαχνε τον κήπο του εξοχικού του στις Αρόδες. Ήταν όντως μια ευχάριστη έκπληξη το ότι τον είδα ξαφνικά στην τηλεόραση να λέει τα δικά του. Ως απλός βουλευτής, στα λίγα λεπτά που του παραχωρήθηκαν αντί στο 40λεπτο που είχε παλαιότερα ως αρχηγός. Και επειδή το ΑΚΕΛ υπερθεμάτισε για το θέμα των fake news, συγκράτησα την αναφορά του Άντρου ότι και σήμερα υπάρχουν κοινωνικά παντοπωλεία αλλά δεν τα δείχνουν τα ΜΜΕ. Διαχρονική η απέχθεια του Άντρου και του ΑΚΕΛ προς τα ΜΜΕ γενικά. Ωστόσο, αναφορές για κοινωνικά παντοπωλεία δεν έχω δει ούτε στη «Χαραυγή», ούτε στον Άστρα, ούτε στον Διάλογο. Γιατί και τα ΜΜΕ της Εξεκία Παπαϊωάννου κρύβουν την αλήθεια;

ΚΟΥΙΖ: Ποια είναι η λογική ένα κόμμα που καταψήφισε τους προϋπολογισμούς του κράτους να καταθέτει τροπολογίες για αυτούς και δεσμεύσεις κονδυλίων; Υπάρχει κάποια λογική εξήγηση ένα κόμμα, το ΑΚΕΛ στην προκειμένη, να καταθέτει οποιεσδήποτε τροπολογίες και αφού αυτές εγκριθούν να έρχεται και να καταψήφίζει τον προϋπολογισμό στο σύνολό του; Δηλαδή και τις τροπολογίες να που το ίδιο καταθέσει και ψήφισε για να εγκριθούν; Συμβαίνουν άραγε και σε άλλα κοινοβούλια αυτές οι πολιτικές εξυπνάδες ή είναι μόνο κυπριακό το φαινόμενο;

Το χάος που μας περιβάλλει

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Οι επιστήμονες - σύμβουλοι του Προεδρικού αρχίζουν να διαχωρίζουν τη θέση τους από τα τελευταία μέτρα της κυβέρνησης. Οι δικηγόροι μιλούν για παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων σε σχέση με τον αποκλεισμό των ανεμβολίαστων από συγκεκριμένους χώρους. Οι αρνητές συνεχίζουν ακάθεκτοι να καλούν το πλήθος να αποτινάξει το σατανά και διάφοροι αρμόδιοι φορείς λαμβάνουν απειλητικά μηνύματα από άγνωστους αποστολείς. Τα ΜΜΕ, στην πλειοψηφία τους, επιμένουν στην αφιltrάριστη ενημέρωση, χωρίς επίγνωση των συνεπειών της στο γενικότερο χάος που επικρατεί και στο διαδικτυακό καφενείο το μίσος παίρνει μορφή μέσα από ακραίες λεκτικές επιθέσεις που φανερώνουν τον διχασμό που θριαμβεύει. Η ΜΕΘ γεμίζει από ασθενείς ημέρα με την ημέρα, η μετάλλαξη «Όμικρον» είναι εδώ και είναι η πιο μεταδοτική και ο πλανήτης σείεται ξανά. Η ψυχολογία του κόσμου έχει γίνει κουρέλι, καφετέριες και εστιατόρια αναρτούν ταμπέλες για να ανακοινώσουν το κλείσμό τους προκειμένου να μην αναγκαστούν να αποκλείσουν τους ανεμβολίαστους, οι γονείς εξακολουθούν να φωνάζουν για τις μάσκες και οι πολιτικοί συνεχίζουν τον χαβή τους. Ο Αβέρωφ τσακώνεται με τον Στεφάνου και ο Στεφάνου με τον Αβέρωφ ανατέμνοντας ο καθένας παλιές θλιβερές εποχές, ο Παπαδόπουλος περιφέρεται σαν εκκρεμές πότε δεξιά και πότε αριστερά όπως ξέρει να κάνει καλύτερα, ο κρατικός προϋπολογισμός μετατρέπεται σε διαπραγματευτικό χαρτί για συμμαχίες που πρόκειται να συναφθούν και οι ηγεσίες των κομμάτων συσκέπτονται κεκλεισμένων των θυρών από την πραγματικότητα για να αποφασίσουν τον υποψήφιο πρόεδρο. Οι παπάδες συνεχίζουν να εκμεταλλεύονται την ατολμία των πολιτικώντών να τα βλάνουν μαζί τους και παίρνουν θεοφοβούμενο κόσμο στον λαιμό τους και οι επίσημοι συνοδικοί νήπιουν τα χείρας τους για να μη χάσουν την επιρροή τους στο χριστεπώνυμο οργισμένο πλήθος. Ζούμε ένα χάος, το οποίο δύο σχεδόν χρόνια μετά από την έναρξη αυτής της τρομακτικής πανδημίας μάς αφήνει σε επικίνδυνη στασιμότητα, εμφανώς χειρότερη από πριν, δεδομένου ότι για την δικασμό που μεταδίδεται στην κοινωνία με ταχύτητες «όμικρον», δεν προβλέπεται «εμβόλιο». Ευθύνη φέρουμε όλοι μας γι' αυτό το χάος και ίσως ένα πρώτο βήμα για να προσπαθήσουμε να το αντιμετωπίσουμε είναι η παραδοχή της ευθύνης μας. Από την πρώτη μέρα που ξέσπασε η πανδημία, όχι μόνο δεν επιδείξαμε τη συλλογικότητα και την ωριμότητα που αυτή υπαγόρευε, αλλά περιφέραμε τις εξεταστικευμένες μας θυμωμένες, πονεμένες και βασανισμένες αφηγήσεις, παρέχοντας στους αποδεδειγμένα ανεπαρκείς πολιτικούς μας το πρόσφορο έδαφος να εκμεταλλευτούν την αδυναμία μας και να εκτοξεύουν την τοξικότητα στα ύψη σε μια μάταιη κούρσα για το ποιος θα βγει ο πιο κερδισμένος. Αντί να εστιάζουμε στο δάσος εστιάζαμε στο δέντρο και μάλιστα εκείνο το οποίο βρισκόταν μέσα στη δική μας αυλή, ούτε καν του γείτονα. Ανασύραμε με ελαφρότητα έννοιες όπως θεμελιώδη δικαιώματα ή ατομικές ελευθερίες και βγήκαμε στους δρόμους για να τις υπερασπιστούμε την ώρα που συνάνθρωποί μας πέθαιναν μέσα στα νοσοκομεία. Και το μόνο που καταφέραμε τελικά και τραγικά είναι να φτάσουμε σήμερα στο σημείο να χαρακτηρίζουμε όποιον διαφωνεί μαζί μας φασίστα. Σ' αυτή την κατάντια φέραμε τους εαυτούς μας και το κοινωνικό σύνολο. Και ενώ ο ιός απέδειξε με τον πιο τραγικό τρόπο πως δεν δικαιούμαστε πλέον να βλέπουμε τον κόσμο κομματιαστά αλλά σαν ένα ενιαίο σώμα, αλληλένδετων και αλληλοεξαρτώμενων κομματιών, συνδεδεμένων με ορατά και αόρατα νήματα, εμείς προκειμένου να μη διευρύνουμε τη στενοκομπιμένη μας σκέψη, δράση και αντίδραση φτάσαμε στο άλλο άκρο. Αντί της ενότητας και της απελευθέρωσης από τα στεγανά μας, τις οποίες η ευθραυστότητα της ίδιας της ζωής καθιστούσε επείγουσα υπέρβαση, κατακερματίσαμε την πραγματικότητα σε πλήθος αφηγήσεων, εχθρικών μεταξύ τους και αμοιβαία αποκλεισμένων. Κάποια στιγμή οφείλουμε να λογαριαστούμε μ' αυτή την ευθύνη. Να την αναλάβουμε για να καταλάβουμε γιατί συμπεριφερθήκαμε τόσο θλιβερά, γιατί ήμασταν κατώτεροι των περιστάσεων. Αλλά και γιατί είναι ο μόνος τρόπος να κατεβούμε από το δέντρο και να περπατήσουμε στο δάσος.

elenixenou11@gmail.com

ΕΡΩ/ΠΕΡΟ ΗΕΡΕΙΑ

Η Ισπανίδα χορογράφος και χορεύτρια του Flamenco Sara Baras παίζει κατά τη διάρκεια μιας προεπισκόπησης τύπου της νέας της παράστασης «Alma» (Ψυχή) στο θέατρο Teatro de la Maestranza στη Σεβίλλη, Ανδαλουσία, νότια Ισπανία, 16 Δεκεμβρίου 2021. Η παγκόσμια πρεμιέρα της παράστασης δόθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2021.

Η κόλαση είναι οι άλλοι

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«My name. Please don't forget my name» επαναλάμβανε ένα δεκατριχρόνο ασυνόδευτο αγόρι, σε βουλεύτες όταν είχαν βρεθεί την περασμένη βδομάδα στο Πουρνάρα για να αξιολογήσουν από κοντά την κατάσταση. Δεν ξέρω για ποιο λόγο το έκανε. Τι ακριβώς πέρασε σε αυτή τη μικρή διαδρομή της ζωής του για να νιώσει την ανάγκη να μην τον ξεχάσουν, να μη χαθεί ή να μην ξεχαστεί μόνος σ' έναν τόπο αθλιότητας.

Ένας τόπος αθλιότητας δεν είναι όμως μόνο τα όσα έζησε ο 13χρονος για να φτάσει μέχρι εδώ, τείνει –φοβάμαι– να γίνει και το Πουρνάρα. Ένας χώρος που ενώ δημιουργήθηκε για να υποδεχθεί 600 άτομα, αυτή τη στιγμή βρίσκονται 2.500. Οι τουαλέτες δεν αρκούν, η δυσοσμία επικρατεί και ο χώρος υπερχειλίζει με βοθρολύματα. Δωδεκάδες στριμβώνονται σε δωμάτια - κοντέινερ, κάποιοι από αυτούς έχουν στρώμα, άλλοι κοιμούνται πάνω σε κουβέρτες. Και βεβαίως αυτοί θεωρούνται οι τυχεροί. Άλλοι μένουν σε αντισκίνα μέσα στις λάσπες, ενώ όσοι είναι κρούσματα κορωνοϊού, ή νέες αφίξεις, βρίσκονται κυριολεκτικά στους δρόμους. Που για να ζεσταθούν τη νύκτα, αναβουν φωτιά, κλέβοντας ξύλα από τους κατοίκους της περιοχής.

Δεν ξέρω αν αυτές τις εικόνες είχε στο μυαλό του ο Νίκος Νουρήs, όταν λίγες μέρες προηγουμένως έλεγε στο ΑΚΕΛ πως κατέστρεψε την Κύπρο μεταναστευτικό παράδεισο. Οι άνθρωποι που κοιμούνται στο έδαφος, που παρακαλούν να μη βρέξει για να μην πλημμυρίσουν τα αντισκίνα τους, που ζουν μέσα σε βοθρολύματα είναι ο μεταναστευτικός παράδεισος του υπουργού Εσωτερικών; Θα υποθέταμε πως ο ίδιος βρίσκεται σε πλήρη διάσταση με την πραγματικότητα. Την κατάσταση όμως στο Πουρνάρα την γνωρίζει καλά ο Νίκος Νουρήs. Και δεν θέλω να φανταστώ πως ο στόχος της κυβέρνησης είναι η εξαθλίωση όλων αυτών των ανθρώπων προς παραδειγματισμό των υπολοίπων που όπως πιστεύει θα θέλουν να έλθουν στην Κύπρο.

Θα πει κάποιος: Μα καλά, όταν η Κύπρος δεν μπορεί να αντέξει τόσους μετανάστες τι πρέπει να κάνει μία κυβέρνηση; Πρωτίστως μία κυβέρνηση δεν πρέπει να χάσει ποτέ την ανθρωπιά της και την ενσυναίσθησή της. Όμως

ακόμα και αν δεν μπορεί να το κάνει αυτό, υπάρχει η νομιμότητα, οι διεθνείς συμβάσεις που διέπουν το προσφυγικό. Αυτές τις συμβάσεις τις έχει υπογράψει η χώρα μας. Και δεν μπορεί να αγνοεί ότι ο κάθε πρόσφυγας έχει δικαιώματα που πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού. Προφανώς και η κατάσταση στην Κύπρο έχει ξεφύγει, προφανώς και οι ροές μεταναστών είναι πολλές. Η Κυπριακή Δημοκρατία θα έπρεπε να χειριστεί ορθότερα τη Συνθήκη του Δουβλίνου, και όσο κι αν τα υπόλοιπα κράτη μέλη κουνούν το δάκτυλο επικριτικά, τόσο αποδεικνύεται πως στην πράξη δεν είναι τόσο αλληλέγγυα όσο διατείνονται πως είναι, εμείς οφείλουμε να λάβουμε μέτρα. Το μέτρο δεν είναι να κρατάς τους ανθρώπους μέσα στην εξαθλίωση. Το μέτρο είναι η μετακίνηση μέρους αυτών στο κέντρο φιλοξενίας στις Λίμνες και οι γρηγορότερες διαδικασίες εξέτασης των αιτήσεων των αιτητών πολιτικού ασύλου. Ήδη η Κομισιόν διαβεβαιώνει πως σε αυτό τουλάχιστον μπορεί να βοηθήσει με προσωπικό, με κονδύλια, αλλά και με τη μεθοδολογία.

Αυτό οφείλει να κάνει ένα κράτος που θέλει να ονομάζεται ευρωπαϊκό, διευκολύνοντας και τους γύρω κατοίκους. Το ανησυχητικό όμως, με τον Νίκο Νουρή και τις πολιτικές του, που όποτε στριμώχνεται επικαλείται το συμφέρον της χώρας, βλέπει παντού εχθρούς και τουρκολάγνους, είναι πως έχει συγκεκριμένο ακροατήριο. Ξέρει σε ποιο ακροατήριο απευθύνεται κάθε στιγμή. Όπως και το ΕΛΑΜ που τόλμωσε να υποβάλει πρόταση να σταυρωθεί το κονδύλι για τη στήριξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία. Το κονδύλι βασικά που μαθαίνουν ελληνικά αυτά τα παιδιά.

Το ότι αυτές οι πολιτικές επικρατούν σήμερα, έπρεπε να είναι χαστούκι σε όλους εμάς που θέλουμε να λεγόμαστε άνθρωποι. Που στην πορεία της ζωής μας, μέσα στις δυσκολίες, τις ταλαιπωρίες και τις απογοητεύσεις μας, θεωρήσαμε πως άνθρωποι, που ψάχνουν μία νέα ζωή μετά την εξαθλίωση, είναι η δική μας κόλαση. Η αιτία της δικής μας κόλασης και όσων μας συμβαίνουν. Και που αφήσαμε αυτή την κηλίδα της ορμηπανοποίησης να μεγαλώσει ανησυχητικά. Πρωτίστως μέσα μας.

economidoum@kathimerini.com.cy

Καμένη γη

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Το Κλαisé περί «καμένων γης» στην περίπτωση του Κινήματος Οικολόγων την περασμένη Κυριακή δικαιώθηκε περίτρανα. Γιατί αυτό παρέδωσε ο Περδίκης στον Θεοπέμπτου: ένα «πράσινο» Κίνημα που κατέληξε να είναι ένα προσωποπαγές κόμμα με ημερομηνία λήξης. Η ισχυρή προσωπικότητα του Γιώργου Περδίκη παρέσυρε πολλούς να πιστέψουν ότι δημιουργούσε για το Κίνημα πολιτικό κεφάλαιο. Στην πραγματικότητα όμως το μόνο που εξυπηρετούσε ήταν την προσωπική του ατζέντα. Με το Κυπριακό στην κορυφή των προτεραιοτήτων και με μια λαϊκίστικη ρητορική που εξυπηρετούσε την πολιτική μακροπρόθεσμη του αρχηγού σε αντίθεση με την ενίσχυση της εκλογικής βάσης του Κινήματος. Όσοπου ήρθε η ώρα της διαδοχής και οι ελπίδες ανάμεσα στους Οικολόγους άνησαν ότι έφτασε επιτέλους η ώρα της πολιτικής ενυλικίωσης τους.

Ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου φαινόταν ως η ιδανική λύση για τη μετάβαση σε ένα πιο πράσινο Κίνημα με δυναμική να διεisdύσει στον ευρύτερο χώρο της κεντροαριστεράς. Ο νέος ηγέτης δεν κατατράχεται από εμμονές για το Κυπριακό, διαθέτει έργο και γνώσεις στον τομέα της Οικολογίας, είναι συμπαθής και μιλάει τη γλώσσα του λαού χωρίς να λαϊκίζει. Αυτά τα χαρακτηριστικά δημιούργησαν υψηλές προσδοκίες οι οποίες γιγαντώθηκαν κατά την προεκλογική περίοδο. Όσοπου ξεκίνησαν οι πρώτες γκρίνιες... Για την έλλειψη διοικητικών ικανοτήτων και για πολιτικά ανοίγματα που μπορούσαν να παρασύρουν το Κίνημα σε περιπέτειες. Το αποτέλεσμα των εκλογών ήταν ένα πικρό χαστούκι που έδωσε το σύνθημα για να ξεκινήσει η εσωκομματική γκρίνια.

Μιλώντας με πρόσωπα που γνωρίζουν καλά το Κίνημα παραδέχτηκαν ότι το Συνέδριο δεν ήταν παρά η κορυφή του παγόβουνου. Υπήρχαν δύο φατρίες, μου είπαν χαρακτηριστικά, αλλά δεν έβγαине ο δικασμός προς τα έξω λόγω της στιβαρότητας του Περδίκη. Όταν ανέλαβε ο άβουλος Θεοπέμπτου, όμως, τα προβλήματα δεν μπορούσαν να κρυφτούν πια κάτω από το χαλί. Το Κίνημα σύντομα κατέληξε να είναι απρόσωπο, με μπερδεμένη ταυτότητα και μια εξαιρετικά εύθραυστη κοινοβουλευτική εκπροσώπηση. Οι φήμες θέλουν τον Σταύρο Παπαδόπουρη να είναι με το ένα πόδι εκτός. Όσο για την Αλεξάνδρα Ατταλίδου, δεν χρειάστηκε πολύς καιρός για να αποδείξει ότι είναι αυτόφωτη και με ισχυρή προσωπικότητα που δύσκολα ελέγχεται. «Οι Οικολόγοι πια είναι μια ταμπέλα χωρίς περιεχόμενο», μου είπε ένα στέλεχος της παλιάς φρουράς, χρεώνοντας στον Θεοπέμπτου τη σημερινή εικόνα διάλυσης. Εκ του αποτελέσματος και σύμφωνα με όσα συνέβησαν στο περιπετειώδες συνέδριο της περασμένης Κυριακής, μάλλον δικαιώθηκε. Ο Σωτήρης Χρίστου δεν ήταν μια βόμβα που έσκασε στα θεμέλια του Κινήματος αλλά η κατάρτιση μιας φθίνουσας πορείας πολλών χρόνων.

Για την ιστορία και για να γνωρίζουν όσοι ενδεχομένως δεν πήραν χαμπάρι τον τραγέλαφο, ο κύριος αυτός ενέγραψε αρκετά νέα μέλη, τόσα ώστε να διαταράξουν τις ισορροπίες στις εκλογικές διαδικασίες. Με αποτέλεσμα οι υπόλοιποι να κατεβάσουν πανικόβλητοι τα ρολά χωρίς να είναι σε θέση να εξηγήσουν πώς ένα Κίνημα με 25 χρόνια ιστορίας αδυνατεί να συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό ώστε να γίνει το Συνέδριο.

Μπορεί ένας άνθρωπος, που μέχρι χθες αγνοούσαμε την ύπαρξή του, να διαλύσει ένα κόμμα; Εάν το κόμμα είναι ήδη διαλυμένο, τότε ναι, μπορεί. Το ερώτημα είναι αν ένα τέτοιο κόμμα έχει ελπίδες να σταθεί στα πόδια του ή μοιραία θα οδηγηθεί σε συρρίκνωση. Στο σημείο που βρίσκονται σήμερα τα πράγματα οι γνωστοί «παίχτες» φαίνεται να έχουν χάσει το παιχνίδι. Ο Περδίκης έχει τόσο απαξιωθεί που θεωρείται ήδη ιστορία για το Κίνημα. Ο Θεοπέμπτου έχει απογοητεύσει τόσο πολύ και τόσους πολλούς που η Προεδρία θα πρέπει πλέον να θεωρείται το χρονικό μιας προαναγγελθείσας αποτυχίας. Όσο για τον Κυριάκο Τσιμίλη, όσο σεβαστός και αν είναι για την πορεία του, η ηλικία του είναι τροχοπέδη για να εμπνεύσει.

«Τόπο στα νιάτα» μου είπε κάποιος συνομιλητής μου, με εμπειρίες στο συγκεκριμένο χώρο, αλλά αναρωτιέμαι αν εδώ βρίσκεται η λύση ή αν πρόκειται για ένα ακόμα στερεότυπο. Το πρόσφατο παράδειγμα της ανάδειξης του νεαρού Νίκου Ανδρουλάκη στην ηγεσία του ΚΙΝΑΛ και η νεκρανάσταση του ΠΑΣΟΚ, συνηγορεί στη ριζοσπαστική λύση της ανανέωσης. Αρκεί να συνοδεύεται βεβαίως και από πολιτικό περιεχόμενο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Το είπε ο Αυστριακός ΥΠΕΕ... και ισχύει

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Παράσταση ειλικρίνειας» έδωσε στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων ο Αυστριακός υπουργός για Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σχέσεις, Alexander Schallenberg, ο οποίος τόλμωσε να πει αυτό που όλοι γνωρίζουμε, αλλά πολύ λίγοι εκφράσαμε, αναφορικά με τις ενδεχόμενες κυρώσεις κατά της Τουρκίας. Ακούγοντας λοιπόν τη Γερμανία, την Ιταλία και την Ολλανδία, που άδειασαν τις προσπάθειες της Κυπριακής Δημοκρατίας να εξασφαλίσει ουσιαστική, απτή στήριξη, από την Ε.Ε. για το Βαρώσι και κυρώσεις κατά της Τουρκίας, ο κ. Schallenberg είπε στους 26 εταίρους του: «Ελπίζω η δική μου χώρα, να μη χρειαστεί ποτέ την αλληλεγγύη της Ε.Ε.»...

Με άλλα λόγια, ο Αυστριακός αξιωματούχος εξέφρασε την ελπίδα η δική του χώρα να μη βρεθεί ποτέ στη θέση της Κύπρου, ώστε να μη χρειαστεί την υποτιθέ-

μενν «αλληλεγγύη» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία αποδόμισε με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο.

Γιατί είναι πραγματικότητα ότι η «αλληλεγγύη» που μας πλάσφαρει η Ε.Ε. και οι εταίροι μας στην Ένωση δεν είναι παρά «έπεια πτερόνεντα», που επί της ουσίας αφήνουν την Κύπρο αβοήθητη και την Τουρκία να αλωνίζει και στο Βαρώσι. Και για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, η πολιτική της Ε.Ε. για το Βαρώσι είναι η χειρότερη που θα μπορούσε να υιοθετήσει. Γιατί υπέβαλε ένα «έγγραφο επιλογών» που αποτελεί ασπίδα προστασίας για την Τουρκία, έβαλε στο τραπέζι θέμα διανομορασμού των υδρογονανθράκων, όπως ζητάει ο Ερντογάν και παράλληλα έστειλε τις οποίες σκέψεις για «κυρώσεις» στις ελληνικές καλένδες. Αυτή η προσέγγιση, που εξαντλείται στην έκφραση αλληλεγγύης με μακρόρροτες ανακοινώσεις, και την οποία δικαίως δεν επιθυμεί για τη χώρα του ο Alexander Schallenberg, δημιουργεί νέα αρνητικά δεδο-

μένα, στο ευρωπαϊκό τερέν.

Πολύ απλά, μετά τη 13η Δεκεμβρίου και τις τραγικές υποτιθέμενες «αποφάσεις» της Ε.Ε., ο κ. Ερντογάν μπορεί να αισθάνεται άνετα, καθώς καμιά από τις ενέργειές του στην Κύπρο δεν οδηγεί στην επιβολή ουσιαστικών ευρωπαϊκών κυρώσεων. Κατέλυσε την κυπριακή ΑΟΖ, με πειρατικές ενέργειες στη θαλάσσια περιοχή κράτους-μέλους της Ε.Ε., ενώ παραβίασε και ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, ανοίγοντας –πλιottικά σε πρώτη φάση– τμήμα της περιφέρειας πολλών της Αμμοχώστου. Και στο Κυπριακό υπέβαλε πρόταση για δύο κράτη, μέσω του τοποτηρητή του στο ψευδοκράτος.

Για όλα αυτά, ουσιαστικές συνέπειες δεν υπάρχουν. Για το ζήτημα της Αμμοχώστου, οι «27» θα συζητήσουν ένα ενδεχόμενο νομικό πλαίσιο κυρώσεων κατά φυσικών και νομικών προσώπων, ενώ για το θέμα της ΑΟΖ είχε αρχικά γίνει ένα θετικό βήμα με τη συμπερίληψη δύο στελεχών της ΤΡΑΟ στη λίστα κυρώσεων.

Ωστόσο, συνέχεια δεν υπήρξε, με αποτέλεσμα το πρώτο βήμα που έγινε, να μείνει μετέωρο. Είναι άλλωστε γνωστό ότι οι προσπάθειες της Λευκωσίας να υποστούν κόστος αυτοί που οργάνωσαν την εισβολή στην ΑΟΖ, δηλαδή η Τουρκία και οι αξιωματούχοι του καθεστώτος Ερντογάν, έπεσαν στο κενό, καθώς και πάλι η Γερμανία ήταν αυτή που μπήκε μπροστά και φρέναρε την προσπάθεια για κυρώσεις. Για το δε Κυπριακό, οι απαιτήσεις που μπορούμε να έχουμε από την Ε.Ε. είναι εκ των πραγμάτων μικρές, αν αναλογιστούμε, ότι ο ίδιος ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ εμφανίστηκε έτοιμος να τετραγωνίσει τον κύκλο μεταξύ των όρων εντολής του για διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και της τουρκικής απαίτησης για δύο κράτη.

Σε τελική ανάλυση και με βάση τα όσα λαμβάνουν χώρα τους τελευταίους μήνες, καθίσταται πλέον σαφές ότι η Ε.Ε. δεν αποτελεί τον χώρο μέσα από τον οποίο η Κυπριακή Δημοκρατία μπορεί να εξασφαλίσει

ουσιαστική στήριξη, για να πειθαναγκάσει την Τουρκία να αλλάξει ρότα στην Κύπρο. Το ευρωπαϊκό οικοδόμημα περιορίζεται πλέον και επίσημα σε ρόλο φραστικού υποστηρικτή των αιτημάτων της Κύπρου, χωρίς όμως να της χορηγεί κανένα εργαλείο για να μπορεί να διεκδικήσει ακόμη και τα αυτονόητα έναντι της Τουρκίας. Ακόμη και γι' αυτό το μεταναστευτικό, στο οποίο οι υπηρεσίες πληροφοριών της Ε.Ε. βλέπουν υβριδική επίθεση από την Τουρκία στην Κύπρο, οι αξιωματούχοι των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και της χορηγεί κανένα εργαλείο τους χειραγωγεί, έχουν αντίθετη γνώμη και σφυρίζουν αδιάφορα. Δεν παραλείπουν πάντως όλοι να μας εκκράδουν την «αλληλεγγύη» τους. Και για όλα! «Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη», η οποία, τείνω να συμφωνήσω με τον Αυστριακό ΥΠΕΕ, δεν θα προσφέρει τίποτα στη χώρα του. Όπως ούτε και στη δική μου...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Να ξαναφτιάξουμε το δημόσιο σύστημα υγείας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Κρυβόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας. Μία μελέτη μάς είπε με στοιχεία αυτό που ξέραμε όλοι: ότι οι ΜΕΘ στα περισσότερα περιφερειακά νοσοκομεία δεν είναι στο ίδιο επίπεδο με αυτές των νοσοκομείων της Αττικής και 1-2 μεγάλων πόλεων. Μυστικό δεν ήταν, αλλά επειδή σε κανέναν δεν αρέσουν τα άσχημα νέα, ούτε και το «σπάσιμο αυγών», προτιμούσαμε να βάλουμε και αυτό το ζήτημα κάτω από το χαλί.

Βασική προϋπόθεση, να φύγουν τα κόμματα από τις διοικήσεις των νοσοκομείων και οι βουλευτές από τη λήψη αποφάσεων για το πού πρέπει να υπάρχει ΜΕΘ.

Τους πρώτους μήνες της πανδημίας έγινε ένα λάθος. Κυβερνητικοί παράγοντες διαφώνιζαν τη ραγδαία αύξηση των κλινών ΜΕΘ. Ιδρύματα και ιδιώτες ανταποκρίθηκαν στην πρόκληση και προχώρησαν σε πολύ σημαντικές δωρεές. Ακούγαμε κάθε εβδομάδα ότι έχουμε 400, 500, 700 κλίνες ΜΕΘ. Πόσο πραγματική ήταν αυτή η εικόνα; Οι ειδικοί γνωρίζουν ότι είναι άλλο πράγμα να παραλάβεις πέντε ή δέκα κρεβάτια με τις απαραίτητες συσκευές και άλλο να στήσεις μια ΜΕΘ. Για να γίνει αυτό χρειάζονται πειθαρχία, καθοδήγηση, επαγγελματισμός, μόνιτες. Και βέβαια, χρόνος και το απαραίτητο προσωπικό. Η χώρα είχε μείνει χωρίς βασικές ειδικότητες, όπως οι αναισθησιολόγοι. Χρόνος δεν υπήρχε,

γιατί η πανδημία δεν περιμένα.

Μάνιτζεντ επίσης δεν υπήρχε, γιατί οι διοικητές σπανίως επιλέγονταν με βάση τις γνώσεις τους σε διαχείριση ενός νοσοκομείου. Μόλις, επιπλέον, άρχισε η συζήτηση για το πού θα δημιουργηθούν ΜΕΘ, έπεσαν και οι βουλευτές διεκδικώντας μια ΜΕΘ για κάθε κομμόπολη. Έτσι φτάσαμε σε τραγελαφικά αποτελέσματα. Ένας διοικητής να θεωρεί ότι φτιάχνει εντατική βάζοντας δύο κρεβάτια σκόρπια σε κάθε όροφο, το προσωπικό καθαρισμού να μην έχει καμία εκπαίδευση στο τι σημαίνει αποστειρώνω μια ΜΕΘ, τα ιδρύματα να ανακαλύπτουν με τρόπο ότι οι διοικήσεις τους είχαν δώσει λάθος προδιαγραφές. Η Ελλάδα προχώρησε πολύ στην πολιτική προστασία ή στο σύστημα των εμβολιασμών. Δεν έγινε, όμως, Δανία στον τομέα της δημόσιας υγείας.

Η μάχη του ΕΣΥ με την πανδημία ήταν άνιση από την αρχή. Οι παθολόγοι είχαν συσσωρευθεί επί δεκαετίες. Όλοι γνώριζαν, π.χ., πως η Ελλάδα είναι πολύ ψηλά στην κατάταξη των χωρών με πρόβλημα ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων. Οι πολιτικοί που χειρίστηκαν τα θέματα υγείας ξεκινούσαν να εξορθολογίσουν το δίκτυο των περιφερειακών νοσοκομείων, αλλά έπεφταν πάνω στο καταραμένο πολιτικό κόστος.

Εχουμε μία υποχρέωση και μία ευκαιρία, όσο τραγικό και αν ακούγεται, να ξαναφτιάξουμε το δημόσιο σύστημα υγείας. Βασική προϋπόθεση, να φύγουν τα κόμματα από τις διοικήσεις και οι βουλευτές από τη λήψη αποφάσεων για το πού πρέπει να υπάρχει ΜΕΘ ή και νοσοκομείο. Το αντέχει όμως αυτό μια, οποιαδήποτε, κυβέρνηση; Το αντέχει το πολιτικό μας σύστημα και εμείς όλοι;

Το μεγάλο παιχνίδι

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν αναγνωρίζεται ως ο ηγέτης του ελευθέρου κόσμου από τους συμμάχους της Ουάσιγκτον. Αλλά για να αποκτήσει περιεχόμενο ο τίτλος ο κ. Μπάιντεν έκρινε σκόπιμο να αντιπαρατεθεί ευθέως με τη Ρωσία και την Κίνα.

Το μόνο που επέτυχε μέχρι στιγμής ήταν να συνασπίσει τους πρόεδρους της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν και της Κίνας Σι Τζίνπινγκ εναντίον των ΗΠΑ, όπως προκύπτει από το αποτέλεσμα της διαδικτυακής συνομιλίας των δύο ηγετών του ανελεύθερου κόσμου.

Εν ολίγοις, από την ιδεολογική ρήξη Ρωσίας Κίνας, το 1961, και την οποία αξιοποίησε άριστα η Ουά-

Πεκίνο ότι «η Ταϊβάν αποτελεί τμήμα της Κίνας». Με την επιστροφή του βέβαια στις ΗΠΑ ανασκεύασε για λόγους εσωτερικούς.

Σήμερα ο κ. Μπάιντεν εμφανίζεται ως εγγυητής της ανεξαρτησίας της Ταϊβάν, ενώ επί της ουσίας είναι η οικονομική υπερανάπτυξη της Κίνας που αποτελεί τη μεγάλη πρόκληση στην αμερικανική ηγεμονία. Και αντιστοίχως, όταν το 1990 συζητούνταν η επανένωση της Γερμανίας, όλες οι Μεγάλες Δυνάμεις της Δύσεως διαβεβαίωναν τον τότε Σοβιετικό ηγέτη Μιχαήλ Γκορμπατσόφ ότι δεν πρόκειται να υπάρξει επέκταση του ΝΑΤΟ προς Ανατολάς. Οι «διαβεβαιώσεις» δεν περιελήφθησαν στο κείμενο της συμφωνίας, αλλά τα διπλωματικά έγγραφα επιβεβαιώνουν ότι υπήρξαν όντως.

Σήμερα όλα τα πρώην μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας έχουν ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, όλα τα κράτη της Βαλκανικής, με εξαίρεση τη Σερβία, όπως επίσης και οι τρεις χώρες της Βαλτικής.

Οι Ρώσοι παρακολουθούσαν τις εξελίξεις μάλλον παθητικά, έως ότου εισέβαλαν στη Γεωργία το 2008, στη συνέχεια προάρθρωσαν το 2014 την Κριμαία, και διά του τρόπου αυτού ο κ. Πούτιν κατέστησε σαφές ότι δεν θα επιτρέψει να κλείσει η «έξοδος» της Ρωσίας προς τη Μεσόγειο. Και όντως επέτυχε την προβολή της ρωσικής ισχύος στη Συρία και στη Λιβύη, έπειτα από άστοχες παρεμβάσεις της Δύσεως σε αυτές τις δύο χώρες.

Σε αυτό το σημείο είναι ίσως απαραίτητη η αναφορά και στην Ελλάδα, καθώς η αμερικανική βάση στην Αλεξανδρούπολη είναι η σημαντικότερη είσοδος αμερικανικών δυνάμεων νοτιώς της Ρωσίας. Και έτσι για πρώτη φορά –είναι η αλήθεια– η χώρα μας καθίσταται προεκχωρημένο φυλάκιο των ΗΠΑ στην περιοχή, επιδιώκοντας πλεονέκτημα έναντι της Τουρκίας. Ταυτόχρονα όμως μπαίνουμε στο «μεγάλο παιχνίδι» που οργανώνει ο πρόεδρος Μπάιντεν. Και ό,τι τελικώς θέλει προκύψει.

Κι ύστερα ήρθαν οι Λατίνοι

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Στον μυκό της προηγούμενης ζωής μου, ένα βράδυ, σε μία από τις μεσοδυτικές πολιτείες των ΗΠΑ έγινε ο παρακάτω διάλογος. Η ιστορία είναι πραγματική. Εξω το θερμόμετρο έδειχνε μείον 36 βαθμούς, απέραντο χιονισμένο τοπίο, κι εγώ καθόμουν μπροστά στο γενναιόδωρο τζάκι μαζί με τον Ντέιβιντ. Ήμουν εικοσιπεντάρης τότε, αυτός ήταν σαραντάρης και υστεροκίπης με αλογοουρά και τα συμπαρομαρτούντα, πίπες και τσιγαρίλκια, συμπαθής, καλοπροαίρετος, αλλά εντελώς αμόρφωτος. Κάποια στιγμή με ρώτησε τι είναι η Ελλάδα. Του είπα ότι είναι μια μικρή χώρα κάπου στη Μεσόγειο. Είχε μεγάλο πολιτισμό, συγκρούστηκε με τη μεγαλύτερη αυτοκρατορία του καιρού εκείνου, κόντευε να κατακτήσει τον κόσμο της, όμως την κατέλαβαν οι Ρωμαίοι. Εκείνος ρούφηξε την πίπα του κι αφού το καλοσκέφτηκε απεφάνθη: «You must hate Romans». Δεν ήθελα να τον δυσαρεστήσω και ομολόγησα ότι μάλλον γι' αυτόν τον λόγο αρνούνται να μάθω τη γλώσσα τους, τα λατινικά.

Το επεισόδιο, εντελώς πραγματικό, το θυμήθηκα όταν φίλη

λατινικά», τρόμαξα. Σε ένα κείμενο περίπου 4.500 λέξεων καταγράφονται γύρω στα 96 ονόματα. Τα οποία ο μαθητής πρέπει να απομνημονεύσει για να εξετασθεί: Και καλά ο Οβίδιος, όμως ο Τιβούλλος; Πώς να μη μισήσει τα λατινικά;

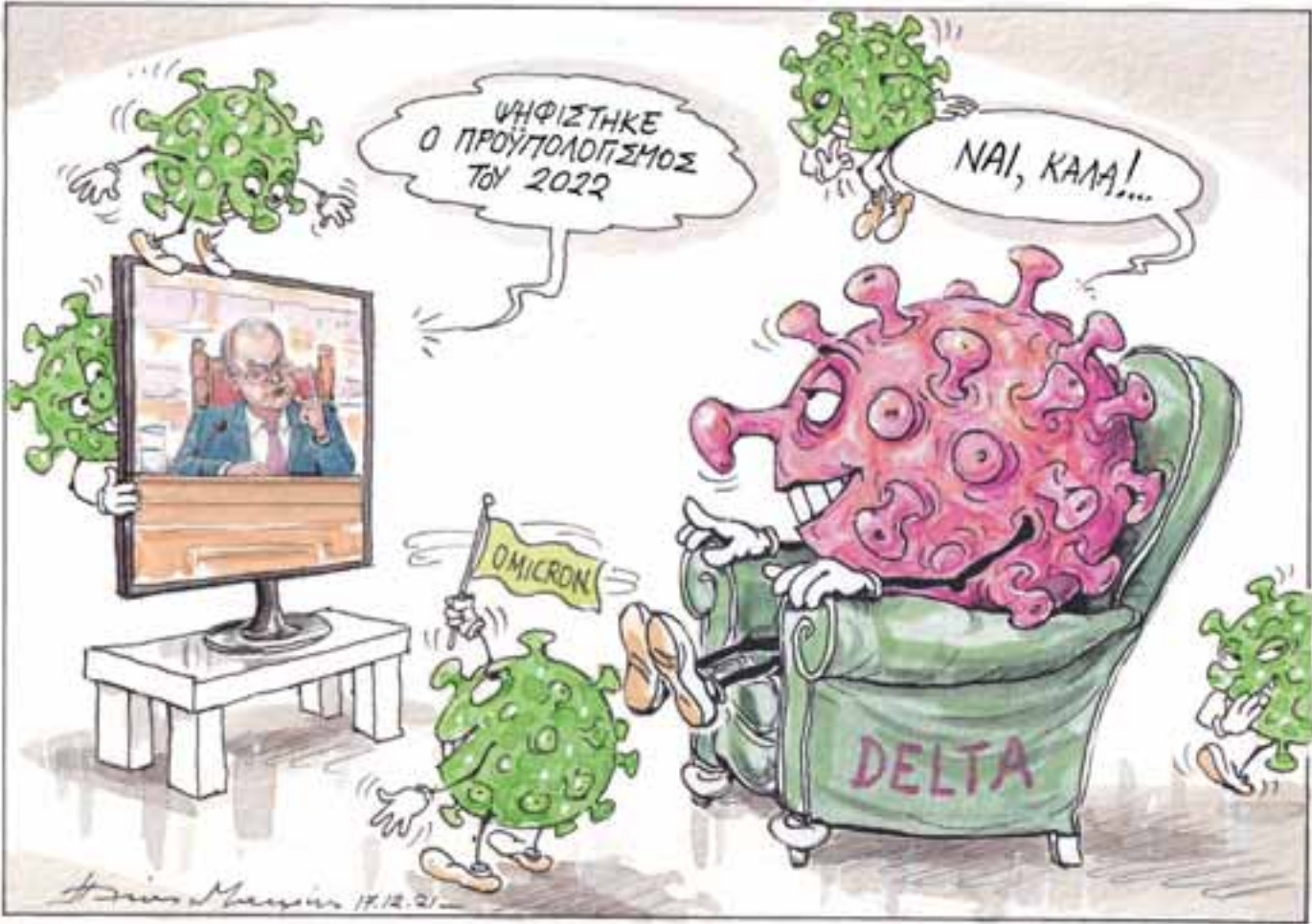
Εκπαιδευτικός μου είπε ότι το ίδιο κείμενο της εισαγωγής στα λατινικά το είχε περάσει εξετάσεις στις Πανελλήνιες το 1986. Κοντά μισός αιώνας και τίποτε δεν άλλαξε. 200 χρόνια νεοελληνικής ύπαρξης. 200 χρόνια εκπαίδευσης που ψάχνει την παιδεία. Οπου παιδεία είναι η αγάπη για τον κλασικό πολιτισμό. Αγάπη είπατε; Ελάτε τώρα. Όσα παιδιά υποστούν τη διδασκαλία των λατινικών κατ' αυτόν τον τρόπο θα τα απώθουν μέσα τους σαν τις άχρηστες πληροφορίες της ημέρας. Είναι δυνατόν να τα υποχρεώνεις να απομνημονεύουν ονόματα όπως του Βάρωνα ή του Κρίσου; Είναι σαν να θες να απαξιώσεις την υποτιθέμενη γνώση.

Λυπάμαι για το συμπέρασμα, όμως, είναι αναπόφευκτο. Αποφασίζει το υπουργείο να επαναφέρει τη διδασκαλία των λατινικών. Και καλά κάνει, κατά την τα-

πεινή μου γνώμη. Τα λατινικά συνδέουν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό με τον ευρωπαϊκό. Ωστόσο, είναι απροετοίμαστο. Και τα επαναφέρει με τον τρόπο της δεκαετίας του ογδόντα. Με αποτέλεσμα, οι σημερινοί έφηβοι να τα εισπράξουν ως εκπαιδευτικό αναχρονισμό. Τα λατινικά αντικαθιστούν την κοινωνιολογία. Η οποία, απ' ό,τι μαθαίνω, δεν διδασκόταν με καλύτερο τρόπο απ' τα λατινικά. Ένα συνονθύλευμα ονομάτων και θεωριών ήταν κι αυτή. Και κανείς δεν σκέφτηκε ότι το θέμα δεν είναι η διάζευξη ανάμεσα στην κοινωνιολογία και στα λατινικά, αλλά η σύζευξη, ο τρόπος διδασκαλίας τους.

Το ζητούμενο δεν είναι μια υπουργική απόφαση που επαναφέρει τη διδασκαλία των λατινικών ή κηρύσσει τη στοργή για τις κλασικές σπουδές. Από υπουργικές αποφάσεις έχουμε κορτάσει. Το ζητούμενο είναι ο τρόπος με τον οποίοι αυτή η απόφαση μπορεί να φτάσει ως τον έφηβο.

Πώς μπορεί να κάνει τον έφηβο να ακούει «λατινικά» και να μην του σκκώνεται η τρίχα; Δύσκολα πράγματα, όμως αυτά μετράνε, τα δύσκολα.

Η θανάσιμη ανία της χρησιμοθηρίας

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

«**Η** ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ» είναι ένα μικρό βιβλίο μεγάλου συγγραφέα: του Τζωρτζ Στάινερ (George Steiner) – βιβλίο μόλις εξήντα σελίδων και κυκλοφορεί στα ελληνικά με το που έκλεισε χρόνος από τον θάνατο του συγγραφέα. Κορυφαία φυσιογνωμία ο Στάινερ Εβραίου κοσμοπολίτη, σπούδασε, διέπρεψε, τιμήθηκε σε Ευρώπη και Αμερική καταξιωμένος χάρη στη γονιμότητα των προβληματισμών του και στην ποιότητα της γραφής του.

Κοσμοπολίτης, να τα ξαναπώ, χάρη στην ενεργό αυτοσυνειδησία του Εβραίου. Είναι προνόμιο δύο λαών, των Εβραίων και των Ελλήνων, η καταγωγή τους και η διάρκεια της ιστορίας τους να προδιαθέτουν ευνοϊκά ή φιλοπερίεργα το διεθνές κοινό – αν και η εμπειρία βεβαιώνει μιαν εξ ορισμού διαφοροποίηση εθνικών χαρακτήρων: Ο Εβραίος καυχάται για την πολιτισμική του διαφορά (γλώσσα, ήθη, μεταφυσική), ο Έλληνας ουσιαστικά την αγνοεί ή τη λογαριάζει αναχρονισμό, προτιμάει το επικαιρικά «μοδέρνο».

Με δεδομένη αυτή τη διαφορά «εθνικών χαρακτήρων» θα ήταν γόνιμο να ζητήσουμε κρίση – γνώμη για το μικρό, μόλις εξηκοντασέλιδο βιβλιαράκι του George Steiner, από ποιον άλλον; Την υπουργό

σήμερα Παιδείας στην Ελλάδα, κυρία Νίκη Κεραμέως. Και μάλιστα, θα βοηθούσε πολύ, να διάβαζε ταυτόχρονα και το αυτοβιογραφικό του ίδιου συγγραφέα βιβλίο ER-RATA («Τα ημαρτημένα» - Ανασκόπηση μιας ζωής - Εκδόσεις SCRIPTA, 2005). Τα δύο αυτά βιβλία θα μπορούσαν, ίσως, να υποψιάσουν την «καθ' ύλην αρμόδια» υπουργό για το μέγεθος της ιστορικής της ευθύνης. Όχι για την ευθύνη διαχείρισης εκπαιδευτικών απλώς θεσμών, αλλά για τη διάσωση, χωρίς υπερβολή, ενός πολιτισμού τριών χιλιάδων χρόνων με πανανθρώπινη εμβέλεια.

Θα μπορούσε να εισπράξει γόνιμα την πρόκληση η κυρία Κεραμέως; Η γονιμότητα μιας πρόκλησης είναι πάντοτε συνάρτηση της ετοιμότητας του αποδέκτη της πρόκλησης. Γράφει ο Steiner: «Η αξιοπρέπεια του homo sapiens εδράζεται στην επιδίωξη της μη χρησιμοθηρικής γνώσης, στην πραγμάτωση της σοφίας, στη δημιουργία της ομορφιάς». Αντιλαμβάνεται η κυρία Κεραμέως ότι η Παιδεία στην Ελλάδα σήμερα δεν προσφέρει κανένα εμπειρικό αντίκρισμα για την κατανόηση των λέξεων «μη χρησιμοθηρική γνώση», «πραγμάτωση σοφίας», «δημιουργία ομορφιάς»;

Η καταστροφή που έχει συντε-

λεστεί είναι μάλλον ανήκεστη: Έτυχε ποτέ να δει η κυρία υπουργός με ποια σημαντική (ποιο είδος γραφής) συνεννοούνται τα παιδιά σήμερα μέσω των «κινητών» τηλεφώνων τους; Έχουν δημιουργήσει καινούργιο κώδικα επικοινωνίας, μια γλώσσα «εικονομηνυμάτων», όπου τα λιγότερα δυνατά ψηφία (γράμματα ή αριθμοί) υποκαθιστούν τις λέξεις (γτ, σημαίνει «γιατί», δλδ σημαίνει «δηλαδή», κτ σημαίνει «κάτι», μνμ σημαίνει «μήνυμα», τπτ σημαίνει «τίποτα», κτλβ σημαίνει «κατάλαβα» – χωρίς τα σημαίνόμενα να είναι ποτέ σταθερά και τα σημαίνοντα να έχουν μόνιμο στόχο αναφοράς.

Η προφορική έκφραση έχει σχεδόν εκλείψει, συχνότερη στις παρέες των εφήβων είναι η σιωπή, ο έναντι άλλος είναι σαν να μην υπάρχει, καθώς είναι μόνος, αλλά έχουν όλοι την ίδια βαρεμάρα. Οπότε, αναπόφευκτα, μια χειροδικία, ένας βανδαλισμός, οποιαδήποτε προκλητική χειρονομία ή λεκτική खुδαίωση, το «μπούλινγκ» και η βανασούτητα, είναι όλα αυτονόητα προκειμένου να καταλυθεί η ανία.

Αυτό το «κλίμα» μιας άσκοπης καθημερινότητας και κατεστημένης ακοινωνησιότητας (τελικά μιας ανέλπιδης νιότης) καλείται να διαχειριστεί η ιδρυματική παιδεία:

σχολείο και πανεπιστήμιο. Και τα δύο, σχολείο και πανεπιστήμιο, δεν έχουν να προσφέρουν στα παιδιά παρά μόνο ένα άχρηστο πτυχίο, τον πνιγμό εγκλεισμού στο αδιέξοδο της παντοκράτειρας ανεργίας.

Το πρόβλημα δεν είναι αδύνατο «κοινωνικό», αφηρημένα πηκτικό, νομοτελειακά άλυτο – αξίζει να διερωτηθούμε μήπως η ανία και τα αδιέξοδα της νεολαίας σήμερα είναι συναρτήσεις του πολιτικού κενού, που σαν κατεστημένη λοιμική πνίγει τη νεολαία στην Ελλάδα. Ονομάζουμε «πολιτικό κενό» την ολοκληρωτική απουσία κοινωνικών στόχων και επιδιώξεων από την άσκηση της πολιτικής, τον ασφυκτικό εγκλωβισμό του κοινωνικού βίου στη μέγερνη της συμφεροντολαγνείας.

Αν ο πρωθυπουργός ενδιαφέρεται για την πολιτική και όχι για την εξουσιολαγνεία, ας συγκαλέσει μία και μόνη φορά το υπουργικό συμβούλιο, μόνο για να διαβάσει στους υπουργούς του τους τίτλους «γνωστικών αντικειμένων» που διδάσκονται στις κομικά πληθωρικές σχολές των πανεπιστημίων που προκλητικά υπερπλεονάζουν στη χώρα. Να αντιληφθεί ολόκληρο το υπουργικό συμβούλιο, έστω για μία και μόνη φορά, πόσο γελοιωδέστερη είναι η συμφεροντολαγνεία από κάθε άλλη ηδυσπάθεια.

Πώς θα βάλουμε κυρώσεις στην Τουρκία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

«**Οι παίκτες** αρνησι-κυρίας (veto players) που υποβάλλουν σε άλλους παίκτες προτάσεις με χαρακτηριστικά τελεσίγραφου, προτάσεις δηλαδή που πρέπει να γίνουν δεκτές ως έχουν ή να απορριφθούν, έχουν σημαντικό έλεγχο πάνω στις πολιτικές που έρχονται να αντικαταστήσουν το status quo. Οι παίκτες αυτοί χαρακτηρίζονται δρώντες που επηρεάζουν την αιτζέντα (agenda setting)». Με αυτήν του την πρόταση ο ακαδημαϊκός Γιώργος Τσεμπελής, στο κλασικό του πλέον εγχειρίδιο «Παίκτες Αρνησικυρίας», εξετάζοντας την τυπολογία και τη σταθερότητα των πολιτικών συστημάτων, μας εξηγεί πως παρά το δικαίωμα του βέτο (θεσμικά ή πολιτικά) ενός παίκτη / δρώντος, εξ ορισμού κάθε μονοπρόσωπο ή συλλογικό υποκείμενο είναι κι αυτό παίκτης αρνησι-κυρίας. Στη συλλογική λήψη αποφάσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου στο Συμβούλιο οι αποφάσεις λαμβάνονται στη βάση της διαβούλευσης, με ειδική πλειοψηφία ή, σε ειδικές περιπτώσεις, με ενισχυμένη ειδική πλειοψηφία, ο κανόνας του κ. Τσεμπελή ισχύει απόλυτα.

Η saga με τις κυρώσεις στην Τουρκία, αρχικά για τις έκνομες ενέργειές της στην κυπριακή ΑΟΖ κι ακολούθως για το ζήτημα των Βαρωσίων, αποτέλεσε ένα αντικείμενο που έτυχε επιλεκτικής χρήσης για εσωτερική, στην κυπριακή κοινή γνώμη, κατανάλωση. Αποτέλεσε μάλλον μόνιμη αναφορά του υπουργού Εξωτερικών, κ. Ν. Χριστοδουλίδη, ο οποίος τόσο σε συνέντευξή του στον «Φ» (11.10.2020) όσο και σε δημόσιες παρεμβάσεις του στα ΜΜΕ (π.χ. ανάλυση στον «Φ» στις 03.01.2021) τόνιζε το πόσο ισχυρό εργαλείο για την Κ.Δ. αποτελούν οι κυρώσεις της Ε.Ε. Η εντύπωση που ο κόσμος αποκόμιζε από το πώς, πολύ φιλότιμα και με σκληρή δουλειά, η Κ.Δ. προωθούσε το ζήτημα της επιβολής κυρώσεων ήταν πως η Τουρκία θα υποστεί ισχυρό πολιτικό και οικονομικό κόστος, επειδή αποφάσισε να διανοίξει το Βαρώσι ή γιατί τρύπησε, έκνομα, στο αδειοδοτημένο πετρέχιο «6». Πως οι Βρυξέλλες θα έκοβαν προενταξιακά κονδύλια και θα έφτιαχναν μια τεράστια λίστα με άτομα ενδιαφέροντος που θα αντιμετώπιζαν κυρώσεις. Φυσικά, η διασύνδεση των όσων συνέβησαν στην Ανατολική Μεσόγειο με την κρίση στη Λευκορώσια αποτέλεσε μεν μια αντίδραση veto player εκ μέρους της Λευκωσίας, η κρίση του τόσο αρχικά στο εσωτερικό του Μινσκ και στην συνέχεια σε σχέση με την προσφυγική κρίση στα λευκορωσο-πολωνικά σύνορα κατέδειξε πως και σε εκείνο το επίπεδο, η Λευκωσία δεν κατόρθωσε να αποκομίσει σημαντικά οφέλη.

Τι πηγαίνει λάθος ωστόσο, κάθε φορά, πέραν του πίκου που συχνά τοποθετείται, για σκοπούς εσωτερικής κατανάλωσης, σε δυσθεώρητα ύψη ως προς το επιδιωκόμενο στρα-

τηγικό αποτέλεσμα σε σχέση με την Τουρκία; Είναι η Ε.Ε. τόσο σκληρή μαζί μας και τόσο υπέρ της Τουρκίας; Είναι μόνον το πλέγμα συμφερόντων των μεγάλων χωρών (Γερμανία κτλ.) εντός της Ευρώπης που εξουδετερώνει τα δίκαια (και δίκια) αιτήματα της Κύπρου; Είναι το προσφυγικό; Η απάντηση είναι πως σε μια πρώτη ανάλυση, είναι όλα αυτά μαζί. Ένας συνδυασμός των ως άνω. Ωστόσο, η απάντηση αυτή είναι, εξ ορισμού, ετεροπροσδιοριστική και αφορά πάγια αποκρυσταλλωμένες πραγματικότητες που κάθε γνώστης των ευρωτουρκικών και της παρέμβασης, σε αυτά, της Κύπρου γνωρίζει και λαμβάνει υπόψη του το αφετηριακό στάδιο της στρατηγικής του. Και το ζητούμενο εδώ είναι απλό: Η Τουρκία παραβίασε τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κ.Δ. επί της ΑΟΖ της και ισχυρά ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ στο Βαρώσι. Πώς την κάνεις να πληρώσει; Για να απαντήσει κανείς με πληρότητα σε όλα τα ερωτήματα που προκύπτουν πρέπει να αντιληφθεί και πού εμείς κάνουμε λάθος. Και να το πράξει αναστοχαστικά.

Το πρώτο επίπεδο εδράζεται στην αξιοπιστία. Στο Κυπριακό η τάση που επικρατεί και είναι σύννηθς στην αντίληψη του μέσου Ευρωπαίου εταίρου μας είναι πως μας διακρίνει αναξιοπιστία. Λίγο οι Ρώσοι, λίγο τα σκάνδαλα, λίγο η περίοδος μετά το 2004 και το πάγωμα των κεφαλαίων της τουρκικής ενταξιακής πορείας, λίγο η λογική διασύνδεσης όλων των ζητημάτων με αναγωγή των πάντων στο Κυπριακό δείχνει να έχει παγιώσει την αντίληψη ότι ή κάτι δεν θέλουμε ή απλώς δεν μας ενδιαφέρει, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τίποτα πέραν του Κυπριακού. Το δεύτερο επίπεδο εδράζεται στην πειθώ. Και για να πείσεις κάποιον για τον αναθεωρητισμό και τη διπλωματική των κανονιοφόρων της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο χρειάζεται αξιοπιστία. Το τρίτο επίπεδο είναι φυσικά το signalling. Και για να στείλεις το μήνυμα στις Βρυξέλλες ότι στο Κυπριακό, το πρόβλημα είναι όντως η κατοχική Τουρκία χρειάζεται να εμπλέξεις τους Τουρκοκύπριους. Ακριβώς γιατί οι Ευρωπαίοι εταίροι σου βλέπουν ακόμη και το ζήτημα των φυσικών πόρων ως πτυχή της εξίσωσης που λέγεται διεθνήτση του Κυπριακού. Όταν σε δύο χρόνια πανδημίας ελάχιστα συνεργάστηκες με τους Τ/κ σε θέματα αντιμετώπισής της κι όταν ακόμη και με αυτόν τον εγκάθετο της Άγκυρας τον Τατάρ μπήκες σε μια διαδικασία πόλωσης σε σχέση με την αφαίρεση των διαβατηρίων, συγγνώμη, αλλά δεν θα πείσεις τον Ισπανό και Ολλανδό εταίρο σου για το πόσο bully είναι η Τουρκία όταν τρυπά στην ΑΟΖ σου.

Αν δεν να γίνεις veto player, τρόπος υπάρχει. Αρκεί να μη στοχεύεις στην εσωτερική κατανάλωση. Και να θες να βρεις το δικό σου, πέραν της μικροπολιτικής.

ioannoug@kathimerini.com.cy

Twitter: @JohnPikpas

Φωτισμένες χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις στη Σεούλ, Νότια Κορέα.

Πυξίδα Μπορέλ, επιλογές Κύπρου!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Σταδιακά η Ε.Ε. προσεγγίζει διαφορετικά τα πράγματα. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος για την Εξωτερική Πολιτι-

κή Ζοζέφ Μπορέλ, μέσα στο «έγγραφο επιλογών» σχετικό με την Κύπρο, επιχειρεί να βάλει στο τραπέζι τα ουσιώδη. Σημειώνει την ανάγκη για «αποφασιστική δράση της διπλωματίας», ώστε να οδηγήσει στην επανάληψη των συνομιλιών για το Κυπριακό στη βάση της ΔΔΟ (διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας), κάτι που, όπως σημειώνει, «θεωρεί ακόμα εφικτό», ενώ στηρίζει τη «διετήρηση της δέσμευσης της Ε.Ε. για μια αμοιβαία επωφέλη εταιρική σχέση» με την Τουρκία. Για πρώτη φορά σε αυτό το επίπεδο υπογραμμίζει πως «η Ε.Ε. πρέπει να συνεχίσει να υποστηρίζει την τ/κ κοινότητα και την επανένωση για να διασφαλίσει το κοινό ευρωπαϊκό μέλλον των Κυπρίων», καλώντας την κυπριακή κυβέρνηση «να υιοθετήσει συμπεριληπτική πολιτική για την τ/κ κοινότητα».

Η Κύπρος μάλλον δεν «διαβάζει» κείμενα ή παραδείγματα που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα και για την ίδια. Το ιρλανδικό είναι ένα ιδιαίτερα δημοφιλές ζήτημα στη νήσο. Όλοι το παρακολουθούσαν. Πότε όμως η Ιρλανδία πήγε σε Ευρωπαϊκά Συμβούλια για «καταγγελίες» και «κυρώσεις» επί του Ιρλανδικού; Οι πρωταγωνιστές της ένωσης συγκρούσαν για τη Βόρεια Ιρλανδία, αφού έθεσαν τις βάσεις-Συμφωνία της «Μεγάλης Παρασκευής», μετά απάντησαν το Α.Ε. ερωτήματα: από αυτήν την Ε.Ε. τι αξιοποιώ ώστε να δώσω στη λύση περισσότερη ουσία;

1. Πήραν ευρωπαϊκά προγράμ-

ματα. Τα αξιοποίησαν. Έβαλαν ειδικούς για να ετοιμάσουν τα κείμενα και στη συνέχεια τα πέρασαν σε δύο κοινοτικούς προϋπολογισμούς.

2. Αξιοποίησαν δημοσκοπήσεις: ποια σημεία να προσέξουν, ποιες ανησυχίες της κοινής γνώμης να αντιμετωπίσουν καλύτερα. Έτσι, η αξιοποίηση της Ε.Ε. δεν γινόταν του κουτουρού, γινόταν με μελετημένες κινήσεις.

3. Προγράμματα συμφιλίωσης, υποδομές που έκτιζαν γέφυρες συνεννόησης.

4. Ειδικό πρόγραμμα υποστήριξης την επαγγελματική αποκατάσταση παλιών ανταρτών του IRA/ομαλή προσαρμογή και ένταξη τους στη νέα κατάσταση πραγμάτων.

5. Οι δύο αντίπαλες πλευρές του ιρλανδικού έκτισαν τις βάσεις, αξιοποίησαν τα εργαλεία που προσφέρει η Ε.Ε. για να καταστήσουν τη συμφωνία ανθεκτική.

Μακροχρόνιες συγκρούσεις δεν λύνονται «εδώ και τώρα». Το σλόγκαν αυτό είναι το άλλοθι για να μην έρθει η λύση. Χρειάζεται χρόνος, στάδια, μεταβατικές διατάξεις. Από το 2004 τρεις πρόεδροι (Παπαδόπουλος, Χριστόφιας, Αναστασιάδης). Πέρασαν ήδη 17 έτη. Και οι τρεις έφτασαν κοντά σε μια «στρατηγική συμφωνία» στο Κυπριακό (2004, 2010, 2017). Ποιος έθεσε το ερώτημα «από αυτήν την Ε.Ε. τι μπορώ να αξιοποιήσω ώστε να δώσω στη λύση περισσότερη ουσία και ανθεκτικότητα»; Ποιος έθεσε λ.χ. το ζήτημα της ανοικοδόμησης της Αμμοχώστου στον κοινοτικό προϋπολογισμό; Γιατί οι Ιρλανδοί πέτυχαν;

Αν εμείς επιμένουμε στο «παρά πέντε», το περιβάλλον αλλάζει, νέα συμφέροντα δημιουργούνται στην περίμετρο και αυτά δείχνουν

πως η αδράνεια έχει κόστος. Η Μόσχα ανακοίνωσε στις 25/11 πως «η Ρωσία υποστηρίζει την ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ Τουρκίας και Αρμενίας –θα συμβάλει στην περιφερειακή σταθερότητα». Η εκπρόσωπος τύπου του ρωσικού ΥΠΕΞ Μ. Ζαχάροβα δήλωσε πως «η Αρμενία ζήτησε από τη Ρωσία να βοηθήσει σε αυτή τη διαδικασία. Κάποια βήματα σε αυτή την κατεύθυνση έχουν ήδη ληφθεί». Μιλώντας στην τουρκική εθνοσυνέλευση, ο Μ. Τσαβούσογλου ανακοίνωσε πως «Τουρκία και Αρμενία θα διορίσουν πρέσβεις στην προσπάθεια για ομαλοποίηση των σχέσεων τους» («Χουριέτ», 13/12). Επιπλέον, θα επαναρχίσουν οι αεροπορικές πτήσεις μεταξύ Ερεβάν και Κωνσταντινούπολης σύντομα. Την επομένη ο εκπρόσωπος Τύπου του ΥΠΕΞ Αρμενίας Vahan Hnanyan επιβεβαίωσε την δήλωση Τσαβούσογλου: «ομαλοποίηση χωρίς προϋποθέσεις».

Τουρκία και Αρμενία δεν έχουν διπλωματικές σχέσεις από το 1993. Την απόφαση έλαβε η Τουρκία σε ένδειξη αλληλεγγύης στο Αζερμπαϊτζάν (διένεξε για το Ναγκόρνο Καραμπάχ), επίσης έκλεισε τη συνοριακή διάβαση για τον ίδιο λόγο. Το 2009 υπέγραψαν συμφωνία για εγκαθίδρυση διπλωματικών σχέσεων, αλλά η Τουρκία δεν την επικύρωσε μέχρι να αποχωρήσει η Αρμενία από το Ναγκόρνο Καραμπάχ. Ακολούθησε η πριν από έναν χρόνο επανέκταση μεγάλου μέρους του Ναγκόρνο Καραμπάχ από το Αζερμπαϊτζάν και η υπογραφή συμφωνίας ειρήνευσης Αρμενίας-Αζερμπαϊτζάν με μεσολάβηση Πούτιν (τα στοιχεία από «Χουριέτ», 13/12).

Θυμίζω πως στις 4 Ιουνίου 2019 διεξήχθη «τριμερής» συνάντηση

Κύπρου-Ελλάδας-Αρμενίας στη Λευκωσία με οικοδεσπότη τον Ν. Χριστοδουλίδη. Συμφώνησαν διάφορα. Έκτοτε τίποτε. Με βάση το δόγμα «ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου», η Αρμενία είναι ακραία μορφής φίλος της Κύπρου. Σήμερα ζητάει μεσολάβηση από τη Ρωσία για απόκτηση κανονικές σχέσεις με την Τουρκία! Ασφαλώς κοιτάζει τα συμφέροντά της και προσαρμόζει την πολιτική της, όπως κάνουν όλα τα έθνη. Ίσως μόνο η Κύπρος κατέστη ακαμάλων μιας προσέγγισης που αρνείται να δει τα πασιφανή. Τίποτε αθώο σε αυτό. Στο ΥΠΕΞ και βλέπουν και διαβάζουν αλλά ό,τι αποσυντονίζει το σύστημα της ακινησίας στο Κυπριακό, το αγνοούν. Γι' αυτό και η πιο πάνω είδηση χάθηκε στη μέση του Καραμπάχ!

Το έγγραφο επιλογών Μπορέλ έχει σημαντική πολιτική αξία για τις μελλοντικές εξελίξεις γύρω από το Κυπριακό. Ο Ζ. Μπορέλ «θεωρεί ακόμα εφικτό» τη ΔΔΟ. Προφανώς ο Ε. Τατάρ δεν είναι «θέμα», υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι θα διεξαχθούν σοβαρές συνομιλίες υψηλού επιπέδου ανάμεσα σε Βρυξέλλες-Άγκυρα («θετική αιτζέντα» με στόχο την ανανέωση της από 1 Ιανουαρίου 1996 Τελωνειακής Ένωσης, μεταναστευτικό, κατάργηση θεωρήσεων βίζας, μελλοντική σχέση). Το έγγραφο Μπορέλ δείχνει πως το όλο πακέτο ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις επιλογές της ε/κ κοινότητας στις προεδρικές εκλογές του 2023. Εάν δηλαδή με τις αποφάσεις της πλειοψηφίας θα εκλεγεί ηγετίς που θα μπορεί να πάρει μεγάλες αποφάσεις. Αυτό είναι το κύριο θέμα του 2023.

www.larkoslarkou.org.cy

Φυλακισμένοι στην πατρική αγκαλιά

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Τα δάκρυα έτρεχαν βροχή από τα μάτια φυλακισμένων, οι οποίοι αγκάλιαζαν με περισσή θερμότητα, μικρά παιδιά τους, υπό τα παρατεταμένα χειροκροτήματα δεκάδων θεατών της παράστασης «Εταιρεία Θανάτων» της Θεατρικής Ομάδας Κρατουμένων του Τμήματος Φυλακών. Η νύκτα στο Θέατρο Λατσίων, ήταν μια πραγματική μυσταγωγία καρδιάς, με πρωταγωνιστές την ισχυρή πολιτική ηγεσία του τόπου, αλλά και τους ταπεινούς φυλακισμένους, οι οποίοι πρόσφεραν γέλιο και για να λάβουν το «ακριβό» χειροκρότημα της εκτίμησης, για τον αγώνα τον οποίο διεξάγουν πίσω από τα κάγκελα. Η νύκτα σημαδεύτηκε από τους λυγμούς και τα δάκρυα της ηθοποιού και σκηνοθέτριας Ζωής Κυπριανού, όταν δέχθηκε τον ασπασμό από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η Ζωή προσφέρει αφιλοκερδώς, εδώ και πάρα

πολλά χρόνια, τις υπηρεσίες της προς τους φυλακισμένους, προσφέροντας δύναμη και ελπίδα ζωής, προς τους παραστρατιωμένους, αλλά και άτυχους, εν πολλοίς, της ζωής. Ψυχική της όλης προσπάθειας, είναι η αξία διευθύντρια των Φυλακών Άννα Αριστοτέλους και φυσικά όλο το επιτελείο της, το οποίο αποτελείται από άξιους ψυχίατρους, άξιους ψυχολόγους, άξιους βαρδιστών και άξιους αφανείς υποστηρικτές τους έργου της. Αξιοσημείωτη ήταν η αποκάλυψη του Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος παραδέχθηκε ότι είχε επιφυλάξεις, όταν πριν από επτά χρόνια, ο Ιωάννης Νικολάου, του εισηγήθηκε την Άννα Αριστοτέλους και την Αθηνά Δημητρίου, για να αναλάβουν τις «διαλυμένες» φυλακές. Ξεχωριστή ήταν και η εικόνα της Αννίτας Δημητρίου, της προέδρου της Βουλής, η οποία αγκάλιασε με θερμότητα τους πρωταγωνιστές της βραδιάς. Η διευθύντρια των φυλακών, Άννα Αριστοτέλους, με το

αυστηρό της παράστημα, εντυπώσιμα, αλλά και προβληματίσε τους παρευρισκόμενους, απεικονίζοντας τα επιτεύγματα στο χώρο του σωφρονιστικού και όχι τιμωρητικού ιδρύματος. Πρώτο επιτεύγμα το γεγονός ότι οι φυλακές παρέμειναν και παραμένουν «καθαρές» σε όλη τη διάρκεια της πανδημίας, χωρίς κρούσματα. Δεύτερο και μεγαλύτερο επιτεύγμα, δεν αυξήθηκε η βία εντός των φυλακών, όταν εκτός του σωφρονιστικού ιδρύματος, αυξήθηκε η ενδοοικογενειακή βία, τουλάχιστον κατά 40%, πολλαπλασιάστηκε η βία στην κοινωνία, ενώ εκτοξεύτηκαν στα ύψη τα ψυχολογικά και ψυχιατρικά προβλήματα. Τρίτο επιτεύγμα η μείωση στο 15% του ποσοστού φυλακισμένων, οι οποίοι επιστρέφουν στις φυλακές για νέα εγκλήματα. Πριν από μερικά χρόνια το ποσοστό ξεπερνούσε το 50%. Διεθνώς, η Κύπρος βρίσκεται ανάμεσα στις πρώτες χώρες, για τον επιτυχή σωφρονισμό ή και θεραπεία

των φυλακισμένων. Κύρια αιτία της επιτυχίας, εκτός από την καθοδήγηση της Άννας Αριστοτέλους, η συνεχής απασχόληση των φυλακισμένων εντός του ιδρύματος, με τη λειτουργία εννέα σχολείων, εργαστηρίων και γυμναστηρίων. Εντυπωσιακό είναι και το γεγονός ότι 19 κρατούμενοι φοιτούν σε πανεπιστήμια, είτε σε πτυχιακό, είτε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Ξεχωριστό ήταν και το γεγονός ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, η πρόεδρος της Βουλής, υπουργοί νυν και πρώην και πολλοί, πρώην και νυν αξιωματούχοι του κράτους, παρακολούθησαν ολόκληρη την παράσταση, πράγμα ασυνήθιστο. Μάλιστα ο Νίκος Αναστασιάδης, γέλασε με την ψυχική του, όταν «σατιρίστηκε» για το περίφημο «να μη σας πάρει ο δαίμονας». Ο Νίκος Αναστασιάδης, στον χαιρετισμό του και μιλώντας εκτός κειμένου, αναφέρθηκε με τα θερμότερα λόγια, στο επιτελούμενο έργο στις φυλακές,

κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στο γεγονός ότι οι κυπριακές φυλακές, οι οποίες κάποτε χαρακτηρίζονταν κολαστήρια, σήμερα αποτελούν πρότυπο για τις χώρες της Ευρώπης, αλλά και υπόδειγμα της Netflix, της διεθνούς πλατφόρμας ταινιών. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Νομικών της Βουλής Νίκος Τορνάρης, ενθουσιασμένος με το επιτελούμενο έργο, μίλησε για τις προσωπικές του εμπειρίες, από την επίσκεψη βουλευτών στις φυλακές. Κατά τ'άλλα κυβέρνηση και Βουλή δεσμεύτηκαν να προωθήσουν την κατ'οίκον παραμονή κρατουμένων, με ηλεκτρονική παρακολούθηση, το γνωστό «βραχιολάκι», ώστε να αποσυμφορηθούν οι υπερπλήρεις φυλακές.

Της φυλακής τα σίδερα, σίγουρα δεν είναι για τους λεβέντες, αλλά είναι μόνο για τους «λεβεντομαλάκες». Τα λάθη είναι ανθρώπινα και τα «γονίδια», οι προγονικές καταβολές, δύσκολα τιθασιούνται. Κάθε

ευνοιοιούμενη και πολιτισμένη Πολιτεία έχει ευθύνη να περιορίσει το «κακό», προστατεύοντας τους άλλους νομοταγείς ανθρώπους. Ένα σωστό σωφρονιστικό σύστημα φέρνει πολλαπλά οφέλη σε μια Πολιτεία, ενώ αποτελεί και μέτρο του πολιτισμού κάθε χώρας. Από τη μία μειώνει τις ανάγκες για την πανάκριβη αστυνόμευση και από την άλλη εντάσσει στην παραγωγική διαδικασία της εργασίας, ανθρώπους οι οποίοι με τον ένα ή άλλο τρόπο, μόνο ζημιές προκαλούν στο κοινωνικό σύνολο. Το επιτελούμενο έργο στις φυλακές, το οποίο συνδράμουν μυστικά και πολλοί άγιοι ιερώνοντες, είναι σίγουρα και θεάρεστο. Δεν πρέπει να παρανοείται η ρήση του Βίκτωρος Ουγκώ, ότι εκεί που ανοίγει ένα σχολείο, κλείνει μια φυλακή. Και σίγουρα κανένας δεν πρέπει να ξεχνά ότι η θεία δικαιοσύνη, από την ανθρώπινη δικαιοσύνη.

kaparispan@yahoo.gr

«Επιτέλους στο σπίτι» Αγκελα Μέρκελ

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Με μια πρωτότυπη και ευφράταστη ολοσέλιδη διαφήμιση αποφάσισε να αποχαιρετήσει την Αγκελα Μέρκελ η σουηδική εταιρεία ΙΚΕΑ. Η ντουμιπλαρισμένη τέως καγκελάριος κάθεται άνετα σε μια αναπαυτική πολυθρόνα του σουηδικού πολυκαταστήματος βλέποντας έξω από το παράθυρο τον φωτεινού δωματίου. Ο υπέρτιτλος της διαφήμισης «Επιτέλους στο σπίτι» πάρθηκε από πρόσφατες δηλώσεις της Μέρκελ, η οποία δήλωσε ότι θέλει πρώτα από όλα να ξεκουραστεί και να κάνει πράγματα που στερήθηκε για 16 χρόνια. Το γεγονός όμως ότι κοιτάζει έξω από το παράθυρο θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως στενή παρακολού-

Αυτό που λείπει αυτή τη στιγμή από την Ε.Ε., είναι μια ηγετική προσωπικότητα όπως ήταν η Μέρκελ, με τα λάθη και τις αδυναμίες της.

θηση του διαδόχου της Ολαφ Σολτς και της νέας κυβέρνησης συνασπισμού μεταξύ Σοσιαλδημοκρατών, Πρασίνων και Φιλελεύθερων. Η πολυθρόνα της ΙΚΕΑ, στην οποία βυθίζεται στις σκέψεις η Μέρκελ, προσφέρεται μάλιστα σε ειδική τιμή, δηλαδή από €179 σε μόλις €169! Δεν είναι όμως σίγουρο αν αρκετοί Γερμανοί θα αποκτήσουν μια τέτοια πολυθρόνα, ιδιαίτερα αυτοί που ζουν με επιδόματα, οι μονήρεις γονείς που δεν έχουν λεφτά για να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο ή οι νέοι που εργάζονται με καθεστώς ημιπασχόλησης. Το υλικό της πολυθρόνας είναι 100% πολυεστέρας, όχι βέβαια και το πιο φιλικό προς το περιβάλλον, για μια νέα κυβέρνηση όπου οι Πράσινοι επιθυμούν την απαλλαγή από τον άνθρακα μέχρι τα μέσα του αιώνα. Ο νέος Γερμανός καγκελάριος, ο σοσιαλδημοκράτης, τέως υπουργός Οικονομικών της τελευταίας κυβέρνησης συνασπισμού της Μέρκελ, Ολαφ Σολτς, έχει διορίσει 16 νέους υπουργούς, οκτώ γυναίκες και οκτώ άνδρες. Στην παραλαβή της καγκελαρίας καθυστάχασε τους βουλευτές ότι «δεν θα αλλάζουν πολλά», κάτι που θα αφήσει τη Μέρκελ να απολαμβάνει ήρεμα τον καφέ της από την αναπαυτική πολυθρόνα. Οι προκλήσεις όμως της νέας κυβέρνησης «φωτεινού σηματοδότη» στη Γερμανία είναι πολλές, ιδιαίτερα το νέο κύμα της πανδη-

μίας, η θέσπιση του υποχρεωτικού εμβολιασμού, η μεταναστευτική πολιτική και η προστασία του περιβάλλοντος. Τόσο οι χριστιανο-δημοκράτες της Ανγκελα Μέρκελ όσο και το αδερφό κόμμα η χριστιανοκοινωνική ένωση της Βαυαρίας, περιμένουν στη γωνιά τον νέο καγκελάριο για να ασκήσουν κριτική ως αντιπολίτευση ιδιαίτερα στο θέμα της μετανάστευσης, στο οποίο θα έχουν σύμμαχους και το ακροδεξιό κόμμα AfD «Εναλλακτική για τη Γερμανία».

Η παρουσία των Πρασίνων στην κυβέρνηση συνασπισμού με την ανάληψη δύο σημαντικών Υπουργείων, Εξωτερικών που αναλαμβάνει η Αναλένα Μπέρμποκ, όπως και το Υπουργείο Προστασίας του Περιβάλλοντος και την Αντικαγκελαρία που αναλαμβάνει ο Ρόμπερτ Χάμπεγκ, θα αναγκάσει την κυβέρνηση να λάβει σοβαρές αποφάσεις ιδιαίτερα στο θέμα του αγωγού Nord Stream2 και στις σχέσεις της Γερμανίας με τη Ρωσία.

Στην εξωτερική πολιτική η Γερμανία θα κληθεί να διατηρήσει τις καλές σχέσεις με τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών όπως προσπάθησε να κάνει, με σχετική επιτυχία, η Μέρκελ. Ήδη ο νέος καγκελάριος έχει διαβεβαιώσει τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμμανουέλ Μακρόν ότι θα διατηρήσει τον «γαλλογερμανικό άξονα» ως κινητήρια δύναμη της Ε.Ε.

Αυτό όμως που λείπει αυτή τη στιγμή από την Ε.Ε., είναι μια ηγετική προσωπικότητα όπως ήταν η Μέρκελ, με τα λάθη και τις αδυναμίες της. Πολλοί αναλυτές παραδέχονται ότι μετά την Μέρκελ δύσκολα θα βρεθεί άλλη γυναίκα ηγήτης σε μια ανδροκρατούμενη Ε.Ε., η οποία να μπορεί να συγκρουστεί με κατεστημένες καταστάσεις. Στη Γαλλία ενδιαφέρονται για την Προεδρία δύο γυναίκες προσωπικότητες προερχόμενες από τη Δεξιά και Ακροδεξιά, όμως οι Γάλλοι απέδειξαν ότι στα δύσκολα επιλέγουν το «μη χειρόν βέλτιστον».

Στη Γερμανία η νέα κυβέρνηση θα δείξει σύντομα αν θα συνεχίσει τη συντηρητική οικονομική πολιτική της Μέρκελ ή αν θα προβεί σε ριζοσπαστικές αλλαγές προς όφελος των πολιτών και των εύρωστων ομάδων πληθυσμού. Τέσσερα χρόνια είναι αρκετά για να φέρουν την αλλαγή, πάντα υπό το αυστηρό βλέμμα της Μέρκελ, η οποία επιστρέφει επιτέλους στο σπίτι της.

Ο κ. Αντρος Γ. Καραγιάννης είναι διήμαρχος Δερύνειας.

Αφήνοντας το 2021

Του **ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Είναι γεγονός ότι, λόγω της πανδημικής, υγειονομικής και οικονομικής κρίσης, αλλά και λόγω άστοχων προβλέψεων ή αποτυχημένων επιλογών της κυβέρνησης, οι οικονομικοί δείκτες του 2021 και του 2022 υστερούν. Η σύγκριση με το 2020, μια πρωτόγνωρη χρονιά, χωρίς οικονομική δραστηριότητα στο μεγαλύτερο διάστημά της, είναι μεν βολική για την κυβέρνηση, παραμένει άβολη δε για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις τα οποία ήταν ήδη καταβεβλημένα από την πολύχρονη κρίση εξαιτίας της χρεοκοπίας του 2012, του «κουρέματος» του 2013, του πολύ υψηλού ιδιωτικού δανεισμού –μη εξυπηρετούμενου σε μεγάλο βαθμό– και της κατάρρευσης του Συνεργατισμού.

Κυρίως, όμως, άβολη, αλλά και δυσβάστακτη, είναι η παρούσα κατάσταση, την οποία καλείται να αντιμετωπίσει η κυπριακή κοινωνία λόγω της ακρίβειας, του υψηλού κόστους του διεθνούς εμπορίου, του επίσης υψηλού κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας, της επιμονής

της κυβέρνησης Αναστασιάδη και ΔΗΣΥ να αρνείται την εφαρμογή της απόφασης της Βουλής για μείωση στο 9% του ΦΠΑ στο ηλεκτρικό ρεύμα, της ανικανότητάς της να φέρει φυσικό αέριο για ηλεκτροπαραγωγή μετά από εννέα ολόκληρα χρόνια διακυβέρνησης και της απροθυμίας της να αναπτύξει αποτελεσματικά τον κλάδο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Παρόλα αυτά, είναι απολύτως αναγκαίο, η κυβέρνηση να αξιοποιήσει την πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να προχωρήσει άμεσα στη μείωση του ΦΠΑ στους πλιακούς συλλέκτες, είτε για ηλεκτροπαραγωγή, είτε για θέρμανση νερού, όπως άλλωστε προνοείται στην εν λόγω απόφαση και, επιπρόσθετα, να αυξήσει την κρατική χορηγία για τέτοιου είδους οικιακές επενδύσεις, όπως πρότεινε το Δημοκρατικό Κόμμα στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων για τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2022.

Σε κάθε περίπτωση και πέρα από τους δείκτες και τα δημοσιο-

νομικά δεδομένα, είναι διάχυτη, σε ολόκληρη την κυπριακή κοινωνία, η αίσθηση ότι ο τόπος μας διανύει την πιο παρακμιακή περίοδο από την ίδρυση του κράτους. Γράφω «παρακμιακή» και όχι «δύσκολη», ή «κρίσιμη», ή «αντίξοη», ή «επικίνδυνη», ακριβώς γιατί αυτοί οι χαρακτηρισμοί παραπέμπουν σε εξωγενείς αιτίες. Όμως, η περίοδος την οποία διανύουμε τώρα κρίνεται ως παρακμιακή, ακριβώς γιατί όλα τα αρνητικά στοιχεία που την περιγράφουν είναι εσωτερικοί παράγοντες, εγχώριες αδυναμίες και παθογένειες. Έννοιες όπως διαπλοκή, διαφθορά, αναξιοκρατία, αδιαφάνεια, ατομικισμός, επιδειξιμανία, κοροϊδία, λαϊκισμός, διχόνοια, κυκλώματα, υπονόμευση των θεσμών, υποτίμηση της νομιμότητας του κόσμου, αδιαφορία και εξαπάτηση είναι μόνο μερικές από τις έννοιες που κατακλύζουν όλο και περισσότερο την κυπριακή καθημερινότητα, προκαλώντας απογοήτευση, λύπη, αλλά και αγωνία στη συντριπτική πλειονότητα του κυπριακού λαού.

Η διαπίστωση δεν τίθεται με αντιπολιτευτική διάθεση, ούτε έχει στενή πολιτική διάσταση. Είναι πολύ πιο ευρεία και καθολική και, κυρίως, πλήττει το ηθικό και την αυτοπεποίθηση όλων. Είτε θα αναγνωρίσουμε ότι υπάρχει πρόβλημα, είτε η κατάσταση δεν θα αναστραφεί ποτέ. Είτε θα ανασύρουμε στην επιφάνεια και θα αναδείξουμε αγνές αρετές και πανανθρώπινες αξίες, είτε θα συνεχίσουμε να βολοδέρνουμε ανάμεσα σε παρακμιακά στοιχεία και καταστάσεις. Είτε θα συνειδητοποιήσουμε ότι πρέπει να δείξουμε τον καλύτερο εαυτό μας, με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και το κοινό καλό, είτε θα παρασρθούμε σε μικρότητες και επιρριψη ευθυνών. Όπως ανέφερα και στο κλείσιμο της ομιλίας μου προχτές, στο πλαίσιο της συζήτησης για τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2022, είτε θα τελειώσουμε την παρακμή, είτε θα μας αποτελειώσει αυτή. Ας πετύχουμε το πρώτο.

Ο κ. Χρύσης Παντελίδης είναι βουλευτής Λευκωσίας του Δημοκρατικού Κόμματος.

ΣΚΙΤΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, APETROULAKIS@KATHIMERINI.GR

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Το μωσαϊκό της ακροδεξιάς

Οι ανθρωπολόγοι υποστηρίζουν ότι η γλώσσα των Εσκιμώων του Καναδά, των Ινουίτ, διαθέτει κάπου 50 λέξεις για την περιγραφή του χιονιού και του πάγου. Ο λόγος είναι η συσσωρευμένη εμπειρία που έχουν αποκομίσει από τη βιωματική σχέση με αυτά τα δύο φυσικά φαινόμενα, η καθημερινή τους τριβή και το ζωτικό ενδιαφέρον που έχουν γι' αυτά. Οι σηματολογικές αποχρώσεις αντανάκλουν ακριβώς την ένταση με την οποία η γλωσσική κοινότητα βιώνει τα φαινόμενα που περιγράφει ένα ευρύ φάσμα λέξεων. Το ότι οι λέξεις αυτές συνεχίζουν να υπάρχουν και χρησιμοποιούνται σημαίνει ότι η κοινότητα εξακολουθεί να έρχεται σε επαφή με τα φαινόμενα αυτά. Με αυτό τον τρόπο εκφράζεται το ζωτικό ενδιαφέρον των Ινουίτ για τον πάγο και το χιόνι. Το ίδιο φαινόμενο παραγωγής σημασιών λέξεων παραπλήσιας σημασίας με σημαντική όμως διαφοροποίηση των εννοιολογικών αποχρώσεων τους παρατηρείται και στην καθημερινότητα μιας πολιτικής κοινωνίας. Μόνο που στην περίπτωση της πολιτικής ζωής, η παραγωγή

λέξεων και ιδεολογημάτων ακολουθεί την πολιτική φιλοδοξία προσωποτήτων με ηγετικές ικανότητες και υιοθετείται από τις πολιτικές παρατάξεις. Οι ιδεολογικές αυτές παρατάξεις, στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, μεταφράζονται σε ψηφοδέλτια κομμάτων, τα οποία διεκδικούν την ψήφο του λαού. Όταν μάλιστα το κοινό είναι ευαισθητοποιημένο στις ιδεολογικές αποχρώσεις και έριδες μιας συγκεκριμένης ιδεολογίας, όπως είναι για παράδειγμα το φάσμα της ευρωπαϊκής Αριστεράς, συνυφασμένο με το λεξιλόγιο του σοσιαλισμού, του μαρξισμού και του λενινισμού, τότε παρατηρείται μια κομματική πολυδιάσπαση του πεδίου της. Η πολυδιάσπαση αυτή εκφράζεται με την παρουσία ενός μωσαϊκού μικρών κομμάτων, το οποίο στην ουσία αποδιυναμώνει την εκλογική δύναμη του χώρου.

Το φαινόμενο αυτό, επικεντρωμένο στην περίπτωση της γαλλικής ακροαριστεράς, περιέγραφε με γλαφυρό τρόπο ο Γάλλος πολιτικός φιλόσοφος Philippe Reynaud στο έργο του «Η πολλαπλή ακροαριστερά. Μεταξύ ριζοσπαστικής δημοκρατίας και επανάστασης» (2006). Γράφει χαρακτηριστικά ο Philippe Reynaud:

«Αν ο ακροδεξιός υποψήφιος Jean-Marie Le Pen κατάφερε να συμμετάσχει στον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών τον Απρίλιο του 2002, αυτό συνέβη, παραδόξως, επειδή οι υποψήφιοι της άκρας Αριστεράς είχαν κλέψει αρκετές ψήφους από τον υποψήφιο των Σοσιαλιστών Lionel Jospin εμποδίζοντάς τον να περάσει στον πρώτο γύρο. Σε σύγκριση με άλλες φιλελεύθερες δημοκρατίες, η Γαλλία παρουσιάζει ένα μη τυπικό προφίλ, όχι λόγω της δύναμης της ακροδεξιάς (η οποία έχει επίσης σημαντική παρουσία σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες), αλλά μάλλον λόγω της παρουσίας μιας «Αριστεράς της Αριστεράς», η οποία λαμβάνει σημαντικό αριθμό ψήφων και έχει ένα ορισμένο βάρος στην πολιτική ζωή της χώρας». Στη μεταπολεμική δυτική Ευρώπη σημειώθηκε μια τεράστια αύξηση της ιδεολογικής δύναμης της Αριστεράς, σε αντίθεση για παράδειγμα με τις ΗΠΑ. Το κοινό εξοικειώθηκε αρκετά γρήγορα όχι μόνο με τη βασική «αριστερή» ορολογία, αλλά και με τις εννοιολογικές διαφοροποιήσεις των κομματικών οργανώσεων όπως «σοσιαλιστική», «επαναστατική», «μαρξιστική-λενινιστική», «λενινιστική-μαρξιστι-

κή», «τροτσκιστική», «τριτοδιεθνιστική», «μωαϊκή», «σταλινική», «ανανεωτική», «ριζοσπαστική», «κομμουνιστική», «ριζοσπαστική οικολογική» κ.ο.κ. Το διευρυμένο φάσμα πολιτισμικής παραγωγής του συγκεκριμένου χώρου αντανάκλυνε την απήχηση πληθώρας έργων πολιτικού στοχασμού και αριστερής «κουλτούρας» σε ένα διψασμένο για πολιτική περιπέτεια νεανικό κυρίως κοινό. Αυτό διευκόλυνε τη διείσδυση των ιδεολογικών παρατάξεων στο εκλογικό σώμα και οδήγησε στην πολυδιάσπαση των κομμάτων της Αριστεράς. Με τη σταδιακή κατάρρευση του σοσιαλιστικού αφηγήματος, τόσο το μωσαϊκό όσο και το λεξιλόγιο της Αριστεράς έχουν ατονήσει.

Αντίθετα, σήμερα παρατηρείται μια πολυδιάσπαση και ένα μωσαϊκό της ακροδεξιάς. Αυτό ενσαρκώνει και η πρόσφατη υποψηφιότητα του Éric Zemmour για τις γαλλικές προεδρικές εκλογές του 2022. Η εποχή του πρωτεργάτη της μεταπολεμικής ακροδεξιάς Jean-Marie Le Pen και του «Εθνικού Μετώπου» (Front National) τελείωσε με την εκλογική του επιτυχία το 2002. Έκτοτε, ο ακροδεξιός λόγος διεισδύει όλο και περισσότερο στο εκλογικό κοινό.

Και όσο το κοινό εξοικειώνεται με τη νέα νομενκλατούρα, τόσο αναδύονται νέες παρατάξεις και νέοι ηγέτες, συχνά από διαιρέσεις παλαιότερων παρατάξεων και αμφισβητήσεις παλαιών ηγετών από συνοδοιπόρους τους. Γεννημένος το 1958 στο Montreuil, συγγραφέας, δοκιμιογράφος και αρθρογράφος, αφού ασχολήθηκε με την πολιτική δημοσιογραφία και αναμείχθηκε στις ιδεολογικές έριδες της τελευταίας εικοσαετίας, ο Éric Zemmour αναδείχθηκε σε έναν από τους πολιτικούς ταγούς της ακροδεξιάς πλευράς του εθνικού πολιτικού φάσματος. Ο εξαιρετικά εύγλωττος Zemmour είχε απήχηση σε ένα κοινό ταλανισμένο από τον ορυμαγδό παραπληροφόρησης και διάχυσης συνωμοσιολογιών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι εύλογες ανησυχίες των πολιτών λόγω των διαδοχικών κρίσεων από το 2008 και μετά (κρίση των εθνικών χρεών, μετανάστευση, πανδημία), εκφράστηκαν μέσα από μια νέα γκάμα λεξιλογικών επιλογών. Η γκάμα αυτή διαιρείται σε δύο υποκατηγορίες.

Η πρώτη είναι δομική. Όπως η πολιτισμική κριτική της ακροαριστεράς του μεταπολέμου είχε κληρονομήσει, χωρίς να έχει απόλυτη

επίγνωση του γεγονότος αυτού, την κριτική της Αντιδρασης και της Αντεπανάστασης του 19ου αιώνα, έτσι και η ακροδεξιά καθίσταται σήμερα η κληρονόμος του ακροαριστέρου λόγου: αυθεντικότητα, ριζοσπαστικοποίηση, αντιφιλελευθερισμός, αντιουστημισμός, συνωμοσιολογία, σεκταρισμός. Η δεύτερη υποκατηγορία, ευκαιριακή, αφορά το φάσμα του εθνικισμού και του ρατσισμού. Έτσι, σύμφωνα με τον υποψήφιο, η υπόθεση της υπερασπίσης του γαλλικού έθνους σε κίνδυνο μπορεί να αποσοβηθεί μόνο με την αποκατάσταση μιας «γαλλικής κουλτούρας διαποτισμένης από τον χριστιανισμό και τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό». Ακόμη και η χρήση όρων όπως «χριστιανισμός» και «ελληνορωμαϊκός πολιτισμός» στη γλώσσα της ακροδεξιάς αποκτούν σημασία αντίθετη προς τις αξίες που οι πολιτισμοί αυτοί εκφράζουν. Ένα απλό παράδειγμα: κανένας από τους παραπάνω πολιτισμούς δεν είναι εθνικός.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Ηλθε η ώρα για ανανέωση της σχέσης πολίτη-κράτους

Ο Επίτροπος του Πολίτη Παναγιώτης Σεντώνας μιλά για την ατζέντα 2030

Συνέντευξη στον
MARIO ΧΡΙΣΤΟΦΗ

«**Η συμμετοχική** και διαβουλευτική δημοκρατία είναι, κατά την άποψή μου, και το κλειδί για την ανανέωση της σχέσης των πολιτών με το κράτος και για την ανάκτηση της εμπιστοσύνης τους στους θεσμούς. Η επί της ουσίας συμμετοχή και η πραγματική επιρροή των πολιτών, δηλαδή, στη διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών», λέει στην πρώτη του συνέντευξη στην «Κ» ο Επίτροπος του Πολίτη Παναγιώτης Σεντώνας. Αφορμή το πρόσφατο συνέδριο «Πολίτες-Πολιτικοί-Πολιτικές», στο οποίο παρουσίασε την Ατζέντα 2030, που στόχο έχει την ανάγκη συμμετοχικότητας και συν-σχεδιασμού για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης.

—**Είχατε πρόσφατα διοργανώσει το Συνέδριο «Πολίτες - Πολιτικοί - Πολιτικές», παρουσιάζοντας τον σχεδιασμό της Ατζέντας 2030. Ποια η σημασία του;**

—Μέσα από το Συνέδριο θελήσαμε να αναδείξουμε τη σημασία της συμμετοχικότητας και του συν-σχεδιασμού για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης (Αειφόρου) Ανάπτυξης. Δεν θα μπορούσαμε να βαδίσουμε προς τον ορίζοντα που θέτουν οι Στόχοι, που είναι η δημιουργία δικαίων, αειφόρων και ανθεκτικών κοινωνιών, αν δεν κοιτάζουμε όλοι προς την ίδια κατεύθυνση. Με τη συμμετοχή εκπροσώπων της κυβέρνησης, του κοινοβουλίου, της ακαδημαϊκής κοινότητας, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και του επιχειρηματικού κόσμου, συζητήσαμε για το πώς μπορούν να γίνουν πράξη συνέργειες και συνεργασίες για την επίτευξη των Στόχων, αλλά και πώς διασφαλίζεται η συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στη λήψη και υλοποίηση των αποφάσεων. Εξάλλου, είναι ευθύνη των κρατών να κινητοποιήσουν, να εμπλέξουν και να υποστηρίξουν όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και εταίρους, προκειμένου ο καθένας να συνεισφέρει, από το δικό του πλαίσιο αναφοράς, στην επίτευξη των Στόχων.

—**Σε μία κοινωνία που οι πολίτες συνεχώς απομακρύνονται από τα κοινά, που βλέπουμε με καχυποψία τα κέντρα λήψης απο-**

“

Η διαμόρφωση πιο ενημερωμένων πολιτών, ο εμπλουτισμός των γνώσεων και των ικανοτήτων τους είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση πιο βιώσιμων, ποικιλόμορφων και δραστήριων κοινωνιών.

“

Αρχές του 2022 αρχίζει τη λειτουργία του το «Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Πολιτών», το οποίο διοργανώνουμε μαζί με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Θα λειτουργεί σε μηνιαία βάση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

φάσεων, υπάρχει αλήθεια τρόπος να ενισχυθεί η συμμετοχική δημοκρατία;

—Η συμμετοχική και διαβουλευτική δημοκρατία είναι, κατά την άποψή μου, και το κλειδί για την ανανέωση της σχέσης των πολιτών με το κράτος και για την ανάκτηση της εμπιστοσύνης τους στους θεσμούς. Η επί της ουσίας συμμετοχή και η πραγματική επιρροή των πολιτών, δηλαδή, στη διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών. Όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και σημαντικοί διεθνείς θεσμοί, όπως είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα Ηνωμένα Έθνη, τα κράτη έχουν υποχρέωση να παρέχουν στους πολίτες τους τα εργαλεία, τους διαύλους και τις ικανότητες, ώστε οι απόψεις τους να ακούγονται στη δημόσια σκηνή και να συμβάλλουν άμεσα στη διαμόρφωση των πολιτικών. Το σχέδιο

Το γραφείο του Επιτρόπου του Πολίτη δρομολογεί την υλοποίηση της πρότασης που είχε κατατεθεί στο παρελθόν, ώστε οι πολίτες εφόσον συλλέξουν έναν αριθμό υπογραφών να καταθέτουν ζητήματα στο Υπουργικό Συμβούλιο.

δράσης του Γραφείου επικεντρώνεται σε αυτά τα θέματα και έχουμε δρομολογήσει συγκεκριμένες δράσεις, όπως είναι το «Φόρουμ για τη Δημοκρατία» που θα γίνει την ερχόμενη άνοιξη, σε συνεργασία και με τη Βουλή των Αντιπροσώπων, το Πρόγραμμα «Καινοτομία και Συμμετοχική Δημοκρατία» που αρχίζει τον Φεβρουάριο, όπως επίσης και το «Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Πολιτών».

—**Ανάμεσα στις προτεραιότητές σας είναι και η θεσμοθέτηση της παροχής δυνατοτήτων στους πολίτες να καταθέτουν θέματα ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου, εφόσον συλλεχθεί ένας αριθμός υπογραφών. Επειδή είχε τεθεί και στο παρελθόν κάτι τέτοιο, πώς προτίθεστε να προχωρήσετε με αυτό το θέμα;**

—Ουσιαστικά, πρόκειται για τον Περί Πρωτοβουλίας Πολιτών Νόμο, ο οποίος ετοιμάστηκε από τον υπουργό Οικονομικών (την περίοδο που υπηρετούσε ως Υφυπουργός παρά τω Προέδρω), μετά και από διαβούλευση με κοινωνικούς εταίρους. Το Νομοσχέδιο προνοεί, ουσιαστικά, τη θεσμοθέτηση της παροχής ευχέρειας στους πολίτες να υποβάλλουν προς το Υπουργικό Συμβούλιο αιτήματα, για να αναλάβει δράση σε συγκεκριμένους τομείς της αρμοδιότητάς του, στην περίπτωση που υποστηρίξουν από ικανό αριθμό πολιτών. Αυτή την περίοδο εργαζόμαστε μαζί με το Υφυπουργείο Καινοτομίας, Έρευνας και Ψηφιακής Πολιτικής για την ετοι-

μασία της ψηφιακής πλατφόρμας, μέσω της οποίας θα διεκπεριώνεται η όλη διαδικασία, έτσι ώστε να παρουσιαστεί με την επανέναρξη της συζήτησης στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

—**Μία από τις κύριες προκλήσεις του τόπου είναι η παιδεία. Στο πλαίσιο του άξονα για ποιοτική εκπαίδευση, έχετε προτείνει το «Ελεύθερο Πανεπιστήμιο». Πώς ακριβώς θα λειτουργεί; Υπάρχει χρονοδιάγραμμα για την υλοποίησή του;**

—Αρχές του 2022 αρχίζει τη λειτουργία του το «Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Πολιτών», το οποίο διοργανώνουμε μαζί με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Θα λειτουργεί σε μηνιαία βάση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Σκοπός του είναι η διεύρυνση της πρόσβασης των πολιτών στην πληροφόρηση, αλλά και η διαμόρφωση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και κατάθεση νέων προτάσεων, που εμβολιάζουν υφιστάμενες πολιτικές σε σχέση με τα μεγάλα θέματα που απασχολούν την κοινωνία μας. Η διαμόρφωση πιο ενημερωμένων πολιτών, ο εμπλουτισμός των γνώσεων και των ικανοτήτων τους, είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των προκλήσεων που σχετίζονται με την οικοδόμηση πιο βιώσιμων, ποικιλόμορφων και δραστήριων κοινωνιών. Το «Ελεύθερο Πανεπιστήμιο» θα επιτρέπει στους πολίτες να συμμετάσχουν αποτελεσματικότερα στον δημόσιο βίο, καθώς η πρόσβαση στην πληροφόρηση

προάγει τη διαφάνεια, προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών και υποστηρίζει την επιστημονική έρευνα.

—**Ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες έχει ήδη αναφέρει πως η έμφαση πρέπει να δοθεί στη νέα γενιά, η οποία επηρεάστηκε περισσότερο από όλους από την πανδημία. Με ποιον τρόπο προτίθεστε να αξιοποιήσετε την Ατζέντα 2030 προς όφελος των νέων;**

—Το Γραφείο μου ανέλαβε τον εθνικό συντονισμό για το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας - 2022. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να ορίσει το 2022 ως Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας, έχοντας διαγνώσει τον σοβαρό αρνητικό αντίκτυπο που είχε η πανδημία του κορονοϊού στους νέους ανθρώπους: στην εκπαίδευσή τους, την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, την ψυχική τους υγεία. Βασικός σκοπός της Ένωσης είναι να στρέψει την προσοχή στις ευκαιρίες και τις προοπτικές που πρέπει να διασφαλιστούν για τη νέα γενιά στη μετά πανδημία περίοδο. Το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας στοχεύει στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στη δημοκρατική και κοινωνική ζωή των κρατών μελών, στο πλαίσιο και της προσπάθειας για οικοδόμηση μιας πιο πράσινης, πιο ψηφιακής και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπης. Βρισκόμαστε σε άμεση επαφή με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά και όλους τους εταίρους στην Κύπρο, για την προετοιμασία όσων θα λάβουν χώρα εντός του 2022.

Οι δράσεις για αντιμετώπιση του ρατσισμού

—**Υλοποιήσατε μαζί με τα Υπουργεία Παιδείας και Δικαιοσύνης το πρόγραμμα ανάδειξης και βράβευσης δράσεων, που προάγουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στην αντιμετώπιση του ρατσισμού. Πώς αξιολογείτε τις δράσεις που παρουσίασαν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί;**

—Μέσα από αυτό το πρόγραμμα εστίασαμε σε φωτεινά παραδείγματα αντιρατσιστικών δράσεων που υλοποιούνται στα σχολεία μας. Το σχολικό περιβάλλον συναποτελείται (όπως και η κοινωνία) από πολλαπλές μορφές ετερότητας (όπως είναι η εθνικότητα, η εμφάνιση, η κοινότητα, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η αναπηρία) και αυτές τις μορφές θα πρέπει να τις αναγνωρίζουμε, να τις σεβόμαστε και να τις προστατεύουμε. Οι ρατσιστικές πράξεις πρέπει να αναγνωρίζονται έγκαιρα και να αντιμετωπίζονται αποφασιστικά. Η ανάδειξη των δράσεων που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές και μαθήτριές μας, για να διασφαλίσουν ότι τη σχολική κοινότητα θα τη χαρακτηρίζει η ασφάλεια, ο σεβασμός της διαφορετικότητας, η μη διάκριση και η ισότητα, είναι εξόχως σημαντική. Οι δράσεις αυτές είναι φωτεινά παραδείγματα που μπορούν να εμπνεύσουν και άλλες σχολικές μονάδες να αναλάβουν δράση, αλλά παράλληλα εκπέμπουν και μηνύματα προς την κοινωνία για μηδενική ανοχή στον ρατσισμό, στη μισαλλοδοξία, στον εκφοβισμό, στη ρητορική μίσους. —**Πώς μεταφράζεται επί του πρακτέου η ενδυνάμωση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών;**

—Τον ρόλο του Γραφείου μου τον εκλαμβάνω, ως προς αυτό, σε δύο κατευθύνσεις: από τη μία είναι η παροχή των διόδων, έτσι ώστε οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να συμμετέχουν στον κύκλο χάραξης πολιτικών και να καταθέτουν τις απόψεις τους στο πεδίο δράσης τους. Από την άλλη, θα πρέπει να ενδυναμωθεί ο ρόλος τους, η διαφανής και αποτελεσματική δραστηριοποίησή τους. Για παράδειγμα, τον περασμένο Νοέμβριο, διοργανώσαμε μαζί με τον Οργανισμό Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Πολιτιστικών Σχέσεων σειρά παρουσιάσεων, σε όλη την Κύπρο, για το νέο Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες», το οποίο έχει προϋπολογισμό €1,8 δισ. Ένα Πρόγραμμα εξέχουσας σημασίας, που εστιάζει στην ανάπτυξη πιο ανοικτών, δημοκρατικών, ισότιμων και συμπεριληπτικών κοινωνιών. Θεωρώ ότι είναι υποχρέωσή μας να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν, προκειμένου οι δικαιούχοι τέτοιου είδους προγραμμάτων να ενημερώνονται εγκαίρως και σωστά, έτσι ώστε να αξιοποιούνται προς όφελος της χώρας μας και της κοινωνίας οι ευκαιρίες που προσφέρονται.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΓΡ. ΟΡΦΑΝΙΔΗ**

Προεδρικές εκλογές: Προοπτική και εκσυγχρονισμός

Από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, παρατηρείται στη χώρα μας μια αναντιστοιχία μεταξύ της διακυβέρνησης, πολιτικής πράξης και κουλτούρας από τη μια μεριά, και της κοινωνίας, της κοινωνικής εξέλιξης και του εν γένει κοινωνικού γίνεσθαι από την άλλη. Επιπλέον, διαπιστώνονται κενά στους χειρισμούς του κυπριακού προβλήματος, που δυστυχώς οδηγούν από το κακό στο χειρότερο. Είναι επιτακτικής και ζωτικής σημασίας, ο/η νέος/α πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας να διαθέτει πείρα και βαθιά γνώση του κυπριακού προβλήματος, που να οδηγεί έμπρακτα και αποτελεσματικά στην προώθηση και εξυπηρέτηση των καλών νοούμενων συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας και του συνόλου του λαού της, εμπειρία στη διακυβέρνηση μακριά από υποθέσεις διαφθοράς και αναξιοκρατίας, οξυδερκεία, τιμιότητα, ευθυκρισία,

αποφασιστικότητα, ηγετικές και οργανωτικές ικανότητες, επιμονή στην αξιοκρατία και εκσυγχρονισμό του κράτους, και πάνω απ' όλα ανθρωπιά.

Ως εκ τούτου, δεν νοείται εκλογή νέου προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας στις προσεχείς προεδρικές εκλογές, που να μην έχει βαθιά γνώση και εμπειρία στο Κυπριακό, και να μην διασφαλίζει αντικειμενικά και να μην επιφέρει στην πράξη τον επανακαθορισμό των στόχων, των προσανατολισμών, της οργάνωσης, των πρακτικών και των στρατηγικών σχεδιασμών, που στην ουσία συνιστούν εκσυγχρονισμό του κράτους. Νοοτροπίες και πρακτικές που έχουν φτιάξει κατεστημένα που λειτουργούν ως τροχοπέδη στην περαιτέρω κοινωνική ανάπτυξη πρέπει να αντικατασταθούν με νέες ιδέες, πολιτικές, στρατηγικές και πρακτικές. Εδώ, ακριβώς, η ακαδημαϊκή κοινότητα της Κύπρου

μπορεί και πρέπει να συμβάλει και να διαδραματίσει σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο.

Η ακαδημαϊκή κοινότητα της Κύπρου τα τελευταία χρόνια έχει αποκτήσει μια κρίσιμη μάζα, και μόνο πολύ πρόσφατα άρχισε να παρεμβαίνει στο κοινωνικό γίγνεσθαι, και κυρίως να γίνεται αποδεκτή ως πηγή πληροφόρησης και καθοδήγησης για χάραξη και διαμόρφωση πολιτικής και στρατηγικής. Εν τούτοις, και σ' αυτή την περίπτωση, οι ακαδημαϊκοί που τους ανατίθενται σημαντικοί ρόλοι ή τοποθετούνται σε κρίσιμες θέσεις, τις περισσότερες φορές δεν επιλέγονται μετά από αξιολόγηση των πραγματικών τους προσόντων και ικανοτήτων, αλλά με κομματικά και πολιτικά υστερόβουλα κριτήρια ή λόγω κοινωνικών ή οικονομικών διασυνδέσεων. Έτσι και εδώ εφαρμόζεται ο αναχρονιστικός και επιβλαβής κανόνας που ισχύει γενικά στην πλήρωση ση-

μαντικών θέσεων στην πολιτική και κοινωνική σφαίρα του κράτους μας, να επιλέγονται ή και να εκλέγονται όχι τα πλέον ικανά άτομα, αλλά μετριοτήτες. Που δυστυχώς, σ' αυτές τις μετριοτήτες εναποθέτει τις τύχες και προσδοκίες του ένας ολόκληρος λαός!

Είναι επιτακτική η ανάγκη καλλιέργειας της ηθικής σε όλα τα επίπεδα άσκησης εξουσίας. Αυτό είναι το δυσκολότερο να επιτευχθεί, γιατί δεν μπορεί να επέλθει μόνο με ει- σαγωγή νομοθεσιών ή κανονιστικών πλαισίων. Αποτελεί προϊόν παιδείας και κουλτούρας. Εδώ, η ανώτατη εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει αποφασιστικά ως κομμάτι του καθόλου εκπαιδευτικού συστήματος που να συμβάλλει ουσιαστικά στην καλλιέργεια και διαμόρφωση σωστών και υπεύθυνων πολιτών με αυξημένο το αίσθημα της ευσυνειδησίας, του επαγγελματισμού, και της κοινωνικής και πολιτικής

ευθύνης. Ένα άλλο ζήτημα εκσυγχρονισμού, που αποτελεί πλέον απαίτηση των ευρύτερων στρωμάτων του λαού, είναι η εμπέδωση της πλήρους εφαρμογής της αξιοκρατίας σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας ζωής. Έχει πλέον γίνει από όλους κατανοητό ότι το πελατειακό σύστημα που αναδεικνύει πρόσωπα σε θέσεις κλειδιά με κριτήριο την κομματική ταυτότητα ή τις προσωπικές/οικογενειακές σχέσεις αποτελεί μια εντελώς αντικοινωνική πρακτική και λειτουργεί μακροπρόθεσμα σε βάρος του κοινωνικού συνόλου και της χώρας γενικότερα. Συνεπακόλουθο, είναι και η ανάγκη συνεχούς ανανέωσης προσώπων σε θέσεις κλειδιά. Η ανανέωση προσώπων σε θέσεις κλειδιά αποτελεί σωστή αξιοποίηση της πλέον πολύτιμης μορφής κεφαλαίου κάθε κοινωνίας, του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Συμπερασματικά, είναι επιτα-

κτική η εκλογή νέου προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, που να έχει βαθιά γνώση και εμπειρία στο Κυπριακό, που να οδηγεί έμπρακτα και αποτελεσματικά στην προώθηση και εξυπηρέτηση των καλών νοούμενων συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας και του συνόλου του λαού της, εμπειρία στη διακυβέρνηση μακριά από υποθέσεις διαφθοράς και αναξιοκρατίας, και να διασφαλίζει και να υλοποιεί στην πράξη τον απαιτούμενο εκσυγχρονισμό του κράτους. Διαφορετικά, όλοι αντιλαμβάνονται την τραγική κατάσταση που θα περιέλθουν η παρούσα και οι μέλλουσες γενιές στον τόπο μας με μια ακόμη επάνάληψη του κακού παρελθόντος.

*Ο καθηγητής Ανδρέας Γρ. Ορφανίδης είναι αντιπρόεδρος του συμβουλίου του Philips University, πρώην πρύτανης πανεπιστημίου.
a.orphanides@philipsuni.ac.cy

Στόχος, η καθυστέρηση επέλασης της «Ομικρον»

Γιατί από την κυβέρνηση θεωρείται κρίσιμη «κάθε μέρα που κερδίζεται»

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στραμμένο στη μετάλλαξη «Ομικρον» και με στόχο την κατά το δυνατόν καθυστέρηση στην εξάπλωσή της στην Ελλάδα κινείται η κυβέρνηση, καθώς κάθε μέρα που περνάει συνιστά κέρδος, υπό την έννοια ότι κάποιες ακόμη χιλιάδες πολίτες εμβολιάζονται είτε με την πρώτη είτε με την τρίτη αναμνηστική δόση. Με το συγκεκριμένο σκεπτικό, εξάλλου, της δημιουργίας ανακαυμάτων στη μετάλλαξη, αποφασίστηκε να επιτρέπει την περίοδο των εορτών η είσοδος στην Ελλάδα μόνο με μοριακό έλεγχο 72 ωρών ή rapid test 24 ωρών.

Το σύνθημα «να κερδίσουμε χρόνο» δεν έχει αναφορά μόνο στην προσπάθεια αύξησης των επιπέδων εμβολιασμού του γενικού πληθυσμού. Σχετίζεται και με την πολυσυζητημένη τις τελευταίες ημέρες ανάγκη αποσυμφόρνησης του Εθνικού Συστήματος Υγείας και πρωτίστως των ΜΕΘ από τις επιπτώσεις του τέταρτου κύματος της πανδημίας, ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των νοσηλείων που θεωρείται πολύ πιθανόν ότι θα προκύψουν από τα μέσα Ιανουαρίου και στη συνέχεια. Σε κάθε περίπτωση, κυρίαρχη εκτίμηση αποτελεί πως η μετάλλαξη «Ομικρον» μέσα στις δύο πρώτες εβδομάδες του νέου χρόνου θα έχει «εδραιώσει» την παρουσία της στην Ελλάδα, με τον προβληματισμό να εδράζεται σε τρεις αξόνες:

Πρώτον, όπως προαναφέρθηκε, στο γεγονός ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας τελεί υπό συνεχή πίεση την τελευταία διετία, με τα βάρη του τέταρτου κύματος της πανδημίας να παραμένουν ενεργά. Είναι ενδεικτικό ότι την Παρασκευή ανακοινώθηκαν 684 διασωληνωμένοι ασθενείς.

Δεύτερον, ο πληθυσμός της χώρας είναι γηρασμένος και άρα πιο ευάλωτος στη νόσο, ακόμη και εάν αυτή αποδειχθεί ηπιότερη.

Τρίτον, παρά την ώθηση στο εμβολιαστικό πρόγραμμα τον τελευταίο ενάμιση μήνα, τα ποσοστά όσων παραμένουν ανεμβολίαστοι, ειδικά στις ηλικίες άνω των 60 ετών, διατηρούνται σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με τα τρέχοντα στοιχεία, αν και η κυβέρνηση επέβαλε υποχρεωτικό-

Παρά τους φόβους που πυροδοτεί η μετάλλαξη «Ομικρον», η προοπτική του lockdown δεν βρίσκεται για τον κ. Μητσοτάκη στο τραπέζι, ο οποίος απορρίπτει με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο και τα σενάρια των πρόωρων εκλογών, τα οποία τροφοδοτούνται από την εκλογή νέας ηγεσίας στο ΚΙΝΑΛ και τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις.

Οι απαντήσεις στην κριτική για τα βήματα στήριξης του ΕΣΥ και την κατάσταση στις ΜΕΘ.

τητα για τους άνω των 60 ετών, για την πρώτη δόση του εμβολίου έχουν κλείσει ραντεβού ή έχουν προσέλθει στα εμβολιαστικά κέντρα περί τις 150.000 άτομα επί συνόλου 530.000 της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, δηλαδή περίπου το 30%. Μάλιστα, παρά το γεγονός ότι η καταληκτική ημερομηνία –η 16η Ιανουαρίου– πλησιάζει και προβλέπεται για όσους δεν εμβολιαστούν διοικητικό πρόστιμο 100 ευρώ τον μήνα, στο Μέγαρο Μαξίμου εκτιμάται πως το συγκεκριμένο ποσοστό δεν θα υπερβεί κατά πολύ το 50%.

Όπως λέγεται χαρακτηριστικά, από το σημείο εκείνο και μετά βρίσκονται οι «σκληροί» αρνητές του εμβολίου, που δεν πρόκειται να μεταβάλουν στάση.

Παράλληλα, η κυβέρνηση αποκρούει με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο τις αιτιάσεις και επιθέσεις του ΣΥΡΙΖΑ με όχημα τη γνωστή και πολυσυζητημένη μελέτη των κ. Τσιόδρα και Λύτρα.

Όπως τονίζεται, η μελέτη δεν ήταν σε γνώση του πρωθυπουργού Κυρ. Μητσοτάκη. Όμως, προστίθεται, μεγαλύτερη σημασία έχει πως:

- Η μελέτη δεν προτείνει μέτρα τα οποία δεν υιοθετήθηκαν από την κυβέρνηση.

- Ήταν εξ αρχής γνωστό ότι όσο θα αυξανόταν η πίεση στο ΕΣΥ τόσο μεγαλύτερες θα ήταν οι απώλειες σε ανθρώπινες ζωές, και για τον λόγο αυτόν υιοθετήθηκε ως ύστατο μέτρο η υποχρεωτικότητα για τους άνω των 60 ετών.

- Η κυβέρνηση βελτίωσε το ΕΣΥ και προχώρησε στον διπλασιασμό των μονάδων εντατικής θεραπείας μεσοτύπου της υγειονομικής κρίσης.

- Παρά το γεγονός ότι τα πανδημικά κύματα ήταν διαδοχικά από τη άνοιξη του 2020 έως τώρα, ουδέποτε η κατάσταση τέθηκε εκτός ελέγχου: ούτε προέκυψε η ανάγκη για υπαίθρια νοσοκομεία ούτε για τη μεταφορά ασθενών σε άλλες χώρες.

- Στον σχεδιασμό της κυβέρνησης προβλέπονται πρόσθετα βήματα για την ενίσχυση του ΕΣΥ. Μάλιστα, ο ανασχεδιασμός του συστήματος υγείας έχει ως επίκεντρο την επαρχία, όπου αναγνωρίζεται πως το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο, καθώς στα αστικά κέντρα γιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό

έχουν πολύ μεγαλύτερη εμπειρία και, ως εκ τούτου, είναι σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα σε συνθήκες μεγάλης πίεσης όπως αυτές που προκάλεσε η πανδημία.

Προσέλωση

Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με κυβερνητικά στελέχη, μόνη άλλη λύση που θα μείωνε τα κρούσματα κορωνοϊού, τις νοσηλείες στις ΜΕΘ και τις απώλειες σε ανθρώπινες ζωές θα ήταν ένα lockdown στο διηνεκές. Αυτό όμως είναι σαφές πως δεν θα το άντεχαν ούτε οι πολίτες, ούτε η οικονομία, ούτε η χώρα.

Οι ίδιες πηγές προσθέτουν πως παρά τους φόβους που πυροδοτεί η μετάλλαξη «Ομικρον», η προοπτική του lockdown δεν βρίσκεται για την κυβέρνηση στο τραπέζι, όπως απορρίπτονται με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο και τα σενάρια των πρόωρων εκλογών, τα οποία τροφοδοτούνται από την εκλογή νέας ηγεσίας στο ΚΙΝΑΛ και τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις. Ο κ. Μητσοτάκης παραμένει σταθερά προσανατολισμένος στην ολοκλήρωση της τετραετίας, ενώ δεν μεταβάλλει και τον στρατηγικό του στόχο για αυτοδυναμία, ακόμη και εάν απαιτηθούν δύο εκλογικές αναμετρήσεις.

Μοχλός αλλαγών η διαγραφή Κουρουμπλή

Οι κεντρικές αναζητήσεις Τσίπρα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Στις 7 Μαρτίου η «Κ» είχε δημοσιεύσει ότι ο Αλέξης Τσίπρας είναι έτοιμος πλέον να πατήσει το κουμπί των διαγραφών, έχοντας δεχτεί αρκετές εισηγήσεις από συνεργάτες του. Ο Θεόδωρος Δρίτσας με την ατυχή του δήλωση πως «κανείς δεν έχει τρομοκρατηθεί από τη 17 Νοέμβρη» είχε προκαλέσει σοκ στην Κουμουνδούρου και αν δεν προχωρούσε σε διευκρινίσεις, όπως είχε απαιτηθεί από το κόμμα, το μέλλον του πολιτικού στελέχους ήταν προδιαγεγραμμένο.

Ο πρώην υπουργός Ναυτιλίας, αναγνωρίζοντας το λάθος του, έκανε αυτό που δεν δέχτηκε να κάνει ο Παναγιώτης Κουρουμπλής. Είχε προηγηθεί πέρυσι τον Οκτώβριο η διαγραφή του Σταύρου Κοντονή, όμως σε αυτή την περίπτωση τα χέρια του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ ήταν λυμένα, καθώς ο πρώην υπουργός Δικαιοσύνης δεν ήταν βουλευτής και είχε αποστασιοποιηθεί από το κόμμα. Τα φάλτσα στην Κουμουνδούρου είναι μέσα στην καθημερινότητα του Αλέξη Τσίπρα, ωστόσο η ταχύτητα με την οποία κινήθηκε την Πέμπτη έδειξε πως η απόφαση του να στείλει μηνύματα παραδειγματισμού ήταν από καιρό εισηγμένη. Στο Πολιτικό Κέντρο, που συνεδρίασε την Παρασκευή, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ διεμήνυσε πως δεν γίνεται κάθε φορά πριν από κρίσιμες συνεδριάσεις ένα στέλεχος να αλλάζει την ατζέντα και να φέρνει

ρίοδο διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ.

Και επειδή στην πολιτική όλα συνδέονται, ο Αλέξης Τσίπρας έδειξε με την αυστηρότητά του τα κεντρικά χαρακτηριστικά που δίνει πλέον στην Κουμουνδούρου. «Έθεσεν εαυτόν εκτός Κινήματος», θα έλεγε ο Ανδρέας Παπανδρέου για τον Παναγιώτη Κουρουμπλή, ο οποίος είχε διαγραφεί και το 2011 από το ΠΑΣΟΚ, καθώς δεν είχε ψηφίσει το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα. Ο ΣΥΡΙΖΑ απέχει αρκετά από το να αποκτήσει τον δικό του Δημήτρη Παγορόπουλο που να κατατομίζει με συνοπτικές διαδικασίες τους διαφωνούντες, ωστόσο είναι γεγονός πως ο κύβος ερρίφη διαφεύδοντας όσους πίστευαν πως το καταστατικό είναι ένα «ιερό κείμενο».

Η αξιωματική αντιπολίτευση, μέσω της διαγραφής Κουρουμπλή, επιχειρεί να στείλει

Η ταχύτητα με την οποία κινήθηκε ο Αλέξης Τσίπρας στην υπόθεση Κουρουμπλή έδειξε ότι η απόφασή του να στείλει μηνύματα παραδειγματισμού ήταν από καιρό εισηγμένη.

Η αξιωματική αντιπολίτευση επιχειρήσει να στείλει ηχηρό μήνυμα στην κυβέρνηση ότι ο τοξικός λόγος δεν έχει θέση στην πολιτική ζωή.

και ένα μήνυμα στην κυβέρνηση ότι ο τοξικός λόγος δεν έχει θέση στην πολιτική ζωή, συνεπώς το ίδιο θα ζητεί σε κάθε περίπτωση και από τη Ν.Δ. Η πανδημία εκτιμούν πως θα ανεβάσει το πολιτικό θερμόμετρο στα ύψη μετά τις γιορτές και τα αποπάματα θα είναι πολλά. Το βλέμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ωστόσο, είναι στραμμένο και προς το ΚΙΝΑΛ. Δεν εκπλήσσονται, όπως σημειώνουν, από τις πρώτες «φουαμένες» δημοσκοπήσεις για τη Χαριλάου Τρικούπη. Σε σχέση με τη στρατηγική που θα ακολουθούσε ο Νίκος Ανδρουλάκης εκτιμούν πως αν κόψει τους παλαιούς δεσμούς με τη Ν.Δ. θα αποτελεί έναν εν δυνάμει σύμμαχο, κοιτώντας προς την απλή αναλογική. Στην περίπτωση που διαλέξει τον «αμαρτωλό» δρόμο που οδήγησε το ΠΑΣΟΚ στο 4,68% το 2015, δεν φοβούνται πως θα απειληθεί τα ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά μόνο της Ν.Δ.

Αλέξης Τσίπρας και Νίκος Ανδρουλάκης, όπως πληροφορείται η «Κ», είχαν μόνο τα τυπικά στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» την περασμένη Τετάρτη, περιμένοντας να πετάξουν για Βρυξέλλες. Αναμένεται να εμβαθύνουν όταν ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ του ζητήσει να συναντηθούν, προκειμένου να συμπράξουν στη δημιουργία ενός αντικυβερνητικού μετώπου για το θέμα της πανδημίας.

Πώς βλέπουν ΣΥΡΙΖΑ - Ν.Δ. τη σφήνα ΚΙΝΑΛ

Τα ευρήματα των τελευταίων δημοσκοπήσεων και η αποτίμηση των κομμάτων

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις βάζουν νέες παραμέτρους στο πολιτικό σκηνικό, καθώς καταγράφεται σχεδόν στο σύνολο των μετρήσεων μια σαφής άνοδος του Κινήματος Αλλαγής μετά την εκλογή Ανδρουλάκη, που βρίσκεται σε όλες τις περιπτώσεις με διψήφιο ποσοστό. Για να φανεί βεβαίως εάν αυτό το ποσοστό θα παγιωθεί πρέπει να περάσουν τουλάχιστον δύο με τρεις μήνες, καθώς αυτή τη στιγμή βρίσκμαστε στην περίοδο του μέλιτος, όπου ένα νέο πρόσωπο έχει μπει στο πολιτικό σκηνικό και λόγω της χαμηλής αναγνωρισιμότητάς του προκαλεί το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Τα κόμματα ωστόσο ήδη κάνουν την πρώτη αποτίμηση.

Στην κυβέρνηση διαβάζουν με ενδιαφέρον τις δημοσκοπήσεις και τις αυξομειώσεις στα ποσοστά των κομμάτων. Κοινός τόπος στο Μέγαρο Μαξίμου είναι πως τουλάχιστον στην παρούσα φάση η κυβέρνηση δεν επιπράζει άμεσα από την εκλογή Ανδρουλάκη, καθώς αυτή αφορά περισσότερο την κεντροαριστερή πολυκατοικία. Δημοσκοπήσεις άλλωστε που

είδαν το φως της δημοσιότητας δείχνουν πως το ΚΙΝΑΛ έχει λαμβάνειν από τον ΣΥΡΙΖΑ, που η βάση του αποτελείται από παλαιούς ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ, και λιγότερο από τη Ν.Δ. Κυβερνητικές πηγές σχολιάζουν στην «Κ» πως το νέο σκηνικό «αφορά τους δυο τους», προσθέτοντας χαρακτηρι-

Δεν είναι τυχαίο πως ο κ. Τσίπρας έκανε την πρώτη του διαγραφή βουλευτή ύστερα από 13 χρόνια στην αρχηγία, υπό την «πίεση» της ανόδου Ανδρουλάκη.

στικά «να λύσουν τα προβλήματα μεταξύ τους». Και πράγματι στην κυβέρνηση παρότι παρακολουθούν τις εξελίξεις, ασχολούνται περισσότερο με τη μεγάλη εικόνα που είναι η διακυβέρνηση της χώρας. Μπροστά υπάρχει ένα τρίμηνο-φωτιά. Η πανδημία επανακάμπτει και ο Ιανουάριος προβλέπεται δύσκολος με κορωνοϊό και ενεργειακή κρίση μαζί.

Στόχος είναι η διαχείριση των επόμενων μηνών να μην επιφέρει κάποιο πλήγμα στην κυβέρνηση. Εάν επιτευχθεί αυτό, στο Μέγαρο Μαξίμου θεωρούν πως ο κάβος θα έχει ξεπεραστεί και η κρίσιμη μαγιά των κεντρικών ψηφοφόρων θα παραμείνει στη Ν.Δ.

Στον ΣΥΡΙΖΑ είναι αναμενόμενο πως η άνοδος του ΚΙΝΑΛ τους έχει προβληματίσει εντόνως καθώς τους αφορά άμεσα. Στην Κουμουνδούρου αντιλαμβάνονται πως είναι πλέον ορατός ο κίνδυνος να μην έχουν απλά ένα μικρό κόμμα που θα θέλουν τη στήριξή του για να γίνουν και πάλι κυβέρνηση, αλλά έναν εν δυνάμει συγκάτοικο που αναζητεί την αυτονομία του και απειλεί με επαναπατρισμό κρίσιμης μάζας ψηφοφόρων, οι οποίοι μπορεί να αλλάζουν τις ισορροπίες. Δεν είναι τυχαίο πως ο κ. Τσίπρας έκανε την πρώτη του διαγραφή βουλευτή ύστερα από 13 χρόνια ως αρχηγός, λίγες ημέρες αφότου αφουγκράστηκε την άνοδο του ΚΙΝΑΛ.

Η πρώτη γραμμή άμυνας του κ. Τσίπρα είναι να ανεβάσει τους αντιπολιτευτικούς τόνους σε τέτοιο σημείο, που φύσει και θέσει δεν θα μπορεί να ακολουθήσει ο

κ. Ανδρουλάκης. Αυτή η τακτική ωστόσο δεν είναι βέβαιο πως αποτελέσει συνταγή επιτυχίας, καθώς αρκετές μετρήσεις δείχνουν πως η ακραία πόλωση δεν βοηθά τον ΣΥΡΙΖΑ, αντίθετα τον περιθωριοποιεί.

Όσον αφορά το ίδιο το Κίνημα Αλλαγής, αυτή τη στιγμή έχει σαφώς αποκτήσει έναν αέρα στα πανιά του, που μένει να φανεί πως θα τον διαχειριστεί. Ο Νίκος Ανδρουλάκης δείχνει πως έχει πέραση στους κεντροαριστερούς ψηφοφόρους, ενώ σε αρκετές μετρήσεις προηγείται του Αλέξη Τσίπρα σε δημοτικότητα. Στα πλεονεκτήματά του αυτή τη στιγμή είναι πως αποτελεί τον πιο άγνωστο πολιτικό αρχηγό. Τουτό όμως δεν μπορεί να κρατήσει για πολύ. Σύντομα, μόλις οι θέσεις του θα αρχίσουν να αποκρυσταλλώνονται είτε θα παγώσει την άνοδό του είτε θα χάσει. Συνεπώς, το στοίχημα για τη Χαρ. Τρικούπη είναι προγραμματικό. Αυτή τη στιγμή, ο σχεδιασμός περιλαμβάνει δύο βασικούς πυλώνες που θεωρείται πως θα παγώσουν το κόμμα ψηλά: σοβαρή και δομική αντιπολίτευση στην κυβέρνηση και διακριτές αποστάσεις από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Πρώτα δείγματα γραφής του ΚΙΝΑΛ

Συντίθεται σταδιακά το παζλ σε εσωκομματικό επίπεδο, αλλά και ως προς την έξωθεν στρατηγική του κόμματος

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Τα πρώτα μέτρα σε έναν μακρύ και πολυεπίπεδο μαραθώνιο, πολιτικά και οργανωτικά, διανύουν ο Νίκος Ανδρουλάκης και ο νέος ηγετικός πυρήνας του ΚΙΝΑΛ. Η διαμόρφωση της ιεραρχίας στη Βουλή, αλλά και οι μέχρι τώρα ευρύτερες κινήσεις αποτύπωσαν ένα πρώτο στίγμα για τις κατευθύνσεις της Χαρ. Τρικούπη σε αυτή τη νέα εποχή, ωστόσο αποτελούν μόνο τα αρχικά κομμάτια ενός μεγάλου παζλ, που πρέπει να στηθεί κομμάτι κομμάτι, τόσο εσωκομματικά, όσο και σε ό,τι αφορά τη χάραξη της στρατηγικής που θα ακολουθήσει η παράταξη.

Στο πρώτο πεδίο, η εξίσωση της Κ.Ο. επιλύθηκε «διά της συνθέσεως», όπως σχολιαζόταν. Ο κ. Ανδρουλάκης επέλεξε τον Μιχάλη Κατρίνη για πρόεδρο σηματοδοτώντας την ανανέωση, διατήρησε όμως σε θέση εκπροσώπου και τον Κώστα Σκανδαλίδη, δίνοντας χώρο και στο κομμάτι των «παλιών».

Συμπεριέλαβε, παράλληλα, στο σχήμα τη «λοβερδική» Νάντια Γιαννακοπούλου, αλλά και τον ένθερμο «παπανδρεϊκό» Γιώργο Αρβαντιίδη. Η πρώτη του κίνηση (και μάλιστα καίριας σημασίας) ήταν, συνεπώς, γεφυρωτική, διαθέτοντας, άλλωστε και την ισχύ να ανακατέψει την τράπουλα όπως επιθυμεί, δεδομένου ότι το εύρος της επικράτησής του τον έχει καταστήσει κυρίαρχο. Από τον ηγετικό πυρήνα διαμνύουν ότι με τον ίδιο τρόπο θα κινηθεί και σε όλα τα δομικά επίπεδα του κόμματος. Απομένουν, πάντως, αρκετά καίρια πόστα, τα οποία πρέπει άμεσα να καλυφθούν, όπως αυτό του εκπροσώπου Τύπου. Τα σενάρια είναι πολλά, αλλά το τοπίο παραμένει θολό, με τη λύση «εκ των έσω» – δηλαδή από το προεκλογικό επιτελείο του κ. Ανδρουλάκη– να μην αποκλείεται.

Οι γραμματείες

Από εκεί και πέρα, ένας βασικός κρίκος της αλυσίδας είναι οι γραμματείες της Κ.Ε. και της επιτροπής που θα οδηγήσει στο συνέδριο της άνοιξης (ΚΟΕΣ). Ως προς το πρώτο σκέλος, επικρατέ-

Η εξίσωση της Κ.Ο. επιλύθηκε «διά της συνθέσεως». Ο Νίκος Ανδρουλάκης επέλεξε τον Μιχάλη Κατρίνη για πρόεδρο σηματοδοτώντας την ανανέωση, διατήρησε όμως σε θέση εκπροσώπου και τον Κώστα Σκανδαλίδη, δίνοντας χώρο και στο κομμάτι των «παλιών». Συμπεριέλαβε, παράλληλα, στο σχήμα τη «λοβερδική» Νάντια Γιαννακοπούλου, αλλά και τον ένθερμο «παπανδρεϊκό» Γιώργο Αρβαντιίδη.

Οι έως τώρα ενδείξεις φανερώνουν ότι το κόμμα του Νίκου Ανδρουλάκη στοχεύει σε «νμφάλια, αλλά αποφασιστική αντιπολίτευση».

στερο σενάριο είναι να παραιτηθεί ο Μανώλης Χριστοδουλάκης. Δύσκολα, δηλαδή, θα επαναληφθεί το σκηνικό του 2012, όταν εξελέγη στην ηγεσία ο Ευάγγελος Βενιζέλος, αλλά οι γραμματείες Κ.Ε. και ΚΟΕΣ προέρχονταν από αντίπαλα στρατόπεδα (Καρχιμάκης, Κουκουλόπουλος), σε μια ιδιαίτερα διχαστική περίοδο για την παράταξη. Για τις δύο θέσεις ισχυροί υποψήφιοι παραμένουν οι στενοί συνεργάτες του κ. Ανδρουλάκη, Ανδρέας Σπυρόπουλος και Στέφανος Ξεκαλάκης.

Όσον αφορά τη βάση, στόχος της Χαρ. Τρικούπη είναι η

Η επιστροφή του ΠΑΣΟΚ

Το βράδυ της περασμένης Κυριακής, μετά τις πανηγυρικές δηλώσεις του Νίκου Ανδρουλάκη έξω από τη Χαρ. Τρικούπη, ακολούθησε και το πρώτο δελτίο Τύπου υπό τη νέα ηγεσία. Σε αυτό υπήρχε μια μικρή, αλλά σημαντική διαφοροποίηση: μιλούσε για «δήλωση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ - Κινήματος Αλλαγής». Και ο ίδιος ο κ. Ανδρουλάκης, άλλωστε, όλα αυτά τα χρόνια αυτοπροσδιοριζόταν ως «ευρωβουλευτής ΠΑΣΟΚ» και όχι ΚΙΝΑΛ. Το ζήτημα του ονόματος και των συμβόλων, λοιπόν, είναι σαφές ότι έχει πάρει τον δρόμο του. Το ΠΑΣΟΚ θα επιστρέψει στη μαρκίζα και αυτό που μένει να φανεί είναι το «υβριδικό» μοντέλο υπό το οποίο θα πραγματοποιηθεί η μετάβαση. Δηλαδή, ποια θα είναι η σύνθετη ονομασία, αλλά και πώς η νέα ηγεσία θα διαχειριστεί το μη πασοκικό κομμάτι του ενιαίου φορέα. Για όλα τα παραπάνω υπάρχει αρκετός χρόνος έως το συνέδριο. Μια ονομασία που ακούγεται ήδη αρκετά, πάντως, στους διαδρόμους της Χαρ. Τρικούπη είναι το «ΠΑΣΟΚ - Δημοκρατική Παράταξη».

απευθείας «επικοινωνία» με τους 270.000 ψηφοφόρους της 5ης Δεκεμβρίου. Όπως λέγεται, θα υπάρξουν προσκλητήρια προς τη μεγάλη αυτή δεξαμενή, που προσδοκάται να είναι η ραχοκοκαλιά της «αυτοοργάνωσης» και σε τοπικά επίπεδα. Πρόκειται για μια απαιτητική οργανωτική

πρόκληση, δεδομένου ότι το άλλοτε ισχυρότατο δίκτυο των τοπικών οργανώσεων του ΠΑΣΟΚ είχε σχεδόν εξαφανιστεί τα τελευταία χρόνια.

Επιπλέον, με ενδιαφέρον αναμένονται και πιθανά ανοίγματα της νέας ηγεσίας εκτός κοιμητιών τειχών. Η μαζική συμμετοχή

στις κάλπες αντιπροσώπευσε σαφή χαρακτηριστικά διεύρυνσης και, κατά κάποιες εκτιμήσεις, ενδεχόμενες συγκλίσεις με στελέχη εκτός πασοκικού χώρου, θα σηματοδοτούσαν μια κεφαλαιοποίηση αυτής της συμμετοχής. Πρόσφορα «φλερτ» υπήρχαν και πριν από τις εκλογές, συνεπώς μένει να φανεί αν αυτά θα προχωρήσουν σε κάτι παραπάνω.

Το αντιπολιτευτικό πρόσημο

Εκτός Χαριλάου Τρικούπη, ήδη από την πρώτη εβδομάδα άρχισε να διαμορφώνεται και το «μωσαϊκό» της πολιτικής και αντιπολιτευτικής στρατηγικής του ΚΙΝΑΛ, με πολλά ακόμη κομμάτια, πάντως, να απομένουν.

Η παρουσία του κ. Ανδρουλάκη στη Σύνοδο των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών συνοδεύτηκε από μια αρκετά σκληρή γραμμή στα εθνικά θέματα. Διόλου τυχαία, μιας και η ανάδειξη του «πατριωτικού προσήμου» αποτελεί πάγιο πασοκικό χαρακτηριστικό, ενώ ταυτόχρονα η Χαρ. Τρικούπη επιθυμεί να γίνουν εμφανείς

οι διακριτές κατευθύνσεις από τον ΣΥΡΙΖΑ. Όπως, εν προκειμένω, με τα πυρά κατά της ισπανοτουρκικής συμφωνίας – και μάλιστα έναντι του Σοσιαλδημοκράτη Πέδρο Σάντσεθ. Ζήτημα για το οποίο στην Κουμουνδούρου είχε καταλογιστεί «καθυστερημένη αντίδραση».

Σε δύο άξονες

Κοιτάζοντας ευρύτερα, το ΚΙΝΑΛ θα κινηθεί σε δύο άξονες. Πρώτον, όπως λέγεται, στη «θεσμική κριτική, αλλά με μετριοπάθεια και μακριά από κοκορομαχίες». Η στάση της Χαρ. Τρικούπη στο ζήτημα της μελέτης Τσιόδρα – Λύτρα, που πυροδότησε μεγάλη ένταση μεταξύ κυβέρνησης και ΣΥΡΙΖΑ ήταν ενδεικτική, τονίζοντας πως «η κυβέρνηση είναι έκθετη πολιτικά και ηθικά», αλλά και καταδικάζοντας αιχμηρά τις δηλώσεις Κουρουμπλή, τις οποίες ταύτισε, παρά τη διαγραφή του, με «όσα εξέθρεψε ο κ. Τσίπρας τα προηγούμενα χρόνια».

Εν ολίγοις, οι πρώτες ενδείξεις φανερώνουν ότι το ΚΙΝΑΛ στοχεύει σε «νμφάλια, αλλά αποφασιστική αντιπολίτευση», αναδεικνύοντας ταυτόχρονα ανάλογες ακρότητες ως «αντιπολιτευτικό κενό».

Δεύτερον, στη Χαρ. Τρικούπη εκτιμούν ότι η μαζική συμμετοχή στις εσωκομματικές κάλπες, αλλά και η άνοδος στις δημοσκοπήσεις πρέπει να θέσουν τέλος στις σκιές ετεροπροσδιορισμών. «Το κύμα μάς επιτρέπει να ανοίγουμε εμείς τις ζητήματα», έλεγαν χαρακτηριστικά από τον ηγετικό πυρήνα, ως προς την τακτική απέναντι σε Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ. Μεγάλο στοιχείο, πάντως, θα αποτελέσει και η διατήρηση του δημοσκοπικού μομέντουμ, «η οποία απαιτεί ουσία, πρωτοβουλίες και αποφυγή λαθών», προειδοποιούσε στην «Κ» έμπειρο στέλεχος του ευρύτερου κοιμητιού περιβάλλοντος.

Υπενθύμιζε, δε, ότι όσο το ΚΙΝΑΛ παραμένει τρίτος πόλος, κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση «θα επιδιώκουν αυτόν τον ετεροπροσδιορισμό και την ταύτιση με την αντίπερα όχθη», πεδίο για το οποίο η Χαρ. Τρικούπη καλείται να αναπτύξει ισχυρές άμυνες.

ΑΠΟΨΗ

Περί πολυδικίας, βραδυδικίας και «δικομανίας»

Των **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Κ. ΤΣΟΥΚΑ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΡΓΥΡΟΥ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΙΩΑΝΝΗ ΡΟΚΑ, ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΟΜΑΡΑ***

Οι γραμμές που ακολουθούν, γράφονται με αφορμή δύο πρόσφατα άρθρα του κυρίου Τ. Θεοδωρόπουλου στην «Καθημερινή» (15/10 και 27/11) και δύο επιστολές, επίσης στην «Καθημερινή», των κυριών Κ. Μπονιφάτση και Κ. Λύκα (8 και 9/12, αντιστοίχως).

Τα δημοσιεύματα αυτά είναι σημαντικά, και γι' αυτό αξίζουν την προσοχή μας. Είναι σημαντικά όχι μόνο διότι επισημαίνουν ένα χρόνο, ήδη από τον 19ο αιώνα υπαρκτό, πρόβλημα της Ελληνικής Δικαιοσύνης, αλλά και διότι, τα δύο πρώτα από αυτά, μαρτυρούν ένα από τα κύρια γνωρίσματα του περί Δικαιοσύνης δημοσίου και ιδιωτικού λόγου στη χώρα μας.

Το μεν πρόβλημα που επισημαίνουν είναι η υπερβολικά ευχερής, όχι σπανίως προπετής, αβασάνιστη και προβήλως αβασίμη, ενίοτε δε καταχρηστική, προσφυγή στα (ποινικά) δικαστήρια.

Το δε γνώρισμα που μαρτυρούν είναι ο ψυχολογισμός: η απόδοση του προβλήματος σε ψυχολογική ιδιαιτερότητα, συχνά ασθένεια, η οποία συντηθόσστα, στην καθομιλουμένη Ελληνική αποκαλείται «δικομανία». Όπως είπαμε, το πρόβλημα είναι υπαρκτό, η ψυ-

Το φαινόμενο που έχει καθιλωσει τη Δικαιοσύνη οφείλεται στη συμπεριφορά εκείνων που προσφεύγουν στα δικαστήρια όταν και όποτε πράγματι το κρίνουν επωφελές για τα έννομα βιοτικά τους συμφέροντα.

χολογίστικη όμως θεώρηση των αιτίων του εσφαλμένου. Ας δούμε γιατί, παίρνοντας τα πράγματα με τη σειρά τους.

Ενα από τα μείζονα, το πιο οξύ και πάντως το περισσότερο έκδηλο πρόβλημα της Ελληνικής Δικαιοσύνης είναι η βραδυδικία, η αργή απονομή του δικαίου.

Τα αίτια του προβλήματος είναι περισσότερα του ενός, με πιο σημαντικό εκείνο της πολυδικίας, του φόρτου των δικαστηρίων και των λειτουργιών τους (δικαστών και εισαγγελέων) με αριθμό δικών τόσο υψηλό, ώστε οι υποθέσεις που εκκρεμούν στα δικαστήρια (ένδικες υποθέσεις) είναι ανθρωπίνως ανέφικτο να εκδικασθούν όλες έγκαιρα και ορθά (lege artis).

Το αίτιο που προκαλεί την πολυδικία είναι αυτό που οι κ. Τ. Θεοδωρόπουλος, Κ. Μπονιφάτσης και Κ.

Λύκας επισημαίνουν ως πρόβλημα. Το επαναλαμβάνουμε: Η υπερβολικά ευχερής, όχι σπανίως προπετής και αβασάνιστη, ενίοτε δε καταχρηστική προσφυγή στα δικαστήρια. Το αίτιο τούτο δεν είναι το μόνο, είναι όμως το πιο σημαντικό και σίγουρα εκείνο από το οποίο οφείλουμε να ξεκινήσουμε, αν θέλουμε ειλικρινώς, να αρχίσουμε την προσπάθεια επιλύσεως του προβλήματος της βραδυδικίας. Για να έχει η προσπάθεια αυτή πιθανότητες επιτυχίας θα πρέπει, οπωσδήποτε, να τελειώσουμε διά πάντος με την ψυχολογιστική θεώρηση του προβλήματος της πολυδικίας.

Το δικανικό φαινόμενο που ενσαρκώνουν οι κατά σύστημα, αβασίμως προσφεύγοντες στα δικαστήρια, έστω και αν δύναται να ερμηνευθεί με όρους των επισημών της ψυχικής υγείας, δεν πρέπει, προκειμένου να αντιμετωπισθεί, να ιδωθεί με τους όρους αυτούς. Πρέπει να αντιμετωπισθεί προεκδόντως ως αυτό που κατά πάσα περίπτωση είναι: ως έλλογη συμπεριφορά που εκπορεύεται από στοχευμένους και σταθμισμένους υπολογισμούς.

Η κατά σύστημα, επί μακρά σειρά ετών, αβασίμη προσφυγή στα δικαστήρια ενάντια στο αυτό πρόσωπο, ή ενάντια σε διαφορετικά πρόσωπα αλλά επί του ίδιου αντικείμενου ή για τον αυτό λόγο είναι σχεδόν βέβαιο ότι ελαύνεται

από κίνητρα προεκδόντως ψυχολογικού χαρακτήρα και δεν αποσκοπεί στην επιδίωξη της λήψεως δικαστικής προστασίας επί ενός πράγματι απειλούμενου εννόμου βιοτικού αγαθού. Όμως, και πάλι, αυτό που κάθε φορά κινητοποιεί τον κατά σύστημα, αβασίμως προσφεύγοντα στα δικαστήρια να ασκεί ένδικα βοηθήματα και μέσα (αγωγές, «μηνύσεις», εφέσεις, αιτήσεις αναρρέσεως κ.λπ.) δεν είναι η επιθυμία αντλήσεως ικανοποίησως από την πρόκληση αλληπάλλων δικών, όπως ο Ρακίνας εικονογράφησε την επιθυμία αυτή στην κωμωδία του «Les Plaideurs» («Οι δικομανείς», κατά τη μετάφραση του Χάρη Λαμπίδη για την Ελληνική Ραδιοφωνία, 1969).

Περιπτώσεις κατά σύστημα, αβασίμως προσφευγόντων στα δικαστήρια συνιστούν παραπλανητικά παραδείγματα καταχρηστικής προσφυγής στη Δικαιοσύνη, και τούτο διότι οι περιπτώσεις αυτές, όσες και αν είναι, δεν είναι εκείνες που συνθέτουν το φαινόμενο της πολυδικίας. Το φαινόμενο αυτό, που έχει καθιλωσει την Ελληνική Δικαιοσύνη, που έχει παραλύσει τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος της χώρας, δεν οφείλεται στη συμπεριφορά «δικομανών» αλλά στη συμπεριφορά εκείνων που προσφεύγουν στα δικαστήρια όταν και όποτε πράγματι το κρίνουν επωφελές για τα έννομα βιοτικά τους συμφέροντα. Αυτή η όχι «δικομανιακή» συ-

μπεριφορά, αν πολλαπλασιασθεί επί τον αριθμό των εκατομμυρίων που έχουν ικανότητα διαδίκου και επί τον αριθμό των απείρων αφορμών που αυτά έχουν στον εν γένει κοινωνικό και οικονομικό τους βίο να διαφωνήσουν, ακόμα και να συγκρουσθούν, με κοινωνικούς τους εταίρους, τότε μπορούμε να αντιληφθούμε την εξής αλήθεια: Πως στο πρόσωπο των «δικομανών» συμπατριωτών μας, απλώς εξεικονίζεται το φαινόμενο της πολυδικίας κατά τρόπο τόσο έκτυπο και με χρώματα τόσο μελανά, ώστε καλούμαστε να το δούμε, επιτέλους, στην καθολικότητά του, δηλαδή ως φαινόμενο που προκαλείται και συντίθεται από πληθώρα ατομικών περιπτώσεων προσφυγής στα δικαστήρια, κάθε μια από τις οποίες, στην ατομικότητά της, δεν φαίνεται, κατά κανόνα, να είναι ούτε ακραία ούτε καταχρηστική.

Το πρώτο που επιβάλλεται να αναληφθεί απ' όσους οφείλουν ή, έστω, ενδιαφέρονται ειλικρινώς να επιλύσουν το πρόβλημα της πολυδικίας είναι η κατάρτιση τυπολογίας των εκδηλώσεων του προβλήματος κατά κλάδο της Δικαιοσύνης και κατ' επιμέρους ειδική κατηγορία διαφορών (μισθωτικές, εργατικές, αυτοκινητικές, κοινωνικοασφαλιστικές, φορολογικές, τελενειακές, πολεοδομικές διαφορές, διαφορές δημοσίων (πολιτικών, στρατιωτικών, αστυνομικών) υπαλλήλων, διαφορές πε-

ρί τον διορισμό ή πρόσληψη στο Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα κ.λπ.].

Ακολουθώς, επιβάλλεται να διακριβωθούν τα αίτια στα οποία οφείλεται η γέννηση διαφωνιών/διενέξεων σε τούτο ή εκείνο το πεδίο του κοινωνικού ή του οικονομικού βίου, και κατόπιν να διακριβωθούν οι λόγοι για τους οποίους οι διαφωνίες/διενέξεις αυτές δεν επιλύονται εκεί όπου γεννήθηκαν ή, πάντως, πριν ακθούν ενώπιον δικαστηρίου.

Μόνον αν η προεργασία αυτή γίνει, και δη κατ' επείγουσα προτεραιότητα στα περισσότερα βεβαρημένα πεδία εκάστου κλάδου της Δικαιοσύνης, θα κατορθώσουμε να δούμε το πρόβλημα της πολυδικίας και το επακόλουθο αυτής πρόβλημα της βραδυδικίας με όρους ρεαλιστικούς, ώστε να υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να εύρουμε το πρακτέο, περί του οποίου θα γράψουμε σε επόμενο άρθρο μας εν καιρώ.

* Ο κ. Παναγιώτης Κ. Τσούκας είναι Σύμβουλος της Επικρατείας. Ο κ. Ευάγγελος Αργυρός είναι Πάρεδρος ΣτΕ. Ο κ. Κωνσταντίνος Γεωργακόπουλος είναι Εισηγητής ΣτΕ. Ο κ. Ιωάννης Ρόκας είναι Πάρεδρος ΣτΕ. Ο κ. Δημήτρης Τομαράς είναι Πάρεδρος ΣτΕ. Απαντες είναι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Ενώσεως Δικαστικών Λειτουργών του ΣτΕ.

Ο ελληνικός γρίφος για τα F-35

Οι πολιτικές και οικονομικές πτυχές από ένα πιθανό πρόγραμμα αγοράς

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η τυπική έγκριση του αμυντικού προϋπολογισμού των ΗΠΑ, όπου συμπεριλαμβάνονταν και ο νόμος Μενέντεζ - Ρούμπιο που πρακτικά προβλέπει την αύξηση της αμερικανικής εμπλοκής στην ενίσχυση των στρατιωτικών δυνατοτήτων της Ελλάδας προκάλεσε, όπως ήταν λογικό, τεράστιο ενδιαφέρον στην Αθήνα, ιδιαίτερα καθότι στο κείμενο περιλαμβάνεται και παραίτηση για επιτάχυνση των διαδικασιών προμήθειας F-35, όταν, βέβαια, η ελληνική κυβέρνηση αποφασίσει μια τέτοια κίνηση. Η «Κ» σήμερα θα επιχειρήσει να αποκρυστογραφήσει τις οικονομικές, πολιτικές και λοιπές πτυχές που μπορεί να έχει ένα πιθανό πρόγραμμα απόκτησης F-35.

Παρά τις κατά καιρούς ενθουσιώδεις αναφορές ως προς την προώθηση των διαδικασιών για την απόκτηση του F-35Α πρέπει να ακολουθηθούν ορισμένα πολύ συγκεκριμένα βήματα. Το πρώτο αφορά το ερώτημα αν χρειάζονται αυτά τα αεροσκάφη στην Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.). Σε πολυάριθμες συζητήσεις εντός των τάξεων της Π.Α. κατ' αρχάς και σε ευρύτερο πλαίσιο δευτερευόντως, έχει καταστεί σαφές ότι η μετάβαση

στο F-35 (ή σε παρόμοιο τύπο αεροσκάφους) είναι αναπόφευκτη για λόγους που σχετίζονται με τα άλματα τεχνολογίας που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια συνολικότερα. Αρχικά η Π.Α., μπαίνοντας στη διαδικασία αναβάθμισης συνολικά 83 F-16 σε διαμόρφωση Viper, δημιουργεί προϋποθέσεις διαλειτουργικότητας (δηλαδή ευκολότερης συνεργασίας με βάση δικτυοκεντρικό σύστημα) με τα πέμπτης γενιάς αεροσκάφη. Κατά ένα βασικό επιχειρησιακό σενάριο, ένα F-35 θα μπορεί να αποτελεί το βασικό στοιχείο ενός σμήνους, το οποίο θα συμπληρώνεται από 4-5 F-16 που θα επιχειρούν υπό τον εκ του μακρόθεν συντονισμό του πέμπτης γενιάς μαχητικού. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι σε περίπτωση ευόδωσης του σεναρίου η Π.Α. θα μετατραπεί σε μία από τις ισχυρότερες της περιοχής, καθώς θα επιχειρεί με εκσυγχρονισμένα F-16, Rafale και F-35.

Εμπειροπρόλεμοι αξιωματικοί της Π.Α. που έχουν δει τις δυνατότητες του F-35 το περιγράφουν ως το «τελευταίο επανδρωμένο αεροσκάφος», εκτιμώντας ότι η έκτι γενιά θα προσμοιάζει περισσότερο σε UAV παρά σε μαχητικό που ελέγχεται από κάποιον χειριστή μέσα στο πιλοτήριο. Επιπλέον, ο στόλος

Εμπειροί αξιωματικοί της Πολεμικής Αεροπορίας, που έχουν δει τις δυνατότητες του F-35, το περιγράφουν ως το «τελευταίο επανδρωμένο αεροσκάφος», εκτιμώντας ότι η έκτι γενιά θα προσμοιάζει περισσότερο σε UAV παρά σε μαχητικό που ελέγχεται από κάποιον χειριστή μέσα στο πιλοτήριο.

των F-16 της Π.Α. αναβαθμίζεται μεν, γνράσκει δε και θα πρέπει σε βάθος χρόνου να βρεθεί ένα αεροσκάφος που θα το αντικαταστήσει σε ικανούς αριθμούς.

Στην Αθήνα, εν ολίγοις, υπάρχει σαφές ενδιαφέρον για την απόκτηση του F-35Α, του αεροσκάφους πέμπτης γενιάς με χαρακτηριστικά «stealth» που κατασκευάζεται από τη Lockheed Martin. Ηδη έχουν παραδοθεί περί τα 720 μαχητικά αυτού του τύπου με περισσότερα από τα μισά να αφορούν ευρωπαϊκές χώρες. Οι πρόσφατες αποφάσεις για προμήθεια F-35 από ευρωπαϊκές –εκτός NATO– χώρες, όπως η Ελβετία και η Φινλανδία, υποδηλώνουν μια γενικότερη τάση που υπάρχει για το F-35, γεγονός το οποίο αυξάνει ακόμα περισσότερο την παραγωγή και μεσοπρόθεσμα μπορεί να συμπέσει προς τα κάτω τις τιμές. Αυτή η αύξηση παραγγελιών είναι ο βασικός παράγοντας που οδηγεί τα στελέχη της Lockheed Martin στην εκτίμηση ότι η Ελλάδα μπορεί να προμηθευτεί τα F-35Α σε τιμή κάτω των 80 εκατ. δολαρίων ανά μονάδα. Αυτή

τη στιγμή το κόστος υπολογίζεται σε περίπου 100 εκατ. δολάρια ανά μονάδα.

Εκείνο που δεν υπάρχει στην Αθήνα αυτή την περίοδο είναι οι απαραίτητες πιστώσεις. Ηδη έχουν ληφθεί αποφάσεις για 2,5 δισ. ευρώ για 18 γαλλικά μαχητικά τύπου Rafal και ακόμα 3,05 δισ. ευρώ για τρεις φρεγάτες FDI. Σύντομα, θα ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις για έξι πρόσθετα Rafal αλλά και τρεις ή τέσσερις κορβέτες, προσθέτοντας ακόμα περίπου 2,5-3 δισ. στον προϋπολογισμό. Επιπλέον, για τα επόμενα χρόνια σχεδιάζονται δαπάνες και για διάφορα συστήματα ισραηλινής τεχνολογίας, αλλά και το Διεθνές Κέντρο Αεροπορικής Εκπαίδευσης Καλαμάτας. Η απόφαση και για προμήθεια F-35 θα σήμαινε ότι θα έπρεπε να εντοπιστούν κάποιες πιστώσεις του ίδιου επιπέδου (2-3 δισ. ευρώ, ανάλογα με τον αριθμό αεροσκαφών, 6, 8, 10, 12 ή 18 ή 24).

Σε περίπτωση εξεύρεσης πιστώσεων η κυβέρνηση θα επιχειρήσει να προχωρήσει μέσω διακρατικής συμφωνίας τύπου FMS (αμερικανικό Πεντάγωνο), με την αποστο-

λή επιστολής αιτήματος (Letter of Request) για επιστολή προσφοράς και αποδοχής (Letter of Offer and Acceptance) προς τις αμερικανικές αρχές. Σημειώνεται ότι η «Κ» ήδη από πέρυσι είχε αποκαλύψει ότι στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας υπήρχε σχέδιο αποστολής αιτήματος για έξι αεροσκάφη.

Από τη στιγμή που η LOR για LOA φύγει από την Αθήνα για την Ουάσιγκτον απαιτούνται τουλάχιστον πέντε χρόνια μέχρι τη στιγμή που το πρώτο F-35 θα προσγειωθεί σε κάποιο ελληνικό αεροδρόμιο. Και αυτό διότι αφενός θα πρέπει να γίνουν όλα τα απαραίτητα –και χρονοβόρα– βήματα της αμερικανικής γραφειοκρατίας και στη συνέχεια να εκπαιδευθούν στις ΗΠΑ οι πρώτοι χειριστές και να γίνουν κάποιες διόλου αμελητέες επενδύσεις στις υφιστάμενες υποδομές. Οι σημερινές Πτέρυγες Μάχης της Π.Α. δεν μπορούν να φιλοξενήσουν μαχητικά πέμπτης γενιάς. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούν οι ΗΠΑ στην αεροπορική βάση της Λάρισας θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα προσέ-μιο για τη δημιουργία μιας πτέρυγας

που θα φιλοξενήσει την πρώτη μοίρα F-35, ωστόσο κάθε τέτοια συζήτηση είναι πολύ πρώιμη.

Ενίσχυση των Ε.Δ.

Αντιθέτως, ο νόμος Μενέντεζ - Ρούμπιο ανοίγει πολύ πιο ώριμες συζητήσεις για ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.) με μια μεγάλη γκάμα οπλικών συστημάτων από το χρησιμοποιούμενο οπλοστάσιο του αμερικανικού στρατού, κυρίως μέσα από τη διαδικασία του πλεονάζοντος υλικού (Excess Defense Article). Πρόκειται κατά κύριο λόγο για συστήματα που θα οδηγήσουν σε ενίσχυση και τον Στρατό Ήπρας (Σ.Ε.), ο οποίος ανασυγκροτείται ταχέως, με τον αρχηγό ΓΕΣ Χαράλαμπο Λαλούση να θεωρείται ένας αθόρυβος αλλά εξαιρετικά αποτελεσματικός παράγοντας προς αυτή την κατεύθυνση. Πέρα από τα οχήματα M-117 που ήδη έχουν αρχίσει να παραλαμβάνονται, σύντομα θα ακολουθήσουν και συζητήσεις για την προμήθεια αμερικανικών αμφίβιων οχημάτων (AAV), αλλά και οπλικών συστημάτων που αυτή τη στιγμή χρειάζονται υποστήριξη.

HELLENIC BANK παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

26/11/2021 – 09/01/2022

Τάφρο Ντ' Αβίλα

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

«Μετάνιωσα πικρά στη ΜΕΘ που δεν είχα κάνει εμβόλιο»

Η μαρτυρία μιας 43χρονης στην «Κ»

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η στιγμή της αφύπνισης έφτασε κατά τη νοσηλεία της σε κλινική COVID-19 του νοσοκομείου «Σωτηρία». Η Ηλιάνα Μουσουδάκη, 43 ετών και ανεμβολίαστη, έβλεπε την υγεία της να επιδεινώνεται ραγδαία. «Αυτό το πράγμα μέσα μου με έτρωγε, προχωρούσε ανεξέλεγκτα, χωρίς να το ορίζω», λέει για τον ιό. Στον ίδιο τετράκλινο θάλαμο βρισκόταν μόνο μία εμβολιασμένη ασθενής, τρεις δεκαετίες μεγαλύτερη της, η οποία όμως το περνούσε ελαφρά. Αυτή η διαφορά στην εικόνα τους την έβαλε σε σκέψεις.

Η κ. Μουσουδάκη νοσηλεύθηκε για 25 ημέρες, τις 11 από αυτές σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, προτού λάβει εξιτήριο στις 13 Δεκεμβρίου. «Όλη αυτή την περίοδο στο νοσοκομείο συνάντησα μόλις τέσσερις ασθενείς που είχαν εμβολιαστεί. Ανάμεσά τους και μία γυναίκα 92 ετών που βγήκε έπειτα από πέντε ημέρες, περπατώντας. Κι εγώ στην ηλικία μου ήμουν με κατεστραμμένα πνευμόνια και μια εμβολή. Σοκαριστική», λέει στην «Κ». «Αναθεώρησα. Αισθάνθηκα τόσο άσχημα με όλη αυτή την περίοδο που ξόδεψα νομίζοντας ότι είμαι αγέρωχη, ατρόμητη, ακόμη και πιο έξυπνη που “δεν έπεσα στη λούμπα του συστήματος να εμβολιαστώ”. Το μετάνιωσα πικρά».

Ήδη μέσα από το νοσοκομείο, όταν ήταν πλέον σε θέση να επικοινωνήσει με τους οικείους της, προσπαθούσε από το κινητό τηλέφωνο να τους πείσει να εμβο-

λαιοτούν. Για τον ίδιο λόγο αποφάσισε να μιλήσει και στην «Κ», για την πιθανότητα να επηρεάσει έστω και έναν άνθρωπο ο οποίος ακόμη αμφιταλαντεύεται, δυσπιστεί ή παραμένει αγκιστρωμένος σε αντιεμβολιαστικές θεωρίες. Η επικοινωνία μας έγινε τηλεφωνικά, καθώς δεν έχει ανακτήσει ακόμη πλήρως τις δυνάμεις της. Λαμβάνει και στο σπίτι οξυγόνο, κορτιζόνη και αντιβίωση και για τους επόμενους έξι μήνες θα κάνει αντιπηκτικές ενέσεις. Νιώθει ακόμη εξαντλημένη. Με την παραμικρή κίνηση μπορεί να πέσει ο κορεσμός, γι’ αυτό και περνάει το μεγαλύτερο διάστημα της ημέρας ξαπλωμένη.

Η μαρτυρία της φωτίζει πάντως και ακόμη μία πτυχή, τα μονοπάτια της σκέψης στα οποία είχε εγκλωβιστεί προηγουμένως αποφεύγοντας να εμβολιαστεί και τις αντιεπιστημονικές θεωρίες και τα καχύποπτα σενάρια που συναντούσε στις διαδικτυακές αναζητήσεις της, αλλά και σε συζητήσεις με φίλους και γνωστούς.

Δεν θεώρησε ποτέ ότι δεν υπάρχει ιός. «Είχα τρομοκρατηθεί, όπως όλοι», λέει και θυμάται πως κατά την περίοδο του πρώτου πανδημικού κύματος αποστειρώναν κάθε αντικείμενο που έμπαινε στο σπίτι. Ούτε ανήκε στους αρνητές των εμβολίων γενικά, όπως επισημαίνει. Ωστόσο υποδέχτηκε με δυσπιστία το ξεκίνημα της εμβολιαστικής κάλυψης για την COVID-19 και στη χώρα μας. Είχε κλείσει ραντεβού για εμβολιασμό τον Ιούνιο, αλλά λόγω μιας ίωσης η γιατρός της τη

Η Ηλιάνα Μουσουδάκη νοσηλεύθηκε για 25 ημέρες στο «Σωτηρία», τις 11 από αυτές σε ΜΕΘ, προτού λάβει εξιτήριο στις 13 Δεκεμβρίου. Οι φωτογραφίες τραβήχτηκαν κατά τη νοσηλεία της σε απλό θάλαμο - στο μόνιτορ φαίνονται οι ζωτικές ενδείξεις της. Η ίδια δεν έχει ανακτήσει ακόμα τις δυνάμεις της, λαμβάνει και στο σπίτι οξυγόνο και για τους επόμενους έξι μήνες θα κάνει αντιπηκτικές ενέσεις.

«Αισθάνθηκα τόσο άσχημα με όλη αυτή την περίοδο που ξόδεψα νομίζοντας ότι είμαι αγέρωχη, ακόμη και πιο έξυπνη που “δεν έπεσα στη λούμπα του συστήματος να εμβολιαστώ”».

συμβούλεuse να το αναβάλει για τον επόμενο μήνα. Το μετέθετε σκεπτόμενη όπως λέει ότι όσο πιο πολύς καιρός περάσει τα εμβόλια «θα έχουν εξελιχθεί και θα έχουν δοκιμαστεί περισσότερο». Η ειδηση του θανάτου ενός συγγενούς μιας φίλης της από μυοκαρδίτιδα την τρόμαξε. Συνέδεσαν όπως λέει το περιστατικό με

τον πρόσφατο εμβολιασμό του, παρότι δεν γνώριζαν τεκμηριωμένα εάν υπήρχε όντως σχέση μεταξύ των δύο, ούτε ποιο ήταν το πλήρες ιατρικό ιστορικό του. Ακολούθησε η ενημέρωση από το Διαδίκτυο, από πηγές οι οποίες, όπως λέει σήμερα η ίδια, δεν ήταν έγκυρες.

«Διαβάζαμε ότι ο ιός είναι τεχνιτός, ότι σκοπός είναι η μείωση του πληθυσμού, ότι μέσα στα εμβόλια υπάρχουν ουσίες που έπειτα από χρόνια θα μας αρρωστήσουν. Όλα αυτά σε τρομοκρατούν», λέει. «Είχα φτάσει σε σημείο να αισθανόμαι και από τους τυχερούς που δεν είχα εμβολιαστεί. Όταν παίρνεις μια θέση, μετά ακούς όλα αυτά που σε εξυπηρετούν και τα υπόλοιπα τα απωθείς. Όταν εμφανίζονταν ειδήσεις για τον κορωνοϊό τις απέφευγα, σαν να μη με ενδιέφερε, να μη με αφορούσε,

σαν να ήμουν αθάνατη. Είχα μια λογική ότι όλο αυτό είναι μακριά από εμένα, ότι δεν είναι εντελώς αλήθεια, έχει εξασθενήσει ο ιός, και να κολλήσουμε δεν θα πάθουμε τίποτα. Μέχρι που δυστυχώς κολλήσαμε».

Στις 13 Νοεμβρίου ο άντρας της και ο εξάχρονος γιος τους πήγαν σε ένα παιδικό πάρτι, σε ανοικτό χώρο, χωρίς μάσκες, όπου έπειτα τους ενημέρωσαν ότι υπήρχε κρούσμα. Νόσησαν όλοι στην οικογένειά της, εκείνη όμως πιο βαριά. Στον θάλαμο νοσηλείας την ταρακούνησαν δύο δεδομένα: ο μικρός αριθμός των εμβολιασμένων ασθενών και η καλύτερη κλινική τους εικόνα σε σχέση με την πλειονότητα των ανεμβολιαστών. Αναλογίστηκε τον κίνδυνο που αντιμετώπιζε, σκεφτόταν το παιδί της και επανεξέτασε την επιλογή της.

Στόχος μου να βοηθήσω

«Εχω βάλει στόχο να βοηθήσω όσο περισσότερο κόσμο μπορώ», λέει η κ. Μουσουδάκη για την προσπάθειά της να μεταπεισει πολίτες οι οποίοι μέχρι και σήμερα δεν έχουν εμβολιαστεί. «Δεν πρέπει να το ζήσει κανένας άλλος αυτό που έζησα, δεν είναι αστείο. Είναι κάτι που το πέρασα, δεν είναι ο γνωστός του γνωστού, δεν είναι κάτι που δεν σε αγγίζει, είναι δίπλα μας, κοντά μας», τονίζει. Όπως αναφέρει, για την ίδια είχαν λειτουργήσει αποτρεπτικά στο παρελθόν οι επικρίσεις που μπορεί να δεχόταν από ανθρώπους που είχαν εμβολιαστεί. Θεωρεί, όπως λέει, ότι οι κατηγορίες δεν βοηθούν, «αλλά σπρώχνουν τον ανεμβολίαστο ακόμη πιο μακριά». Λέει ότι αισθάνεται ευγνωμοσύνη για την περίθαλψη και την ψυχολογική υποστήριξη που της παρείχαν σε αυτή τη δύσκολη συνθήκη το ιατρικό και το νοσηλευτικό προσωπικό της ΜΕΘ 4 και της κλινικής Λοιμώξεων Β΄ του νοσοκομείου «Σωτηρία». Η παθολόγος και επιμελήτρια Α΄ στο «Σωτηρία» Μιράντα Αθανασίου είναι μία γιατρός που την παρακολουθούσε. Όπως λέει στην «Κ», το θέαμα του συζύγου και του μικρού γιου της ασθενούς, που την είχαν δει από το μπαλκόνι της κλινικής λίγο πριν επιδεινωθεί η κατάστασή της, συγκίνησε τους πάντες στην κλινική. «Αισθάνθηκα μεγάλη ανακούφιση όταν τους είδαμε ξανά στα σκαλιά της κλινικής να αγκαλιάζονται μετά το εξιτήριό της και το παιδί της να τη στηρίζει με μια στάση που θύμιζε ενήλικο».

Στο στρατηγείο εντοπισμού των μεταλλάξεων

Η επικράτησή του ήταν σχεδόν καθολική. Μεταπηδώντας από ξενιστή σε ξενιστή ταχύτερα από τους ανταγωνιστές του, το στέλεχος «Δέλτα» είχε καταφέρει προς τα τέλη του καλοκαιριού να κυριαρχήσει και στη χώρα μας. Εμοιαζε ότι δεν είχε αντίπαλο. Τις τελευταίες εβδομάδες, όμως, οι επιστήμονες που χαρτογραφούν την εξάπλωση παραλλαγμένων στελεχών του SARS-CoV-2 στο Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών βρίσκονται ξανά σε επιφυλακή. Το κυνήγι των μεταλλάξεων δεν έχει τελειώσει.

Η εμφάνιση του νέου στελέχους «Ομικρον», πρώτα στην Νότια Αφρική και έπειτα σε άλλες γωνίες του κόσμου, έχει οδηγήσει σε εντατικοποίηση της ήδη αδιάκοπης εργασίας τους. Ακόμη δεν είναι ξεκάθαρο εάν θα εκθρονίσει την παραλλαγή «Δέλτα» ούτε εάν προκαλεί πιο βαρύνονση. Η πρώτη καταγραφή των χαρακτηριστικών του, όμως, καθώς και ο ρυθμός εξάπλωσής του στη Βρετανία, στη Δανία και σε άλλα κράτη έχουν θορυβήσει, οδηγώντας στη λήψη νέων περιοριστικών μέτρων και έχουν επισπεύσει τη χορήγηση αναμνηστικών δόσεων του εμβολίου.

«Όσο βρίσκεται χώρα και μεγαλώνει ο ιός χωρίς αντίσταση, χωρίς την πρώτη γραμμή άμυνας που είναι τα αντισώματα από τον εμβολιασμό, τότε θα πολλαπλασιάζεται ανεξέλεγκτα. Όσο πιο γρήγορα και αγκυρικά πολλαπλασιάζεται τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να αντιγράψει κάποιο λάθος τον εαυτό του. Αυτά τα λάθη μπορεί να δώσουν στον ιό ένα εκλεκτικό πλεονέκτημα που μπορεί να σχετίζεται με τη μεταδοτικότητα ή την ανοσιακή διαφυγή», λέει στην «Κ» η ερευνήτρια Κατερίνα Ζώνη, υπεύθυνη διαγνωστικής λειτουργίας στο

Η ανάλυση στον υπερυπολογιστή του Κέντρου Γονιδιωματικής ταυτοποιεί με ακρίβεια ποιο στέλεχος του ιού εντοπίστηκε και τι μεταλλάξεις φέρει. Μετά την εμφάνιση της «Ομικρον», οι υπεύθυνοι του εργαστηρίου έχουν υπερδιπλασιάσει τον αριθμό των δειγμάτων που ελέγχουν, φτάνοντας τα 1.000 εβδομαδιαίως.

Από την επικράτηση της παραλλαγής «Δέλτα», στην επιφυλακή για το στέλεχος «Ομικρον». Ο αγώνας δρόμου στο Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής της Ακαδημίας Αθηνών.

Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής.

Από τις 6 Νοεμβρίου μέχρι και τις 13 Δεκεμβρίου η αλληλούχιση και ανάλυση του γονιδιώματος του ιού επιβεβαίωσε 17 κρούσματα του στελέχους «Ομικρον» στη χώρα μας σε 1.173 δείγματα που είχαν επιλεγεί τυχαίοποιημένα ή στοχευμένα. Τα πρώτα πέντε κρούσματα που είχαν ανιχνευθεί εμφανίζαν ήπια συμπτώματα, αλλά είχαν υψηλό ιικό φορτίο. Δύο εξ αυτών είχαν ταξιθεψεί πρόσφατα από τη Νότια Αφρική προς την Ελ-

λάδα, άλλοι δύο είχαν φτάσει από τη Γαλλία.

«Τη δεδομένη χρονική στιγμή είναι αναγκαίο να ελέγχουμε όσο το δυνατόν νωρίτερα όσα περισσότερα δείγματα μας στέλνουν», λέει η κ. Ζώνη. «Και από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων υπάρχει οδηγία να αυξηθεί η δυναμική, ο αριθμός των ελέγχων με αλληλούχιση».

Βιβλιοθήκες αλληλούχισης

Στο εργαστήριό τους φτάνουν πλέον κατά βάση δείγματα που στέλνονται από την Πολιτική Προστασία, που έχουν συλλεγεί κυρίως από τις πύλες εισόδου της χώρας, αλλά και από τα συνεργαζόμενα εργαστήρια του Εθνικού Δικτύου Γονιδιωματικής Επιτήρησης υπό τον συντονισμό του ΕΟΔΥ. Μετά την παραλαβή τους ακολουθεί η διαδικασία της κατασκευής βιβλιοθηκών αλληλούχισης νέας γενιάς, δηλαδή το στάδιο ενίσχυσης του γενετικού υλικού του ιού. Έπειτα τα δείγματα εισάγονται σε ειδικά

μηχανήματα, τους αλληλουχιστές DNA. Το πρωτόκολλο, από την παραλαβή του γενετικού υλικού μέχρι την ολοκλήρωση της αλληλούχισης διαρκεί περίπου τέσσερις ημέρες, ενώ υπάρχει η δυνατότητα ανάλυσης έως και 1.500 δειγμάτων την εβδομάδα. Ο Γιάννης Βατσέλας, εργαστηριακός υπεύθυνος στο Κέντρο Γονιδιωματικής, εξηγεί στην «Κ» ότι μετά την εμφάνιση της παραλλαγής «Ομικρον» έχουν υπερδιπλασιάσει τον αριθμό των δειγμάτων που ελέγχουν, φτάνοντας τα 1.000 εβδομαδιαίως. Παράλληλα μπορούν να ερευνήσουν και δείγματα τα οποία θεωρούνται έκτακτα.

Μετά την ολοκλήρωση του έργου των αλληλουχιστών DNA ακολουθεί η ανάλυση στον υπερυπολογιστή του Κέντρου Γονιδιωματικής, που πραγματοποιεί όλες τις βιοπληροφορικές αναλύσεις, ώστε να ταυτοποιηθεί με ακρίβεια ποιο στέλεχος του ιού εντοπίστηκε σε κάποιο δείγμα, καθώς και τι μεταλλάξεις φέρει.

Τόσο ο κ. Βατσέλας όσο και η κ. Ζώνη αναφέρουν ότι δεν αναμένουν με αυτή την επιτήρηση να ανακατασκευαστεί η διασπορά του στελέχους «Ομικρον». Αυτό που προσδοκούν είναι να ανακοπεί η ορμή με την οποία θα μπορούσε να διαδοθεί, να μην υπάρξει κάποιο περιθώριο για ραγδαία αύξηση, ώστε να κερδηθεί χρόνος και να εφαρμόσουν άλλες στρατηγικές άμυνας, όπως την επιτάχυνση της χορήγησης αναμνηστικής δόσης σε εμβολιασθέντες.

Σχετικά με τη βαρύτητα του στελέχους «Ομικρον» λένε ότι είναι ακόμη πρόωρο να βγει κάποιο τελικό συμπέρασμα. Η κ. Ζώνη αναφέρει τις πρώτες ενδείξεις που έχουν προκύψει από την εξάπλωση του παραλλαγμένου στελέχους στην Νότια Αφρική, επισημαίνοντας όμως ότι εκεί είχε εμβολιαστεί το 24% του πληθυσμού της χώρας, ενώ στο σύνολο της αφρικανικής ηπείρου το αντίστοιχο ποσοστό δεν ξεπερνούσε το 7%. Ακόμη και το γεγονός ότι η ραγδαία αύξηση κρουσμάτων που παρατηρήθηκε

εκεί σχετιζόταν με πιο έμπειρη νόσηση, δεν θα μπορούσε να ληφθεί ως χαρακτηριστικό αυτής της παραλλαγής, καθώς τα συγκεκριμένα στοιχεία αφορούσαν κυρίως ανθρώπους νεαρής ηλικίας.

«Η «Ομικρον» έχει 32 μεταλλάξεις στην πρωτεΐνη-ακίδα την οποία χρησιμοποιεί ο ιός για να εισέλθει στον οργανισμό μας. Κάποιες από αυτές τις μεταλλάξεις τις έχουμε βρει και σε άλλα στελέχη, όπως το “Αλφα”.

Για κάποιες από τις μεταλλάξεις δεν έχουμε πληροφορίες. Μπορούμε με τη χρήση προβλεπτικών μοντέλων να έχουμε κάποιες πρωταρχικές ενδείξεις για το αν αυτές οι μεταλλάξεις συσχετίζονται με αυξημένη μεταδοτικότητα ή ανοσιακή διαφυγή. Παρ’ όλα αυτά δεν ξέρουμε ακόμα πώς ο συνδυασμός όλων αυτών των μεταλλάξεων σε ένα στέλεχος θα διαμορφώσει και την τελική κατάσταση», λέει η κ. Ζώνη.

«Ένα μεγάλο χωριό»

Ο τρόπος με τον οποίο εμφανίστηκαν, πρώτα σε χώρες με μικρή εμβολιαστική κάλυψη τόσο το στέλεχος «Δέλτα» όσο και το «Ομικρον» και εξαπλώθηκαν έπειτα ανά τον κόσμο, πλύντοντας κυρίως ανεμβολιαστούς, δείχνει πως ό,τι συμβαίνει σε κάποια άλλη γωνιά του πλανήτη μπορεί να έχει αντίκτυπο και στη δική μας ζωή. «Μια πανδημία δεν είναι προσωπική υπόθεση του καθενός. Είμαστε ένα μεγάλο χωριό, μια παγκόσμια κοινότητα», λέει η κ. Ζώνη. «Όσο οι άνθρωποι επικοινωνούν, γιατί δεν μπορείς να σταματήσεις τη ζωή, ο ιός θα κυκλοφορεί. Δεν αρκεί όμως να προστατεύσουμε μόνο το σπίτι μας. Αν καίγεται το δάσος δεν φτάνει μόνο μια αντιπυρική ζώνη για να προστατέψει το σπίτι μας».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Δίκτυο εκβιαστών βγάζει λεφτά»

Η μητέρα του πρώτου αναγνωρισμένου θύματος διαρροών σεξουαλικού περιεχομένου στο Ιντερνετ μιλάει στην «Κ»

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Το τηλέφωνο της κ. Σταυρούλας Κοεμτζή χτυπάει ασταμάτητα τις τελευταίες ημέρες. Από τις 6 το πρωί μέχρι τις 9 το βράδυ, δημοσιογράφοι την καλούν ζητώντας έστω μια δήλωσή της. «Δεν έχει συμβεί ποτέ ξανά κάτι τέτοιο τα πέντε χρόνια που πέρασαν από τον θάνατο της κόρης μου», λέει η μητέρα.

Η υπόθεση του παρουσιαστή Στάθη Παναγιωτόπουλου, ο οποίος διέθρεψε βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου της πρώην συντρόφου του στο Διαδίκτυο, επανέφερε στο προσκήνιο την υπόθεση της Λίνας (Γαλήνης) Κοεμτζή. Η 22χρονη φοιτήτρια αυτοκτόνησε τον Νοέμβριο του 2016 πέφτοντας από τον ένατο όροφο στις εστίες του ΑΠΘ, στη Θεσσαλονίκη, έπειτα από συνεχείς εκβιασμούς που δεχόταν με την απειλή της δημοσιοποίησης στο Διαδίκτυο προσωπικού της βίντεο. Παρότι η νεαρή γυναίκα αποτελεί ένα από τα πρώτα θύματα εκδικητικής πορνογραφίας, η ορθότερα σεξουαλικής κακοποίησης μέσω εικόνας, η ίδια και η οικογένεια της δεν έχουν βρει μέχρι σήμερα δικαίωση.

Η Λίνα ήταν το μεγαλύτερο παιδί μιας πολύτεκνης οικογένειας. Σήμερα, η οικογένεια ζει στο πατρικό της σπίτι στα Γιαννιτσά Πέλλας. Μπαίνοντας στο σαλόνι, οι τοίχοι είναι καλυμμένοι από φωτογραφίες της Γαλήνης. Στην ερώτησή πως προχωράει μια οικογένεια μετά από έναν τέτοιο θάνατο, η κ. Κοεμτζή απαντάει άμεσα: «Δεν προχωράει. Μένει στάσιμη. Προσπαθεί να ζει με κάποιον τρόπο, αλλά δεν ζει. Είναι πολύ δύσκολα».

Η ιστορία διαδικτυακής βίας της Λίνας Κοεμτζή ξεκίνησε όταν ένας φερόμενος ως φωτογράφος στα Γιαννιτσά τράβηξε κάποιες γυμνές φωτογραφίες της, με την υπόσχεση ότι αυτές θα τη βοηθήσουν να ξεκινήσει μια καριέρα ως μοντέλο. Παρά τη θέλησή της, οι φωτογραφίες κυκλοφόρησαν στο Διαδίκτυο με αποτέλεσμα το επόμενο διάστημα να δέχεται υβριστικά και απειλητικά μηνύματα από άνδρες που της ζητούσαν και άλλο υλικό για να μην κυκλοφορήσουν τις εικόνες. Μετά από κά-

ποιο σημείο, με την εμπλοκή νέων προσώπων, η κοπέλα αρχίζει να δέχεται σοβαρούς εκβιασμούς με την απειλή δημοσίευσης δύο προσωπικών της βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου και τη δημόσια έκθεσή της.

Πολλοί υποστήριξαν ότι η εξέλιξη θα ήταν πολύ διαφορετική αν αυτά εκτυλίσσονταν τώρα, έπειτα από τόσες αποκαλύψεις που έχουν προηγηθεί στο πλαίσιο του #MeToo κινήματος στην Ελλάδα. Η μητέρα της Λίνας δεν είναι τόσο σίγουρη. «Εγώ πιστεύω ότι η κοινωνία ποτέ δεν είναι έτοιμη. Δεν ξέρω αν συνέβαινε τώρα τι θα γινόταν και τι αποτελέσματα θα είχαμε. Ξέρω ότι ως μαμά της Γαλήνης δεν υπάρχει δικαιοσύνη και όχι μόνο για τη Γαλήνη, για πολλά κορίτσια και πολύ κόσμο».

Παρότι η ίδια οδηγήθηκε στον θάνατο, η υπόθεση της Λίνας Κο-

Ο δικηγόρος της οικογένειας υπογραμμίζει ότι η υπόθεση μπήκε άρον άρον στο αρχείο σαν αυτοκτονία χωρίς να γίνει σωστή έρευνα.

εμτζή έχει μπει στο αρχείο, με την αιτιολογία των ελλείπων στοιχείων. Όπως εξηγεί ο δικηγόρος της οικογένειας, Αντώνης Ξυλουργίδης, τρία άτομα οδηγήθηκαν ενώπιον του δικαστηρίου στα Γιαννιτσά. Οι δύο απαλλάχθηκαν επειδή κρίθηκε ότι τους εστάλη απλώς το υλικό και το άνοιξαν από περιέργεια, ενώ ο φυσικός αυτουργός της λήψης και διακίνησης του υλικού, ο φερόμενος φωτογράφος, καταδικάστηκε σε 120 ημέρες κοινωνικής εργασίας γιατί κατά την τέλεση της πράξης ήταν ανήλικος.

Ο κ. Ξυλουργίδης εξηγεί ότι παρά τις ολέθριες συνέπειες που έχει η δημοσιοποίηση σεξουαλικού περιεχομένου χωρίς συναίνεση, που στην περίπτωση της Λίνας έφτασε στον θάνατο, μέχρι σήμερα στην Ελλάδα εντάσσεται στην παραβίαση προσωπικών δεδομένων και αντιμετωπίζεται ακόμα ως πλημμέλημα, δηλαδή μπορεί κάποιος

Η Σταυρούλα Κοεμτζή με τη φωτογραφία της κόρης της στα χέρια. Η 22χρονη φοιτήτρια Λίνα (Γαλήνη) Κοεμτζή φέρεται να αυτοκτόνησε τον Νοέμβριο του 2016, πέφτοντας από τον ένατο όροφο στις εστίες του ΑΠΘ.

να καταδικαστεί, αλλά με μια ποινή που του επιτρέπει να κάνει τη ζωή του εκτός φυλακής.

«Είμαστε πεπεισμένοι ότι υπάρχουν και άλλοι και ότι είναι ένα οργανωμένο δίκτυο που βγάζει λεφτά από αυτή την ιστορία», σημειώνει ο δικηγόρος, υπογραμμίζοντας ότι η υπόθεση μπήκε άρον άρον στο αρχείο σαν αυτοκτονία χωρίς να γίνει σωστή έρευνα και να δοθεί η ανάλογη προσοχή σε σημαντικά στοιχεία της υπόθεσης, όπως βίντεο από τη στιγμή της πτώσης από κάμερες και εξέταση μαρτύρων.

Όπως αναφέρει ο ίδιος, υπάρχει αποκαλυπτική κατάθεση από την μάρτυρα που βρέθηκε στο σημείο όπου έπεσε η άτυχη κοπέλα. «[Ο μάρτυρας] ξαφνικά είδε δύο άτομα να βγαίνουν από την εστία και να αναζητούν πέριξ του σώματος της Γαλήνης το στικάκι, λέγοντας “ψάξε το στικάκι”. Τους ρώτησε

“Τι έγινε ρε παιδιά; Τι θέλετε; Τι έπαθε;” και του είπαν “εσύ μην ανακατεύεσαι!”, τόνισε ο κ. Ξυλουργίδης, λέγοντας πως παρότι ο άνδρας έδωσε ακριβή περιγραφή του τι φορούσαν και πώς ήταν οι δύο άνδρες, δεν κλήθηκε για να καταθέσει και να βοηθήσει στη διερεύνηση του θανάτου της φοιτήτριας. Την ίδια ώρα, κοπέλα που έστειλε μήνυμα στην οικογένεια της Λίνας μετά τον θάνατό της ότι εκβιάζονταν, σήμερα έχει φύγει και ζει στο εξωτερικό.

«Να βγει από το αρχείο»

«Δεν έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να βγει η αλήθεια και δεν ξέρω αν θα γίνει ποτέ», αναφέρει η μητέρα της Γαλήνης, ελπίζοντας σε αυτή τη συγκυρία κάποιοι να ευαισθητοποιηθούν και να βγάλουν τη δικογραφία από το αρχείο ώστε να πληρώσουν αυτοί που έκαναν τόσο μεγάλο κακό

στη δική της Γαλήνη. Όπως λέει, ένας άνθρωπος που έχει υποστεί τέτοιο εκβιασμό δεν ζει, είναι με ένα κινητό στο χέρι για να δει τα μηνύματα που έρχονται και προσπαθεί να κρυφτεί.

Την κόλαση αυτή αποδεικνύεται ότι ζουν όλο και περισσότερα άτομα το τελευταίο διάστημα. Ο κ. Ξυλουργίδης, έχοντας αναλάβει πολλές τέτοιες περιπτώσεις, αναφέρει πως συχνά τα θύματα είναι ανήλικες κοπέλες. Πίσω από την εγκληματική αυτή συμπεριφορά βρίσκονται πολύ καλά οργανωμένοι επιτήδειοι –οι οποίοι είτε κολακεύουν το θύμα είτε κερδίζουν την εμπιστοσύνη του στέλνοντας πρώτο υλικό– ή νυν και πρώην σύντροφοι. Ειδικά στη διάρκεια της πανδημίας πολλά νεαρά ζευγάρια που δεν μπορούσαν να βρεθούν ανταλλάσσαν μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου (sexting), φτάνοντας να ανταλλάσσουν όλο

και πιο τολμηρές φωτογραφίες. Σε κάποιες περιπτώσεις ο θύτης χρησιμοποιούσε τις φωτογραφίες αυτές για να εκβιάσει το άλλο άτομο.

Ο κ. Ξυλουργίδης έχει συναντήσει μέχρι σήμερα πάσης φύσεως εκβιασμούς, από χρήματα μέχρι και ερωτική συνεύρεση, την οποία μαγνητοσκοπούσαν οι θύτες ανοίγοντας έναν νέο κύκλο απειλών και δημόσιας έκθεσης. Κάποιοι μάλιστα αναρτούν τα βίντεο αυτά σε ιστοσελίδες του εξωτερικού, στα οποία κερδίζουν χρήματα ανάλογα με τα κλικ.

Η κ. Σταυρούλα Κοεμτζή, που της έχουν απομείνει μόνο οι εικόνες και οι μνήμες του παιδιού της, παρακαλάει να ήξερε τι γινόταν. Η Γαλήνη δεν της είχε πει τίποτα. Αν της είχε πει, θα έκανε τα πάντα, θα έσκιζε όπως λέει γη και ουρανό για να τη βοηθήσει.

Το μήνυμα

Αν μπορούσε να πει κάτι στα κορίτσια που τώρα βιώνουν έναν αντίστοιχο Γολγοθά με αυτόν που έζησε το δικό της παιδί, θα ήταν να μην αφήσουν κανέναν να μπει στη ζωή και την ψυχή τους. «Κανένας δεν μπορεί να της κόψει και να της χαλάσει τους στόχους, τα όνειρα και τις ελπίδες που έχει κάθε νέο κορίτσι. Να μιλήσει, να τον καταγγείλει, μη φοβηθεί τίποτα. Να μιλήσει στην οικογένεια και η οικογένεια να της στηρίξει».

Η κ. Κοεμτζή τονίζει πως η οικογένειά της δεν θα ξεπεράσει ποτέ το έγκλημα που βίωσε, ένα έγκλημα που δεν μπορεί ούτε να προφέρει με λέξεις. Και παρότι σε κάθε άλλη περίπτωση θανάτου ενός νέου ανθρώπου όλοι θα ήταν δίπλα της, η ίδια παραδέχεται ότι δεν βρήκε πουθενά υποστήριξη, με την τοπική κοινωνία αντί για συμπαράσταση να μουρμουρίζει πίσω από την πλάτη της.

«Κανένας δεν μας στήριξε. Μετά το συμβάν της Γαλήνης είχαν απομακρυνθεί όλοι από κοντά μας. Κανένας δεν στήριξε την οικογένειά μας».

Η υπόθεση της Λίνας Κοεμτζή πριν από κάποιους μήνες μπήκε για δεύτερη φορά στο αρχείο. Αιτιολογία ήταν ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενόχης κάποιου για τέλεση κακούργηματος και ανθρωποκτονίας.

Άλλη μία κορυφή παγόβουνου που έσπασε και η συνέχεια

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Γίνεται με εικόνες, αλλά δεν είναι καθόλου εικονική, αλλά πραγματική έμφυλη κακοποίηση, και μάλιστα χωρίς ημερομηνία λήξης και σύνορα, αφού μπορεί να ταξιδεύει για πάντα στον πλανητικό ωκεανό του Ιντερνετ. Ο λόγος για την κακοποίηση μέσω διοχέτευσης στο Διαδίκτυο ευαίσθητου προσωπικού υλικού άλλων προσώπων, που ήρθε στο προσκήνιο με την υπόθεση που έχει ως κατηγορούμενο τον τέως παρουσιαστή του «Ράδιο Αρβύλα» Στάθη Παναγιωτόπουλο. Όσοι ασχολούνται «ειδικά» με το όλο πεδίο μιλούν για την κορυφή του παγόβουνου, χωρίς όμως να έχει απασχολήσει πραγματικά η «κατάδυση» στην ουσία του φαινομένου. Γιατί προειδοποιήσεις και «κορυφές» υπήρξαν κι άλλες. Ήταν Νοέμβριος του 2016 όταν μια 22χρονη φοιτήτρια έπεσε στο κενό από τον ένατο όροφο της φοιτητικής εστίας στη Θεσσαλονίκη, μην αντέχοντας άλλο τις προσβολές και την εκβίαση από τους κακοποιητές που είχαν στα χέρια τους ευαίσθητο ψηφιακό υλικό της.

Μερικά χρόνια αργότερα ήρθε στην Ελλάδα το chatric, μια ηλεκτρονική πλατφόρμα διαμοιρασμού ερωτικών φωτογραφιών και βίντεο που αναρτώνται (και) χωρίς τη συγκατάθεση των θυμάτων. Το μέσο αναπτύσσεται για ένα διάστημα, μέχρι (ευτυχώς) μια διαδικτυακή καμπάνια να οδηγήσει στον αποκλεισμό του από τη

χώρα μας. Δεν έχει περάσει ούτε χρόνος από τότε που νεαρή γυναίκα, η οποία είχε υποχρεωθεί σε συμμετοχή σε κύκλωμα πορνείας στα νότια προάστια, κατήγγειλε (αφού μπόρεσε να διαφύγει) πως ένα από τα μέσα που χρησιμοποιούσαν οι σωματέμποροι ήταν η απειλή δημοσιοποίησης βίντεο με σεξουαλικές σκηνές της στο Διαδίκτυο. Πολύ μεγάλη είναι η απειλή για τα παιδιά. Ένα τυπικό περιστατικό καταγράφει-

Η ιντερνετική κακοποίηση (κυρίως) γυναικών και η μεγάλη απειλή για τα παιδιά.

κε πριν από δέκα μήνες. Άνδρας με ψεύτικο διαδικτυακό προφίλ επικοινωνούσε μέσω πλατφόρμας «κοινωνικής δικτύωσης» με ανήλικη μαθήτρια και κατάφερε να της αποσπάσει ορισμένες γυμνές φωτογραφίες. Στη συνέχεια, εκβιάζοντάς την πως θα δημοσιοποιήσει τις εικόνες, μπόρεσε να πάρει πιο προχωρημένο υλικό και βίντεο, καθώς το νεαρό κορίτσι ντρεπόταν να αποκαλύψει τον εκβιασμό στους γονείς της ή στον φίλικό της περίγυρο. Ευτυχώς, κάποια στιγμή το μαρτύριο της έφηβης έγινε γνωστό και υπήρξε παρέμβαση της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και σύλληψη του δράστη.

Συνήθως η άθλια αυτή πρακτική ονομάζεται «εκδικητική πορ-

Ένα άτομο που πέφτει θύμα –κακώς αποκαλούμενης έτσι– «εκδικητικής πορνογραφίας» μπορεί, κατ' αρχάς, να απευθυνθεί στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στην τηλεφωνική γραμμή 11188.

νογραφία», ένας όρος όμως που δεν αποδίδει την ουσία της πράξης, ούτε το σύνολο των περιπτώσεων. Στην πραγματικότητα και πέρα από την ορολογία, που έχει κι αυτή τη σημασία της, αναδύεται ένα σχετικά νέο πεδίο πολύπλευρης κακοποίησης γυναικών και ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, που σχετίζεται με την εικόνα (φωτογραφία ή βίντεο) και μπορεί να διακινηθεί με πολλαπλούς τρόπους μέσω Διαδικτύου. «Ο όρος “εκδικητική πορνογραφία” δεν αποδίδει ολοκληρωμένα το σύνολο των πράξεων. Επίσης, η έννοια της εκδίκησης μπορεί να αναφέρεται σε κάτι που έχει τελειώσει, ενώ πολλές φορές κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Πιο ακριβής είναι ο όρος “σεξουαλική κακοποίηση μέσω

εικόνας», δηλαδή η αποκάλυψη προσωπικών φωτογραφιών ή βίντεο χωρίς συναίνεση», λέει στην «Κ» η Χάρα Χιόννη-Χότουμαν, δικηγόρος του Κέντρου «Διοτίμα» για τα έμφυλα δικαιώματα και την ισότητα και διδάκτωρ Νομικής. Τι σημαίνει συναίνεση; «Όταν το υλικό δίνεται στο πλαίσιο μιας προσωπικής σχέσης τεκμαίρεται πως είναι εμπιστευτικό», τονίζει η νομικός. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί ο ένας από τους δύο (συνήθως ο άνδρας) να το δημοσιοποιήσει. Μάλιστα συχνά το παράνομο αποκτηθέν υλικό μπορεί να «ταξιδεύει» σε πλήθος ιστοχώρων διεθνώς, εάν δεν υπάρξει παρέμβαση από αστυνομική ή άλλη Αρχή. Το κυνήγι των πορνογραφικών αναρτήσεων είναι

εξαιρετικά δύσκολο και ιδιαίτερα ψυχοθόρο. Σε παλαιότερη ευρωπαϊκή έρευνα το 93% των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης μέσω εικόνας αναφέρει ότι έχει βιώσει πολύ έντονο συναισθηματικό στρες ή δυσφορία.

Η σεξουαλική κακοποίηση μέσω διοχέτευσης εικόνας στο Διαδίκτυο αποτελεί συνήθως μια πλευρά πολλαπλής έμφυλης καταιπίεσης. «Συχνά το θύμα εκβιάζεται μέσω της απειλής δημοσίευσης εικόνας ή σεξουαλικών επαφών», σημειώνει η κυρία Χιόννη-Χότουμαν. Δεν μπορεί να αγνοηθεί και η πλευρά της οικονομικής εκμετάλλευσης, καθώς η διαδικτυακή πορνογραφία είναι ένας απύθμενος ωκεανός υλικού, που διψά ειδικά για «ερασιτεχνικές λήψεις». Για παράδειγμα, το 2019 στις ιστοσελίδες ενός από τα μεγάλα πολυεθνικά μονοπώλια που διαχειρίζονται πορνο-σάιτ ανέβαιναν κάθε μέρα 15 terabytes «φρέσκου» υλικού, σχεδόν όσο το 50% του συνολικού περιεχομένου του Netflix! «Το γεγονός πως έχουμε γίνει πιο δραστήριοι στο Διαδίκτυο, πως ανεβαίνει ή ανταλλάσσεται περισσότερο σχετικό υλικό, πως στην καραντίνα υπήρχε ακόμα και σεξουαλική δραστηριότητα μέσω Ιντερνετ, σίγουρα έδωσε ώθηση σε τέτοιες πρακτικές», σημειώνει η δικηγόρος της «Διοτίμα». Σύμφωνα με στοιχεία της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στην Ελλάδα καταγράφηκαν μέσα στο 2021 δεκατρία περιστατικά, εμφανίζοντας τάση ανόδου περίπου 60%.

Η νομοθεσία

Τι γίνεται με τη νομική αντιμετώπιση; «Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ειδικό νομικό πλαίσιο, όπως σε Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο και Μάλτα και σε μερικές χώρες εκτός Ε.Ε. Μέχρι τώρα χρησιμοποιείται η νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Εάν υπάρχει και εκβίαση, συμπεριλαμβάνεται και αυτή η διάσταση. Αλλά δεν επαρκούν αυτά τα νομικά εργαλεία», τονίζει η κ. Χιόννη-Χότουμαν. Σχολιάζοντας την πρωτοβουλία του υπ. Δικαιοσύνης για μετατροπή των πράξεων αυτών σε κακούργηματα, σημειώνει πως «δείχνει θετικά αντανταστικά, αλλά το πραγματικό ζητούμενο είναι η διαμόρφωση ειδικού αδικήματος». Πού μπορεί να απευθυνθεί σήμερα στην Ελλάδα ένα άτομο που πέφτει θύμα παρόμοιων πρακτικών; Κατ' αρχάς στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στην τηλεφωνική γραμμή 11188, υπάρχει η 24ωρη γραμμή υποστήριξης της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (15900), ενώ και η «Διοτίμα» προσφέρει δωρεάν νομική υποστήριξη.

Βολές (άσφαιρες) Ε.Ε. κατά Ρωσίας

Η Ευρώπη προειδοποίησε με «μαζικές συνέπειες και σφοδρό κόστος» σε περίπτωση εισβολής στην Ουκρανία

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Με την απειλή μιας (νέας) ρωσικής εισβολής σε ουκρανικό έδαφος να παραμένει ορατή, η Ευρώπη επιχείρησε την περασμένη εβδομάδα να στείλει ένα μήνυμα ενότητας και αποφασιστικότητας απέναντι στη Μόσχα. Ωστόσο, οι εντάσεις παραμένουν μεταξύ των ανατολικών χωρών, που απαιτούν πιο σκληρή στάση από την Ε.Ε. –και τη Δύση γενικότερα– απέναντι στη Ρωσία και των δύο πιο ισχυρών κρατών-μελών της Ένωσης, της Γαλλίας και της Γερμανίας, που για διαφορετικούς λόγους εξακολουθούν να αναζητούν σημεία σύγκλισης με τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Στα συμπεράσματα του μονοήμερου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που δημοσιεύθηκαν αργά το βράδυ της Πέμπτης, η Ρωσία απειλείται με «μαζικές συνέπειες και σφοδρό κόστος», συμπεριλαμβανομένων «περιοριστικών μέτρων σε συντονισμό με εταίρους» σε περίπτωση εισβολής στην Ουκρανία. Είχε προηγηθεί συνάντηση κορυφής της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης από την οποία είχαν προκύψει αντίστοιχες προειδοποιητικές βολές.

«As μην υπάρχει καμία αμφιβολία», δήλωσε σχετικά με το ζήτημα στη συνέντευξη Τύπου αργά τη νύχτα της Πέμπτης προς Παρασκευή η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. «Αν η Ρωσία κινηθεί κατά της Ουκρανίας, η Ένωση θα είναι σε θέση να επιβάλει κυρώσεις που θα έχουν τεράστιο κόστος. Εχουμε κάνει τη δουλειά μας επ' αυτού». Το τελευταίο σχόλιο ήταν μία έμμεση απάντηση στα παράπονα που έχουν εκφραστεί από εθνικές αντιπροσωπείες ότι δεν είχε γίνει η απαραίτητη προεργασία στο πεδίο των κυρώσεων από την Κομισιόν και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, μετά τη σύνοδο του περασμένου Ιουνίου.

Σύμφωνα με ευρωπαϊκές διπλωματικές πηγές, η Πολωνία επέμενε να συμπεριληφθεί στο κείμενο αναφορά σε συγκεκριμένες κυρώσεις.

Στις συναντήσεις του με τους ηγέτες της Ε.Ε. στο περιθώριο της συνεδρίασης της Ανατολικής Εται-

Ο πρόεδρος της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν και τον Γερμανό καγκελάριο Ολαφ Σολτς, στη συνάντηση κορυφής της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης στις Βρυξέλλες. Ζήτησε να επιβληθούν προληπτικά κυρώσεις κατά της Μόσχας, πρόταση που απορρίφθηκε.

Οι ανατολικές χώρες απαιτούν πιο σκληρή στάση, αλλά Βερολίνο και Παρίσι, για διαφορετικούς λόγους, αναζητούν σημεία σύγκλισης με τον Πούτιν.

ρικής Σχέσης, ο πρόεδρος της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι ζήτησε από τους δυτικούς εταίρους της χώρας του να επιβάλουν προληπτικά κυρώσεις κατά της Μόσχας –κάτι το οποίο Ευρωπαίοι αξιωματούχοι χαρακτηρίζουν νομικά και πολιτικά ανέφικτο. Παράλληλα, η Ε.Ε. επανέλαβε την προσήλωσή της στο Σχήμα της Νορμανδίας

(Γαλλία, Γερμανία, Ουκρανία, Ρωσία) για τις διαπραγματεύσεις επί της ουκρανικής κρίσης. Τους τελευταίους μήνες, πάντως, η Ρωσία δεν έχει συμμετάσχει στις συναντήσεις του συγκεκριμένου σχήματος, ούτε σε κορυφαίο ούτε σε υπουργικό επίπεδο. Ο μόνος συνομιλητής που αναγνωρίζει ο Πούτιν είναι ο Τζο Μπάιντεν.

Κριτική κατά Γερμανίας

Η επαμφοτερίζουσα στάση, ειδικά της Γερμανίας, βρέθηκε στο προσκήνιο με τη συνέντευξη που παραχώρησε ο νέος υπουργός Άμυνας της Ουκρανίας Ολέξι Ρέζνικοφ στους Financial Times στις αρχές της εβδομάδας, όπου κατηγόρησε το Βερολίνο ότι μπλοκάρει την προμήθεια ζωτικού αμυντικού εξοπλισμού από τη χώρα του μέ-

σω του ΝΑΤΟ. Ο κ. Ρέζνικοφ αναφέρθηκε συγκεκριμένα σε οπλισμό εξουδετέρωσης drones και σε συστήματα εντοπισμού ελεύθερων σκοπευτών (αν και η Γερμανία δέχθηκε τελικά την προμήθεια των όπλων κατά των drones). Στο ίδιο μήκος κύματος, την Πέμπτη ο κ. Ζελένσκι, σε συνέντευξη Τύπου μετά τη συνάντησή του με τον γ.γ. της Συμμαχίας, Γενς Στόλτενμπεργκ, δήλωσε ότι «ορισμένοι ηγέτες της Ευρώπης δεν είναι σίγουροι ότι καταλαβαίνουν τη συμβαίνει στα σύνορά μας» και ότι «δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των συμμάχων (σ.σ. του ΝΑΤΟ) σχετικά με τη στρατιωτική στήριξη της Ουκρανίας».

Στο επίκεντρο της κριτικής κατά του Βερολίνου για τη στάση του απέναντι στη Μόσχα –αναφέρθηκε

σε αυτό και ο κ. Ρέζνικοφ– βρίσκεται ο αγωγός Nord Stream 2, που θα μεταφέρει (όταν και αν εγκριθεί) ρωσικό φυσικό αέριο στη Γερμανία, παρακάμπτοντας την Ουκρανία. Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, αρκετοί ηγέτες ζήτησαν από τον Γερμανό νέο καγκελάριο Ολαφ Σολτς να εγκαταλείψει το εγχείρημα. Εκείνος δεν έλαβε καμία συγκεκριμένη δέσμευση. Στην κοινή συνέντευξη Τύπου με τον Εμανουέλ Μακρόν, επανέλαβε τη θέση της Άγκελα Μέρκελ ότι πρόκειται για ένα έργο του ιδιωτικού τομέα στο οποίο δεν πρέπει να επέμβει το κράτος. Εν τω μεταξύ, όπως σημειώνει ο Βόλφγκανγκ Μίνχαου στο eurointelligence, «οι ελλείψεις αερίου και οι αυξανόμενες τιμές της ενέργειας σημαίνουν ότι (ο Πούτιν) κρατάει τους Ευρωπαίους από τον

λαϊμό». Την περασμένη εβδομάδα, η επίτροπος Ενέργειας Κάντρι Σίμσον είπε ότι τα αποθέματα αερίου στην Ε.Ε. βρίσκονται στο 62% της διαθέσιμης χωρητικότητας – 12 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από τα μέσα επίπεδα των προηγούμενων ετών σε αυτή τη φάση του χειμώνα.

Οι ηγέτες των «27» δεν κατάφεραν να καταλήξουν σε κοινά συμπεράσματα για την ενέργεια, σε σημαντικό βαθμό εξαιτίας της σφοδρής αντιπαράθεσης γύρω από την πολυαναμενόμενη πράξη κατ' εξουσιοδότηση (delegated act) της Κομισιόν για τα πράσινα διαπιστευτήρια του φυσικού αερίου και της πυρηνικής ενέργειας. Η θέση του Βερολίνου κατά της πυρηνικής ενέργειας έχει εξοργίσει χώρες που θεωρούν πιο ρυπογόνα την επilogή του αερίου ως μεταβατικού καυσίμου (σχετικά με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου) και ως πολιτική που διαιωνίζει την εξάρτηση από τη Ρωσία.

Η Μόσχα πιέζει

Την ίδια στιγμή, το καθεστώς Πούτιν συνέχισε να πιέζει για παραχωρήσεις ως προϋπόθεση για να προχωρήσει σε κινήσεις αποκλιμάκωσης. Την Παρασκευή, ο Ρώσος αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Ριαμπκόφ παρουσίασε μία συνολική πρόταση με την οποία η χώρα του ζητεί την πλήρη αναστολή όλων των στρατιωτικών δραστηριοτήτων του ΝΑΤΟ στην Ανατολική Ευρώπη και την Κεντρική Ασία (σε χώρες που παλαιότερα βρίσκονταν υπό τον έλεγχο της Μόσχας), αλλά και γραπτές εγγυήσεις για μη περαιτέρω επέκταση της Συμμαχίας προς ανατολάς. Ο ίδιος αξιωματούχος τη Δευτέρα δήλωσε (RIA) ότι αν το ΝΑΤΟ επιμείνει στην επιθετική του στάση, η Ρωσία ενδεχομένως να αναγκαστεί να αναπτύξει πυρηνικούς πυραύλους μεσαίου βελαντικού στην Ευρώπη. Οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ είχαν δεσμευτεί κατά οποιασδήποτε τέτοιας κίνησης με τη Συνθήκη INF του 1987 – από την οποία, ωστόσο, η Ρωσία ενδεχομένως αποσύρθηκε το 2019, κατηγορώντας τη Μόσχα για συστηματική παραβίαση των όρων της.

Γέφυρες υπό όρους ρίχννει στα Σκόπια ο Κίριλ Πετκόφ

Προς άρση του βουλγαρικού βέτο;

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Ελπίδες ότι η ανάδειξη νέας κυβέρνησης στη Βουλγαρία θα ξεμπλοκάρει το βέτο της Σόφιας για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Βόρειας Μακεδονίας με την Ε.Ε. δημιούργησε η συνέντευξη του πρωθυπουργού της χώρας, Κίριλ Πετκόφ, στους Financial Times αυτήν την εβδομάδα, ότι θα προτείνει μια νέα διαδικασία, ταχεία και με μικρό χρονικό ορίζοντα μόλις έξι μηνών. Ο Πετκόφ φέρεται ότι έχει ήδη συζητήσει τις προθέσεις του με τον πρωθυπουργό της Βόρειας Μακεδονίας, Ζόραν Ζάεφ. Παρά τις πρόσφατες χειρονομίες καλής θέλησης εκ μέρους του Ζάεφ, ο οποίος ζήτησε, π.χ., να απαλειφθεί ο γεωγραφικός προσδιορισμός «βουλγαρικές» μπροστά από τη φράση «φασιστικές δυνάμεις κατοχής» κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στα σχετικά εδάφια των σχολικών εγχειριδίων στη χώρα του, η Σόφια παρέμεινε ανυποχώρητη.

Σύμφωνα με τον Βούλγαρο πρωθυπουργό, οι δύο χώρες θα μπορούσαν να συστήσουν ομάδες εργασίας στους τομείς της κοινής Ιστορίας, της οικονομίας, των υποδομών και του πολιτισμού. Ο δυτικός προσανατολισμός του είναι σαφής, αφού μέσα στις βασικές προτεραιότητές του είναι η ενεργειακή απεξάρτη-

ση της χώρας του από τη Ρωσία, από την οποία αυτήν τη στιγμή η Σόφια εξασφαλίζει σχεδόν όλο το φυσικό της αέριο. Μπορεί οι άνεμοι της αλλαγής να πνέουν ήδη πάνω από τα Βαλκάνια μετά την ανάδειξη του Πετκόφ στην πρωθυπουργία και την προσωρινή σταθεροποίηση του Ζάεφ, αλλά στη Σόφια υπάρχουν ακόμη εθνικιστικά στοιχεία που αντιδρούν στην προσέγγιση και θα μπορούσαν να торπλίσουν την προοπτική μιας συμφωνίας.

Ο Βούλγαρος πρόεδρος Ρούμεν Ράντεφ επιμένει ότι δεν πρόκειται να προβεί σε υποχωρήσεις προτού αντιμετωπιστούν οι βουλγαρικές ευαισθησίες. Μέχρι πρότινος έλεγχε ότι η Βόρεια Μακεδονία «πρέπει να επιδείξει ευρωπαϊκή ωριμότητα και να σεβαστεί τις αξίες της Ε.Ε. λαμβάνοντας χειροπιαστές δράσεις για να σταματήσει τη ρητορική μίσους κατά της Βουλγαρίας στα βιβλία Ιστορίας, στο κράτος, στους επιστημονικούς θεσμούς, στα ΜΜΕ». Έτσι, μια υπερβολικά ήπια στάση απέναντι στα Σκόπια θα μπορούσε να αποτελέσει πλήγμα για τη νεόκοπη κυβέρνηση. Μόνο το 7,5% των πολιτών θεωρεί την άρση του βέτο προτεραιότητα για την κυβερνητική πολιτική και το 70% αντιτίθεται στην εξέλιξη εάν τα Σκόπια δεν δεχθούν τους όρους της Σόφιας.

Ο νέος πρωθυπουργός της Βουλγαρίας, Κίριλ Πετκόφ, άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο να ξεμπλοκάρει το βέτο της Σόφιας για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Βόρειας Μακεδονίας με την Ε.Ε.

Ο Βούλγαρος πρόεδρος Ρούμεν Ράντεφ επιμένει ότι δεν πρόκειται να προβεί σε υποχωρήσεις προτού αντιμετωπιστούν οι ευαισθησίες της χώρας του.

Ενα ακόμη «αγκάθι» είναι ο εταίρος του Πετκόφ, Σλάβι Τριφόνοφ, λαϊκός τραγουδιστής και επικεφαλής του αντισυστημικού κόμματος ITN, που πρωτοστάτησε στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις της περιόδου 2020-21 και τερμάτισε δεύτερος στις βουλευτικές εκλογές του Απριλίου με 17,4%. Ο μουσικός και τηλεοπτικός αστέρας θεωρεί ότι η Βόρεια Μακεδονία ανήκει στο

βουλγαρικό έθνος και πως η γλώσσα που μιλούν οι κάτοικοι της γειτονικής χώρας είναι βουλγαρική: «Θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν για να στείλουμε τον πρώτο Βούλγαρο αστροναύτη και την πρώτη γυναίκα στη NASA, καθώς και τον πρώτο Βορειομακεδόνα».

Η αποστοφή, ειδικά η χρήση «Βορειομακεδόνας», ενόχλησε τον Ζάεφ, ο οποίος ζήτησε επανόρθωση λέγοντας ότι «η χώρα λέγεται Μακεδονία και η γλώσσα είναι η μακεδονική», όπως και «οι Βούλγαροι φίλοι μας μιλούν τη βουλγαρική». «Είμαστε Μακεδόνες και κάθε άλλη λέξη μάς πληγώνει», διακήρυξε. Επιπλέον, η ντόπια ΜΜΕ αναρωτήθηκαν με έκδηλη ειρωνεία γιατί οι Βούλγαροι θέλουν να τους στείλουν στο Διάστημα, αλλά όχι στην Ε.Ε.

Υπενθυμίζεται πως πρώτος είχε

μπλοκάρει την ευρωπαϊκή οδό των Σκοπίων ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν, ενώ κοινός τόπος είναι στις Βρυξέλλες ότι τα δυτικά Βαλκάνια δεν είναι ώριμα για να ενταχθούν στην Ε.Ε.

Ωστόσο η στάση του Παρισιού το φθινόπωρο του 2019 είχε σοβαρές επιπτώσεις στη δημοτικότητα του Ζάεφ και λίγο έλειψε να του στοιχίσει την εξουσία. Τον περασμένο μήνα υπέβαλε την παραιτήσή του, αναλαμβάνοντας την ευθύνη για τη δεινή ήττα του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματός του στις δημοτικές εκλογές. Παρέμεινε προσωρινά πρωθυπουργός εξασφαλίζοντας τη στήριξη ενός μικρού αλβανικού κόμματος, αλλά τις επόμενες εβδομάδες αναμένεται να τον διαδεχθεί ο νέος ηγέτης του SDSM και νυν υπουργός Οικονομικών, Ντιμίταρ Κοβάτσεφσκι.

Τα «ανοικτά Βαλκάνια»

Η επόμενη συνάντηση της πρωτοβουλίας των «ανοικτών Βαλκανίων» θα πραγματοποιηθεί αύριο και μεθαύριο στα Τίρανα, με τη συμμετοχή Αλβανίας, Βόρειας Μακεδονίας και Σερβίας, παρά την αρχική επιθυμία να ενταχθούν σε αυτήν και οι έξι χώρες των δυτικών Βαλκανίων. Στόχος είναι να δημιουργηθεί μια ελεύθερη οικονομική ζώνη που θα διευκολύνει τα ταξίδια, το εμπόριο και τη μεταγκατάσταση από μια χώρα σε μια άλλη. Ωστόσο, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Κόσοβο και το Μαυροβούνιο δεν έχουν προσυπογράψει την πρωτοβουλία γιατί φοβούνται ότι θα επηρεάσει τη διαδικασία ένταξής τους στην Ε.Ε. Παράλληλα, μια σύμπραξη Σερβίας - Κόσόβου σε μια κοινή πρωτοβουλία δυσχεραίνεται από το γεγονός ότι το Βελιγράδι εξακολουθεί να μην αναγνωρίζει την ανεξαρτησία της πρώην σερβικής επαρχίας. Κατά τις επαφές τους, ο πρωθυπουργός της Βόρειας Μακεδονίας Ζόραν Ζάεφ, ο Αλβανός ομόλογός του Ενι Ράμα και ο Σέρβος πρόεδρος Αλεξάνταρ Βούτσιτς αναμένεται να συμφωνήσουν στην ελεύθερη μετακίνηση αγαθών και ανθρώπων και σε ένα μηνύριο για άδειες εργασίας με κοινή ισχύ.

Η επιστήμη γράφει την Ιστορία του μέλλοντος

Επιτεύγματα που ξεχώρισαν το 2021

Καθώς η χρονιά πλησιάζει στο τέλος της, η επιστημονική κοινότητα έχει πολλούς λόγους να είναι υπερήφανη και για το 2021. Τα φετινά επιστημονικά επιτεύγματα σε τομείς όπως η αστροφυσική, η ιατρική και η παλαιοντολογία οδήγησαν σε συναρπαστικές ανακαλύψεις με εμπνευσμένες εφαρμογές που προστατεύουν την ανθρώπινη ζωή και τον πλανήτη Γη. Αξίζει να αναφέρουμε ορισμένα από τα επιτεύγματα που ξεχώρισαν.

• Στις αρχές του έτους, η φινλανδική startup τεχνολογίας τροφίμων Solar Foods ανέπτυξε έναν τρόπο παραγωγής της βρώσιμης πρωτεΐνης που ονομάζεται σολεΐνη από διοξείδιο του άνθρακα, νερό και ηλεκτρική ενέργεια. Η θρεπτική πρωτεΐνη παράγεται μέσω της διαδικασίας της χημειοσύνθεσης, η οποία βασίζεται στη χημική ενέργεια για να ενεργοποιήσει τη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα, όπως κάνει και η φωτοσύνθεση με την ηλιακή ακτινοβολία. Η σολεΐνη παράγεται με την εξαγωγή διοξειδίου του άνθρακα από τον αέρα χρησιμοποιώντας τεχνολογία δέσμευσης άνθρακα και στη συνέχεια συνδυάζοντάς το με νερό, θρεπτικά συστατικά και βιταμίνες. Ζωντανά βακτήρια που προέρχονται από το έδαφος τοποθετούνται σε ένα υγρό και τροφοδοτούνται με διοξείδιο του άνθρακα, φυσαλίδες υδρογόνου και θρεπτικά συστατικά, όπως κάλιο, νάτριο και φώσφορο. Οι φυσαλίδες υδρογόνου δημιουργούνται μέσω ηλεκτρολύσης, η οποία διασπά τα κύτταρα του νερού σε έναν βιοαντιδραστήρα. Τα μικρόβια τελικά δημιουργούν την πρωτεΐνη – η οποία στη συνέχεια ξηραίνεται για να παραχθεί η θρεπτική σκόνη.

• Στη φετινά βραβεία Νομπέλ, ιδιαίτερη αίσθηση έκανε μία ανακάλυψη που μπορεί να θέσει τα θεμέλια για την αντιμετώπιση

του χρόνιου πόνου. Οι Αμερικανοί επιστήμονες Ντέιβιντ Τζούλιους και Αρντέμ Παταπουτιάν βραβεύτηκαν με το βραβείο Νομπέλ Ιατρικής για τις ανακαλύψεις τους σχετικά με τους νευρικούς υποδοχείς που εντοπίζουν τη θερμοκρασία και την αφή σε μοριακό επίπεδο. Η έρευνά τους χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη θεραπειών σε ένα ευρύ φάσμα ασθενειών. Οι δύο ερευνητές έριξαν φως σε ένα από τα μυστικά της φύσης, εξηγώντας τη μορ-

Συναρπαστικές ανακαλύψεις με εμπνευσμένες εφαρμογές σε ιατρική, αστροφυσική και παλαιοντολογία.

ακή βάση για την αίσθηση της ζέστης, του κρύου και της μηχανικής δύναμης, τα οποία είναι θεμελιώδη στην ικανότητά μας να αισθανόμαστε, να ερμηνεύουμε και να αλληλεπιδρούμε με το εσωτερικό και το εξωτερικό μας περιβάλλον. Ο Τζούλιους χρησιμοποίησε την καφαϊκίνη, ένα συστατικό της καυτερής πιπεριάς που προκαλεί αίσθηση καψίματος, για να εντοπίσει έναν αισθητήρα στις νευρικές απολήξεις του δέρματος που αντιλαμβάνεται τη θερμότητα. Ο Παταπουτιάν χρησιμοποίησε κύτταρα ευαίσθητα στην πίεση για να ανακαλύψει μια νέα κατηγορία αισθητήρων που ανταποκρίνονται σε μηχανικά ερεθίσματα στο δέρμα και στα εσωτερικά όργανα.

• Η τεχνολογία έδωσε τη δυνατότητα σε επιστήμονες να δημιουργήσουν ένα σύστημα τεχνητής νοημοσύνης που παρέχει τη δυνατότητα πρόβλεψης με ακρίβεια 76% για την πιθανότητα ενός ασθενούς με

Το 2021 είχε και εξαιρετικές ειδήσεις

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΗ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ: Η NASA εκτόξευσε το διαστημόπλοιο DART, σχεδιασμένο να εκτρέψει δυνητικά επικίνδυνους αστεροειδείς που κατευθύνονται προς τον πλανήτη Γη. Η αποστολή Δοκιμής Ανακατεύθυνσης Αστεροειδών θα ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2022. Το σκάφος θα χτυπήσει τον δορυφόρο Δίμορφο, καθώς θα περιφέρεται γύρω από τον αστεροειδή Δίδυμο, αλλάζοντας την πορεία του δορυφόρου. Η αλλαγή της τροχιάς του Δίμορφου θα δείξει ότι είναι δυνατόν να εκτραπεί ένας αστεροειδής που κατευθύνεται προς τη Γη.

ΤΕΣΤ COVID ΜΕ ΜΙΑ ΑΝΑΠΝΟΗ

ΜΑΪΟΣ: Η Breathonix με έδρα τη Σιγκαπούρη ανέπτυξε τεστ αναπνοής που ανιχνεύει με ακρίβεια την COVID-19 μέσα σε ένα λεπτό. Το τεστ αναγνωρίζει πτητικές οργανικές ενώσεις -βιοδείκτες για αναπνευστικές παθήσεις- στην εκπνεόμενη αναπνοή ενός ατόμου.

Χρήστης: Φυσάει μέσα σε ένα επιστόμιο μονόδρομης βαλβίδας μιας χρήσης.

Δείγμα: Εισάγεται στο φασματόμετρο μάζας. Ένας αλγόριθμος αναλύει τους βιοδείκτες.

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΘΗΚΕ ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ ΓΟΝΙΔΙΩΜΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ: Οι επιστήμονες στο Κέντρο Παλαιογενετικής στη Στοκχόλμη πήραν ελάχιστο DNA από τους γομφίους τριών μομούθ που θεωρούνται ηλικίας 1,2 εκατ. ετών, χαρτογραφώντας το αρχαιότερο πλήρες γονιδίωμα που είναι γνωστό μέχρι σήμερα.

ΠΡΩΤΕΪΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΕΡΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ: Η φινλανδική τεχνολογία τροφίμων Solar Foods στριψίει την παραγωγή μιας θρεπτικής πρωτεΐνης από τον αέρα. Η πρωτεΐνη παράγεται με χημειοσύνθεση. Ένα βρώσιμο βακτήριο χρησιμοποιεί ενέργεια σε αέριο υδρογόνο για να «δεομεύσει» άνθρακα, άζωτο και θείο. Τα στοιχεία ενσωματώνονται στη μικροβιακή βιομάζα ως υδατάνθρακες, πρωτεΐνες και λίπη.

Χημειοσύνθεση: Παρόμοια με τη φωτοσύνθεση, αλλά βασίζεται στη χημική ενέργεια αντί του ηλιακού φωτός για να ενεργοποιήσει τη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα.

Βιοαντιδραστήρας
Αέριο υδρογόνο, CO₂ και ικνοστοιχεία διοχετεύονται με φυσαλίδες σε υγρό που περιέχει υδρογονοβακτήρια.

Νερό H₂O
H₂
O₂

Βακτήρια
Τρώνε θρεπτικό συστατικό και πολλαπλασιάζονται, πυκνώνοντας το υγρό. Το υγρό εξατμίζεται. Η πούδρα που απομένει περιέχει 50% πρωτεΐνη, 20%-25% υδατάνθρακες και 5%-10% λίπη.

ΠΗΓΕΣ: NASA / Johns Hopkins / APL, Biomimicry Institute, The Index Project, World Economic Forum, Breathonix, Nature, Stockholm Centre for Palaeogenetics, Stockholm University, Science Direct, Reuters, Graphic News

Νέα τροχιά μετά τη σύγκρουση

Αρχική τροχιά

Δίδυμος

Δορυφόρος Δίμορφος

Δίμορφος: 160 μέτρα πλάτος. Κτίριο Empire State για σύγκριση

ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΙ ΠΡΩΤΕΪΝΙΚΟΙ ΑΙΣΘΗΤΗΡΕΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ: Οι Ντέιβιντ Τζούλιους και Αρντέμ Παταπουτιάν βραβεύτηκαν με το βραβείο Νομπέλ Ιατρικής για τις ανακαλύψεις τους στους αισθητήρες που εντοπίζουν τη θερμοκρασία και την αφή σε μοριακό επίπεδο.

Αισθητήρας TRPV1
Ανταποκρίνεται σε θερμοκρασίες πάνω από 40° C - κοντά στο όριο του πόνου

Ερέθισμα

Δέρμα

Επιδερμίδα

Χόριο

Κύτταρο του Μέρκελ

Κανάλι ιόντων
Πρωτεΐνη συνδέει το κύτταρο του Μέρκελ στη νευρική ίνα

Υποδοχείς

Νευρική ίνα

Αισθητήριο νεύρο TRPM8
Πρωτεΐνη ενεργοποιείται από θερμοκρασίες κάτω των 28° C - όριο του κρύου

Εμβόλιο κατά του AIDS;

Η μόχη μας κατά της COVID-19 κυριάρχησε και το 2021, με τη μετάλλαξη «Δέλτα» και εσώατης την «Ομικρον» να προκαλούν ραγδαία αύξηση των κρουσμάτων παγκοσμίως. Η επιστημονική κοινότητα συνεχίζει να παλεύει ενάντια στον κορωνοϊό, κάνοντας κλινικές μελέτες για τα πρώτα φάρμακα αλλά και σχεδιάζοντας νέους τρόπους γρήγορης ανίχνευσης του παθογόνου. Η εταιρεία Breathonix στη Σιγκαπούρη ανέπτυξε ένα τεστ αναπνοής που ανιχνεύει με ακρίβεια την COVID-19 μέσα σε ένα λεπτό. Οι νέοι αισθητήρες αναπνοής μπορούν να διαγνώσουν ασθενείς, κάνοντας δειγματοληψία στις συγκεντρώσεις περισσότερων των 800 ενώσεων που περιέχονται στην ανθρώπινη αναπνοή. Παράλληλα, ένα πειραματικό εμβόλιο για τον ιό HIV που βασίζεται στο mRNA -την ίδια τεχνολογία που χρησιμοποιείται σε δύο εμβόλια για την COVID-19- δείχνει πολλά υποσχόμενα αποτελέσματα σε ποντίκια και πιθήκους, σύμφωνα με επιστήμονες του Εθνικού Ινστιτούτου Αλλεργίας και Λοιμωδών Νοσημάτων. Τα αποτελέσματα της δοκιμής, που δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό Nature Medicine, δείχνουν ότι το νέο εμβόλιο είναι ασφαλές και προκάλεσε τις επιθυμητές αντιδράσεις ανοσιωμάτων και κυτταρικής ανοσίας έναντι ενός ιού που μοιάζει με τον ιό του AIDS. Οι μακάκοι που έλαβαν ένα αρχικό εμβόλιο ακολουθούμενο από πολλή πλούς ενισχυτικούς εμβολισμούς είχαν 79% χαμηλότερο κίνδυνο μόλυνσης από τον ιό της ανοσολογικής ανεπάρκειας του ανθρώπου σε σύγκριση με τα μη εμβολιασμένα ζώα.

REUTERS, ASSOCIATED PRESS

Ο Ήλιος που «ήρθε πιο κοντά μας», ο Εγκέλαδος, τα μαμούθ

Τα θαυμαστά επιτεύγματα δεν θα μπορούσαν να λείπουν και από την εξερεύνηση του Διαστήματος. Το διαστημικό σκάφος Parker Solar Probe της NASA «άγγιξε» τον Απρίλιο για πρώτη φορά τον Ήλιο. Το διαστημόπλοιο έφτασε σε μια ανεξερεύνητη προηγούμενως περιοχή του ηλιακού συστήματος, την εξωτερική ατμόσφαιρα του Ήλιου, αλλιώς γνωστή ως στέμμα. Το πολυαναμενόμενο ορόσημο, το οποίο ανακοινώθηκε στις 14 Δεκεμβρίου, είναι ένα σημαντικό επίτευγμα για το Parker Solar Probe, ένα σκάφος που πετάει πιο κοντά στον Ήλιο από οποιαδήποτε αποστολή στην Ιστορία. Το σκάφος έπρεπε να αντέξει τη θερμότητα και την ακτινοβολία συγκεντρώνοντας νέες πληροφορίες για το πώς λειτουργεί το κοντινότερο σε εμάς αστέρι. Οι επιστήμονες ελπίζουν πως θα μπορέσουν να εξερευνήσουν μερικά από τα μεγαλύτερα αναπάντητα ερωτήματα σχετικά με τον Ήλιο, όπως το πώς δημιουργεί τον ηλιακό άνεμο και πώς το στέμμα του θερμαίνεται σε θερμοκρασίες πιο ακραίες από αυτές στην επιφάνειά του. Η επιστημονική ομάδα του Parker θα συγκεντρώσει πολύ περισσότερα δεδομένα καθώς το σκάφος θα εισέρχεται όλο και πιο βαθιά στο στέμμα. Τελικά, σκοπός της αποστολής είναι να φτάσει σε απόσταση 7 εκατομμυρίων χιλιομέτρων από τη φωτόσφαιρα το 2025.

Μία άλλη αποστολή της NASA στοχεύει στην προστασία του πλανήτη μας από τις συγκρούσεις με επικίνδυνους αστεροειδείς. Ο διαστημικός οργανισμός εκτόξευσε τον Νοέμβριο το διαστημικό σκάφος DART, το οποίο είναι ειδικά σχεδιασμένο για να αλλάξει την πορεία πιθανώς επικίνδυνων αστεροειδών που κινούνται προς τον πλανήτη μας. Η αποστολή Δοκιμής Ανακατεύθυνσης Αστεροειδών θα ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2022 όταν το σκάφος θα χτυπήσει τον δορυφόρο Δίμορφο καθώς αυτός θα περιφέρεται γύρω από τον αστεροειδή Δίδυμο. Το DART θα επιτύχει την εκτροπή μέσω κινητικής πρόσκρουσης, προσκρούοντας δηλαδή σκόπιμα

Ένα κρανίο απέδειξε ότι οι σύγχρονοι άνθρωποι ζούσαν στην καρδιά της Ευρώπης πριν από περισσότερα από 45.000 χρόνια.

στον Δίμορφο με τη βοήθεια μιας κάμερας και ενός εξελιγμένου λογισμικού αυτόνομης πλοήγησης. Η σύγκρουση θα αλλάξει την ταχύτητα του δορυφόρου στην τροχιά του γύρω από τον Δίδυμο κατά ένα κλάσμα του 1%. Αυτό θα

Το διαστημικό σκάφος Parker Solar Probe της NASA «άγγιξε» τον Απρίλιο για πρώτη φορά την εξωτερική ατμόσφαιρα του Ήλιου, γνωστή ως στέμμα.

αλλάξει την περίοδο τροχιάς του δορυφόρου κατά αρκετά λεπτά ώστε να παρατηρηθεί και να μετρηθεί χρησιμοποιώντας τηλεσκόπια στη Γη. Το διαστημόπλοιο θα δοκιμάσει ταυτόχρονα νέες τεχνολογίες και θα παράσχει σημαντι-

ευσαν τη μελέτη τους στο περιοδικό Proceedings of the National Academy of Sciences. Τα εργαστηριακά κατασκευασμένα Xenobots αποτελούνται από μια συλλογή κυττάρων ωαρίων βατράχου που μπορούν να λειτουργήσουν ως μια μικροσκοπική μονάδα. Οι επιστήμονες ανακάλυψαν ότι όταν «έριξαν» περισσότερα κύτταρα δίπλα τους, τα υπάρχοντα

Xenobots, τα συγκέντρωσαν για να δημιουργήσουν ένα ξεχωριστό Xenobot. Η ελπίδα των ερευνητών είναι ότι αν καταφέρουν να σχηματίσουν Xenobots που αποτελούνται από ανθρώπινα κύτταρα, μπορούν αυτά να γίνουν τμήμα μιας ιατρικής συσκευής που μπορεί να εμφυτευθεί στον άνθρωπο και να μην προκαλέσει ανοσοαπόκριση. Τα Xenobots

επιτρέπουν στους επιστήμονες να αποκτήσουν πολύτιμη γνώση σχετικά με το πώς τα κύτταρα δημιουργούν ένα πολύπλοκο ον, κάτι που θα μπορούσε να εξηγήσει γιατί κάποια κυτταρική ανάπτυξη μπορεί να πάει στραβά, προκαλώντας ασθένειες όπως ο καρκίνος.

REUTERS, ASSOCIATED PRESS

ΑΠΟΨΕΙΣ

ΚΟΠ και αντί-ρατσισμός... για ανύπαρκτη σχέση

Του
**ΧΡΙΣΤΟΥ
ΖΑΒΟΥ**

Ανακοινώθηκε η τιμωρία του ΑΠΟΕΛ με πρόστιμο σχετικά με την καταγγελία περί ρατσιστικής συμπεριφοράς οπαδών του που αναφωνώντας μηνύματα «έθιγαν και/η μείωναν την αξιοπρέπεια των έγχρωμων ποδοσφαιριστών της αντίπαλης ομάδας στο 82 λεπτό του αγώνα κατά παράβαση του άρθρου 11-1 (β) των Πειθαρχικών Κανονισμών της Κ.Ο.Π.» όπως αυτολεξεί αναγράφεται η απόφαση του αθλητικού δικαστή της Ομοσπονδίας.

Πρέπει να γίνει σαφές η πρόθεση του κειμένου να εστιάσει στην διαχρονική άγνοια- ανικανότητα που επιδεικνύει η διοργανώτρια αρχή κατά του ρατσισμού και κανένα σκοπό δεν έχει να πλήξει το οποιοδήποτε σωματείο.

Έτσι και αλλιώς η απόφαση κατά του ΑΠΟΕΛ πάρθηκε. Συνεπώς κανείς δεν μπορεί να μας καταλογίσει πρόθεση να πείσουμε πράγματα και καταστάσεις, ούτε και καμία διάθεση να αμφισβητήσουμε την ορθότητα της, έτσι όπως πάρθηκε βάσει του 11-1 (β) των Πειθαρχικών Κανονισμών της Κ.Ο.Π.

Η ανησυχία μας να «ποδοσφαιροποιηθεί» ένα τέτοιο σοβαρό θέμα όπως είναι ο ρατσισμός στα γήπεδα, μακράν υπερέχει της όποιας οπαδικής προτίμησης ή έχθρας. Με λίγα λόγια, κανέναν αγώνα, κανένα πρωτάθλημα, κανέναν τίτλο ή οπαδική συμπάθεια δεν προέχει από την επιθυμία μας να εξαφανιστούν οι ρατσιστές από τα γήπεδα και όσο είναι εφικτό και από την ίδια την κοινωνία.

Επί τούτου θα πρέπει να επισημάνουμε την ανάγκη, τα σωματεία και κυρίως η ΚΟΠ ν' αναθεωρήσουν την εδώ και χρόνια απαθή στάση που διατηρούν απέναντι στον ρατσισμό για να μπορέσει επιτέλους αυτή η κοινωνία να εκσυγχρονιστεί και να κάνει βήματα εξέλιξης.

Προτρέχοντας στους Πειθαρχικούς Κανονισμούς της ΚΟΠ, ομολογώ ότι το άρθρο 11, που αναφέρεται στην «ρατσιστική ή παρόμοια συμπεριφορά, μετάδοση μηνυμάτων, ιδεολογική και πολιτική προπαγάνδα», προνοεί τιμωρίες που υπό τις περιστάσεις μπορεί να χαρακτηριστούν ως αυστηρές, τα τελευταία όμως δεκαπέντε χρόνια ποτέ δεν έχουν εφαρμοστεί, μολονότι ρατσιστικά κρούσματα παρατηρήθηκαν επανειλημμένα.

Πολύ φοβάμαι ότι και σ' αυτή την περίπτωση ισχύει η συνήθης κυπριακή παθogenεία μέσα από την οποία αναγνωρίζεται η ύπαρξη των νόμων μα όχι η εφαρμογή τους.

Ανεξαρτήτως τιμωριών, διώξεων ή των όποιων κατασταλτικών μέτρων, η ΚΟΠ και η ηγεσία της θα πρέπει επιτέλους ν' αναγνωρίσει και ακολούθως να εκπαιρέσει την θέση της ως προστάτιδα του ποδοσφαίρου στο νησί και εκμεταλλευόμενη την ισχύ και την επιδρασή της να ξεκινήσει επιτέλους τον αγώνα της κατά του ρατσισμού.

Σε διαφορετική περίπτωση, εύλογα μπορεί να της καταλογίσει συνυπευθυνότητα και ότι με την απραξία της καθιστά τον ρατσισμό έως και συστημικό.

As εγκαταλείψει επιτέλους τουλάχιστον στο θέμα του ρατσισμού, τους τακτικισμούς, τις «δημόσιες σχέσεις» και τα κατάρια στα σωματεία και επιτέλους as αναλάβει τις ευθύνες της απέναντι στην ίδια την κοινωνία και κυρίως τις νέες γενιές.

Της προκήρυξης...

Του
**ΓΙΩΡΓΟΥ
ΛΟΓΙΔΗ**

«Για οποιοδήποτε θέμα που δεν προβλέπεται από την παρούσα Προκήρυξη θα αποφασίζει τελείως το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΟΠ». Είναι αλήθεια, πως η συγκεκριμένη παράγραφος στην προκήρυξη της ΚΟΠ για τη διεξαγωγή των πρωταθλημάτων της, δίνει τη λύση σε πολλά ζητήματα – προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια μιας αγωνιστικής περιόδου. Δεν αποτελεί, ωστόσο, την ιδανικότερη λύση. Δεν εξασφαλίζει πάντα την καθολική

αποδοχή της όποιας απόφασης, σε σπάνιες περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται να εφαρμοστεί, γιατί από τη στιγμή που μια σημαντική απόφαση προβλεπόμενη δεν θα είναι, φυσιολογικά θα τύχει αμφισβήτησης.

Η ανάγκη ύπαρξης, πολύ περισσότερο χρήσης της συγκεκριμένης παραγράφου – πρόνοιας στην προκήρυξη ενός πρωταθλήματος ποτέ δεν θα πάψει να υφίσταται. Σημαντικό, ωστόσο, θα είναι η σπάνια χρήση της. Πώς επιτυγχάνεται αυτό; Με τη συχνότερη ανανέωση, αναθεώρηση και κυρίως βελτίωση των προνοιών της προκήρυξης για τη διεξαγωγή των πρωταθλημάτων της ΚΟΠ. Και η συχνή, κατά τα τελευταία πρωταθλήματα, αναφορά σε πρόνοιες της προκήρυξης, για τις οποίες προκύπτουν διαφορετικές ερμηνείες ή ασάφειες, πρόνοιες η εφαρμογή των οποίων πολλές φορές δεν εξασφαλίζει την καλύτερη δυνατή λύση, είναι στοιχείο που... φωνάζουν πως οι αρμόδιοι θα πρέπει να ξαναδούν από την αρχή, πολλά απ' όσα περιλαμβάνει το κατά τ' άλλα «ευαγγέλιο» για τη διεξαγωγή μιας ποδοσφαιρικής διοργάνωσης. Και αρμόδιοι σ' αυτό το κομμάτι είναι όλοι: η ΚΟΠ, οι νομικοί της σύμβουλοι, εκπρόσωποι ομάδων, ποδοσφαιριστών και προπονητών. Γιατί σκοπός δεν μπορεί να είναι άλλος από την όσο το δυνατό πιο ομαλή διεξαγωγή ενός πρωταθλήματος ή μιας διοργάνωσης Κυπέλλου και σε αυτό θα πρέπει να έχουν λόγο, έστω να εκφέρουν άποψη όλοι οι πρωταγωνιστές. Είναι περιπτώσεις που ανατρέχοντας στην προκήρυξη ή εφαρμόζοντας κάποιες από τις προνοιές της, δημιουργείται το συναισθημα πως αυτή φτιάχτηκε μόνο για να τιμωρεί ή να επιβάλλεται, με οποιοδήποτε τρόπο, ως μια ανώτερη αρχή.

Αναθεώρηση – ανανέωση της προκήρυξης, δεν θα πρέπει να σημαίνει πως όλα θα είναι πλέον κομμένα και ραμμένα στα θέλω των ομάδων. Κάθε άλλο μάλιστα. Απλά αν με συναίνεση και εποικοδομητικό διάλογο βελτιωθούν εκεί και όπου πρέπει κάποιες πρόνοιες, πολύ πιο εύκολο θα είναι στη συνέχεια για την ΚΟΠ και τα αρμόδια όργανά της, να εξασφαλίσουν την ομαλή διεξαγωγή της όποιας διοργάνωσης, κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες.

Τα κρούσματα πληθαίνουν μεταξύ των ποδοσφαιριστών, καθώς και άλλων προσώπων στους συλλόγους της Πρέμιερ Λιγκ, και ολοένα περισσότεροι ζητούν διακοπή, ώστε να «σωθεί» τουλάχιστον η περίφημη Boxing Day.

Ντέρμπι στην Αγγλία με την «Ομικρον»

Στον «αέρα» η Πρέμιερ Λιγκ, με τους αγώνες να αναβάλλονται ο ένας μετά τον άλλο

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Ημέρες καλοκαιριού 2020 θυμίζει ξανά η Πρέμιερ Λιγκ, με τη μετάλλαξη «Ομικρον» του κορωνοϊού να σαρώνει τα αποδυτήρια και τα προπονητήρια των αγγλικών ομάδων, ακυρώνοντας το ένα ματς μετά το άλλο και την αβεβαιότητα να κυριαρχεί για το διάστημα χριστουγεννιάτικο πρόγραμμα των αγώνων του πρωταθλήματος. Ο ένας μετά τον άλλον, οι αγώνες της Πρέμιερ Λιγκ αυτή την εβδομάδα αναβάλλονταν, με κάθε παιχνίδι να είναι «στον αέρα» έως και δύο ώρες πριν από το εναρκτήριο λάκτισμα, όπως έγινε στην περίπτωση του ματς της Μπέρνλι με τη Γουότφορντ.

Τα κρούσματα πληθαίνουν μεταξύ των ποδοσφαιριστών, καθώς και άλλων προσώπων στους συλλόγους, και ολοένα περισσότεροι ζητούν τη διακοπή του πρωταθλήματος όπως είχε γίνει τον Μάρτιο του 2020, έστω για λίγο, ώστε να «σωθεί» τουλάχιστον η περίφημη

Η διοργανώτρια Αρχή ήταν αρνητική στη διακοπή, ειδικά ενόψει της χρυσής εισπρακτικά Boxing Day.

Boxing Day, δηλαδή η αγωνιστική της δεύτερης ημέρας των Χριστουγέννων. Η κατάσταση αυτή στην Αγγλία μοιάζει με μια ηχηρή προειδοποίηση και για τα υπόλοιπα πρωταθλήματα της Ευρώπης, όπου η νέα μετάλλαξη αναμένεται να κυριαρχήσει όταν θα έχουν ξαναρχίσει οι αγώνες μετά τις γιορτές, απειλώντας παίκτες και φιλάθλους. Με σύμβολο τους άτυχους οπαδούς της Γουότφορντ, που έκαναν διαδρομή τεσσάρων-πέντε ωρών για να φτάσουν στο Μπέρνλι και μπαίνοντας στις εξέδρες έμαθαν ότι το ματς αναβλήθηκε, οι φωνές για διακοπή του πρωταθλήματος

ώστε να σπάσει η αλυσίδα μετάδοσης του κορωνοϊού εντάθηκαν μέσα στην εβδομάδα. Ο τεχνικός της Μπρέντφορντ, Τόμας Φρανκ, ζήτησε να διακοπεί η Πρέμιερ Λιγκ έως τα Χριστούγεννα, αλλά και να αναβληθούν οι επικείμενοι αγώνες για το αγγλικό Λιγκ Καπ. «Η αναβολή αυτής της αγωνιστικής και του Κάραμπαο Καπ θα έδινε σε όλους τουλάχιστον μία εβδομάδα, ή έστω τέσσερις-πέντε ημέρες, να καθαρίσουν τα πάντα και να κάνουν ό,τι απαιτείται στο προπονητικό κέντρο τους για να σπάσει η αλυσίδα. Όλοι έχουμε προβλήματα», είπε ο κ. Φρανκ.

Άλλοι προπονητές, όπως ο Γιούργκεν Κλοπ, σχολίασαν ότι δεν βλέπουν τον λόγο για τον οποίο θα πρέπει να διακοπεί συνολικά το πρωτάθλημα: «Η διακοπή δεν είναι το σωστό που πρέπει να γίνει, αλλά οφείλουμε να γίνουμε πιο ευέλικτοι με το πρόγραμμα των αγώνων. Και να σταματήσουμε τώρα, το πρόβλημα θα είναι πάλι εδώ όταν επι-

στρέψουμε», υπογράμμισε ο Γερμανός τεχνικός της Λίβερπουλ.

Διατάραξη ισορροπιών

Οι αλληπάλληλες αναβολές αγώνων των τελευταίων ημερών προκαλούν και άνοιξε συνθήκες για τις ομάδες. «Ναι, να γίνονται οι αγώνες, αλλά επί ίσους όρους για όλους», σχολίασε από την πλευρά του ο προπονητής της Αρσενάλ, Μικέλ Αρτέτα. «Δεν θέλουμε να γίνονται οι μισοί αγώνες και οι άλλοι να αναβάλλονται», υπερθεμάτισε ο τεχνικός της Νιούκαστλ, Εντι Χάου.

Η Πρέμιερ Λιγκ, πάντως, ήταν αρνητική στη διακοπή, ειδικά ενόψει της... κότας με τα χρυσά αυγά που είναι η Boxing Day από πλευράς παγκόσμιου ενδιαφέροντος και εσόδων. Τόνοις σε ανακρίνωσή της ότι μόνο οι αγώνες που πρέπει να αναβληθούν λόγω πολλών κρουσμάτων σε κάποια ομάδα αναβάλλονται. Δηλαδή... η παράσταση πρέπει να συνεχιστεί (the show must go on).

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Κύπελλο - φαβορί

Από το αποτέλεσμα της κλήρωσης των αγώνων της φάσης των «16» του Κυπέλλου θα είναι δεδομένη η παρουσία δύο τουλάχιστον ομάδων της Β' κατηγορίας στα προημιτελικά, ίσως και κάποιων ακόμη ομάδων που θα δοκιμάσουν την τύχη τους σε αυτή τη φάση έχοντας τον τίτλο του αουτσάιντερ. Αν μάλιστα οι αγώνες στη φάση αυτή και γενικότερα στη διοργάνωση ήταν μονοί, όπως συμβαίνει σε όλες σχεδόν τις διοργανώσεις κυπέλλου στην Ευρώπη, ίσως τα δεδομένα να ήταν και διαφορετικά. Γιατί το κύπελλο πρέπει να είναι μια διοργάνωση που ευνοεί τις εκπλήξεις, μια διοργάνωση που δίνει ευκαιρία και κίνητρο και στις μικρότερες σε εκτόπιση ομάδες.

Ντούσαν Κέρκεζ

Μπορεί η φετινή αγωνιστική περίοδος να μην εξελίχθηκε όπως αναμενόταν

για την ΑΕΛ, μπορεί ο Ντούσαν Κέρκεζ να αποχώρησε έχοντας καταγράψει στις τελευταίες του παρουσίες στον πάγκο της ομάδας αρνητικές επιδόσεις με βάση τα αποτελέσματα, το όνομα του οποίου «παίζει» ήδη δυνατά και σύντομα αναμένονται νεότερα για τον επόμενο του σταθμό στην προπονητική του καριέρα. Και οι πληροφορίες είναι αρκετές το τελευταίο χρονικό διάστημα πως το όνομά του δεν βρίσκεται μόνο στη λίστα της ΚΟΠ...

Καταδίκη με το στανιό...

Ο αθλητικός δικαστής επέβαλε ποινή προστίμου στο ΑΠΟΕΛ για την ρατσιστική επίθεση μερίδας φιλάθλων προς τον ποδοσφαιριστή της Πάφου Πάντοσον στο ματς μεταξύ της ομάδας της πρωτεύουσας και της Πάφου. Το ΑΠΟΕΛ όταν ήταν νωπό το θέμα είχε πει δια του εκπρόσωπου Τύπου Νεκτάριου Πετεβίνου ότι... «αν (!) έγι-

νε ένα τέτοιο γεγονός, το καταδικάζει». Άρα... έστω και με το στανιό το καταδικάζει.

Ομόνοια: Ατυχής ενέργεια

Όντως δεν μου είναι και πολύ κατανοητός ο τρόπος που ενήργησε η Ομόνοια στο περιβόητο θέμα της διαφωνίας μεταξύ της και του ΑΠΟΕΛ στον ορισμό του ματς. Υπέβαλε ένσταση χωρίς νομική βάση –όπως το διατύπωσε ο πειθαρχικός Εισαγγελέας- και κυρίως εκπρόθεσμα! Άστε που ως ενέργεια, γενικώς, σχολιάστηκε αρνητικά.

Κύπρος νυν και αεί

Μετά από απόφαση της Νομικής Υπηρεσίας, ανεστάλη την Τετάρτη (15/12) η ποινική δίωξη σε βάρος του πρώην διατητή και πρώην πρόεδρου της

Αγίας Νάνας, Δημήτρη Μασιά, όπως και του πρώην διατητή Ανδρέα Κωνσταντίνου. Οι δυο κύριοι μάρτυρες κατηγορίας όταν ξεκίνησε η δίκη, ήταν απρόθυμοι να δώσουν μαρτυρία ενώπιον Δικαστηρίου και μάλιστα, δεν υιοθετούσαν ούτε τις προηγούμενες καταθέσεις που έδωσαν στην Αστυνομία, με τις οποίες κατηγορούσαν τους δύο πρώην διατητές. Σημειώνεται ότι οι μάρτυρες ήταν ο πρόεδρος και ένας ποδοσφαιριστής της ομάδας του Οθέλλου. Κύπρος νυν και αεί.

Ανευθυνότητα

Δεν έγινε ο αγώνας ΕΝΑΔ-Κεραυνού στις 11/12 για τη δέκατη αγωνιστική της Basket league γιατί ο διαχειριστής του γηπέδου στον Άγιο Δομέτιο είχε νοικιάσει την αίθουσα σε σχολή χορού για εκδήλωση. Σε περίπτωση που αναζητεί κανείς την ακριβή ερμηνεία της λέξης «ανευθυνότητα».

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
0,11%X.A.
-1,24%

Dow Jones

-1,08%

Nasdaq

-2,45%

Nikkei

0,38%

Dax

-0,02%

FTSE 100

-0,83%

ΕΚΤ
Τριπλή στήριξη
της ελληνικής
οικονομίας και
μετά το ΡΕΡΡ.
Σελ. 7

Πετρέλαιο

0,07%

€/ \$

0,19%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΟ ΠΛΗΓΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Η ανεργία κτύπησε
αλύπητα τη Νέα Υόρκη

Η οικονομία των ΗΠΑ ανακάμπτει από την πανδημία, αλλά αυτό δεν ισχύει για τη Νέα Υόρκη. Η ανεργία στην πόλη βρίσκεται στο 9,4%, δηλαδή σε υπερδιπλάσιο ποσοστό σε σύγκριση με το μέσο όρο των ΗΠΑ, κάτι που σφραγίζεται στους ανθρώπους που εγκατέλειψαν οριστικά την εργασία τους. **Σελ. 10**

ΞΕΠΕΡΑΣΕ ΚΑΙ ΤΟ 2019

Αυξήθηκε ο τζίρος
ελληνικών επιχειρήσεων

Ο τζίρος των ελληνικών επιχειρήσεων εμφανίζεται το δεκάμηνο του 2021 αυξημένος όχι μόνο σε σύγκριση με το 2020, αλλά και με το 2019. Ανήλθε σε 215,41 δισ. έναντι 212,70 δισ. ευρώ το ίδιο διάστημα του 2019. Σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2020 παρουσιάζει αύξηση 28, 5%. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Τα funds επιστρέφουν
στην αγορά ακινήτων

Δυναμική επιστροφή στην ελληνική αγορά ακινήτων πραγματοποιούν τα επενδυτικά funds, μετά από ένα «διάλειμμα» 18 μηνών λόγω πανδημίας. Η κατάσταση έχει αρχίσει να ομαλοποιείται και τα funds σήμερα κινούνται ακόμα πιο δυναμικά σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία. **Σελ. 12**

Τουριστικά ανοίγματα σε νέες αγορές

Για απευθείας πτήσεις με Ισπανία προσανατολίζεται το Υφυπουργείο - Οι αφίξεις θα αγγίξουν τα 2 εκατ.

Περισσότερα δρομολόγια φέρνει το 2022 για τον τουρισμό. Μετά τα θετικά αποτελέσματα από τις αγορές της Γαλλίας και της Ιταλίας, το υφυπουργείο στρέφεται προς την Ισπανία. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο υφυπουργός Τουρισμού Σάβ-

βας Περδίας, στόχος είναι να αρχίσουν το συντομότερο απευθείας πτήσεις με την ευρωπαϊκή χώρα. Σύμφωνα με τον υφυπουργό, θα γίνουν κάποιες προτάσεις σε αερογραμμές οι οποίες ενδιαφέρονται να επεκτείνουν τα δρομολόγια

τους στην Ευρώπη, όπως για παράδειγμα η Gulf Air. Πέραν της Ισπανίας, η Κύπρος προσανατολίζεται σε αύξηση δρομολογίων σε υφιστάμενες αγορές όπως η Γαλλία και η Ιταλία, η Πολωνία και η Ουκρανία αλλά και η Σαου-

δική Αραβία, την οποία θα επισκεφθεί ο Σάββας Περδίας τέλος Φεβρουαρίου. Οι τουριστικές αφίξεις έως τον Οκτώβριο ανήλθαν σε 1.691.030 σε σύγκριση με 612.975 την αντίστοιχη περίοδο του 2020 με άνοδο 175,9% και μεί-

ωση 54,3% σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2019. Υπολογίζεται ότι οι τουριστικές αφίξεις του 2021 θα αγγίξουν τα δύο εκατ. Ακόμη πιο αυξημένα - στο 60% του 2019- είναι τα τουριστικά έσοδα του έτους. **Σελ. 4**

Ελλειψη επεξεργαστών πλήττει την αγορά των γιορτών

Ακόμη και ο Απ Βασίλης δεν θα μπορέσει να φέρει εις πέρας την αποστολή του φέτος, διότι παρατηρείται σοβαρή έλλειψη στους επεξεργαστές σε παγκόσμια κλίμακα. Όπως επισημαίνει το αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC, το εν λόγω πρόβλημα παραμένει οξύ. Οπότε, τι σημαίνει αυτό για τα Χριστούγεννα; Μήπως, τελικά, ορισμένα δώρα αποδειχθούν είτε δύσκολο να αποκτηθούν είτε ακριβότερα; Αυτό ίσως εξαρτάται από το τι ζητεί ο καθένας και εάν δώσω καθυστερημένα την παραγγελία του. Μειωμένη διαθεσιμότητα παρατηρείται στα συνήθη δημοφιλή δώρα, όπως είναι τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα, τα τάμπλετ, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια κ.λπ. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Διακυβέρνηση και οικονομική πολιτική

Η συνεχιζόμενη εμπειρία της πανδημίας έχει φέρει στην επικαιρότητα το διαχρονικό ζήτημα του ρόλου της κεντρικής κυβέρνησης και της σημασίας διαμόρφωσης οικονομικής πολιτικής.

Τα τελευταία εκατό σχεδόν χρόνια, τα δύο κύρια πολιτικά συστήματα αντιμετώπισαν την πρόκληση της διακυβέρνησης από διαμετρικά αντίθετες σκοπιές. Το κομμουνιστικό μοντέλο που εφαρμόστηκε δεν μπόρεσε να αρθεί στο ύψος των προσδοκιών των πολιτών και, σε μεγάλο βαθμό, εγκαταλείφθηκε. Το καπιταλιστικό μοντέλο, αν και έδειξε σημάδια προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες προκλήσεις, δεν απέφυγε βασικά προβλήματα που αφορούν, μεταξύ άλλων, την ορθολογική διαχείριση περιουσιακών στοιχείων του δημοσίου τομέα και την αποτελεσματική εποπτεία του ιδιωτικού τομέα.

Όσον αφορά τη σχέση των δύο πολιτικών συστημάτων με την κεντρική κυβέρνηση, αν και η προσέγγιση είναι διαμετρικά αντίθετη, το πρακτικό αποτέλεσμα δεν είναι πολύ διαφορετικό. Σε γενικές γραμμές, η φιλελεύθερη δεξιά προσεγγίζει τη διακυβέρνηση χωρίς τη βούληση να διαθέσει τους πόρους για αποτελεσματική λειτουργία, ενώ η παραδοσιακή αριστερά την επιβαρύνει με πολλαπλούς κανόνες και απαιτήσεις που οδηγούν σε δυσλειτουργία.

Ανατρέχοντας στο παράδειγμα των ΗΠΑ, η τάση προς συγκροτημένη και αποτελεσματική κεντρική κυβέρνηση τερματίστηκε επί προεδρίας Ronald Reagan και του περιβάλλοντος "η κυβέρνηση δεν είναι η λύση, είναι το πρόβλημα". Από τότε, η φθίνουσα ροή πόρων προς την ομοσπονδιακή κυβέρνηση οδήγησε σε

αρνητικές συνέπειες, κυρίως από μακροχρόνια οπτική. Το αποτέλεσμα έγινε αισθητό σε αρκετές περιπτώσεις και, πιο πρόσφατα, με την πανδημία. Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν, μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως.

Πρώτο, πολλές από τις δυσλειτουργίες πολλαπλασιάζονται λόγω πολλαπλών επιπέδων λήψης αποφάσεων: εθνικό, τοπικό, κτλ. Στις ΗΠΑ, η δημιουργία εθνικής στρατηγικής για την πανδημία είναι πολύπλοκη λόγω της ύπαρξης περισσότερων από 2.500 ομοσπονδιακών, δημοτικών αλλά και φυλετικών τμημάτων υγείας, το καθένα από τα οποία προσπαθεί να διαφυλάξει την ανεξαρτησία του.

Δεύτερο, η μείωση των δημόσιων επενδύσεων σε υποδομές και τεχνολογία, περιορίζει την ικανότητα αντίδρασης σε περιόδους κρίσης. Θα ήταν ορθότερο

να ακολουθείται συνετή διαχείριση, η οποία να συγκρατεί τα καταναλωτικά έξοδα και ταυτόχρονα να κατευθύνει τα έσοδα της κυβέρνησης σε αποδοτικές και βιώσιμες χρήσεις, με γνώμονα το μακροπρόθεσμο συμφέρον. Σημειώνεται ότι η αυξημένη πιθανότητα κρίσεων τα επόμενα χρόνια, λόγω της περιβαλλοντικής αλλαγής, θα προκαλέσει επιπλέον προκλήσεις στα δημόσια οικονομικά.

Τρίτο, η απουσία μακροχρόνιας πολιτικής στρατηγικής και ο προσανατολισμός σε βραχυχρόνιες μικροπολιτικές επιρροές την κρατική λειτουργία. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, οι περίοδοι κρίσης φαίνονται να δημιουργούν εφελκυστήριο περαιτέρω πολιτικών αντιπαραθέσεων, το οποίο περιορίζει την ικανότητα έγκαιρης και αποτελεσματικής αντίδρασης.

Στην Κύπρο, το μικρό μέγεθος και η επιχειρηματική ευελιξία λειτουργούν θετικά σε καταστάσεις κρίσεων. Επιπλέον, η συνετή δημοσοικονομική πολιτική που ακολουθήθηκε δημιούργησε απόθεμα και ικανότητα άντλησης δανεισμού. Ωστόσο, οι τρεις πιο πάνω επισημάνσεις μας αφορούν και καταδεικνύουν την ανάγκη αλλαγών εφόσον το σύστημα διακυβέρνησης είναι πολυεπίπεδο, γραφειοκρατικό και αναξιοκρατικό, η στρατηγική διαχείρισης κρατικών εσόδων και εξόδων είναι αναποτελεσματική, ενώ το πολιτικό σκηνικό παρουσιάζει έλλειψη εννοιοποιητικών στοιχείων.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των TIM HEPHER, JAMIE FREED και ERIC M. JOHNSON / REUTERS

Απογειώνονται ξανά οι παραγγελίες αεροσκαφών

Ενόςω ο κόσμος ολόκληρος ταλανίζεται από τη νέα μετάλλαξη «Ομικρον», ορισμένοι επενδυτές εκτιμούν ότι η παγκόσμια αγορά αεροσκαφών τζετ θα μπορέσει να αποκρούσει τέτοιες επιθέσεις. Οι δραστηριότητες στον κλάδο έχουν αρχίξει να αναζωογονούνται και πάλι, καθώς οι αεροπορικές εταιρείες θέλουν να αποκτήσουν τα λιγότερο ρυπογόνα επιβατικά αεροπλάνα και τα αντίστοιχα μεταφοράς φορτίου, που πιστεύουν πως θα τους εξασφαλίσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη μετα-πανδημική ανάκαμψη.

Και η ανάκαμψη αυτή θα βασίζεται στην προβλεπόμενη ζήτηση για μετακινήσεις σε συνδυασμό με την αδιάλειπτη διόγκωση των ηλεκτρονικών αγορών. Από την Αριζόνα έως το Άμστερνταμ ορισμένοι από τους πιο δυνατούς αγοραστές στρέφουν το ενδιαφέρον τους σε αποδοτικά τζετ για το δεύτερο ήμισυ της τρέχουσας δεκαετίας, αποσκοπώντας να αποφύγουν τις μεγάλες λίστες αναμονής, για τις οποίες ανησυχούν μήπως τους εκτρέψουν από την αναπτυξιακή τους πορεία και τους απομακρύνουν από τους περιβαλλοντικούς τους στόχους. Ειδικότερα, ο σιγκαπούριανός αερομεταφορέας Singapore Airlines έλαβε τρεις αποφάσεις, εκ των οποίων η μία αφορούσε την αντικατάσταση του στόλου των αεροσκαφών με νέα τζετ A350, που του προσφέρει η Airbus, η οποία ανέμενε ακόμα μία παραγγελία από την ολλανδική KLM. «Οι άνθρωποι καταρτίζουν μακρόπνοα σχέδια όσον αφορά τον στόλο τους και ειδικά με γνώμονα το περιβάλλον, τον κοινωνικό τους ρόλο και την εταιρική διακυβέρνηση», επισημαίνει ο Ρομπ Μόρις, διευθυντής πωλοσίων δραστηριοτήτων της εταιρείας Ascend by Cirium. «Πρόκειται για το εξής: Εάν δεν σκεφθώ τώρα για τον κύκλο ανανέωσης των αεροσκαφών μου, οι εξελίξεις θα με αφήσουν πίσω».

Οι αεροναυπηγικές των Airbus και Boeing έχουν πουλήσει τα πάντα σε αεροσκάφη μεσαίων αποστάσεων έως και τα μέσα της δεκαετίας, δηλαδή το 2025, ενώ

είχε προηγηθεί μεγαλύτερη έκρηξη παραγγελιών, η οποία όμως ανακόπηκε εξαιτίας της πανδημίας.

Πάντως, με τόσο μεγάλες καθυστερήσεις, προτού ακόμα καταστεί δυνατόν να παραδοθούν τα τζετ, το κέντρο βάρους τώρα πλέον πέφτει στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας.

Οι αερομεταφορείς διαγκωνίζονται για να βρεθούν πρώτοι στην ουρά, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν τη μελλοντική ζήτηση για τη χωρητικότητά τους. «Έχουμε μία αγορά για όσους θέλουν να αποκτήσουν νέο στόλο και είμαστε στην καλύτερη στιγμή για να το εκμεταλλευθεί κανείς αυτό», υπογραμμίζει ο αναλυτής της αεροπορίας Μπρένταν Σόμπι. Το εναρκτήριο λάκτισμα δόθηκε μόλις τον περασμένο μήνα, όταν δύο κολοσσοί του κλάδου, η Air Lease διαμέσου του διευθύνοντος συμβούλου της, Στίβεν Γιούντβαρ - Χέιζι και μία χορεία αεροπορικών εταιρειών υπό τον Μπιλ Φράνκι, ιδρυτή της Indigo Partners, έδωσαν παραγγελίες 300 αεροπλάνων στο πλαίσιο της διεθνούς αεροπορικής έκθεσης του Ντουμπάι.

Βέβαια, ορισμένοι δείχνουν σκεπτικοί, επισημαίνοντας ότι πρόκειται κυρίως για εκδηλώσεις δημοσίων σχέσεων. Άλλοι, επισημαίνουν ότι «τα κριτήρια κοινωνικής, περιβαλλοντικής και διοικητικής συμπεριφοράς θα αποδειχθούν ζωτικής σημασίας σε αυτόν τον κύκλο, ενώ υπάρχει μια φρενήρης διάθεση ξανά και οι άνθρωποι ανησυχούν πως δεν θα μπορέσουν να εξασφαλίσουν επαρκή δικαιώματα απογείωσης και προσγείωσης». Τα σχετικά αναφέρει ο Ρομπ Μόρις. Δεν σπεύδουν όλοι να καλύψουν την ανάγκη επιπλέον χωρητικότητας. Η Singapore Airlines ακύρωσε ορισμένες παραγγελίες για επιβατικά αεροσκάφη, παρά το ότι παρήγγειλε τζετ μεταφοράς φορτίου. Εντούτοις, τέλος, το διάστημα Ιανουαρίου - Νοεμβρίου του 2021 οι αθροιστικές παραγγελίες των Airbus και Boeing τριπλασιάστηκαν σε 1.439 αεροσκάφη εν συγκρίσει με τα λόγω πανδημίας χαμηλά επίπεδα πέρσι.

ΔΗΚΤΗΣ

Πρώτη άνοδος

Την πρώτη μετά την πανδημία άνοδο των επιτοκίων αποφάσισε η Τράπεζα της Αγγλίας «ξεκολώντας» το επιτόκιο βάσης από το ιστορικό χαμηλό του 0,1% στο 0,25%. Η απόφαση λήφθηκε στην βάση του υψηλού πληθωρισμού που κατέγραψε ρεκόρ δεκαετίας, σπάζοντας το φράγμα του 5% το οποίο αναμένεται να διατηρηθεί καθόλη την διάρκεια του χειμώνα. Η απόφαση λήφθηκε με ισχυρή πλειοψηφία οκτώ θετικών έναντι μίας αρνητικής ψήφου, ενώ την ίδια στιγμή ομόφωνη υπήρξε η απόφαση για συνέχιση του προγράμματος αγοράς ομολόγων με 20 δις στερλίνες τον μήνα.

Τέλος εποχής

Νωρίτερα από ότι αρχικά αναμενόταν θα περιορίσει την χαλαρή νομισματική πολιτική και η μεγαλύτερη κεντρική τράπεζα του πλανήτη. Η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (FED) θα ξεκινήσει, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, τον χορό των αυξήσεων των επιτοκίων μετά τον Μάρτιο του 2022 επιχειρώντας μέχρι και τρεις τέτοιες κινήσεις πριν το τέλος του έτους. Η απόφαση αυτή λήφθηκε καθώς εκτιμάται ότι οι οικονομικές συνθήκες είναι βελτιωμένες και η στήριξη μπορεί να αποσυρθεί. Σε κάθε περίπτωση, το σημαντικό είναι ότι το 2022 θα σημάνει μετά από δύο χρόνια το τέλος των μηδενικών επιτοκίων στο δολάριο, εξέλιξη που δεν θα αφήσει ανεπηρέαστη ούτε την ΕΚΤ.

Φρέσκια προσέγγιση

Με φρέσκια προσέγγιση ρίχνεται στη μάχη κατά της πανδημίας το νέο γερμανικό υγειονομικό επιτελείο με επικεφαλής τον δημοφιλή κ. Lauterbach. Η στρατηγική του νέου Γερμανού υπουργού, σύμφωνα με τα λεγόμενά του, περιλαμβάνει τρία απλά βήματα όπως περιορισμό των επαφών, επιτάχυνση των αναμνηστικών δόσεων και ανάπτυξη νέων πιο κατάλληλων κατά των μεταλλάξεων εμβολίων. Σε αντίθεση με τον προκάτοχό του, ο νέος επικεφαλής στην υγεία σκοπεύει να εμπλέξει περισσότερο τους επιστήμονες στις αποφάσεις πολιτικής που αφορούν την πανδημία. Ο κ. Lauterbach κέρδισε την αναγνώριση καθώς είχε από νωρίς προειδοποιήσει για τη σοβαρότητα της κατάστασης με τα γεγονότα να τον επιβεβαιώνουν στην πορεία του χρόνου.

Ισχυρή αγορά

Ισχυρή παραμένει η αγορά εργασίας με τον δείκτη ανεργίας να συνεχίζει την καθοδική του πορεία, αν και με χαμηλότερο ρυθμό από ότι προηγούμενως. Αυτό που τονίζουν οι ειδικοί είναι ότι τα στοιχεία χρειάζονται περισσότερη ανάλυση πριν την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων καθώς είναι, όπως εκτιμούν, σοβαρό το ενδεχόμενο να μην καταγράφεται ένας σημαντικός

Η αναγκαιότητα που δημιουργεί η πανδημία για λήψη νέων μέτρων λίγο πριν τα Χριστούγεννα, φρενάρει μια ιδανική κατά τα άλλα χρονιά στην οικονομία.

αριθμός ανέργων που είτε δεν έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν αυτή την στιγμή ή δεν επιθυμούν να εργαστούν στην παρούσα συγκυρία.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Σύμβαση κατασκευής

Η σύμβαση κατασκευής (contract manufacturing), είναι ένας τρόπος για να δραστηριοποιηθεί μια επιχείρηση σε διεθνές επίπεδο, με την παραγωγή των προϊόντων τους σε μια ξένη χώρα. Η επιχείρηση συμφωνεί με μία τρίτη εταιρεία (third party), για να κατασκευάσει για λόγου της τα προϊόντα που θέλει. Με αυτόν τον τρόπο, η πρώτη κερδίζει χρόνο και κόστος, χρησιμοποιώντας την τεχνογνωσία της τρίτης εταιρείας. Είναι μια ευρέως διαδεδομένη μέθοδος που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις κατά τα τελευταία χρόνια, βασισμένες στην τεχνολογική εξέλιξη και την επικοινωνία, που πλέον επιτυγχάνεται άμεσα.

ΜΑΡΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Τέταρτο κύμα

Το τέταρτο κύμα της πανδημίας αφήνει αρνητικό αποτύπωμα στην επιχειρηματική δραστηριότητα όπως καταγράφεται για τον μήνα Νοέμβριο. Μεγάλος χαμένος και αυτήν τη φορά είναι ο τομέας των υπηρεσιών και κυρίως οι κλάδοι της εστίασης και της ψυχαγωγίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία, η πτώση στη ζήτηση είναι η μεγαλύτερη που σημειώνεται από τον περασμένο Απρίλιο οπότε και παρατηρήθηκε ομαλοποίηση της κατάστασης. Στο μέτωπο των τιμών τα θετικά νέα κάνουν λόγο για βελτίωση στις εφοδιαστικές αλυσίδες, γεγονός που λειτουργεί ως βαλβίδα αποσυμπίεσης της αύξησης του πληθωρισμού, η οποία θα μπορούσε να ήταν πολύ μεγαλύτερη.

Ανοικτά παράθυρα

Την ημερία των αγορών φρόντισε να διαφυλάξει η ΕΚΤ με την τελευταία απόφαση νομισματικής πολιτικής, αφήνοντας πολλά παράθυρα ανοικτά έτσι ώστε να υπάρχει ευελιξία. Ο λόγος γίνεται για τα προγράμματα αγοράς ομολόγων που θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικά για τις χώρες που έχουν υψηλό δείκτη δημόσιου χρέους. Προς αυτήν την κατεύθυνση η κ. Λαγκάρντ στην ομιλία της μετά την συνάντηση, παρέθεσε όλες τις διαθέσιμες επιλογές που σταχυολογούνται στην επανεπένδυση των κεφαλαίων από τις λήξεις του PEPP (Pandemic Emergency Purchase Program), την ενίσχυση και επαναλειτουργία του προ πανδημίας προγράμματος και τέλος την επαναφορά του PEPP εφόσον οι συνθήκες το επιβάλουν.

Τεχνητή νοημοσύνη προβλέπει τον θάνατο

ΒΑΛΤΙΜΟΡΗ. Ένα νέο σύστημα τεχνητής νοημοσύνης παρέχει τη δυνατότητα σχετικά ακριβούς πρόβλεψης (76%) για την πιθανότητα να πεθάνει ένας ασθενής με καρδιολογικό πρόβλημα, ιδίως με διαγνωσμένη ή ύποπτη στεφανιαία νόσο, μέσα στα επόμενα χρόνια. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους που βασίζονται σε κλινικά δεδομένα, το νέο σύστημα περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες απεικόνισης της καρδιάς που μετρούνται με την καρδιακή απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (CMR). Στη CMR χορηγείται στους ασθενείς ένα φάρμακο για να μιμείται την επιδραση της άσκησης στην καρδιά, ενώ βρίσκονται στον σαρωτή μαγνητικής τομογραφίας.

Η μελέτη που ανακοινώθηκε στο επιστημονικό συνέδριο «EuroEcho 2011» της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Καρδιολογίας εξέτασε την ακρίβεια της μηχανικής μάθησης χρησιμοποιώντας CMR και κλινικά δεδομένα για την πρόβλεψη 10ετούς θνησιμότητας από κάθε αιτία σε ασθενείς με ύποπτη ή διαγνωσμένη στεφανιαία νόσο και συνέκρινε την απόδοσή της με τα υπάρχοντα συστήματα. Στην έρευνα συμμετείχαν 31.752 ασθενείς που παραπέμφθηκαν για CMR μεταξύ 2008 και 2018 στο Παρίσι λόγω πόνου στο στήθος, δύσπνοιας κατά την άσκηση ή υψηλού κινδύνου καρδιαγγειακής νόσου, χωρίς να εμφανίζουν συμπτώματα. Ο υψηλός κίνδυνος ορίστηκε ως η ύπαρξη τουλάχιστον δύο παραγόντων κινδύνου όπως η υπέρταση, ο διαβήτης, η δυσλιπιδαιμία και το κάπνισμα. Η μέση ηλικία ήταν τα 64 έτη και το 66% ήταν άνδρες. Οι ασθενείς παρακολουθήθηκαν κατά μέσον όρο επί έξι χρόνια για θανάτους οποιασδήποτε αιτιολογίας. Κατά τη διάρκεια

Στην έρευνα συμμετείχαν 31.752 ασθενείς που παραπέμφθηκαν για μαγνητική τομογραφία καρδιάς στο Παρίσι. Το σύστημα μηχανικής μάθησης που ανέπτυξαν οι ερευνητές ήταν σε θέση να προβλέψει ποιοι ασθενείς θα ήταν ζωντανοί ή νεκροί με ακρίβεια 76%.

της περιόδου παρακολούθησης πέθαναν 2.679 ασθενείς. Το σύστημα «εκπαιδεύτηκε» αναλύοντας τα κλινικά και CMR δεδομένα των ασθενών και δημιουργήθηκε έτσι ένας αλγόριθμος που «διαβάζει» το προφίλ κάθε ασθενούς και κάνει εκτίμηση για τον μελλοντικό κίνδυνο θανάτου του.

Το σύστημα μηχανικής μάθησης που ανέπτυξαν οι ερευνητές ήταν σε θέση να προβλέψει ποιοι ασθενείς θα ήταν ζωντανοί ή νεκροί με ακρίβεια 76%. «Αυτό σημαίνει ότι σε περίπου τρεις στους τέσσερις ασθενείς το σύστημα έκανε τη σωστή πρόβλεψη», δήλωσε ο επικεφαλής της μελέτης του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Τζονς Χόπκινς της Βαλτιμόρης, δρ Θίο Πέτζελ.

EUROPEAN SOCIETY OF CARDIOLOGY

Χιλιάδες τόνοι τροφίμων καταλήγουν ετησίως στα σκουπίδια

Πάνω από 300.000 τόνοι τροφίμων, τρόφιμα που θα μπορούσαν να θρέψουν 200.000 ανθρώπους ετησίως, τον πληθυσμό δηλαδή μιας πόλης λίγο μεγαλύτερης από την Πάτρα, καταλήγουν κάθε χρόνο στα σκουπίδια. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει δειγματοληπτική έρευνα γνώμης του Ινστιτούτου Έρευνας Διανέμποριου Καταναλωτικών Αγαθών (IEA-KA). Μάλιστα, όπως αναφέρει το ίδιο το IEA-KA στην ανακοίνωσή του, το παραπάνω είναι η εκτίμηση των ιδίων των καταναλωτών, η οποία ιστορικά έχει αποδειχθεί ότι είναι κατά κανόνα χαμηλότερη της πραγματικής σπατάλης. Υπενθυμίζεται ότι πρόσφατη μελέτη την οποία πραγματοποίησε η αλυσίδα «ΑΒ Βασιλόπουλος» σε συνεργασία με το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κάθε χρόνο τα νοικοκυριά στην Ελλάδα πετούν πάνω από 1 εκατ. τόνους τροφίμων, τα μισά εκ των οποίων θα μπορούσαν να καταναλωθούν με ασφάλεια και όχι να πεταχτούν στα σκουπίδια.

Σύμφωνα με την έρευνα του IEA-KA, μόλις 29% των νοικοκυριών δηλώνουν ότι δεν σπαταλούν καθόλου τρόφιμα. Το 60% δηλώνει ότι σπαταλάει μέχρι 10% των τροφίμων, το 9% από 10% έως 25% και το 2% πάνω από 25%. Το παραπάνω μεταφράζεται σε σπατάλη τροφίμων που μεσοσταθμικά είναι 6%.

Το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στις κατηγορίες των φρούτων και λαχανικών, στις οποίες σχεδόν 7 στους 10 καταναλωτές (68%) δηλώνουν ότι καταγράφουν σπατάλη, και ακολουθούν το ψωμί και τα αρτοσκευάσματα στο 58%, τα αλαντικά στο 37%, τα γαλακτοκομικά

Σύμφωνα με την έρευνα του IEA-KA, μόλις το 29% των νοικοκυριών δηλώνει ότι δεν σπαταλάει καθόλου τρόφιμα.

στο 29%, τα γλυκά και τα σνακ στο 28%, και το γάλα στο 27%. Το 21% αποδίδει τη σπατάλη στην κακή διαχείριση των υπολειμμάτων φαγητού στο νοικοκυριό και το 18% σε πραγματοποίηση μεγαλύτερων αγορών από όσες χρειάζονται.

Ενας σημαντικός λόγος για τον οποίο θεωρείται ότι τα νοικοκυριά πετούν μεγάλες ποσότητες τροφίμων είναι η σύγκυση που επικρατεί στο καταναλωτικό κοινό σχετικά με τη σήμανση «ημερομηνία λήξης» και «ανάλωση κατά προτίμηση έως». Σύμφωνα με έρευνα της Κομισιόν το 2018, πάνω από το 10% της ετήσιας σπατάλης τροφίμων στην Ε.Ε. είναι συνδεδεμένο με τις ετικέτες αυτές και τη δυσκολία των καταναλωτών να τις ερμηνεύσουν. Αυτός είναι ο λόγος που η Ε.Ε. μέχρι το τέλος του 2022 θα προτείνει νέους τρόπους σήμανσης των προϊόντων διατροφής.

Από έρευνες, εξάλλου, που έχει πραγματοποιήσει το Εργαστήριο Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Αγροτικού Χώρου του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων στο Πανεπιστήμιο Πατρών προκύπτει ότι ένα 28,4% των καταναλωτών είναι λίγο ή καθόλου εξοικειωμένο με τη διαφορά ανάμεσα στην ημερομηνία λήξης και στην προτεινόμενη ημερομηνία ανάλωσης.

Ενας άλλος τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε να περιοριστεί η σπατάλη τροφίμων σε προηγούμενο στάδιο, στο στάδιο της λιανικής, είναι εάν εφαρμόζονταν στην Ελλάδα η πώληση προϊόντων «περιορισμένης διατηρησιμότητας» σε χαμηλότερη τιμή – προϊόντα στα οποία πλσιάζει η προθεσμία «ανάλωση κατά προτίμηση πριν από».

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

ΥΠΕΡΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΛΙΝΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΡΙΑΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

10
ΚΕΝΤΡΑ
ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ

ΜΟΡΙΑΚΗ
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ

ΓΕΝΕΤΙΚΗ

Η **NIPD Genetics** είναι μια κορυφαία, **καινοτόμος εταιρεία βιοτεχνολογίας** που σχεδιάζει, αναπτύσσει και παρέχει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης μέσω ενός εκτεταμένου χαρτοφυλακίου γενετικών και κλινικών εργαστηριακών αναλύσεων. Τα υπερσύγχρονα εργαστήρια της **NIPD Genetics** είναι διαπιστευμένα με CAP και έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με τα πρότυπα CLIA και ISO. Η **NIPD Genetics** χρησιμοποιεί την εκτεταμένη τεχνογνωσία και την προηγμένη τεχνολογία της για να παρέχει γρήγορα και με ασφάλεια **ακριβή** και **αξιόπιστα αποτελέσματα** στους ασθενείς και τους συνεργάτες της **σε όλο τον κόσμο**.

30+

Χώρες παρουσίας

40+

Πατέντες

250+

Συνεργάτες Παγκοσμίως

300+

Εργαζόμενοι

4,000,000+

Δείγματα

77 77 77 30

nipd.com

nipdlabs.com.cy

Γεου

Περισσότερα δρομολόγια φέρνει το 2022

Το ενδιαφέρον από τις αεροπορικές και η προσπάθεια του Υφυπουργείου για αύξηση της ζήτησης με digital καμπάνια

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μετά τα θετικά αποτελέσματα φέτος και παρά την πανδημία, από νέες αγορές όπως Γαλλία και Ιταλία, επόμενος σταθμός φαίνεται να είναι η Ισπανία. Αυτός είναι τουλάχιστον ο προσανατολισμός του Υφυπουργείου Τουρισμού, όπως ανέφερε στην «Κ» ο αρμόδιος υφυπουργός Σάββας Περδίδος: « να αρχίσουν το συντομότερο απευθείας πτήσεις με την ευρωπαϊκή χώρα». Το κατά πόσο οι προσπάθειες θα ευοδωθούν μέσα στο 2022, φαίνεται επί του παρόντος να είναι στοίχημα με υψηλή απόδοση. Σύμφωνα με τον Υφυπουργό, θα γίνουν κάποιες προτάσεις σε αερογραμμές οι οποίες εν-

Για απευθείας πτήσεις με Ισπανία προσανατολίζεται το Υφυπουργείο, ενώ θέλουν να ενισχύσουν Γαλλία, Ιταλία και Πολωνία.

διαφέρονται να επεκτείνουν τα δρομολόγια τους στην Ευρώπη, όπως για παράδειγμα η Gulf Air. Πέραν της Ισπανίας, η Κύπρος προσανατολίζεται σε αύξηση δρομολογίων σε υφιστάμενες αγορές όπως η Γαλλία και η Ιταλία, η Πολωνία και η Ουκρανία αλλά και η Σαουδική Αραβία, την οποία θα επισκεφθεί ο Σάββας Περδίδος τέλος Φεβρουαρίου και θα έχει επαφές και με εκπροσώπους των αερομεταφορών. Προκύπτει πάντως ενδιαφέρον για ενίσχυση συνδεσιμότητας με Γαλλία, Πολωνία και Ουγγαρία, ενώ σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στις πιθανές εξελίξεις το επόμενο διάστημα είναι το ενδεχόμενο να ανακοινώσει η Gulf Air το δρομολόγιο των Βρυξελλών. Υπάρχει επίσης μια πιθανότητα να δούμε έναρξη

Με δύο εκατομμύρια τουριστικές αφίξεις εκτιμάται ότι θα κλείσει το 2021, αριθμός που αντιστοιχεί γύρω στο 50% των αφίξεων του 2019.

πτήσεων της Easy Jet από και προς το αεροδρόμιο του Παρισιού Charles de Gaulle και την Flynas για την Σαουδική Αραβία την καλοκαιρινή περίοδο. «Η βασική μας πρόκληση είναι να αυξήσουμε την συχνότητα των υφιστάμενων δρομολογίων» επισημαίνεται από το Υφυπουργείο, ενώ και από πλευράς Hermes Airports και της Marias Κουρούπη, Ανάπτυξης Διευθύντριας Αεροπορικής Ανάπτυξης, Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, σημειώνεται ότι τα κενά στο πτητικό πρόγραμμα είναι στις προτεραιότητές τους. «Διαχρονικά, η Hermes κάνει προσπάθειες για βελτίωση της συνδεσιμότητας και σε αυτές τις προσπάθειες και την επικοινωνία με τις αερογραμμές, υπάρχει συντονισμός με το Υφυπουργείο Τουρισμού και το Υπουρ-

γείο Μεταφορών», αναφέρει στην «Κ» η κα Κουρούπη.

Βασική προϋπόθεση

Βασική προϋπόθεση για ένατη νέων δρομολογίων και αγορών είναι φυσικά, να υπάρχει και η ανάλογη ζήτηση από την αγορά. Σε αυτό τον στόχο θα επικεντρωθεί το digital marketing (εξ ολοκλήρου σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, google, μηχανές αναζήτησης), στο οποίο θα επιδοθεί το Υφυπουργείο Τουρισμού το επόμενο διάστημα, αξιοποιώντας ένα κονδύλι της τάξης των 5 εκατομμυρίων από τον προ-υπολογισμό του 2022, ποσό διπλάσιο σε σχέση με το αντίστοιχο του 2021. Από την σύντομη ανάλυση του πώς θα δαπανηθούν αυτά τα ποσά, προκύπτει ότι αν και η Ισπανία ως προ-

ορισμός είναι στους στόχους του Υφυπουργείου-εφόσον δεν υπάρχει σταθερή συνδεσιμότητα-εντούτοις, η χώρα δεν είναι επί του παρόντος στην βασική λίστα του Υφυπουργείου για την ψηφιακή διαφημιστική καμπάνια. Για το 2022, το τοις πέντε των χωρών στις οποίες θα επικεντρωθεί το Υφυπουργείο κατά σειρά δαπάνης είναι Γαλλία, Γερμανία, Πολωνία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ρωσία. Μεγάλο κονδύλι θα δαπανηθεί για προώθηση της Κύπρου σε ψηφιακά κανάλια στην Ουκρανία, το Ισραήλ, σε γερμανόφωνες χώρες όπως η Αυστρία και η Ελβετία, στην Τσεχία και Ουγγαρία αλλά και την Ιταλία. Συνολικά 25 εκατ. ευρώ θα δαπανηθούν μαζί με την ψηφιακή διαφήμιση για προβολή όλων των ειδών ενεργειών, όπως συνεργασίες

με διοργανωτές ταξιδιών και αεροπορικές εταιρείες, εκθέσεις και έντυπα). Πρόκειται για ποσό που ανέρχεται σχεδόν στο 50% του προϋπολογισμού του Υφυπουργείου.

Παράγοντας «Ο»

Καθοριστικό ρόλο στις αποφάσεις των αερογραμμών για αύξηση δρομολογίων και νέους προορισμούς μέσα στο 2022, θα διαδραματίσουν οι εξελίξεις με τη νέα μετάλλαξη «Ομικρον». Η αβεβαιότητα άρχισε να καταγράφεται στον τομέα των ταξιδιών και αυτό επηρεάζει τα πλάνα των αερομεταφορών. Μέχρι στιγμής καταγράφεται ένα μούδιασμα στην κίνηση Δεκεμβρίου, ενώ μικρός αριθμός ακυρώσεων έχει καταγραφεί για Ιανουάριο και Φεβρουάριο από και προς διάφορες αγορές.

Δύο εκατ. το 2021

Την επόμενη εβδομάδα θα ανακοινωθούν οι τουριστικές αφίξεις Νοεμβρίου, οι οποίες, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Υφυπουργείου, ενδεχομένως να ξεπεράσουν και τα επίπεδα του 2019 (γύρω στις 170.000 αφίξεις). Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία είναι εξίσου ενθαρρυντικά. Σύμφωνα με την στατιστική υπηρεσία, ο φετινός Οκτώβριος κινήθηκε στο 90% του αντίστοιχου μήνα του 2019, ενώ γύρω στο 70% είχε κινήσει προηγούμενος ο Σεπτέμβριος. Την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2021 οι τουριστικές αφίξεις ανήλθαν σε 1.691.030 σε σύγκριση με 612.975 την αντίστοιχη περίοδο του 2020 με άνοδο 175,9% και μείωση 54,3% σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2019. Με δεδομένη την εκτίμηση του αρμόδιου Υφυπουργού, ότι ο Νοέμβριος κινήθηκε στα επίπεδα του 2019, αλλά και το σχετικό μούδιασμα του Δεκεμβρίου, υπολογίζεται ότι οι τουριστικές αφίξεις του 2021 θα είναι γύρω στα δύο εκατομμύρια. Αυτό είναι και το 50% του 2019, ποσοστό με το οποίο θα κλείσει το 2021, όπως εκτιμά το Υφυπουργείο Τουρισμού. Ακόμη πιο αυξημένα - στο 60% του 2019- είναι τα τουριστικά έσοδα του έτους, κάτι που φαίνεται να συνδέεται με τις νέες ευρωπαϊκές αγορές τουριστών που προστέθηκαν και δούλεψαν τους προηγούμενους μήνες, αλλά και την αύξηση των μεμονωμένων ταξιδιωτών.

Σε κύκλο αυξημένων χρεώσεων οι τράπεζες

Μετά την Ελληνική προχωρά και η Τράπεζα Κύπρου σε νέες τιμολογήσεις

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μετά την απόφαση της Ελληνικής Τράπεζας για αυξημένες χρεώσεις από την 3η Ιανουαρίου 2022, ακολουθεί η Τράπεζα Κύπρου, με τις νέες χρεώσεις της να εφαρμόζονται από τη 15η Φεβρουαρίου 2022. Η διαφορά μέχρι στιγμής εντοπίζεται στο ότι η Τράπεζα Κύπρου δεν έχει θέσει ακόμα στο τραπέζι επισημώς χρεώσεις υπό τη μορφή αρνητικών επιτοκίων σε νοικοκυριά, δηλαδή χρεώσεις πάνω σε καταθέσεις φυσικών προσώπων,

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, το 60% των τραπεζών επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια στους εταιρικούς καταθέτες και το 15% των τραπεζών επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια στους καταθέτες λιανικής (house holds).

όπως ανακοίνωσε πως θα προχωρήσει η Ελληνική Τράπεζα. Το περιβάλλον των αρνητικών επιτοκίων φαίνεται πως έχει επηρεάσει τις τράπεζες, και προσπαθούν να βρουν τρόπους για να μειώσουν τη «ζημιά» και να συμπληρώσουν τα «κενά». Η Τράπεζα Κύπρου ανακοινώνει επί του θέματος ακόμα πως το εξετάζει, άρα ίσως και να αναμείνει στους επόμενους μήνες να εφαρμόσει επίσης χρεώσεις σε φυσικά πρόσωπα, όπως αναμένεται να προχωρήσει η Ελληνική Τράπεζα για το νέο της πελατολόγιο. Ο Πρό-

Ολοένα και περισσότερο βλέπουμε από τις Ευρωπαϊκές Τράπεζες να επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια στις καταθέσεις πελατών.

εδρος της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, Μάνιουελ Καμπά, είχε σημειώσει εξάλλου στην «Κ» πως ολοένα και περισσότερο βλέπουμε από τις Ευρωπαϊκές Τράπεζες να επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια στις καταθέσεις πελατών. Εστιάζοντας στο ζήτημα της επιβολής αρνητικών επιτοκίων είχε σχολιάσει ότι, σε ένα περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, οι τράπεζες πράγματι η μία μετά την άλλη χρεώνουν τους πελάτες για τις καταθέσεις που κρατούν στις τράπεζες και η ΕΒΑ παρακολουθεί στενά αυτή την τάση. Σύμφωνα με τα δεδομένα της Αρχής, το 60% των τραπεζών, επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια στους εταιρικούς καταθέτες και το 15% των τραπεζών επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια στους καταθέτες λιανικής (house holds). Τέλος, είχε εκφράσει τη θέση πως, όσες δεν ακολουθούν αυτή την τάση, ενδεχομένως να πρέπει κάποια στιγμή να επιβάλουν χρεώσεις (fees) σε κά-

ποιες υπηρεσίες, καθώς αφού το περιβάλλον των αρνητικών επιτοκίων είναι πραγματικότητα, οι τράπεζες θα μετακυλούν το κόστος φύλαξης των καταθέσεων στους πελάτες.

Μερικές αλλαγές

Μερικές από τις αλλαγές της Τράπεζας Κύπρου για φυσικά πρόσωπα, προνοούν την αύξηση των εξόδων διαχείρισης τρεχούμενου με όριο παρατραβήγματος. Η χρέωση στους τρεις μήνες από την 15η Φεβρουαρίου 2022 θα γίνει €12 από €6 για ποσό μέχρι €3.000 και σε €20 από €10 για ποσό μέχρι €10.000. Προστίθενται οι κατηγορίες μέχρι €500.000, με χρέωση εξόδων ανά τρίμηνο €250 και άνω του €1 εκατ. με έξοδα €500. Υπάρχουν αλλαγές σε έξοδα διαχείρισης λογαριασμού ταμιευτηρίου, σε χρεώσεις για αναλήψεις μετρητών από το ταμείο, για ακινησία λογαριασμών και για έκδοση βιβλιάρων

επιταγών σε κατάσταση. Ανάλογες χρεώσεις υπάρχουν για νομικές οντότητες και για πελάτες - κέντρων διεθνών εργασιών (IBUS).

Σε αντίστοιχες χρεώσεις προχωρά και η Ελληνική από την 3η Ιανουαρίου 2022, ωστόσο εκείνο που αξίζει περαιτέρω ασχολίας, είναι η επιβολή των αρνητικών επιτοκίων. Μέσα στις νέες χρεώσεις υπάρχει και χρέωση πάνω στους μεγάλους καταθέτες. Η ονομασία αυτής, «τέλος ρευστότητας» (ισχύει για λογαριασμούς φυσικών προσώπων σε ευρώ) και θα εφαρμόζεται μόνο σε νέους λογαριασμούς όπου θα ανοίγουν από 03/01/2022. Η χρέωση θα είναι σε τρεχούμενους λογαριασμούς, λογαριασμούς παρατραβήγματος και ταμιευτηρίου, 0,60% σε ετήσια βάση και η χρέωση θα είναι ανά μήνα επί του εκάστοτε ημερήσιου υπολοίπου του λογαριασμού που υπερβαίνει τις 100.000 ευρώ.

Μπαίνει τέλος στο LIBOR

Η Αρχή Χρηματοοικονομικής Συμπεριφοράς (Financial Conduct Authority – FCA), η οποία αποτελεί τη ρυθμιστική αρχή των χρηματοπιστωτικών αγορών του Ηνωμένου Βασιλείου, ανακοίνωσε επίσημα στις 5 Μαρτίου 2021 την παύση συγκεκριμένων εκδόσεων του διατραπεζικού επιτοκίου του Λονδίνου (LIBOR) συμπεριλαμβανομένου και του Ελβετικού Φράγκου (CHFLIBOR), από την 1η Ιανουαρίου 2022. Υπό το φως των πιο πάνω εξελίξεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκανε χρήση της εξουσίας της περί ορισμού υποκατάστατου δείκτη, βάσει της Παραγράφου 8 του Άρθρου 23β του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/1011 (Benchmarks Regulation). Ειδικότερα, στις 22 Οκτωβρίου 2021, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο ακόλουθος Εκτελεστικός Κανονισμός (Implementing Regulation) της Επιτροπής. Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1847 ορίζει σχετικά με τον καθορισμό καταστατικού υποκατάστατου για ορισμένες εκδόσεις του CHFLIBOR. Ο εν λόγω Εκτελεστικός Κανονισμός ορίζει ως επιτόκιο αντικατάστασης του CHFLIBOR το ανατοκίζόμενο επιτόκιο SARON, συν ένα σταθερό περιθώριο προσαρμογής, όπως αυτό δημοσιεύεται για καθεμία από τις σχετικές διάρκειες του ανατοκίζόμενου SARON (ενός, τριών, έξι και 12 μηνών). Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 23β του Benchmarks Regulation, το επιτόκιο αντικατάστασης του CHFLIBOR αντικαθιστά, αυτόματα εκ του νόμου, όλες τις αναφορές στον εν λόγω δείκτη σε κάθε σύμβαση και σε κάθε χρηματοπιστωτικό μέσο, που δεν περιέχει εφεδρικές (fall back) διατάξεις ή κατάλληλες εφεδρικές (fall back) διατάξεις. Δεδομένου ότι το LIBOR θα παύσει να δημοσιεύεται από την 1η Ιανουαρίου 2022, τα καθορισμένα επιτόκια θα πρέπει να αντικαταστήσουν τις αναφορές στο CHFLIBOR από την ημερομηνία αυτή.

Σημειώνεται ότι η προαναφερθείσα απόφαση του FCA πέρα από το CHFLIBOR περιλαμβάνει και άλλα επιτόκια αναφοράς, (όπως το GBP και JPYLIBOR), για τα οποία προς το παρόν δεν έχει οριστεί επιτόκιο αντικατάστασης. Επιπρόσθετα, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Χρηματοαγορών (EMMI) ανακοίνωσε την κατάργηση του σταθμικού μέσου των επιτοκίων του ευρώ για συναλλαγές μίας ημέρας (EONIA) από την 3η Ιανουαρίου 2022.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

wizguide

ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ 50 BEST RESTAURANTS ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ανταμοιβή | Τράπεζα Κύπρου

ΕΚΤΑΚΤΩΣ 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δίχως παρατράγουδα ο προϋπολογισμός

Πέρασαν 48 τροπολογίες από τις συνολικά 96 και πλέον τίθεται ζήτημα κατά πόσο αλλάζει ο χαρακτήρας του

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Δίχως τα περσινά παρατράγουδα του προϋπολογισμού εγκρίθηκε με 30 ψήφους ο προϋπολογισμός του 2022, ενώ 25 βουλευτές ψήφισαν κατά. Τη φετινή χρονιά ωστόσο, πάμπολες τροπολογίες βρήκαν πλειοψηφία και από τις συνολικά 96 που είχε η διαδικασία, πέρασαν οι 48. Υπέρ του προϋπολογισμού ψήφισαν οι Δημοκρατικός Συναγερμός με 17 ψήφους, ΔΗΚΟ με 9 ψήφους, ΔΗΠΑ – Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων με 4 ψήφους και υπέρ τάχθηκε και ο ανεξάρτητος βουλευτής Ανδρέας Θεμιστοκλέους. Από την άλλη, εναντίον του προϋπολογισμού του 2022 τάχθηκε το ΑΚΕΛ έχοντας 15 ψήφους,

Οι συνολικές δαπάνες αναμένεται να παρουσιάσουν μικρή μείωση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο και προϋπολογίζονται στα €8.407,8 εκ σε σύγκριση με €8.479,4 εκ. το 2021.

ΕΛΑΜ με 4 ψήφους, ΕΔΕΚ με 4 ψήφους και το Κίνημα Οικολόγων με 3 ψήφους. Η Κυβέρνηση αυτή τη φορά από πολύ νωρίς φάνηκε να είναι «άνετη» σχετικά με την ευρεία της πλειοψηφίας και θεωρείτο σίγουρη η ψήφισή του σε νόμο. Βέβαια, για να ψηφιστεί, άρα και να έχει τη στήριξη κάποιων κομμάτων όπως για παράδειγμα του ΔΗΚΟ και της ΔΗΠΑ, υπήρχαν κάποια αιτήματα που θα καλυφθούν μέσω συμπληρωματικών προϋπολογισμών, είτε από κονδύλια που υπάρχουν ήδη και θα χρησιμοποιηθούν καταλλήλως. Εκείνο όμως που αξίζει κριτικής είναι κατά πόσο αλλάζει ο χαρακτήρας του προϋπολογισμού του 2022 επί του πρακτέου, αφού 48 τροπολογίες είναι ικανές να αλλάξουν αρκετά δεδομένα. Για ακόμα μία χρονιά αποκόπηκαν οι δαπάνες σε σχέση με αποκρατικοποίηση/ιδιωτικοποίηση δημοσίων οργανισμών και κρατικών επιχειρήσεων, κυβερνητικών τμημάτων και υπηρεσιών, ενώ ψηφίστηκαν αρκετές δεσμεύσεις κονδυλίων και ενήμερωση – συγκατάθεση της Επιτροπής Οικονομι-

Υπέρ του προϋπολογισμού ψήφισαν οι Δημοκρατικός Συναγερμός με 17 ψήφους, ΔΗΚΟ με 9 ψήφους, ΔΗΠΑ – Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων με 4 ψήφους και ο ανεξάρτητος βουλευτής Ανδρέας Θεμιστοκλέους.

κών για να συνεχίσουν συγκεκριμένα έργα. Την ίδια ώρα, με τροπολογίες ψηφίστηκε η αποκοπή ποσοστού 7% από λειτουργικές δαπάνες εκτός διαφόρων δαπανών αποκοπή 10% από όλα τα υπουργεία, ανεξάρτητες υπηρεσίες και γραφεία που σχετίζονται με εκπαίδευση προσωπικού, συνέδρια, σεμινάρια και αποκοπή ύψους 10% των δαπανών σε συμβουλευτικές υπηρεσίες και έρευνες με αρκετές ωστόσο εξαιρέσεις που απαριθμούνται.

Τα έσοδα

Τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού του 2022 εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών αναμένεται να ανέλθουν στα €6.731 εκ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €6.473 εκ. το 2021, προβλέπεται δηλαδή αύξηση της τάξης του 4%. Οι δαπάνες, εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων αναμένεται να παρουσιάσουν μικρή μείωση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Συγκεκριμένα, για το 2022 προϋπολογίζονται στα €8.408 εκ. σε σύγκριση με €8.479

εκ. το 2021. Οι σημαντικότερες κατηγορίες των εσόδων είναι οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι που συνολικά για το 2022 προϋπολογίζονται στα €5.193,3 εκ. και αποτελούν περίπου το 82% των συνολικών εσόδων. Το υπόλοιπο 18% των εσόδων προϋπολογίζεται στα €1.132 εκ. και αφορά τα μη φορολογικά έσοδα όπως, πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, ενοίκια, δικαιώματα και μεταβιβάσεις/ χορηγίες. Τα έσοδα από την άμεση φορολογία το 2022 προβλέπονται σε απόλυτους αριθμούς, να φθάσουν τα €2.130 εκ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €2.014 εκ. το 2021, αναμένεται δηλ. αύξηση περίπου 6%. Τα έσοδα από την έμμεση φορολογία το 2022 προβλέπονται σε απόλυτους αριθμούς, στα €3.063 εκ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €3.234 εκ. το 2021, αναμένεται δηλ. μείωση της τάξης του 5%. Τα μη φορολογικά έσοδα προβλέπονται να αυξηθούν στα €1.132 εκ. το 2022 σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €821 εκ. το 2021, αναμένεται αύξηση περίπου 38%.

Μικρή μείωση των δαπανών

Οι συνολικές δαπάνες αναμένεται να παρουσιάσουν μικρή μείωση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο και προϋπολογίζονται στα €8.407,8 εκ σε σύγκριση με €8.479,4 εκ. το 2021. Οι δαπάνες προσωπικού, περιλαμβανομένων των συντάξεων και των φιλοδωρημάτων, οι οποίες υπολογίζεται να αυξηθούν κατά περίπου 3% και να ανέλθουν στα €3.044 εκ. (2022) σε σύγκριση με €2.961 εκ. (2021). Η πιο πάνω αύξηση οφείλεται κυρίως, στην καταβολή της ΑΤΑ, των προσαυξήσεων και της αύξησης της απασχόλησης. Οι λειτουργικές δαπάνες, οι οποίες προβλέπεται να αυξηθούν κατά περίπου 8% το 2022 και να ανέλθουν στα €972 εκ. σε σύγκριση με €899 εκ. το 2021. Οι μεταβιβάσεις πληρωμές, αποτελούνται κυρίως από τις κοινωνικές παροχές, τις χορηγίες προς οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και τις Αρχές Τοπικής Αυ-

τοδιοίκησης καθώς και τη συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το ΓεΣΥ και τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Το 2022, η πιο πάνω κατηγορία προβλέπεται να μειωθεί κατά περίπου 8% και να περιοριστεί στα €3.049 εκ. σε σύγκριση με €3.332 εκ. το 2021. Οι μειώσεις στις μεταβιβάσεις πληρωμές οφείλονται, κυρίως, στις μειώσεις των προνοιών για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Οι αναπτυξιακές δαπάνες, (έργα υπό κατασκευή, χρηματοδοτούμενα έργα, εκπαιδευσεις, χορηγίες σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, πάγια, κλπ.) οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν κατά 10% το 2022 και να φθάσουν περίπου, στα €1.135 εκ. σε σύγκριση με €1.032 εκ. το 2021. Η πιο πάνω αύξηση παρατηρείται λόγω έναρξης της υλοποίησης μεγάλων αναπτυξιακών έργων συμπεριλαμβανομένων, οδικών, κτιριολογικών

και άλλων έργων καθώς και για την προώθηση έργων που έχουν περιληφθεί στο ΣΑΑ. Σημειώνεται ότι η πρόνοια για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα των οποίων διαχειριστική αρχή είναι η ΓΑ ΕΠ-ΣΑ, συνεχίζει να περιλαμβάνεται στο συγκεντρωτικό κονδύλι της ΓΑ ΕΠΣΑ για μεγαλύτερη ευελιξία και για επίτευξη όσο το δυνατό μεγαλύτερης απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων. Για τα υπόλοιπα συγχρηματοδοτούμενα έργα που αφορούν το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, τα Ταμεία Εσωτερικής Ασφάλειας, καθώς και διάφορα Ανταγωνιστικά Προγράμματα, (οι σχετικές πρόνοιες περιλαμβάνονται στα αρμόδια υπουργεία. Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους (τόκοι) παρουσιάζουν μείωση της τάξης του 13% για το 2022 και συγκεκριμένα υπολογίζονται στα €458,2 εκ. σε σύγκριση με €529,5 εκ. το 2021.

«Παράθυρο» για νέες ελαφρύνσεις στην Ελλάδα

Ανοίγει η υπέρβαση εσόδων - Κατά 855 εκατ. πάνω από τον στόχο ήταν τα φορολογικά έσοδα το Ιμνηνο

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μεγάλη υπέρβαση εσόδων, έναντι του στόχου που είχε τεθεί τον προηγούμενο μόλις μήνα, εμφανίζει ο προϋπολογισμός και τον Νοέμβριο, κάτι που προμηνύει υψηλότερη αύξηση ΑΕΠ φέτος από την προβλεπόμενη από την κυβέρνηση 6,9%, αλλά και περιθώρια για κάποιες πρόσθετες ελαφρύνσεις για τη φετινή χρονιά.

Τα φορολογικά έσοδα είχαν υπέρβαση 855 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου το 11μηνιο Ιανουαρίου

Σε επίπεδο μέτρων στήριξης, την κυβέρνηση απασχολεί η αντιμετώπιση των αυξημένων τιμών ενέργειας.

- Νοεμβρίου, ενώ ειδικώς τον Νοέμβριο η υπέρβαση ήταν 690 εκατ. ευρώ.

«Τα αυξημένα σε σχέση με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού φορολογικά έσοδα συνεχίζονται

Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές ήταν αυξημένες κατά 30% τον Νοέμβριο, 37% τον Οκτώβριο και 34% τον Σεπτέμβριο, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μήνες του 2019.

και τον μήνα Νοέμβριο, κάτι που επιβεβαιώνει την ταχύτητα του αναμενόμενου ανάκαμψης της οικονομίας, που άλλωστε έχει καταγραφεί και από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής», δή-

λωσε ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θεόδωρος Σκυλακάκης. «Αν προκύψουν εκτός προϋπολογισμού έσοδα, τότε υπάρχουν περιθώρια για εκτός προϋπολογισμού ενίσχυση», σημείωνε, εξάλλου,

υψηλόβαθμη πηγή του υπουργείου Οικονομικών.

Πάντως, όπως διευκρινίζει η ίδια πηγή του υπουργείου Οικονομικών, σε επίπεδο μέτρων στήριξης την κυβέρνηση απασχολεί η αντιμε-

τώπιση των αυξημένων τιμών ενέργειας το 2022 και εφεξής. Για τον σκοπό αυτό θα ενεργοποιήσει τον μόνιμο μηχανισμό, που θα εξισορροπεί τις διακυμάνσεις των τιμών κοινωφώνων για τους καταναλωτές και ο οποίος προβλέπεται να έχει διάρκεια ζωής τουλάχιστον 10 χρόνια, όπως εξηγούσε η ίδια πηγή.

Η αύξηση των φορολογικών εσόδων οφείλεται κυρίως στη φορολογία των επιχειρήσεων, στους φόρους κατανάλωσης και λιγότερο στη φορολογία φυσικών προσώπων. Συνάδει, εξάλλου, αυτό το αποτέλεσμα και με τα στοιχεία για την εξέλιξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών, που είναι σταθερά αυξημένες: κατά 30% τον Νοέμβριο, 37% τον Οκτώβριο και 34% τον Σεπτέμβριο, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μήνες του 2019.

Για την αύξηση του κατώτατου μισθού, ο υψηλόβαθμος αξιωματούχος του υπουργείου Οικονομικών εξηγούσε πως η δέσμευση της κυβέρνησης για διπλάσιο ποσοστό από την ανάπτυξη αφορά τη σύγκριση με έτος βάσης το 2019 και όχι το 2020. Έτσι, αν το ΑΕΠ αυξηθεί το 2022 στα 187 δισ. ευρώ από 183 δισ. το 2019, προκύπτει

αύξηση 4,2%, ενώ αν το ΑΕΠ φτάσει στα 190 δισ., ανεβαίνει στο 7,8%. Αλλά σε αυτά πρέπει να συνυπολογισθεί και ο πληθωρισμός την ίδια περίοδο.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού, την περίοδο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου το πρωτογενές έλλειμμα ήταν 7,879 δισ. ευρώ, έναντι στόχου για πρωτογενές έλλειμμα 8,973 δισ. ευρώ και έναντι πρωτογενούς ελλείμματος 13,747 δισ. ευρώ την ίδια περίοδο του 2020.

Τα φορολογικά έσοδα ανήλθαν σε 43 δισ. ευρώ.

Ειδικότερα τον Νοέμβριο, τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 4,422 δισ. ευρώ, ενώ τα έσοδα του ΠΔΕ σε 183 εκατ. ευρώ μειωμένα κατά 423 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. Οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού το 11μηνιο ήταν μειωμένες κατά 805 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, με την υστέρηση στο σκέλος του κρατικού προϋπολογισμού να διαμορφώνεται στα 660 εκατ. ευρώ. Οι πληρωμές του ΠΔΕ ήταν μειωμένες κατά 145 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με τον στόχο των 7,952 δισ. ευρώ.

Τριπλή στήριξη της Ελλάδας από την ΕΚΤ μετά το PEPP

Μπορεί να αγοράσει ομόλογα 20 δισ., υπερκαλύπτοντας τις ελληνικές εκδόσεις

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Τριπλή θα είναι η στήριξη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προς την Ελλάδα, μετά το τέλος του έκτακτου προγράμματος PEPP τον Μάρτιο και παρά τη μη συμμετοχή της χώρας στο κανονικό πρόγραμμα ποσοτικών χαλάρωσης (APP). Θα έχει τη δυνατότητα να αγοράσει ελληνικά ομόλογα αξίας τουλάχιστον 20 δισ. ευρώ και να υπερκαλύψει έτσι την εκδοτική δραστηριότητα του ελληνικού Δημοσίου, στέλλοντας ένα σαφές και ισχυρό μήνυμα στις αγορές.

Υπέρ και τα «γεράκια»

Αυτή η στήριξη θα έρθει μέσω της επέκτασης της περιόδου επανεπενδύσεων, της ευελιξίας που θα έχουν αυτές, αλλά και της πιθανότητας να ενεργοποιηθεί εκ νέου το PEPP εάν χρειαστεί. Είναι σημαντικό πως όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ήταν υπέρ αυτής της στήριξης για την Ελλάδα –ακόμη και τα «γεράκια»– και αυτό ήταν το

αποτέλεσμα συστηματικής δουλειάς από όλα τα εμπλεκόμενα στελέχη της Τράπεζας της Ελλάδος τους τελευταίους έξι μήνες.

«Αυτό είναι ένα πολύ ισχυρό σήμα για την Ελλάδα», τόνισε η επικεφαλής της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου, επισημαίνοντας πως η χώρα «έχει ξεκάθαρα σημειώσει πολύ μεγάλη πρόοδο, ειδικά στο μέτωπο των μεταρρυθμίσεων και η πιστοληπτική της αξιολόγηση έχει βελτιωθεί σημαντικά». Η ΕΚΤ αναφέρθηκε ρητά στην Ελλάδα στην ανακοίνωση των αποφάσεων της συνεδρίασης και όπως εξήγησε η κ. Λαγκάρντ, αυτό έγινε γιατί δεν κατέχει ακόμη επενδυτική βαθμίδα.

Έτσι, το διοικητικό συμβούλιο αποφάσισε να παρατείνει τον χρονικό ορίζοντα επανεπένδυσης των ποσών κεφαλαίου από την εξόφληση τίτλων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP κατά τη λήξη τους τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2024, από το 2023 που

Η απόφαση «είναι ένα πολύ ισχυρό σήμα για την Ελλάδα», τόνισε η επικεφαλής της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, επισημαίνοντας πως η χώρα «έχει ξεκάθαρα σημειώσει πολύ μεγάλη πρόοδο ειδικά στο μέτωπο των μεταρρυθμίσεων και η πιστοληπτική της αξιολόγηση έχει βελτιωθεί σημαντικά».

ήταν πριν, κάτι που μεγαλώνει το παράθυρο στήριξης για την Ελλάδα.

Παράλληλα, ξεκαθάρισε ότι οι επανεπενδύσεις μπορεί να γίνουν με έμφαση προς τα ελληνικά ομόλογα, που σημαίνει ότι θα αγοράζει ελληνικά ομόλογα ακόμη και με κεφάλαια από άλλα ομόλογα της Ευρωζώνης που λήγουν. Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση νέου κατακερματισμού στις αγορές που σχετίζεται με την πανδημία, όπως τόνισε η ΕΚΤ, οι επανεπενδύσεις στο πλαίσιο του PEPP μπορούν ανά πάσα στιγμή να προσαρμοστούν με ευελιξία ως προς τον χρόνο, τις κατηγορίες στοιχείων

ενεργητικού και τις χώρες. «Η ευελιξία αυτή θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνει την αγορά ομολόγων που εκδίδει η Ελλάδα επιπλέον της αξίας των ομολόγων που επανεπενδύεται στη λήξη τους, προκειμένου να αποφευχθεί η διακοπή των αγορών στη συγκεκριμένη χώρα, η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής προς την ελληνική οικονομία, ενώ αυτή εξακολουθεί να ανακάμπτει από τις επιπτώσεις της πανδημίας», όπως σημειώθηκε χαρακτηριστικά.

Η τρίτη οδός στήριξης είναι μέσω της δυνατότητας επανενεργοποιή-

σης του PEPP. «Οι καθαρές αγορές στο πλαίσιο του PEPP θα μπορούσαν να ξεκινήσουν εκ νέου, εφόσον κριθεί αναγκαίο, για την αντιμετώπιση αρνητικών διαταραχών που σχετίζονται με την πανδημία», σημείωσε η ΕΚΤ. Αυτό θα έρθει έπειτα από απόφαση του Δ.Σ. της ΕΚΤ, ενώ –όπως εξήγησε η Κρ. Λαγκάρντ– δεν υπάρχει συγκεκριμένο ποσό κεφαλαίων, αφήνοντας να εννοηθεί ότι πέραν των περίπου 100 δισ. ευρώ που θα έχουν απομείνει στον φάκελο του PEPP όταν αυτό λήξει, μπορεί να προστεθούν και άλλα εάν χρειαστεί. Οι αναλυτές είχαν επισημάνει

πως το σημαντικό ήταν η ΕΚΤ να πείσει τους επενδυτές ότι στόχος της είναι να συνεχίσει να διατηρεί το κόστος δανεισμού του ελληνικού Δημοσίου υπό έλεγχο. Η ρητή αναφορά στην Ελλάδα στην ανακοίνωσή της αποτελεί συνεπώς ένα ισχυρό και ξεκάθαρο μήνυμα. Όπως σημείωσε στην «Κ» και ο Ντένις Σεν, επικεφαλής για την Ελλάδα του οίκου Score Ratings, μια τέτοια υποστήριξη, ή η απειλή παρέμβασης, εμποδίζει την όποια πιθανή «επίθεση» στην Ελλάδα από τις αγορές.

«Βουτιά» σημείωσαν οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων

Οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων σημείωσαν «βουτιά» στον απόηχο των αποφάσεων της ΕΚΤ, με αυτήν του 10ετούς να υποχωρεί στο 1,17% και κατά 5,2%, στα χαμηλότερα επίπεδα από τις αρχές Νοεμβρίου, ενώ το spread συρρικνώθηκε στις 152 μονάδες βάσης από 172 μ.β. στις αρχές της εβδομάδας. Αντίθετα, ισχυρές πτήσεις σημειώθηκαν στα ιταλικά ομόλογα, με την απόδοση του 10ετούς να αυξάνεται στο 1% και στα υψηλότερα επίπεδα από τις αρχές του μήνα.

Όπως εξηγούν πηγές της «Κ», οι ανακοινώσεις της ΕΚΤ σημαίνουν ότι μπορεί να αγοράσει περαιτέρω ελληνικά ομόλογα αξίας 19,5-20 δισ. ευρώ, τα 5 δισ. ευρώ από αυτά μέσω του PEPP έως τον Μάρτιο και τα υπόλοιπα μέσω των επανεπενδύσεων των κεφαλαίων από τα ελληνικά ομόλογα που λήγουν, χωρίς να υπολογίζονται τα ποσά που μπορεί να αγοράστούν από τις λήξεις άλλων ομολόγων.

Αυτό σημαίνει πως η εκδοτική δραστηριότητα του ελληνικού Δημοσίου, η οποία το 2022 εκτιμάται πως θα κινηθεί στα 10-12 δισ. ευρώ, υπερκαλύπτεται από τις αγορές της ΕΚΤ, ενώ καλύπτεται και το διάστημα έως την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, κάτι που τοποθετείται το αργότερο έως το πρώτο εξάμηνο του 2023, τη στιγμή που η Ιταλία θα εκδώσει το 2022 χρέος ύψους 300 δισ. ευρώ, ενώ οι αγορές ιταλικών ομολόγων από την ΕΚΤ θα κινηθούν στα 128 δισ. ευρώ, που σημαίνει κάλυψη 43%.

Τα υψηλά ταμειακά διαθέσιμα, τα οποία μετά και τις αποπληρωμές του ΔΝΤ των δάνειων GLF θα διαμορφωθούν στα 25-30 δισ. ευρώ, σε συνδυασμό με τα 20 δισ. ευρώ της στήριξης της ΕΚΤ, δείχνουν ουσιαστικά ότι η Ελλάδα μπορεί να μη βγει στις αγορές για τα επόμενα 5,5 χρόνια.

Αυτό είναι το πλέον ισχυρό σήμα που θα μπορούσε να δώσει η ΕΚΤ.

Το κανονικό QE

Σε ό,τι αφορά το κανονικό πρόγραμμα QE, στο οποίο δεν συμμετέχει η Ελλάδα, μετά το τέλος του PEPP τον Μάρτιο και όλο το β' τρίμηνο η ΕΚΤ θα διπλασιάσει τον μηνιαίο ρυθμό αγορών στα 40 δισ. ευρώ, και το γ' τρίμηνο θα τον μειώσει στα 30 δισ. ευρώ. Από τον Οκτώβριο του 2022 θα επιστρέψει στους κανονικούς ρυθμούς των 20 δισ. ευρώ για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται αναγκαίο, ενώ οι καθαρές αγορές θα λήξουν λίγο πριν αρχίσει να αυξάνει τα βασικά επιτόκια της. Επίσης, θα

Η εκδοτική δραστηριότητα του ελληνικού Δημοσίου το 2022 εκτιμάται πως θα κινηθεί στα 10-12 δισ. ευρώ.

συνεχίσει να επανεπενδύει, πλήρως, τα ποσά από την εξόφληση τίτλων αποκτηθέντων στο πλαίσιο του APP κατά τη λήξη τους για παρατεταμένη χρονική περίοδο μετά την ημερομηνία κατά την οποία θα αρχίσει να αυξάνει τα βασικά επιτόκια της. Παράλληλα, η ΕΚΤ αύξησε τις προβλέψεις της για τον πληθωρισμό, εκτιμώντας πως φέτος θα αυξηθεί στο 2,6% (από 2,2% πριν), το 2022 θα κινηθεί σε μέσο όρο στο 3,2% και το 2023-2024 θα κινηθεί στο 1,8%, κάτι που υποδηλώνει πως οι αυξήσεις επιτοκίων δεν αναμένονται πριν από το 2024. Σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη, μείωσε τις προβλέψεις της για το 2022 στο 4,2% (από 4,6% πριν) ενώ αύξησε την εκτίμηση για φέτος και το 2023 στο 5,1% (από 5%) και στο 2,9% (από 2,6%) αντίστοιχα.

Limassol Blu Marine Η Νέα Ευρωπαϊκή Ριβιέρα

Το Limassol Blu Marine παρουσιάζει έναν μοναδικό προορισμό για κάθε ανάγκη. Είτε ψάχνετε για πολυτελή εξοχική ή μόνιμη κατοικία, ευκαιρία αγοράς για ενοίκιαση είτε για επιχειρηματική δραστηριότητα, αυτή η τοποθεσία βρίσκεται κυριολεκτικά στο κέντρο των πάντων.

Το έργο βρίσκεται στην παραλιακή περιοχή της δυτικής Λεμεσού κοντά στο κέντρο της πόλης, μια περιοχή που προορίζεται να γίνει η «Νέα Ριβιέρα της Ευρώπης».

Το υπερσύγχρονο αναπτυξιακό έργο στη Μεσόγειο θάλασσα, περιλαμβάνει εκτός από πολυτελείς κατοικίες, ιδιόκτητες εγκαταστάσεις, μια εντυπωσιακή εξωτερική πισίνα 50 μέτρων, εσωτερική πισίνα 25 μέτρων, γυμναστήριο, υπηρεσίες σπα, χώρος υποδοχής, εστιατόριο, καφετέρια, καθώς και διώροφο χώρο στάθμευσης.

FREE PHONE: 8000 0707

+357 99 118 685

info@limassolblumarine.com

www.limassolblumarine.com

CYPRUS PAFOS LIMASSOL NICOSIA UNITED KINGDOM LONDON RUSSIA MOSCOW UKRAINE KIEV CHINA BEIJING SHANGHAI UAE DUBAI INDIA DELHI MUMBAI BANGALORE EGYPT CAIRO JORDAN AMMAN GREECE CHANIA ATHENS PAROS

Απροστάτευτη στην ενεργειακή κρίση είναι η εγχώρια βιομηχανία

Η κυβέρνηση έδειξε αργά αντανakλαστικά, τόνισε ο Μιχάλης Στασινόπουλος

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Σήμα κινδύνου εκπέμπει η βιομηχανία για τις επιπτώσεις από την ανεξέλεγκτη αύξηση του ενεργειακού κόστους. Παράλληλα, εκφράζει την απογοήτευσή της για την αδυναμία της κυβέρνησης να λάβει μέτρα, ώστε να προστατεύσει την ανταγωνιστικότητά της.

«Στη σημερινή ενεργειακή κρίση η χώρα μας δεν είχε καθόλου γρήγορα αντανakλαστικά. Έχουν βγει ήδη μελέτες που περιγράφουν πώς αντέδρασε η κάθε χώρα και η Ελλάδα είναι τελευταία. Υπάρχει μεγάλη απογοήτευση στον επιχειρηματικό κόσμο για αυτή την αργοπορία. Αν ρωτήσετε επιχειρηματίες αν η Ελλάδα έχει στηρίξει τη βιομηχανία της, όλοι θα πουν πόσο υπολείπεται και αυτό τείνει να γίνει κοιλτούρα. Η ελληνική μεταποίηση πρέπει να μπει σε προτεραιότητα γιατί έχει τους μεγαλύτερους πολλαπλασιαστές στην οικονομία. Όταν μπει σε προτεραιότητα η βιομηχανία θα δούμε πολλά από τις επιχειρήσεις», είπε μιλώντας σε συνέδριο της EENE ο κ. Μιχάλης Στασινόπουλος, πρόεδρος της Ελληνικής Παραγωγής και μέλος του Δ.Σ. της Βιοχάρκο.

«Όταν έχουμε μια αγορά ενέργειας που έχει στρεβλώσεις, δεν αφήνει τις επιχειρήσεις να έχουν ανταγωνιστικό κόστος ενέργειας. Υπάρχουν εταιρείες που κινδυνεύουν να κλείσουν αυτή τη στιγμή. Το κράτος πρέπει να προσέξει και να έχει και αντανakλαστικά», σημειώνει.

Ο πρόεδρος του ΣΕΒ Δημήτρης Παπαλεξόπουλος επισήμανε από την πλευρά του ότι έχει υποεκτιμηθεί η δυσκολία να συν-

Σύμφωνα με την EBIKEN, η αύξηση του ενεργειακού κόστους για τη βιομηχανία υπολογίζεται σε 150 εκατ. τον μήνα.

Εχει υποεκτιμηθεί η δυσκολία να συνδυαστούν οι κλιματικοί στόχοι με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, επισήμανε ο πρόεδρος του ΣΕΒ Δημ. Παπαλεξόπουλος.

δυσαστούν οι κλιματικοί στόχοι με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Το στοιχημα είπε είναι πώς μπορεί να συνδυάζεται η κλιματική φιλοδοξία με την ασφάλεια παροχής ενέργειας για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις σε ανταγωνιστικό κόστος

και διασφαλίζοντας στα κρίσιμα χρόνια της μετάβασης την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. «Όλο αυτό το πολύ σύνθετο και μακροχρόνιο πρόβλημα έχει υποεκτιμηθεί το πόσο δύσκολο είναι. Για να φτάσουμε στο “νιρβάνα”, για να φτάσουμε να έχουμε καθαρή και πολλή ενέργεια και σε ανταγωνιστική τιμή θα περάσουμε αρκετά χρόνια που θα είναι δύσκολα. Πρέπει να επενδύσουμε νωρίς και πολύ, να δεχθούμε ότι στη μετάβαση θα υπάρχει μεγαλύτερο κόστος και ότι θα υπάρχουν και κίνδυνοι και σκαμπανεβάσματα όπως η ενεργειακή κρίση που περνάμε αυτή την εποχή», τόνισε.

Σημειώνεται πως μέχρι στιγμής το μόνο μέτρο που έλαβε η κυβέρνηση για να προστατεύσει τη βιομηχανία της μέσης τάσης

είναι να «παγώσει» την καταβολή των χρεώσεων για Υπηρεσίες Κοινής Ωφελείας για το πεντάμηνο Νοεμβρίου 2021 - Μαρτίου 2022. Πρόκειται για ένα ποσό της τάξης των 63 εκατ. ευρώ, το οποίο θα κληθούν να το καταβάλλουν αργότερα.

Ωστόσο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της EBIKEN, η αύξηση του ενεργειακού κόστους για τη βιομηχανία υπολογίζεται σε 150 εκατ. ευρώ τον μήνα. Σημειώνεται ότι προς το παρόν οι μεγάλες βιομηχανίες έχουν σε ισχύ διμερή συμβόλαια με τους προμηθευτές τους και δεν έχουν ετηραστεί τόσο από την αύξηση όσο οι μικρότερες. Ωστόσο, όσο τα συμβόλαια αυτά λήγουν ενώ η ενεργειακή κρίση συνεχίζεται, οι επιπτώσεις θα επηρεάσουν όλο τον δευτερογενή τομέα.

Υψηλότερος του 2019 ο τζίρος στο δεκάμηνο

Αύξηση 28,5% σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2020 σημείωσε ο τζίρος των επιχειρήσεων τον Οκτώβριο του 2021, μήνας, μάλιστα, κατά τον οποίο δεν είχαν επιβληθεί ακόμη περιοριστικά μέτρα για τους μη εμβολιασμένους σε εστίαση και λιανεμπόριο. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι ο τζίρος των επιχειρήσεων εμφανίζεται στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου αυξημένος όχι μόνο σε σύγκριση με το 2020, αλλά πλέον και σε σύγκριση με το 2019. Από τα στοιχεία αυτά πάντως λείπουν πολλές μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων και επομένως υποβολής στοιχείων σε μηνιαία βάση, αλλά υποβάλλουν στοιχεία ανά τρίμηνο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) για το σύνολο των επιχειρήσεων της οικονομίας με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε μηνιαία βάση, ο κύκλος εργασιών τον Οκτώβριο του 2021 ανήλθε σε 24,79 δισ. ευ-

ρώ, σημειώνοντας αύξηση 28,5% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2020, όταν είχε διαμορφωθεί σε 19,29 δισ. ευρώ.

Για τις επιχειρήσεις που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας τον Μάρτιο 2020 με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε μηνιαία βάση, ο

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων ανήλθε σε 215,41 δισ. έναντι 212,70 δισ. ευρώ στο αντίστοιχο διάστημα του 2019.

κύκλος εργασιών τον Οκτώβριο του 2021 ανήλθε σε 1,80 δισ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 27,6% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2020, όταν είχε διαμορφωθεί σε 1,41 δισ. ευρώ.

Από τα αναλυτικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τις επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων και υπο-

Σε σύγκριση με το 10μηνο του 2020 ο τζίρος φέτος είναι αυξημένος κατά 33,52 δισ. ευρώ.

βάλλουν στοιχεία σε μηνιαία βάση, προκύπτει ότι στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2021 ο τζίρος των επιχειρήσεων (στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας και όχι μόνο αυτών που είχαν τεθεί σε αναστολή λειτουργίας) διαμορφώθηκε σε 215,41 δισ. ευρώ, έναντι 181,89 δισ. ευρώ το αντίστοιχο δεκάμηνο του 2020

και 212,70 δισ. ευρώ στο αντίστοιχο του 2019. Με άλλα λόγια, ο τζίρος του 2021 είναι μεγαλύτερος στο δεκάμηνο κατά 2,71 δισ. ευρώ από αυτόν του δεκαμήνου του 2019 και κατά 33,52 δισ. ευρώ μεγαλύτερος από τον τζίρο του δεκαμήνου του 2020.

Ενας από τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας που εμφανίζει φέτος μεγαλύτερο τζίρο από το 2019 είναι αυτός της μεταποίησης (53,99 δισ. ευρώ φέτος στο εξεταζόμενο δεκάμηνο έναντι 49,15 δισ. ευρώ στο αντίστοιχο του 2019), ενώ ενισχυμένος σε σύγκριση με το 2019 εμφανίζεται και ο τομέας του εμπορίου (χονδρικό και λιανικό). Συγκεκριμένα, στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2021 ο τζίρος του τομέα του εμπορίου ήταν 84,02 δισ. ευρώ έναντι 78,68 δισ. ευρώ το 2019.

Από την άλλη ο τζίρος του τομέα καταλυμάτων - εστίασης που σχετίζεται με τον τουρισμό, εξακολουθεί να υπολείπεται του 2019: στο φετινό δεκάμηνο ήταν 5,24 δισ. ευρώ έναντι 7,27 δισ. ευρώ στο δεκάμηνο του 2019.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Το clawback αυξήθηκε από 78,9 εκατ. το 2012 σε 796,5 εκατ. το 2020

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Την ανάγκη να πραγματοποιούνται επενδύσεις από τις φαρμακευτικές εταιρείες για τη διατήρηση της βιωσιμότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους επισήμαναν εκπρόσωποι του κλάδου κατά την τελευταία ημέρα του Πανελληνίου Συνεδρίου για τα Οικονομικά και τις Πολιτικές της Υγείας 2021, ζητώντας άρση των περιορισμών που αφορούν επενδύσεις εντός Αττικής αλλά και θέσπιση ευέλικτων κινήτρων πενταετούς διάρκειας.

Σύμφωνα με στοιχεία που παρήχθησε στο πλαίσιο συζήτησης για το επενδυτικό clawback η διοικήτρια του ΕΟΠΥΥ, Θεανώ Καρποδίνη, το ποσό υπέρβασης της εξωνοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης (δαπάνη ΕΟΠΥΥ) από 78,9 εκατ. ευρώ το 2012 έφθασε στα 796,5 εκατ. ευρώ το 2020, σημειώνοντας μεγάλη αύξηση από το 2014 και μετά.

Η υπέρβαση του ορίου της δαπάνης αποτελεί εδώ και χρόνια «αγκάθι» για τις φαρμακευτικές εταιρείες, δεδομένου ότι καλούνται να καλύψουν το ποσό της υπέρβασης μέσω του clawback. Αυτό, σύμφωνα με τις ίδιες, τις εμπόδιζε να υλοποιήσουν μεγάλες επενδύσεις, διότι το clawback άρχισε να αυξάνεται ραγδαία από το 2012 και μετά.

Η θέσπιση λοιπόν του επενδυτικού clawback το 2019 αποβλέπει στην ενίσχυση των επενδύσεων, καθώς προβλέπει τον συμψηφισμό του clawback με τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι εταιρείες για έρευνα και ανάπτυξη αλλά και με αυτές που αντιστοιχούν σε παραγωγικές επενδύσεις. Ετσι, τα προβλεπόμενα ποσά συμψηφισμού το 2019-2023 ανέρχονται περίπου στα 475 εκατ. ευρώ, με μέρος αυτών των ποσών, ήτοι 250 εκατ. ευρώ, να εντάσσεται στο RRF.

Ο Θεόδωρος Τρύφων, πρόεδρος της ΠΕΦ και αντιπρόεδρος Δ.Σ. της Ειρεν, επισήμανε πως εκτός από τα γενόσημα που απο-

τελούν σημαντικό τομέα δραστηριοποίησης της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας, οι εταιρείες έχουν εισέλθει τα τελευταία χρόνια στην ανάπτυξη νέων μορφών και σε νέες τεχνολογίες. «Συζητάμε για βιοομοειδή, για mRNA και για άλλους τρόπους αποδέσμευσης», επισήμανε, τονίζοντας πως για να γίνουν αυτά χρειάζονται σημαντικές επενδύσεις που δεν μπορούν να είναι μικρότερες από 10%-15% του κύκλου εργασιών των εταιρειών ετησίως. Ο ίδιος επισήμανε πως το επενδυτικό clawback οδήγησε πέρυσι στην κατάθεση 40 σχεδίων από ελληνικές και ξένες εταιρείες για επενδύσεις άνω των 200 εκατ. ευρώ, ενώ τόνισε πως από δω και πέρα είναι απαραίτητο να προωθηθούν ευέλικτα κίνητρα πενταετούς

Αρση περιορισμών για επενδύσεις εντός Αττικής ζητούν οι φαρμακευτικές.

διάρκειας.

Αναφερόμενος στους περιορισμούς που προκύπτουν από τον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων, ο ίδιος είπε πως για το κέντρο καινοτομίας της Ειρεν στα Σπάτα δικαιούμαστε 10% φοροαπαλλαγές γιατί είναι στα Σπάτα, ενώ εάν ήταν στη Λαμία ή σε άλλη πόλη της περιφέρειας, αυτές μπορεί να έφταναν το 50%. Τέλος, ο πρόεδρος του ΣΦΕΕ, Ολύμπιος Παπαδημητρίου, τόνισε πως οι εταιρείες για έρευνα και ανάπτυξη αλλά και με αυτές που αντιστοιχούν σε παραγωγικές επενδύσεις. Ετσι, τα προβλεπόμενα ποσά συμψηφισμού το 2019-2023 ανέρχονται περίπου στα 475 εκατ. ευρώ, με μέρος αυτών των ποσών, ήτοι 250 εκατ. ευρώ, να εντάσσεται στο RRF.

Παράλληλα τόνισε πως δεν είναι ελκυστικό το περιβάλλον για επενδύσεις όταν δεν υπάρχει προβλεψιμότητα, ενώ ανέφερε πως πρόκειται ο έλεγχος της συνηγορήφωσης σε πραγματικό χρόνο αλλά και η ύπαρξη συνεπειών για παρανομίες στον κλάδο του φαρμάκου.

Μάχη κατασκευαστικών για τρία οδικά έργα ΣΔΙΤ ύψους 900 εκατ. ευρώ

Με την ανάδειξη προσωρινών αναδόχων για τρία οδικά έργα ΣΔΙΤ συνολικού ύψους τρις τάξεως των 900 εκατ. ευρώ αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2021. Ο λόγος για τον οδικό άξονα Καλαμάτα - Πύλος - Μεθώνη, εκτιμώμενου κόστους 312 εκατ. ευρώ, τη νέα ανατολική περιφερειακή οδό της Θεσσαλονίκης (Flyover), έργο της τάξεως των 370 εκατ. ευρώ, αλλά και για το τμήμα του ΒΟΑΚ Χερσόνησος - Νεάπολη, που εκτιμάται ότι θα προσεγγίσει ή και θα ξεπεράσει τα 200 εκατ. ευρώ.

Όπως αναμένεται, οι προετοιμασίες στα επιτελεία των κατασκευαστικών ομίλων είναι πυρετώδεις, καθώς πρόκειται για έργα τα οποία όχι μόνο θα προσφέρουν πολύτιμο ανεκτέλεστο και κατασκευαστικό αντικείμενο, αλλά και σημαντικές ροές εσόδων σε βάθος χρόνου, με βάση το σύστημα των πληρωμών διαθεσιμότητας. Το στοιχείο καθιστά τέτοιες συμβάσεις ιδιαίτερα πολύτιμες για τη μελλοντική κερδοφορία των κατασκευαστικών ομίλων και ως εκ τούτου ο ανταγωνισμός προβλέπεται ιδιαίτερα σκληρός.

Ηδη μάλιστα στην αγορά κυκλοφορούν διάφορα σενάρια, αναφορικά με τις προτιμήσεις - επιλογές που έχει κάνει κάθε όμιλος, ώστε να αποκτήσει το έργο ή τα έργα που επιθυμεί, καταθέτοντας και την αντίστοιχη προσφορά. Το έργο της νέας

ανατολικής οδού της Θεσσαλονίκης, που είναι και το μεγαλύτερο, διεκδικείται από τις Αβαξ, Ακτωρ Παραχωρήσεις, ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Intrakat και την κοινοπραξία της Μυτιληναίος με την Intertoll Europe.

Τα ίδια ακριβώς σχήματα διεκδικούν και το έργο του άξονα Καλαμάτα - Πύλος - Μεθώνη, που έχει προκηρυχθεί από το καλοκαίρι του 2019. Οσον αφορά το έργο Χερσόνησος - Νεάπολη του ΒΟΑΚ, αυτό διεκδικείται από τη

Οι ανάδοχοι αναμένονται να αναδειχθούν μέχρι το τέλος του έτους.

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, την Ακτωρ Παραχωρήσεις, τη Shikun Binui από το Ισραήλ και τις κοινοπραξίες των Αβαξ - Marguerite (επενδυτικό fund) και Μυτιληναίος - Intertoll - Acciona Concesiones.

Εν τω μεταξύ, από το νέο έτος θα πρέπει να αναμένονται και νέα οδικά έργα ΣΔΙΤ. Ο λόγος για τον άξονα Θεσσαλονίκη - Εδεσσα, εκτιμώμενου προϋπολογισμού 300 εκατ. ευρώ και το τμήμα Δράμα - Αμφίπολη, προϋπολογισμού της τάξεως των 275 εκατ. ευρώ. Οι διαγωνισμοί για αμφότερα τα έργα αναμένονται εντός του πρώτου τριμήνου του 2022.

Ν. Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Πέρασαν σε funds δάνεια 10,4 δισ. το γ' τρίμηνο

Σημαντική αύξηση των κόκκινων δανείων που έχουν μεταφερθεί από την κυριότητα των τραπεζών στα funds καταγράφεται το γ' τρίμηνο του έτους, εξαιτίας των μεγάλων τιτλοποιήσεων που «τρέχουν» οι τέσσερις συστημικές τράπεζες. Με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ, η ονομαστική αξία των δανείων που έχουν 팔θεί σε ξένα επενδυτικά κεφάλαια και διαχειρίζονται οι εταιρείες διαχείρισης, αυξήθηκαν σε σχέση με το β' τρίμηνο του έτους κατά 10,4 δισ. ευρώ και η συνολική αξία του χρέους του ιδιωτικού τομέα που έχει αλλάξει χέρια ανήλθε στο τέ-

λος του γ' τριμήνου του έτους στα 72,2 δισ. ευρώ από 61,7 δισ. ευρώ το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο.

Η μεγαλύτερη κατηγορία κόκκινων δανείων που ανήκουν πλέον σε funds είναι οφειλές νοικοκυριών, η αξία των οποίων αυξήθηκε το προηγούμενο τρίμηνο κατά 4,9 δισ. ευρώ και ανήλθε στα 32,6 δισ. ευρώ. Από αυτά, η συντριπτική πλειονότητα είναι στεγαστικά δάνεια, καθώς οι μεγάλες τιτλοποιήσεις περιλαμβάνουν κυρίως δάνεια με εξασφαλίσεις, ενώ άλλα 15,4 δισ. ευρώ είναι η αξία των καταναλωτικών δανείων που μεταβί-

άζονται μέσα από μεμονωμένες κυρίως συναλλαγές. Ακολουθούν τα επιχειρηματικά δάνεια, η αξία των οποίων αυξήθηκε στο τέλος του γ' τριμήνου στα 29,1 δισ. ευρώ από 26,6 δισ. ευρώ το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο, από τα οποία τα 15,6 δισ. ευρώ είναι οφειλές μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Τα μεγέθη αυτά, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΤτΕ, θα αυξηθούν όταν ολοκληρωθούν οι προγραμματισμένες πωλήσεις και τιτλοποιήσεις των επόμενου ενάμιση χρόνου, αλλά και όταν εμφανιστούν τα νέα κόκκινα δάνεια που θα αφήσει πίσω της η

πανδημία. Το ύψος των δανείων που διαχειρίζονται οι servicers αυξάνεται σύμφωνα με τους ίδιους υπολογισμούς στα 130 δισ. ευρώ, περίπου, αν συνυπολογιστούν και οι ενήμερες ή μη οφειλές, που διαχειρίζονται για λογαριασμό των τραπεζών. Υπενθυμίζεται πως οι συμφωνίες που έχουν κάνει οι τράπεζες με τα funds, που στο πλαίσιο των τιτλοποιήσεων έχουν αγοράσει πλειοψηφικό ποσοστό στις εταιρείες διαχείρισης, προβλέπουν την ανάθεση προς διαχείριση όλων των δανείων ακόμη και αν εμφανίζουν μόλις ένα μήνα καθυστέρησης.

Στη Δρέσδη
το κέντρο
παραγωγής
επεξεργαστών

Γερμανία και Ε.Ε. επενδύουν στην περιοχή που παρήκμασε λόγω Κίνας

Στη Δρέσδη η μονάδα παραγωγής επεξεργαστών με την επωνυμία GlobalFoundries υπάρχει από την άλλοτε κομμουνιστική εποχή της Ανατολικής Γερμανίας. Παράγει επεξεργαστές για συσκευές από το Apple Watch και τα έξυπνα κινητά της Samsung μέχρι τα Echo της Amazon.

Περιήλθε σε παρακαμή επί πολλά χρόνια μετά την επέλασαν της Κίνας και την ίδια μοίρα είχαν άλλες μικρότερες βιομηχανίες του είδους στην περιοχή της Σαξονίας. Είχαν, όμως, όλες γνωρίσει μεγάλη άνοδο στη δεκαετία του 1990 μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, καθώς στην περιοχή υπήρχαν άφθονοι άνεργοι επαγγελματίες του κλάδου των μικροηλεκτρονικών που είχαν εκπαιδευθεί στην πρώην Ανατολική Γερμανία.

Όπως, όμως, επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, ενώ κανείς δεν ασχολήθηκε μαζί τους επί χρόνια, τώρα αυτή η περιοχή της Σαξονίας προσελκύει το ενδιαφέρον και αντιμετωπίζεται ως στρατηγικής σημασίας περιουσιακό στοιχείο τόσο από το Βερολίνο όσο και από τις Βρυξέλλες.

Τη θεαματική αυτή μεταβολή επέφερε η πανδημία, καθώς προκάλεσε παγκόσμια έλλειψη επεξεργαστών, εξωθώντας εθνικές αρχές αλλά και θεσμικά όργανα της Ε.Ε. να αναζητήσουν τρόπους για να αυξηθούν την ανταρ୍କεία τους στα κρίσιμα αυτά εξαρτήματα και να μειώσουν την εξάρτησή τους από την TSMC της Ταϊβάν, που έχει δεσποζούσα θέση στην παγκόσμια αγορά.

Συμφώνα με τους F.T., οι κυβερνήσεις όχι μόνο της Ευρώπης αλλά και όλου του κόσμου, και ιδιαιτέρως των ΗΠΑ, της Νότιας Κορέας και της Ιαπωνίας, έχουν υποσχεθεί να δεσμεύσουν δισεκατομμύρια δολάρια για να αρχίσουν ή να ενισχύσουν την παραγωγή ημιαγωγών στο έδαφός τους ή να επαναπατρίσουν τις βιομηχανίες του είδους. Αυτές οι επιχειρήσεις προσβλέπουν σε ενέσεις κεφαλαίου και οι περιοχές που χρειάζονται επενδύσεις προσπαθούν να τις προσελκύσουν στο έδαφός τους. Η Γερμανία προσβλέπει τώρα στην ανάδειξη της περιοχής της Σαξωνίας σε ένα είδος Silicon Saxony, στο πλησιέστερο ανάλογο δηλαδή της κοιλάδας των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας.

H GlobalFoundries παράγει επεξεργαστήρια μικροεπεξεργαστών (chip) για τη ρακμή επί πολλά χρόνια μετά την επέλ-

Οι βιομηχανίες της περιοχής παράγουν τον έναν στους τρεις επεξεργαστές που κατασκευάζεται στην Ευρώπη.

λώς τεχνολογίας των ΗΠΑ. Οι βιομηχανίες της περιοχής παράγουν τον έναν στους τρεις επεξεργαστές που κατασκευάζεται στην Ευρώπη και σίγουρα θα βρεθούν στο επι-

κεντρο των προσπαθειών της Ε.Ε. για αυτάρκεια στο είδος. Το έχει ήδη προαναγγείλει ο επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς, Τιερί Μπρετόν, στο πλαίσιο επίσκεψής του στην περιοχή τον περασμένο μήνα.

Ο κ. Μπρετόν είναι ο ιθύνων νους πίσω από το νομοσχέδιο για τους επεξεργαστές της Ε.Ε., το οποίο στοχεύει σε διπλασιασμό του μεριδίου αγοράς της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά επεξεργαστών μέχρι το τέλος της δεκαετίας.

Σε ό,τι αφορά το Βερολίνο, ο νέος τρικομματικός κυβερνητικός συνασπισμός έχει υποσχεθεί να

χορηγήσει στον κλάδο «επαρκή οικονομική στήριξη σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα που σχετίζεται με την παραγωγή του, ώστε να διασφαλίσει, να ενισχύσει και να επεκτείνει τη στρατηγικής σημασίας τεχνολογία».

Παράλληλα, παράγοντες της βιομηχανίας στη Σαξονία επισμαίνουν πως παραμένουν αναπάντητα πολλά ερωτήματα σχετικά με τη στήριξη που είναι διατεθειμένη να προσφέρει η Ε.Ε. στην περιοχή. Όπως αναφέρουν, υπήρξαν βιομηχανίες του κλάδου που πτώχευσαν εξαιτίας της αδιαφο-

ρίας των πολιτικών για την περιοχή. Ενδεικτική περίπτωση είναι εκείνη της Qiomonda, μιας από τις μεγαλύτερες στον κόσμο βιομηχανίες επεξεργαστών μνήμης, που πτώχευσε το 2009 καθώς δεν άντεξε τον ανταγωνισμό από τις ασιατικές εταιρείες του κλάδου. Τότε είχε ζητήσει μάταια την στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία, όπως τονίζει ο Φρανκ Μπέζενμπεργκ, γενικός διευθυντής της ένωσης των εταιρειών της Silicon Saxony, «πέφλεξε να σώσει την Opel, αλλά όχι την Qiomonda».

H GlobalFoundries παράγει επεξεργαστές για συσκευές, από το Apple Watch και τα έξυπνα κινητά της Samsung μέχρι το Echo της Amazon. Περιήλθε σε παρακμή επί πολλά χρόνια μετά την επέλαση της Κίνας και την ίδια μοίρα είχαν άλλες μικρότερες βιομηχανίες του είδους στην περιοχή της Σαοχόνιας.

Οι βιομηχανίες της περιοχής παράγουν τον έναν στους τρεις επεξεργαστές που κατασκευάζεται στην Ευρώπη.

λής τεχνολογίας των ΗΠΑ. Οι βιομηχανίες της περιοχής παράγουν τον έναν στους τρεις επεξεργαστές που κατασκευάζεται στην Ευρώπη και σίγουρα θα βρεθούν στο επι-

κεντρο των προσπαθειών της Ε.Ε. για αυτάρκεια στο είδος. Το έχει ήδη προαναγγείλει ο επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς, Τιερί Μπρετόν, στο πλαίσιο επίσκεψής του στην περιοχή τον περασμένο μήνα.

Ο κ. Μπρετόν είναι ο ιθύνων νους πίσω από το νομοσχέδιο για τους επεξεργαστές της Ε.Ε., το οποίο στοχεύει σε διπλασιασμό του μεριδίου αγοράς της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά επεξεργαστών μέχρι το τέλος της δεκαετίας.

Σε ό,τι αφορά το Βερολίνο, ο νέος τρικομματικός κυβερνητικός συνασπισμός έχει υποσχεθεί να

χορηγήσει στον κλάδο «επαρκή οικονομική στήριξη σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα που σχετίζεται με την παραγωγή του, ώστε να διασφαλίσει, να ενισχύσει και να επεκτείνει τη στρατηγικής σημασίας τεχνολογία».

Παράλληλα, παράγοντες της βιομηχανίας στη Σαξονία επισμαίνουν πως παραμένουν αναπάντητα πολλά ερωτήματα σχετικά με τη στήριξη που είναι διατεθειμένη να προσφέρει η Ε.Ε. στην περιοχή. Όπως αναφέρουν, υπήρξαν βιομηχανίες του κλάδου που πτώχευσαν εξαιτίας της αδιαφο-

ρίας των πολιτικών για την περιοχή. Ενδεικτική περίπτωση είναι εκείνη της Qiomonda, μιας από τις μεγαλύτερες στον κόσμο βιομηχανίες επεξεργαστών μνήμης, που πτώχευσε το 2009 καθώς δεν άντεξε τον ανταγωνισμό από τις ασιατικές εταιρείες του κλάδου. Τότε είχε ζητήσει μάταια την στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία, όπως τονίζει ο Φρανκ Μπέζενμπεργκ, γενικός διευθυντής της ένωσης των εταιρειών της Silicon Saxony, «πέφλεξε να σώσει την Opel, αλλά όχι την Qiomonda».

30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2021 - 20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2022

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη τιμά την Ελλάδα.
Θεόδωρος Ράλλης: η δική του Ελλάδα

Ένας Έλληνας της διασποράς, ένας σπουδαίος ζωγράφος και η Ελλάδα του.

Επίσημος Χορηγός Αερομεταφορών

 AEGEAN

Συνεργάτες Επικοινωνίας

A Η ΚΑΘ

✦ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Χορηγός

 Πολιτιστικό Ίδρυμα

Τράπεζα Κύπρου

Λεβέντιος Πινακοθήκη
A. G. I. EVENTIS GALLERY

leventisgallery.org |
 Ανοστασιού Γ. Λεβέντη 5
 1097 Λευκωσία, Κύπρος. Τ. +357 22668838

ΑΠΟ ΜΕΡΑ ΣΕ ΜΕΡΑ

Η μεσημβρινή ενημερωτική εκπομπή του PIK1 καθημερινά μαζί σας από τις 11:00 έως τις 14:30. Η εκπομπή αναδεικνύει όλα τα θέματα της επικαιρότητας με συζητήσεις, αναλύσεις, ρεπορτάζ, ανταποκρίσεις, απευθείας συνδέσεις και ένα πλήρες δελτίο ειδήσεων. Παρακολουθείτε σφαιρικά όλες τις εξελίξεις σε τοπικά και διεθνή θέματα που απασχολούν τους πολίτες.

Πάντα με την αμεσότητα, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα της δημόσιας
ραδιοτηλεόρασης.

Στην παρουσίαση οι δημοσιογράφοι:
Κατερίνα Μηλιώτη, Ντίνος Φοιникаρίδης, Πάρης Ποταμίτης

Επιμέλεια παραγωγής:
Λιάνα Κωνσταντίνου

(Με δελτίο ειδήσεων στη νοηματική)

Βαρύ το πλήγμα της πανδημίας στην οικονομία της Νέας Υόρκης

Μεγάλα προβλήματα σε τουρισμό και εμπόριο, υποφέρει από ανεργία

Των **MATTHEW HAAG** και **PATRICK MCGEEHAN** / THE NEW YORK TIMES

Από την αρχή του έτους στις ΗΠΑ έχουν δημιουργηθεί σχεδόν 6 εκατ. θέσεις εργασίας και η ανεργία έχει υποχωρήσει στο 4,2%, πλησιάζοντας τα προ πανδημίας επίπεδα. Αλλά στη Νέα Υόρκη η οικονομία μοιάζει να σέρνεται.

Τους τελευταίους μήνες του 2020 δημιουργήθηκαν 350.000 θέσεις εργασίας στη Νέα Υόρκη, αλλά έκτοτε είναι πολύ μικρός ο αριθμός των νέων θέσεων. Η ανεργία στην πόλη βρίσκεται στο 9,4%, δηλαδή σε υπερδιπλάσιο ποσοστό σε σύγκριση με τον μέσο όρο των ΗΠΑ και η μείωση των τελευταίων μηνών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους ανθρώπους που εγκατέλειψαν οριστικά την αγορά εργασίας.

Καμία άλλη μεγάλη αμερικανική πόλη δεν έχει πληγεί από την πανδημία τόσο όσο η Νέα Υόρκη, ούτε και έχει δυσκολευτεί τόσο να αναπληρώσει το εργατικό δυναμικό της. Σχεδόν μισό εκατομμύριο άνθρωποι έχασαν τη δουλειά τους στην αρχή της πανδημίας και χιλιάδες επιχειρήσεις έκλεισαν. Η πόλη βυθίστηκε στη χειρότερη οικονομική κρίση μετά τη Μεγάλη Ύφεση και η ανεργία εκτοξεύθηκε στα ύψη φτάνοντας στο 20% τον Ιούνιο του 2020. Σχεδόν όλοι οι κλάδοι, από τις κατασκευαστικές εταιρείες μέ-

χρι τις χρηματοπιστωτικές και τις κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν σήμερα λιγότερους υπαλλήλους από όσους είχαν προ πανδημίας. Έχουν παρέλθει σχεδόν δύο χρόνια από την αρχή της πανδημίας και η Νέα Υόρκη δεν έχει αναπληρώσει παρά λίγο περισσότερες από τις μισές θέσεις εργασίας που έχασε, σύμφωνα με το αμερικανικό υπουργείο Εργασίας. Πρόκειται για ποσοστό πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο της υπόλοιπης χώρας και αντισταλά το πως η πανδημία έπληξε βαρύτερα τους κύριους μοχλούς οικονομικής ανάπτυξης της πόλης, όπως είναι ο τουρισμός, ο τομέας των ξενοδοχείων και το λιανικό εμπόριο.

Η παρατεταμένη πανδημία έχει αποκλείσει τους τουρίστες από την πόλη των πόλεων και έχει κρατήσει σπίτσια τους πολλούς από τους κατοίκους των περιχώρων και των προαστίων που προ πανδημίας εργάζονταν στα γραφεία της πόλης. Όπως τονίζει ο Αντριου Ράιν, πρόεδρος της Επιτροπής Προϋπολογισμού των Πολιτών, μη κυβερνητικής οργάνωσης ελέγχου, αυτό ήταν το διπλό πλήγμα που δέχθηκε η πόλη. Μέχρι και τις αρχές Νοεμβρίου μόλις το 8% των υπαλλήλων γραφείου είχε επιστρέψει στους χώρους εργασίας επί πέντε ημέρες την εβδομάδα, σύμφωνα με σχετική έρευνα της ένωσης επιχειρήσεων Συνεργασία για την Πόλη της Νέας Υόρκης. «Οι τουρίστες

Η ανεργία στην πόλη βρίσκεται στο 9,4%, δηλαδή σε υπερδιπλάσιο ποσοστό σε σύγκριση με τον μέσο όρο των ΗΠΑ. Σχεδόν όλοι οι κλάδοι, από τις κατασκευαστικές εταιρείες μέχρι τις χρηματοπιστωτικές και τις κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν σήμερα λιγότερους υπαλλήλους από όσους είχαν προ πανδημίας.

Μέχρι στιγμής, η πόλη έχει ανακτήσει λιγότερες από έξι στις δέκα θέσεις εργασίας που έχασε από την αρχή της κρίσης.

και οι εργαζόμενοι καταναλώνουν τα περισσότερα», τονίζει ο κ. Ράιν και προσθέτει ότι «καταναλώνουν δηλαδή υπό μια έννοια τη ζωτικότητα της πόλης της Νέας Υόρκης». Προ πανδημίας η τουριστική βιομηχανία της Νέας Υόρκης απασχολούσε 283.000 ανθρώπους, με την πλειονότητα από αυτές τις δουλειές να βρίσκονται στο Μανχάταν. Στα τέλη του 2020 περίπου το 1/3 αυτών των θέσεων είχαν εξαφανιστεί, σύμφωνα με τα αρχεία

της πόλης. Η απουσία των τουριστών αλλά και των εργαζομένων σε γραφεία είχε ως αποτέλεσμα να καθούν πάνω από 100.000 θέσεις εργασίας σε εστιατόρια, μπαρ και ξενοδοχεία, συν άλλες 60.000 πρόσθετες θέσεις εργασίας στο λιανικό εμπόριο, στα θεάματα και γενικότερα στην ψυχαγωγία. Όταν άνοιξαν πάλι τα θέατρα του Μπροντγουέι και άρχισε να επιταχύνεται η εμβολιαστική διαδικασία το φθινόπωρο τονώθηκε κάπως η δραστηριότητα στην πόλη και η επίσημη ανεργία μειώθηκε στο 9,4% τον Οκτώβριο. Από τη στιγμή, όμως, που εμφανίστηκε η μετάλλαξη «Ομικρον» υπάρχει κίνδυνος να εκτροχιαστεί η ανάκαμψη όταν θα αναλαμβάνει ο νέος δήμαρχος της πόλης, Ερικ Αντάμς, τον Ιανουάριο. Ο κ. Αντάμς έχει υποσχεθεί να χρησιμοποιήσει όλους τους πόρους της δημοτικής αρχής για να αναθερμάνει

την οικονομία της πόλης, καθώς και να θεσπίσει μηχανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης και προγράμματα διορισμών.

Μέχρι στιγμής, πάντως, η πόλη έχει ανακτήσει λιγότερες από έξι στις δέκα θέσεις εργασίας που έχασε από την αρχή της πανδημίας, ενώ στην επικράτεια των ΗΠΑ έχουν δημιουργηθεί κατά μέσον όρο εννέα θέσεις εργασίας για κάθε δέκα που χάθηκαν. Αυτό επισημαίνει ο Τζέιμς Πάροτ, οικονομολόγος του Κέντρου Υποθέσεων της Νέας Υόρκης, που υπογραμμίζει ότι «είναι σαφές πως η ανάκαμψη της πόλης θα είναι πολύ πιο αργή».

Η σύντομη, αλλά οξεία ύφεση της πανδημίας έπληξε πιο σκληρά τους χαμηλόμισθους εργαζομένους στον τομέα των υπηρεσιών: οι θέσεις στο λιανικό εμπόριο, τα εστιατόρια και τα ξενοδοχεία είναι αυτές που τονώ-

νουν την οικονομία της πόλης και ήταν οι πρώτες που χάθηκαν την άνοιξη του 2020.

Η εικόνα είναι πολύ διαφορετική μόνο για έναν μεγάλο κλάδο και τους εργαζομένους σε αυτόν, τον κλάδο των χρηματοπιστωτικών, καθώς εταιρείες όπως η JPMorgan Chase άντλησαν κέρδη-ρεκόρ στη διάρκεια της πανδημίας. Στις δύο προηγούμενες κρίσεις, αφενός του 2000 και αφετέρου του 2008, η Wall Street επλήγη και η πόλη έχασε δεκάδες χιλιάδες καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας από τον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Αυτή τη φορά οι απώλειες στη Wall Street ήταν ελάχιστες και οι φορολογικές αρχές εξακολούθησαν να συγκεντρώνουν έσοδα καθώς η πόλη εισέπραττε τους φόρους των καλοπληρωμένων υπαλλήλων του κλάδου που πλέον εργάζονται από απόσταση.

Η Τράπεζα της Αγγλίας αύξησε το κόστος δανεισμού υπό τον φόβο του πληθωρισμού

Η επίμονη άνοδος του πληθωρισμού ήταν η αιτία η οποία ώθησε την Τράπεζα της Αγγλίας να προχωρήσει σε μια εν πολλοίς απροσδόκητη αύξηση του βασικού επιτοκίου της και αυτό να συμβεί πρώτη φορά μέσα στα τελευταία τρία χρόνια. Όπως διευκρίνισε ο διοικητής της, Αντριου Μπέιλι, «διαπιστώσαμε πόσο ανελαστική είναι η αγορά εργασίας, ενώ παράλληλα ήταν επίμονες οι πιέσεις από το μέτωπο του πληθωρισμού, εξ ου και προχωρήσαμε σε αυτή την κίνηση», μιλώντας χθες στο BBC News. «Μας ανησυχεί ο πληθωρισμός σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και θα θεωρούμε πως υπάρχουν παράγοντες κινδύνου». Οι επισημάνσεις αυτές του Αντριου Μπέιλι μπορούν να ερμηνευθούν ως μια αλλαγή στον τόνο της Τράπεζας της Αγγλίας, η οποία μέχρι πρότινος διτείνεται ότι οι περισσότερες από τις πιέσεις στις τιμές ήταν προσωρινές ή μεταβατικές, όποτε μέσα στους προσεχείς μήνες θα εξαλειφόνταν. Σήμερα όμως ο διοικητής της αναμένει ο Δείκτης

Ο διοικητής της αναμένει ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή να υπερβεί το 6%.

Τιμών Καταναλωτή να υπερβεί το 6%, άρα να αποδειχθεί τριπλάσιος του επίσημου στόχου.

Η Τράπεζα της Αγγλίας καθίσταται και η πρώτη από τις μεγάλες κεντρικές τράπεζες η οποία προβαίνει σε αύξηση του κόστους δανεισμού, αφού η ανεργία της πανδημίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το βασικό επιτόκιο ενισχύθηκε 15 μονάδες βάσης, για να διαμορφωθεί στο 0,25%. Από την αρχή της πανδημικής κρίσης καμία άλλη κεντρική τράπεζα από τις χώρες-μέλη της «Ομάδας των Επτά» δεν έχει κάνει ανάλογο βήμα.

Μετά την ανακοίνωση της απόφασης η λίρα ενισχύθηκε κατά 0,8%, οι αποδόσεις των δεκαετών κρατικών ομολόγων του Ηνωμέ-

Μετά την ανακοίνωση της απόφασης για αύξηση των επιτοκίων η λίρα ενισχύθηκε κατά 0,8%, ενώ οι αποδόσεις των δεκαετών κρατικών ομολόγων του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν μια ενίσχυση κατά 5 μονάδες βάσης.

νου Βασιλείου είχαν μια ενίσχυση κατά 5 μονάδες βάσης, ενώ στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου ο FTSE 100 απώλεσε τα προηγού-

μενα κέρδη του.

Οι παράγοντες των αγορών εκτιμούν πως έως τον Σεπτέμβριο του 2022 το βασικό επιτόκιο της

Τράπεζας της Αγγλίας θα φθάσει το 1%. «Αναμένουμε ακόμα μία αύξηση τον Φεβρουάριο κατά 25 μονάδες βάσης», παρατηρεί ο Φαμπρίς Μοντάν, πρώτος οικονομολόγος στην τράπεζα Barclays. «Εάν επαληθευθούμε, τότε η Τράπεζα της Αγγλίας θα είναι πλέον σε θέση να αρχίσει να απαλλάσσει τον ισολογισμό της από ομόλογα, τα οποία αρχίζουν να λήγουν στις αρχές Μαρτίου».

Επί του παρόντος οι αγορές έχουν προβλέψει ότι θα υπάρξει ακόμα μία αύξηση του κόστους δανεισμού κατά 20 μονάδες βάσης τον Φεβρουάριο. Η προοπτική αυτή θα δώσει το περιθώριο στην Τράπεζα της Αγγλίας να θέσει αμέσως τέλος στην πολιτική της να επανεπενδύει όσα ομόλογα της λήγουν στο πλαίσιο του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης. Συνεπώς έως την εκπνοή του 2022 θα απομακρύνει από τον ισολογισμό της κρατικούς τίτλους της τάξεως των 37 δισ. λιρών. Στο σύνολο των μελών της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής τα οκτώ ψήφισαν

υπέρ της αύξησης του κόστους δανεισμού έναντι ενός, της Σιλβάνα Τενρέιρ, η οποία τάχθηκε υπέρ της σταθερής κατάστασης και όχι των αλλαγών. Επίσης, οι προαναφερθέντες τόνισαν ότι ενδεχομένως να χρειάζεται μια μετριοπαθέστερη σκληρότητα της νομισματικής πολιτικής ενόψει της ανόδου του πληθωρισμού στο σχεδόν 6% έως τον Απρίλιο.

Τέλος, όπως εκτιμά ο Νταν Χάνσον, οικονομολόγος του Bloomberg Economics, «η κίνηση στη Τράπεζα της Αγγλίας μοιάζει σαν ένα στοίχημα, διότι η οικονομία μπορεί να παραμείνει ανεπηρέαστη από τη νέα μετάλλαξη του κορωνοϊού, αλλά ουδείς μπορεί να το πει με βεβαιότητα». Και προσθέτει:

«Υποθέτοντας πως η “Ομικρον” δεν θα επιβραδύνει σημαντικά την οικονομία, τοποθετούμε την επόμενη αύξηση τον Μάιο, αν και υπάρχει ένας μικρός κίνδυνος να γίνει ένα βήμα και πάλι τον Φεβρουάριο».

BLOOMBERG

Νέα άνοδος επιτοκίων φέτος στη Νορβηγία

Δεύτερη φορά μέσα στον χρόνο αυτό η Τράπεζα της Νορβηγίας προχωρεί σε αύξηση του κόστους δανεισμού, προαναγγέλλοντας ακόμη μία ανάλογη κίνηση τον Μάρτιο. Ειδικότερα, η Norges Bank αύξησε το βασικό της επιτόκιο κατά 25 μονάδες βάσης, στο 0,5% χθες, όπως είχαν ήδη προβλέψει οι 14 από τους 15 οικονομολόγους τους οποίους είχε ρωτήσει σχετικά το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Αναφερόμενη στα επόμενα βήματα τα προσεχή χρόνια, έκανε λόγο για σταδιακές κινήσεις. Η απόφαση της τωρινής ενίσχυσης του κόστους δανεισμού σημαίνει ότι οι αξιωματούχοι της τράπεζας ξεπέρασαν την οποιαδήποτε ένσταση μπορεί να είχαν

Οι επενδυτές εκτιμούν πως θα υπάρξει ακόμη μία αύξηση της τάξεως των 25 μονάδων βάσης μέσα σε οριζοντα τριμήνου.

την τελευταία στιγμή για το ότι τα νέα κυβερνητικά μέτρα ανάσχεψης της μετάλλαξης θα περιστελίσουν την οικονομική δραστηριότητα. Κάνοντάς το αυτό, εδραίωσαν και τη διεθνή θέση της Τράπεζας της Νορβηγίας ως μιας από τις περισσότερο σκληρές στη νομισματική πολιτική κεντρικές τράπεζες στις

προηγμένες χώρες.

«Είναι αλήθεια ότι η έκβαση της συνεδρίασης της τράπεζας κατά κάποιον τρόπο δεν ήταν αναμενόμενη για τις αγορές, οι οποίες πλέον είχαν απελπιστεί ότι θα προχωρήσει σε τέτοια κίνηση εξαιτίας των περιορισμών για τον έλεγχο της μετάλλαξης “Ομικρον”», παρατηρούν ο Ντάνε Τσέκοβ και ο Κτζέτιλ Ολσεν, αναλυτές της Nordea. Προσέθεσαν μάλιστα πως ήταν μία τολμηρή κίνηση.

Η νορβηγική κορώνα, η οποία το τρέχον τρίμηνο ήταν εκείνη με την τρίτη πιο αδύναμη επίδοση μεταξύ των νομισμάτων της ομάδας G10, είχε χθες άνοδο της τάξεως του 0,4%, στις 10,1198 κορώνες προς το ευρώ. Αυτό συνέβη χωρίς

στην αύξηση των επιτοκίων, ενώ αργότερα η άνοδος εξασθένισε. Από την πλευρά τους, οι επενδυτές εικάζουν πως θα υπάρξει ακόμη μία αύξηση της τάξεως των 25 μονάδων βάσης μέσα σε οριζοντα τριμήνου.

Βέβαια, θα πρέπει να επισημανθεί ότι όχι και τόσο μακριά πίσω από την Τράπεζα της Νορβηγίας βρίσκεται η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ, η οποία την παραμονή της απόφασης της πρώτης αποφάσισε να επιταχύνει την αναδίπλωση του προγράμματος τόνωσης της αμερικανικής οικονομίας, προετοιμάζοντας αγορές και αναλυτές για τρεις αυξήσεις στα επιτόκια το επόμενο έτος.

BLOOMBERG

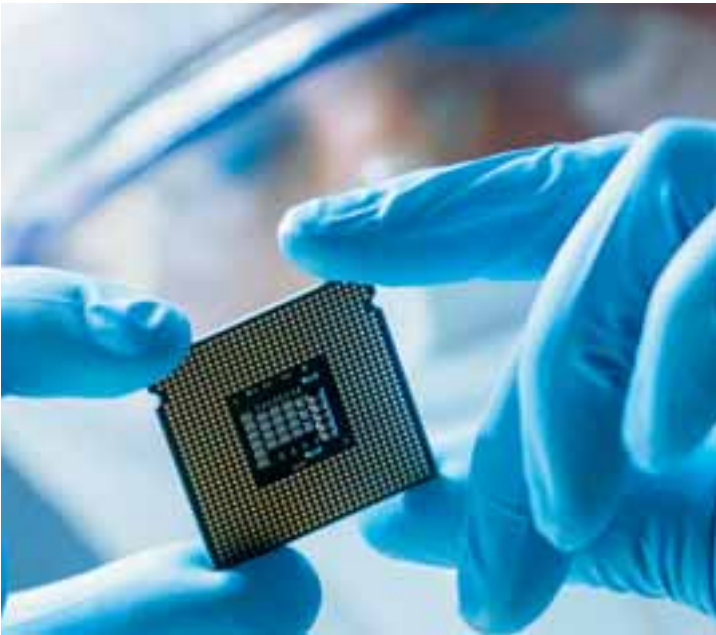
Η κεντρική τράπεζα της Νορβηγίας μετά τη χθεσινή συνεδρίασή της αύξησε το βασικό της επιτόκιο κατά 25 μονάδες βάσης, στο 0,5%.

Η έλλειψη επεξεργαστών επηρεάζει τη χριστουγεννιάτικη αγορά

Μειωμένη διαθεσιμότητα σε κάποια προϊόντα και καθυστερήσεις στις παραδόσεις

Ακόμη και ο Αν Βασίλνς δεν θα μπορούσε να φέρει εις πέρας την αποστολή του φέτος, διότι παρατηρείται σοβαρή έλλειψη στους επεξεργαστές σε παγκόσμια κλίμακα. Όπως επισημναινε σε σχετικό δημοσίευμά του το αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC, το εν λόγω πρόβλημα παραμένει οξύ. Οπότε, τι σημαίνει αυτό για τα Χριστούγεννα; Μήπως, τελικά, ορισμένα δώρα αποδειχθούν είτε δύσκολο να αποκτηθούν είτε ακριβότερα; Αυτό ίσως εξαρτάται από το τι ζητεί ο καθένας και εάν έδωσε καθυστερημένα την παραγγελία του. Λόγου χάριν, παρατηρείται μειωμένη διαθεσιμότητα στα συνήθη δημοφιλή δώρα, όπως είναι τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα, τα τσάμπλετ, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια κ.λπ. Σοβαρές ελλείψεις διαπιστώνονται στα PS5 της Sony, τα Xbox Series S της Microsoft και τα έξυπνα κινητά Pixel 6 της Google.

Οι επεξεργαστές (τσιπ) συνιστούν μια κοινή συνισταμένη μιας ολοένα ευρύτερης χορείας προϊόντων από τα αυτοκίνητα και τα ηλεκτρικά ποδήλατα έως τα πλυντήρια και τις οδοντοβούρτσες. Πολλοί από τους επιμέρους επεξεργαστές τελούν εν ανεπαρκεία εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, η οποία προέξινσε συμφορή στην εφοδιαστική αλυσίδα και αυξημένη ζήτηση. Κατά τον αναλυτή της αγοράς μηχανικών στην εταιρεία ερευνών Gartner, Άλαν Πριστλνι, η προαναφερθείσα έλλειψη αναμένεται να έχει επιπτώσεις στη χριστουγεννιάτικη κίνηση. «Πιθανώς να διαπιστώσουμε ότι ορισμένα είδη, τα

Συνήθην δημοφιλή δώρα την περίοδο των εορτών, όπως είναι τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα, τα τάμπλετ, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, είναι τα «θύματα» της παγκόσμιας έλλειψης ημιαγωγών.

Πολλοί από τους επι-
μέρους ημιαγωγούς
τελούν εν ανεπαρκεία
εξαιτίας της πανδη-
μίας του κορωνοϊού.

«...ποια ήταν άμεσα διαθέσιμα στο παρελθόν, τώρα δεν είναι τόσο εύκολο να τα εντοπίσουμε», τόνισε, προσθέτοντας ότι πλέον αυτή η συνθήκη της άμεσης ικανοποίησης στις συνηθισμένες αγορές των καταναλωτών δεν ισχύει. «Είχαμε όλοι συνηθίσει τη διαδικα-

σία της ανταπόκρισης της υπηρεσίας Amazon Prime. Παύσαμε το κομμάτι και σε 24 ώρες παραλαμβάναμε την παραγγελία. Σίμμε αναμένεις την παράδοση 2-3 εβδομάδες». Και αυτό συμβαίνει διότι τα ηλεκτρονικά είδη ευρείας καταλάωσης εμπεριέχουν πάμπολλους επεξεργαστές (τσιπ) διαφόρων ειδών. «Για προϊόντα που μας ενδιαφέρουν δεν χρησιμοποιώ απλώς ένα τσιπ. Τα καινούργια έξυπνα τηλέφωνα συναρπάζονται από πολλά και αυτά βρίσκονται σε ανεπάρκεια», υπογραμμίζει ο Άλαν Πρίστλεϊ.

Οι κολοσσοί στην κατασκευή των ημιαγωγών, όπως είναι οι

ΤΣΜΣ, Samsung και Intel, δεν είναι επενδυμένοι στην στο να κατασκευάζουν τους παλαιότερους τεχνολογίας επεξεργαστές, διότι κερδίζουν πολύ περισσότερα πωλώντας τις νέες προηγμένες εκδόσεις τους. Ο Γκλεν Οντόνγκελ, διευθυντής έρευνας στην εταιρεία αναλύσεων Forrester, επισημαίνει ότι «τα προβλήματα εφοδιασμού δεν περιορίζονται στα τσιπ και θα προκαλέσουν εν συνόλω προβλήματα στην εορταστική περίοδο – εάν ήδη δεν έχεις εξασφαλίσει όσα επιθυμείς να βάλεις κάτω από το δέντρο σου, τότε μάλλον ατύχησες».

Ακόμη και ο Αν Βασιλίδης δεν θα μπορούσε να κάνει εγκαίρως παραδόσεις». Ο Τζαν Ντεσάντις, διευθυντής σύμβουλος της εταιρείας επισκευών Rebel Technology Labs με έδρα το Βερολίνο, τονίζει στο CNBC ότι έφαγε παντού για ένα Pixel 6 Pro, αλλά μάταια. Άλλοι καταναλωτές προσπάθησαν να αποκτήσουν τα δημοφιλή αγαθά αμέσως μόλις καταστούν διαθέσιμα στο Διαδίκτυο και στη συνέχεια μεταπωλούνται σε πολύ διογκωμένες τιμές. Υπάρχουν αμέτρητα παραδείγματα για τις κονσόλες PS5s και Xbox Series S, οι οποίες διακινούνται στις πλατφόρμες δημοπρασιών και πωλήσεων eBay, Facebook Marketplace, Gumtree, οι οποίες αγοράζονται σε σαφώς υψηλότερες τιμές από εκείνες της λιανικής.

Τέλος, όπως παρατηρεί ο Άλαν Πρίστλεϊ, υπό τις συνθήκες αυτές, ίσως οι καταναλωτές να πρέπει να σκεφθούν να αγοράσουν όσα ηλεκτρονικά ήδη υπάρχουν και είναι διαθέσιμα εν πολλοίς, παρά να αναμένουν επί μακρόν.

Νέα χαρτονομίσματα σχεδιάζει η ΕΚΤ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) προγραμματίζει να επανασχεδιάσει τα τραπεζογραμμάτια ευρώ, σε συνεργασία με τους Ευρωπαίους πολίτες, στο πλαίσιο διαδικασίας που αναμένεται να οδηγήσει σε τελική απόφαση το 2024. Η διαδικασία επανασχεδίασης θα ξεκινήσει με τη δημιουργία στοχευμένων ομάδων εργασίας, στις οποίες θα ανατεθεί η συγκέντρωση απόψεων πολιτών από όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ σχετικά με πιθανά θέματα για τα μελλοντικά τραπεζογραμμάτια ευρώ. Μια συμβουλευτική ομάδα, η οποία θα απαρτίζεται από έναν εμπειρογνώμονα από κάθε χώρα της Ζώνης του Ευρώ, θα υποβάλει στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ κατάλογο προτεινόμενων νέων θεμάτων. Τα μέλη της εν λόγω ομάδας έχουν ήδη διοριστεί από την ΕΚΤ βάσει προτάσεων των εθνικών κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ και προέρχονται από διαφορετικούς τομείς, όπως ιστορία, φυσικές και κοινωνικές επιστήμες, εικαστικές τέχνες και τεχνολογία. Τα σημερινά σχέδια των τραπεζογραμμάτων ευρώ βασίζονται στο θέμα «Εποχές και ρυθμοί» και απεικονίζουν παράθυρα, πύλες και γέφυρες.

«Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ έχουν έρθει για να μείνουν. Αποτελούν χειροπιαστό και ορατό σύμ-

βολο της ενότητας στην Ευρώπη, ιδίως σε περιόδους κρίσης, και η ζήτηση γι' αυτά εξακολουθεί να είναι ισχυρή», δήλωσε η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κρ. Λαγκάρντ. «Πεπειτα από 20 χρόνια έχει έρθει η ώρα να επανεξετάσουμε την εμφάνιση των τραπεζογραμματίων και να τα φέρουμε πιο κοντά στους Ευρωπαίους κάθε ηλικίας και προέλευσης».

Αφού η συμβουλευτική επιτροπή καταθέσει τις προτάσεις της, η ΕΚΤ θα ζητήσει τη γνώμη του κοινού για τα προτεινόμενα θέματα. Θα ακολουθήσει διαγωνισμός σχεδίου για τα νέα τραπεζογραμμάτια, μετά τον οποίο η ΕΚΤ θα ζητήσει ξανά τη γνώμη του κοινού. Το διοικητικό συμβούλιο θα λάβει στη συνέχεια την τελική απόφαση.

Η έναρξη αυτής της διαδικασίας αποτελεί επακόλουθο της δέσμευσης του διοικητικού συμβουλίου για καινοτόμα και ασφαλή τραπεζογραμματρία που δημιουργούν σύνδεσμο με τους Ευρωπαίους. Στο πλαίσιο της στρατηγικής του για τα μετρητά έως το 2030, το ευρωσύστημα λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα μετρητά θα συνεχίσουν να είναι διαθέσιμα και αποδεκτά ως μέσο πληρωμής και στο μέλλον – ακόμη και έπειτα από πιθανή εισαγωγή ψηφιακού ευρώ.

Επειτα από 20 χρόνια, έχει έρθει η ώρα να επανεξετάσουμε την εμφάνιση των τραπεζογραμματίων, τόνισε η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ.

Ο ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, Η RCB BANK ΚΑΙ Η ΕΡΙC ΣΑΣ ΠΡΟΣΚΑΛΟΥΝ

Stasikratovs
Wonder
Land

18-19 DECEMBER
10:00-20:00
STASIKRATOUS STR.

ALL DAY & NIGHT MUSIC WITH

SHOPPING • STREET FOOD • DRINKS • MIXOLOGY • HAPPENINGS

#STASIKRATOUSWONDERLAND

Επιστρέφουν στην ελληνική αγορά ακινήτων τα funds

Επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων σε logistics, πράσινα κτίρια, data centers

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Δυναμική επιστροφή στην ελληνική αγορά ακινήτων πραγματοποιούν το τελευταίο διάστημα τα επενδυτικά funds, μετά ένα μικρό «διάλειμμα» 18 μηνών λόγω πανδημίας. Με το ξέσπασμα της πανδημίας, τα επενδυτικά funds που μόνο το 2019 είχαν τοποθετήσει κεφάλαια άνω των 400 εκατ. ευρώ στην αγορά ακινήτων, «πάγωσαν» κάθε κίνηση έως ότου καταγραφούν οι συνέπειες από ένα τέτοιο γεγονός στην οικονομία και ασφαλώς και στην αγορά ακινήτων. Σήμερα η κατάσταση φαίνεται πως έχει αρχίσει να ομαλοποιείται και τα funds κινούνται ακόμα πιο δυναμικά σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία.

Η Dromeus Capital έχει ήδη εξασφαλίσει επενδυτικά κεφάλαια άνω των 300 εκατ. ευρώ, τα οποία σχεδιάζει να τοποθετήσει στην ελληνική αγορά για την απόκτηση ακινήτων logistics μεγάλης επιφάνειας και κτιρίων επεξεργασίας μεγάλου όγκου δεδομένων (data centers). Πρόκειται για δύο νέες κατηγορίες στις οποίες στοχεύει η Dromeus Capital, καθώς μέχρι την πανδημία η κύρια στόχευση του fund αφορούσε κτίρια γραφείων. Μεταξύ άλλων, είχε αποκτήσει τέσσερα κτίρια γραφείων της Prodea Investments αντί ποσού 93 εκατ. ευρώ. Επίσης, είχε αγοράσει το κτίριο γραφείων Maroussi Plaza από την Deloitte, αντί ποσού 40 εκατ. ευρώ.

Το νέο εγχείρημα της Dromeus στηρίζεται από σημαντικούς ξένους θεσμικούς επενδυτές, όπως ένα επενδυτικό fund ιδιωτικών συμμετοχών (private equity) συμπεριφόντων ΗΠΑ και Καναδά, το οποίο διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία συνολικού ύψους 60 δισ. δολαρίων.

Αντίστοιχα, η Dromeus διεκδικεί με αξιώσεις το Project Terra της Τράπεζας Πειραιώς, ένα χαρτοφυλάκιο ακινήτων αξίας περίξ του 1 δισ. ευρώ. Πρόκειται για περίπου 3.000 ακίνητα, εκ των οποίων

Τα επενδυτικά funds μόνο το 2019 είχαν τοποθετήσει στην ελληνική αγορά ακινήτων κεφάλαια άνω των 400 εκατ. ευρώ.

Dromeus και Brooklane κινούνται ακόμα πιο δυναμικά σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία.

το 50% περίπου βρίσκεται στην Αθήνα και το υπόλοιπο σε άλλες πόλεις της χώρας. Αρκετά από τα ακίνητα είναι εισοδήματος, ενώ άλλα θα επαναμισθωθούν από την Πειραιώς, καθώς πρόκειται για υποκαταστήματα και γραφεία του ομίλου.

Επίσης, άλλα ακίνητα προσφέρονται για αλλαγή χρήσης και ανακατασκευή, ώστε να αξιοποιηθούν διαφορετικά και να μεγιστοποιήσουν τις αποδόσεις τους. Η Dromeus συμμετέχει και στο Project

Skyline, που αφορά την είσοδο στρατηγικού επενδυτή στην Alpha Αστικά Ακίνητα, με στόχο τη μετατροπή της σε ΑΕΕΑΠ.

Το Project Terra της Τρ. Πειραιώς διεκδικεί και η Brooklane Capital, η οποία επίσης κινείται ιδιαίτερα δυναμικά στην ελληνική αγορά ακινήτων, ιδίως από το 2019 και μετά. Το επενδυτικό fund έχει ακόμη προχωρήσει στη δημιουργία κοινής εταιρείας με τη Noval Property, με αντικείμενο την αγορά και ανάπτυξη ακινήτου γραφείων. Ειδικότερα, οι δύο πλευρές συμμετέχουν με 50% στην εταιρεία The Grid A.E., η οποία αγόρασε αντί 28,5 εκατ. ευρώ οικόπεδο 16 στρεμμάτων στη συμβολή της οδού Χειμάρρας 10-12 και της Λ. Αμαρουσίου - Χαλανδρίου (πρώην Kodak). Στο εν λόγω οικόπεδο θα αναπτυχθεί συγκρότημα «πράσινων» κτιρίων γραφείων συνολικής

δομημένης επιφάνειας 49.000 τ.μ. Το συνολικό ύψος της επένδυσης ανέρχεται σε 77,3 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, η Brooklane Capital φέρεται να είναι ο βασικός υποψήφιος επενδυτής για την ανάπτυξη του πυργου μεικτών χρήσεων που πρόκειται να δημιουργηθεί στην εμπορική ζώνη της έκτασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Πρόκειται για μια επένδυση που εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα 150 εκατ. ευρώ, καθώς θα προβλέπει την κατασκευή ενός κτιρίου ύψους 150 μέτρων και επιφάνειας της τάξεως των 70.000 τ.μ. Θα περιλαμβάνει ξενοδοχείο, διαμερίσματα και γραφειακούς χώρους. Στην επένδυση θα συμμετάσχει και η Lamda Development, αλλά εκτιμάται ότι το ποσοστό της στον φορέα υλοποίησης της επένδυσης θα είναι μειωηηφικό.

Ρεκόρ αγοράς ακινήτων από ξένους στην Τουρκία

ΑΓΚΥΡΑ. Όλο και περισσότεροι ξένοι αγοράζουν ακίνητα στην Τουρκία, με τις πωλήσεις να έχουν εκτοξευθεί πάνω από 50% τον Νοέμβριο.

Οι πωλήσεις έφεραν δισεκατομμύρια δολάρια σε συνάλλαγμα, καθώς η πώση της τουρκικής λίρας έκανε τις αγορές σημαντικά φθηνότερες για όσους αγοράζουν με μετρητά. Σύμφωνα με στοιχεία της τουρκικής στατιστικής υπηρεσίας, παρά τον πληθωρισμό που ξεπερνάει το 20%,

Estate Appraisal, Μακμπουλέ Γιονέλ Μαγιά, προσθέτοντας ότι τα χαμηλότερα επιτόκια δανείων των κρατικών τραπεζών είχαν αντίκτυπο στην αύξηση των πωλήσεων.

Τα 7.363 σπίτια που πουλήθηκαν σε ξένους τον Νοέμβριο αντιπροσωπεύουν το υψηλότερο μηνιαίο επίπεδο από τότε που άρχισε η καταγραφή δεδομένων, το 2013.

Πρώτοι οι Ιρανοί

Ο μεγαλύτερος αριθμός ξένων αγοραστών ήταν Ιρανοί πολίτες, ακολουθούμενοι από Ιρακινούς και Ρώσους. Η πιο δημοφιλής τοποθεσία ήταν η Κωνσταντινούπολη με 2.922 πωλήσεις, ακολουθούμενη από την Αττάλεια και την Αγκυρα. Ανάμεσα στους λόγους για την εκτόξευση των αγορών ακινήτων είναι και η βελτίωση των σχέσεων της Αγκυρας με τις χώρες του Κόλπου, που προσελκύει επενδυτές από τη συγκεκριμένη περιοχή. Οι ξένοι έχουν δαπανήσει πάνω από 196.000 δολάρια κατά μέσο όρο ανά ακίνητο την περίοδο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου, λίγο χαμηλότερα δηλαδή από τα 250.000 δολάρια που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν τουρκικό διαβατήριο.

Η πιο δημοφιλής τοποθεσία αγοράς ακινήτων ήταν η Κωνσταντινούπολη με 2.922 πωλήσεις, ακολουθούμενη από την Αττάλεια (φωτ.) και την Αγκυρα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Το νέο επενδυτικό παιχνίδι

Η επιτάχυνση της μετάβασης στην Πράσινη Οικονομία είναι δρόμος χωρίς επιστροφή. Δεν είναι τυχαίο που αποτελεί το 36,3% του συνολικού προϋπολογισμού του Σχεδίου Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας και είναι μόλις οριακά δεύτερη από την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας που έχει μερίδιο στον προϋπολογισμό 36,4%. Δίδεται δηλαδή ίση σημασία και δύναμη πυρός.

Οι τρεις κυριότερες υποκατηγορίες της Πράσινης Οικονομίας είναι πρώτον, η κλιματική ουδετερότητα, η ενεργειακή απόδοση και η διεξόδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, δεύτερον, οι βιώσιμες μεταφορές και τρίτον, η έξυπνη και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Το συνολικό ποσό που θα δαπανηθεί για την μετάβαση στην Πράσινη Οικονομία ανέρχεται σε €447,6 εκ. εντός της περιόδου 2021 -2026.

Αυτά αποτελούν μια δέσμευση του δημόσιου τομέα προς αυτή την μετάβαση, με άμεσο αντίκτυπο και στον ιδιωτικό τομέα. Αναπόφευκτα λοιπόν το πρόγραμμα θα επιφέρει και αλλαγές στον τρόπο που σχεδιάζουμε, κτιζουμε και βλέπουμε τα κτήρια μας. Αυτό είναι σημαντικό να το γνωρίζουμε όλοι και δη αυτοί που ασχολούνται άμεσα με τον το-

μέα, είτε ως επενδυτές, είτε ως σύμβουλοι, είτε ως διαμεσολαβητές κ.λπ.

Πιο κάτω παραθέτουμε κάποια παραδείγματα που καταδεικνύουν πως η αναβάθμιση των απαιτήσεων για πράσινη ανάπτυξη θα αλλάξει και το σκηνικό στον τομέα των ακινήτων και δη των κτηρίων, τα οποία με τη σειρά τους αυξάνουν και την πολυπλοκότητα στο στάδιο της λήψης αποφάσεων – και κυρίως επενδυτικών αποφάσεων.

Πριν όμως παραθέσουμε παραδείγματα, αναφέρουμε πως οι πολιτικές για μετάβαση στην πράσινη οικονομία εφαρμόζονται σταδιακά, συνθήκας με το να τίθενται κάποια χρονικά ορόσημα που σηματοδοτούν τα σημεία αλλαγών. Έτσι έχουμε, για παράδειγμα, κυβερνήσεις κρατών να ανακοινώνουν πως θα απαγορεύσουν την κυκλοφορία συμβατικών μηχανοκίνητων οχημάτων από μια χρονολογία και μετά και αυτοκινητοβιομηχανίες να ανακοινώνουν πως θα σταματήσουν την κατασκευή τέτοιων οχημάτων από κάποια χρονολογία και μετά. Σε ένα άλλο μέτωπο, η Βρετανία ανακοίνωσε πως από το 2035 θα απαγορεύσει την πώληση συμβατικών καυστήρων θέρμανσης (γκαζιού και πετρελαίου) και έτσι από τότε η μόνη πηγή θέρμανσης σε νέες εγκαταστάσεις θα είναι μέσω

Τα κτήρια, τα οποία θα είναι πλήρως προσαρμοσμένα στις νέες απαιτήσεις, θα έχουν τεράστια συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι αυτών που υστερούν.

των heat pumps. Εν προκειμένω πρέπει να αποσαφηνίσουμε ένα πράγμα. Οι απαγορεύσεις που θα επιφέρουν ριζικές αλλαγές εφαρμογών στη ζωή μας αφορούν χρονικά ορόσημα πέραν των οποίων θα απαγορεύεται η πώληση και εγκατάσταση των υφιστάμενων εφαρμογών. Δεν αποτελεί απαίτηση η αλλαγή όλων των υφιστάμενων εφαρμογών με τις νέες. Άρα αν για παράδειγμα έχετε έναν καυστήρα γκαζιού ή πετρελαίου για την θέρμανση του σπιτιού σας και το κράτος πει πως από το 2030 θα απαγορεύσει την πώληση τέτοιων καυ-

στήρων, δεν θα οφείλτε να αλλάξετε τον καυστήρα σας το 2030 αν αυτός λειτουργεί κανονικά. Απλά αν χαλάσει σε κάποιο σημείο από το 2030 και μετά και δεν βρίσκεται ανταλλακτικά για να τον διατηρήσετε, η μόνη επιλογή που υπάρχει (τουλάχιστον μέχρι τώρα) είναι αυτή του heat pump. Κάτι ανάλογο ισχύει με τα αυτοκίνητα. Αν απαγορευτεί η πώληση συμβατικών μηχανοκίνητων οχημάτων από το 2030 και εσείς αγοράσετε καινούργιο όχημα εσωτερικής καύσης στις 31 Δεκεμβρίου 2029, δεν θα οφείλτε την επόμενη μέρα να πάτε να αγοράσετε

– as πούμε – ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο που να πληροί τους νέους περιορισμούς. Θα μπορείτε να το απολαμβάνετε κανονικά για όσο καιρό θέλετε και μπορείτε να το συντηρείτε. Αυτό φυσικά δεν στερεί το δικαίωμα στο κράτος να έρθει μέσω φορολογιών να σας «τιμωρεί» γιατί έχετε καυστήρα πετρελαίου για να θερμαίνεται το σπίτι σας ή δηλώνετε αθεράπευτος petrol-head για τις αυτοκινητικές σας επιλογές.

Όμως οι αλλαγές έρχονται και θα εδραιώνονται και θα αποτελέσουν τις νέες νόρμες. Τι αντίκτυπο μπορεί να έχουν στις επενδυτικές μας αποφάσεις σε ακίνητα

Τα κτήρια τα οποία θα είναι πλήρως προσαρμοσμένα στις νέες απαιτήσεις θα έχουν τεράστια συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι αυτών που υστερούν. Αυτό θα έχει άμεσο αντίκτυπο στις τιμές με αποτέλεσμα όσο περνά ο καιρός η ψαλίδα μεταξύ των δύο κατηγοριών να αυξάνεται. Το δυστύχημα για την πιο φθηνή κατηγορία είναι πως δεν θα σημαίνει ότι θα είναι και πιο δλεαστικά.

Τα νέα κτήρια θα έχουν από πολύ καλή έως άριστη ενεργειακή απόδοση, θα αξιοποιούν την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα έχουν εξελιγμένα συστήματα αυτοματισμού φωτισμού και σκίασης, θα έχουν παροχές φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων σε κάθε χώρο

στάθμευσης εντός της περιμέτρου τους, θα μπορούν να αποθηκεύουν ενέργεια, για να αναφέρω μόνο μερικά.

Όλα αυτά για να εφαρμοστούν σε υφιστάμενα κτήρια απαιτούν ψηλό κόστος και ενδεχομένως το αποτέλεσμα – είτε αυτό είναι αισθητικό ή λειτουργικό – μπορεί να είναι ανέφικτο να φθάσει τα επίπεδα ενός καινούργιου που σχεδιάστηκε από το μηδέν έχοντας όλα αυτά σαν στόχο ενσωμάτωσες εξ αρχής.

Το ψηλό κόστος αναβάθμισης ενσωματωμένο σε μια χαμηλή τιμή αγοράς σε βαθμό που σχεδόν θα το εξισώνει με το καινούργιο, θα το καθιστά μη δλεαστικό ως επιλογή. Μετά αν τεθούν απαιτήσεις και κριτήρια για το ποια ακίνητα θα μπορούν να ενοικιάζονται, τότε αναπόφευκτα κάποια ακίνητα θα τεθούν εκτός επενδυτικής αγοράς.

Συνηπώς ένας επενδυτής που αγοράζει σήμερα θα πρέπει να βλέπει μακροπρόθεσμα υπό αυτών τον φακό έτσι για να μην μείνει εκτεθειμένος, αναγκαζόμενος να ξεπουλήσει για να ξεφορτωθεί ή να εκταμιεύει συνεχώς κεφάλαια αναβαθμίσεων που θα τον συντηρούν στο επενδυτικό παιχνίδι.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Το έργο εκτελέστηκε στη Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας, κάτω από την Ακρόπολη και συνενώνει σπουδαία κείμενα, μουσική, τον συμφωνικό ήχο, την παράδοση, την μνήμη, τα εθνικά σύμβολα, τη σύγχρονη δημιουργία και το ελληνικό πνεύμα.

Η «μουσική γλώσσα» ελευθερώνει

Ο Μάριος Ιωάννου Ηλία μιλάει για τη σύνθεσή του «Ελευθερία» για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο διεθνούς φήμης συνθέτης Μάριος Ιωάννου Ηλία είναι ο συνθέτης του έργου «Ελευθερία», μια ανάθεση των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση και τελεί υπό την αιγίδα της Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας. Το έργο εκτελέστηκε στη Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας, κάτω από την Ακρόπολη και συνενώνει σπουδαία κείμενα, μουσική, τον συμφωνικό ήχο, την παράδοση, τα ηχογράμματα, την μνήμη, τα εθνικά σύμβολα, τη σύγχρονη δημιουργία και το ελληνικό πνεύμα. Είναι χωρισμένο σε τρία μέρη, α) «Η Ελευθερία οδηγεί το λαό», β) «Εγίναμε πουλιά και τώρα πια στο τόσφι δε χωρούμε» και γ) «Κι όπως περνάν κι όπως βροντάν, οι Εύζωνες το Τσαρούχι». Ο κ. Ηλία, ο οποίος πρόσφατα βραβεύτηκε από το περιοδικό MAN «Καλλιτέχνης της Χρονιάς» για το 2020, μίλησε στην «Κ» για το έργο αυτό, και λέει ότι πήρε στοιχεία και από την ελληνική παράδοση και από τις νέες, δυτικές φόρμες και τεχνικές, εφαρμόζοντάς τα επάνω στη σύγχρονη προσωπική ευαισθησία μέσα από μια διεισδυτική ματιά. «Η «Ελευθερία» αποδίδει τη δυναμικότητα της σύγχρονης δημιουργίας, αφενός ιστορικά εμπνευσμένου, αφετέρου επικοινωνώντας σ' ένα ευρύ κοινό. Η «μουσική γλώσσα» ελευθερώνει και ελευθερώνεται»...

—Η «Ελευθερία» είναι ένα έργο παρακαταθήκη, πώς αισθάνθηκες όταν το άκουσες ολοκληρωμένο για πρώτη φορά;

—Στην παρτιτούρα συνυπάρχουν μέχρι και 81 επιμέρους «φωνές». Στη ζωντανή ηχογράφηση, η οποία γινόταν μέσα σε εξειδικευμένο βαν παραπλεύρως της Ρωμαϊκής Αγοράς, συνέτρεχαν 87 μικρόφωνα επάνω

στην κονσόλα μίξινγκ ήχου. Ως εκ τούτου, η πρώτη ακουστική εντύπωση ήτανε εστιασμένη στην τεχνική διάσταση της ηχογράφησης. Η δεύτερη εντύπωση υπήρξε η ζωντανή εκτέλεση του έργου μέσα στη Ρωμαϊκή Αγορά, περιτριγυρισμένη από την ιστορικότητα του χώρου. Η τρίτη εμπειρία ήταν αυτή που συμπεριλάμβανε την ολοκληρωμένη εκδοχή της παρτιτούρας, αφού στην ηχογράφηση της Ρωμαϊκής Αγοράς προστέθηκαν οι ήχοι των τσαρουχιών, των σπαθιών, των τυφεκίων και των κανονιών. Στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο προστέθηκε η εικόνα, η κινηματογράφηση, η οποία συνδέει με ποιητικό τρόπο όλες τις ηχητικές πηγές οπτικά μαζί, ως μια «ενιαία σκηνή», μαζί με τον Παρθενώνα, ως σύμβολο της δημοκρατίας, της αστικής ελευθερίας και της πνευματικής καλλιέργειας. Ακούγοντας το τελικό αποτέλεσμα, αισθάνθηκα συγκίνηση και εθνική υπερηφάνεια. Συνάμα, ένιωθα ότι συμβάλλω με το έργο μου, ως οικογενειακό πολίτη, στην ευαισθητοποίηση του κόσμου, ανεξαρτήτως έθνους, φυλής ή θρησκείας, για τα ιδανικά της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ειρήνης και της αλληλεγγύης. Η «Ελευθερία» αποδίδει τη δυναμικότητα της σύγχρονης δημιουργίας, αφενός ιστορικά εμπνευσμένου, αφετέρου επικοινωνώντας σ' ένα ευρύ κοινό. Η «μουσική γλώσσα» ελευθερώνει και ελευθερώνεται.

—Επιπλέον, από τη μουσική παράδοση της Ελλάδας, αλλά και από την κλασική μουσική, ποιες ήταν οι προκλήσεις μιας τέτοιας σύζευξης;

—Σκύβοντας στις πηγές μιας ελληνικότητας, αξιοποίησα στοιχεία της παράδοσης, ιδιαίτερα του ρυθμικού στοιχείου και του ηχοχρωματικού χαρακτήρα των παραδοσιακών οργάνων, όπως είναι το ντύ, η πολιτική λύρα, το μαντολίνο και το σαντούρι,

“

Η κάθε πρόσκληση είναι πρόσκληση και ώθηση προς τα εμπρός. Η μουσικοποίηση των μείζονων ιδανικών ενός έθνους, συνάμα της ανθρωπότητας ολόκληρης.

χωρίς, ωστόσο, ν' αναπαράγω σιδηποτε φολκλорικό. Στο ίδιο πλαίσιο χρησιμοποίησα ξύλινες και μεταλλικές πλάκες ως κρουστά, τα λεγόμενα εκκλησιαστικά σήμαντρα, καθώς και εκκλησιαστικά σκεύη, όπως το θυμιατό με τα κουδουνάκια. Πήρα δηλαδή στοιχεία και από την ελληνική παράδοση και από τις νέες, δυτικές φόρμες και τεχνικές, εφαρμόζοντάς τα επάνω στη σύγχρονη προσωπική ευαισθησία μέσα από μια διεισδυτική ματιά. Ο υβριδισμός όλου αυτού του υλικού προϋποθέτει την εξασφάλιση τέτοιας αρμονικής δομής, ώστε, αν και ετερογενές ή ανάμοιο το κάθε στοιχείο ως μονάδα, να καταλήγει «εναρμονισμένο» στη νέα συνυπαρξιακή του σχέση με τα υπόλοιπα, στον «τρίτο χώρο».

—Χρησιμοποιήθηκαν πολλά και διαφορετικά κείμενα, μουσικά αυτό πώς το διαχειριστήκατε;

—Εν αρχή ην ο ήχος. Η διαδικα-

«Ενιωθα ότι συμβάλλω με το έργο μου, ως οικογενειακό πολίτη, στην ευαισθητοποίηση του κόσμου, ανεξαρτήτως έθνους, φυλής ή θρησκείας, για τα ιδανικά της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ειρήνης και της αλληλεγγύης» λέει ο Μάριος Ιωάννου Ηλία.

σία σύνθεσης περνά από διάφορες φάσεις. Στην πρώτη φάση συνθέτω τις κύριες παραμέτρους του έργου, ανεξάρτητα από το κείμενο, και του δίνω μια πρώτη συνολική φόρμα και υφή. Η δεύτερη φάση εστιάζεται στην εξερεύνηση λογοτεχνικών έργων, ιστορικών γεγονότων, επιστημονικών αναλύσεων κ.λπ., ώστε να συλλέξω σχετικά με τη θεματολογία κείμενα. Στην τρίτη φάση επιχειρώ να αναπτύξω τη μουσική περαιτέρω, πλάθοντας παράλληλα ένα «ενιαίο λιμνέτο», μια δραματική χρονικά εξελίξιμη αλληλουχία κειμένων ή μέρους αυτών. Ακολουθεί ένα είδος ενοποίησης ήχου, κειμένου και εικόνας, με την προσθήκη πηγών που είτε αντικαθιστούν είτε ενδυναμώνουν λέξεις ή νοήματα, ή λειτουργούν ως συνθετικοί κρίκοι. Ως εκ τούτου, η μεθοδολογία ένταξης των κειμένων είναι αναπόσπαστο μέρος της συνθετικής δημιουργίας, και όχι κάτι ξεχωριστό. Το κείμενο

αποκτά μια μετασχηματιστική διαμεσολάβηση μέσω της συνθετικής πράξης.

—Γραμμένο για λυρικούς και έντεχνους ερμηνευτές, αφηγητές, μικτή χορωδία, επίσης μία ακόμη πρόκληση...

—Δύο τακτικές, τις οποίες επανειλημμένα εφαρμόζω, είναι η πολλαπλή προσωποποίηση του ίδιου «ρόλου» ή η ανάληψη ενός ρόλου από περισσότερα πρόσωπα. Σημειώω ότι και οι ηθοποιοί είναι αναπόσπαστο μέρος της παρτιτούρας, της μουσικής δομής και δραματολογίας. Στην «Ελευθερία» εκφράζεται σε πρώτο φόντο η ίδια η Ελευθερία, με αφήγηση και τραγούδι. Δεν είναι τυχαίο που το έργο ξεκινά με το παροτρυντικό «Ομπρός» της σοπράνο από το «Πνευματικό Εμβατήριο» του Αγγελου Σικελιανού. Τυχαίο δεν είναι επίσης που ο τίτλος του μέρους αυτού, «Η Ελευθερία οδηγεί το λαό», αναφέρεται στον ομώνυμο πίνακα του Ευγένιου Ντελακρουά, που, εμπνευσμένος από την Ελληνική Επανάσταση, απεικονίζει την προσωποποίηση της Λιμπερτάς ξυπόλυτη και με γυμνό στήθος, σαν να μοιάζει με αρχαία ελληνική θεά, να στρέφει το κεφάλι της στον λαό που ακολουθεί, δίνοντάς του θάρρος να πολεμήσει. Σε αυτό το συμπραζόμενο και την αλληλουχία των στοιχείων ανήκει η εκπυρσοκρότηση του κανονιού, με το οποίο ξεκινά το έργο, ως εκπυρσοκρότηση της μνήμης, καθώς και η χορωδία, η οποία αναπαρασταίνεται τον λαό.

— «Ύμνος εις την Ελευθερία», του Σολωμού, αλλά και ο Μίκης Θεοδωράκης σας είχε παροτρύνει να συνθέσετε ένα νέο «Άξιον Εστί», καταφέρατε να συνθέσετε κάτι με το ίδιο βάρος; Ήταν ευθύνη;

—Η κάθε πρόσκληση είναι πρόσκληση και ώθηση προς τα εμπρός.

Η μουσικοποίηση των μείζονων ιδανικών ενός έθνους, συνάμα της ανθρωπότητας ολόκληρης, και η συνεργασία στην υλοποίησή τους με αξιόλογους φορείς με κοινό όραμα, μου προκαλούν ευφορία και αφοθία μουσικών ιδεών. Η ευθύνη αφορά την αισθητική, την αυθεντικότητα, το ουσιαστικό βάθος, τη δυναμική επικοινωνίας και την επίκαιρη τοποθέτηση του έργου. Στο πρώτο μέρος της «Ελευθερίας» χρησιμοποιείται απόσπασμα από τον «Ύμνο εις την Ελευθερία» του Διονύσιου Σολωμού. Ταυτόχρονα, ακούγονται στα ιταλικά αποσπάσματα από την «Θεία Κωμωδία» του Δάντη Αλιγέρη, που υπήρξε η πηγή έμπνευσης του Σολωμού για τον Εθνικό μας Ύμνο. «E al lampo di sua spada i visi tremano» γράφει ο Δάντης, δηλαδή, στην αναλαμπή του σπαθιού τρέμουν τα πρόσωπα, και από εδώ προέρχεται το σπαθί της Ελευθερίας και ο τρόμος στο δίστιχο «Σε γνωρίζω από την κόψη του σπαθιού την τρομερή». Συν τοις άλλοις, ο Σολωμός αναζητούσε έμπνευση για την ιδέα της ελευθερίας και τη δράση των ελληνικών επαναστατικών δυνάμεων στην παλική θρησκευτική ποίηση. Αξιοποιώντας τη διαδραστική τεχνική διασύνδεσης των στοιχείων αναμεταξύ τους στο έργο, βασίζεται η χρησιμοποίηση των σπαθιών στην παλική θρησκευτική ποίηση. Αξιοποιώντας τη διαδραστική τεχνική διασύνδεσης των στοιχείων αναμεταξύ τους στο έργο, βασίζεται η χρησιμοποίηση των σπαθιών στην παλική θρησκευτική ποίηση. Αξιοποιώντας τη διαδραστική τεχνική διασύνδεσης των στοιχείων αναμεταξύ τους στο έργο, βασίζεται η χρησιμοποίηση των σπαθιών στην παλική θρησκευτική ποίηση.

• Διαβάστε ολόκληρη τη συνέντευξη στο www.kathimerini.com.cy.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

19-25.12.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΘΕΑΤΡΟ

Εγώ δεν

Η νεοσύστατη ομάδα “Passenger” καταπνάνεται με το θεατρικό έργο «Εγώ Δεν» του Βασίλη Αλεξάκη. Τη σκηνοθεσία αναλαμβάνει ο Ονησιφόρος Ονησιφόρου, με τους Αντρέα Κούτσουμα και Κρίστη Χαλαλάμπους επί σκηνής. Τη δραματουργική επεξεργασία συνυπογράφει η Κατερίνα Χριστοδουλίδου και την εικαστική επιμέλεια η Ευαγόρια Δαπόλα. Ένας ηθοποιός και μια κοπέλα συναντιούνται επάνω σε μια θεατρική σκηνή και αναζητούν τρόπους να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, και με το κοινό. Το έργο του Αλεξάκη καταπνάνεται με το θέμα της μνήμης και της απομόνωσης. Θέατρο Δέντρο, Ενότπως 44. Παλουριώτισσα, Λευκωσία. Παραστάσεις: 20, 21, 22, 23 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλεφωνο 99468382.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Everything starts somewhere

Η Isnotgallery, παρουσιάζει τη νέα της ομαδική έκθεση «Everything Starts Somewhere». Όλα ξεκινούν κάπου, έτσι και η συγκεκριμένη έκθεση ξεκίνησε από την ανάγκη...έκθεσης στο χρώμα. Καλλιτέχνες από την Κύπρο και την Ελλάδα, χρησιμοποιούν το χρώμα για να ζωγραφίσουν σε χαρτί, σε πιλό, πάνω στον καμβά αλλά και για να υφάνουν εντυπωσιακά ταπισερί. Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Μαριέλλα Μπιλίτσα, Χαρούλα Νικολαΐδου, Κωνσταντίνος Στεφάνου, Arshak Sarkissian, Γιάννος Ιωάννου, Ανδρέας Σκουφάρης, Ελένη Κινδύνη, Άντρος Ευσταθίου και Θέκλα Παπαδοπούλου. Isnotgallery, Οδυσσέως 11. Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 15 Ιανουαρίου 2022. Πληροφορίες τηλεφωνο 99569498.

ΕΚΘΕΣΗ

Ονειρόπολις

Παρουσιάζεται στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης η έκθεση ιστορικού παιγνιδιού με θέμα «Ονειρόπολις» - Ένα συναρπαστικό ταξίδι στον κόσμο του παιγνιδιού, μέσα από συλλογή παικνιδιών του Ιδρύματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α., η οποία έχει πιστοποιηθεί από διεθνείς οίκους δημοπρασιών ως μία από τις σημαντικότερες συλλογές του είδους της στον κόσμο. Η έκθεση «Ονειρόπολις» υπόσχεται ένα συναρπαστικό ταξίδι στον κόσμο των παικνιδιών, μέσα από σπάνια εκθέματα, διαδραστικά εκπαιδευτικά προγράμματα, χρώματα, σκέδια, κατασκευές και πολλές εκπλήξεις για μικρούς και μεγάλους. Η έκθεση «ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΙΣ» θα πλαισιώνεται από παράλληλες εκδηλώσεις, όπως εργαστήρια, ξεναγήσεις και παρουσιάσεις, ενώ θα συνοδεύεται από ειδική έκδοση. Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης - ΣΠΕΛ, Αμμοχώστου 73, Λευκωσία. Διάρκεια έως 30 Απριλίου 2022. Facebook/Instagram: spelstategallery.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Πολεμώντας την Πανούκλα

«**Ο**λο το ζήτημα ήταν να σώσουν όσο γίνεται περισσότερους ανθρώπους από τον θάνατο και τον οριστικό χωρισμό. Ένας μονάχα τρόπος υπήρχε γι’ αυτό: να πολεμήσουν την πανούκλα. Αυτή η αλήθεια δεν ήταν αξιοθαύμαστη, ήταν απλώς λογική απόρροια της πραγματικότητας», διαβάζουμε στην «Πανούκλα» του Καμύ. Και ο Σταύρος Ζουμπουλάκης σχολιάζει (στο «Μυθιστορηματικό αναγνωστήριο», εκδ. Πόλις): «Υπάρχουν αλήθειες που δεν είναι ούτε αξιοθαύμαστες ούτε μεγαλεπήβολες, αλλά ανιαρά απλές, αλήθειες που τις επιβάλλει η ίδια η πραγματικότητα, για όσους δεν είναι εξημένες κεφαλές. Αυτό ακριβώς είναι το ζήτημα και με τη σημερινή παγκόσμια επιδημία: να σώσουμε όσο γίνεται περισσότερους. Όλα τα άλλα είναι ανονισές ή και αλήθειες». Τον Μάρτιο του 2020, που ο Στ. Ζουμπουλάκης συνέτασσε αυτό το σημείωμα (μαζί με πολλά άλλα των πέντε, περίπου, τελευταίων χρόνων – όλα εξαιρετικά ενδιαφέρουσες, σύγχρονες, προεκτάσεις αγαπημένων του μυθιστορημάτων), το κίνημα των αντιεμβολιαστών δεν υπήρχε ούτε ως έννοια. Υπήρχε όμως ως εν δυνάμει απόθεμα στην κοινωνία. Το ανά πάσα στιγμή έτοιμο να αναβλύσει και να γιγαντωθεί «αντι». Τότε, έκαναν τα πρώτα, διστακτικά, βήματά τους οι «αρνητές». «Ποιος κορωνοϊός;» έλεγαν με καχυποψία, ενώ οι θεωρίες συνωμοσίας σιγόβραζαν στη χύτρα ταχύτητας. Πριν από λίγες ημέρες συνέβη ένα περιστατικό στη Χαλκίδα, που προκάλεσε όχι μόνον αντιδράσεις αλλά, σχεδόν, αποτροπισμό: Παρακολουθήσαμε σε βίντεο αρνητές γονείς (ελάχιστους, αλλά λίγη έχει αυτό σημασία) να καίνε το βιβλίο του Ευγένιου Τριβιζά «Οχι! Δεν θα μας μπειτε στη μύτη!», φωνάζοντας συνθήματα εναντίον του συγγραφέα και του περιεχομένου, λέγοντας ότι είναι προπαγάνδα. Μαζί με το αντίτυπο έκαψαν και αντίγραφο του νόμου 4682 περί μέτρων περιορισμού του κορωνοϊού, μάσκες και rapid test...

Κοντεύουν δυο χρόνια από την ταχεία και θανατηφόρο εξάπλωση της πανδημίας, μαζί με ό,τι συνεπάγεται για τις ζωές μας. Στο κυρίαρχο συναισθημα του φόβου ο καθένας αντιδράει διαφορετικά. Σιγά σιγά η παράνοια, απότοκο του ακραίου φόβου, άρχισε και να οργανώνεται, να βρίσκει μιμητές (καθόλου δύσκολο), να προσβάλλει ανθρώπους, ως ιός και αυτή, ατομικά και συλλογικά. Το πιο ανατριχιαστικό στην καύση του βιβλίου ήταν ότι η συνδρομή αποτελείτο από γονείς που, κατ’ αυτόν τον τρόπο, πίστευαν ότι προστάτευαν τα παιδιά τους από μολυσματικές αντιλήψεις.

Η μόνη αλήθεια ως «λογική απόρροια της πραγματικότητας», όπως γράφει ο Καμύ, θρυμματίζεται σε δεκάδες, μαζί και η «πραγματικότητα». Οι γονείς απέναντι στο «θανάσιμο κακό» καίνε βιβλία. Και τα παιδιά τους μεγαλώνουν μέσα σε αυτόν τον κύκλο παραλόγου και άρνησης. Το ήξεραν άραγε το παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά, που μιλάει για τον πλανήτη «των παμφάγων, φοβερών μυρμηγκοφάγων» που θέλουν να κυριεύσουν τη Γη επειδή από μακριά βλέπουν τους ανθρώπους σαν μυρμήγκια; Τους θορύβησε το τάγμα των ιών που φορούν κορώνες από φαρμακερές καρφίτσες και φονικές βελόνες για να μπουν στις μύτες των ανθρώπων; Είναι οι ίδιοι μικροί ανανήλωστες, ζώντας σε σπίτια με στοιχειώδεις, έστω, βιβλιοθήκες; Η ενσωματωμένη στο γεγονός αντίδραση είναι «όχι».

Αυτό το «άδειασμα» των σπιτιών, η μηδενική επαφή με το «έντυπο» είναι άραγε χωρίς κόστος; Η διαδικτυακή επικοινωνία, ως μοναδικός τρόπος επαφής με την αγωγή, καλλιεργεί και τον σεβασμό για το βιβλίο, ακόμη κι αν ως «είδος» δεν υπάρχει πουθενά μέσα στο σπίτι; Όσο οι νεότερες γενιές εξοικειώνονται με την ψηφιακή βιβλιοθήκη, η «σωματική» σχέση με την αγωγή αποθηκεύεται, άραγε, ως μνήμη ή διαλύεται από τη σαρωτική επιδρομή διαφόρων «ιών»; Απότοκα ερωτήματα προς διερεύνηση...

Η Πανούκλα παίρνει το σχήμα της κάθε εποχής. Αντέχει και προκαλεί διαφορετικές ερμηνείες, είναι εξοικειωμένη με τις διαφορετικές στάσεις απέναντι στο θανάσιμο κακό. Και όταν η πανδημία περάσει, είναι σημαντικό οι ζωντανοί να μην ντρέπονται για τη στάση που κράτησαν στη διάρκεια της, όπως σημειώνει ο Στ. Ζουμπουλάκης, προτείνοντας ένα, ακόμη, μικρό απόσπασμα από τον Καμύ: «Πρέπει να το παραδεχτούμε: η πανούκλα είχε αφαιρεθεί από όλους τη δύναμη της αγάπης, ακόμη και της φιλίας. Γιατί η αγάπη ζητάει λίγο μέλλον, και για μας δεν υπήρχαν παρά μόνο στιγμές».

ΧΟΡΟΣ

Ενα σύννεφο πάνω απ’ το κεφάλι μου

Η ομάδα ΜΗΤΡΑ προτείνει ένα διήμερο φεστιβάλ από 10λεπτες παραστάσεις χορού, θεάτρο, stand up comedies & video art των κεντρικών συντελεστών της ομάδας Στέλλας Ευτυχίου, Αλίκης Ευγενίου, Νάγιας Αναστασιάδου, Χρίστου Αβραάμ και Μαρίνας Πογιατζή υπό τον γενικό τίτλο «Ένα σύννεφο πάνω απ’ το κεφάλι μου». «Το σύννεφο που κάθεται στο κεφάλι μου είναι ο αβέβαιος χρόνος, ο φόβος για το άγνωστο, για τη μοναξιά, για τον θάνατο. Το σύννεφο είναι ελαφρύ μα και αβάσταχτο. Το σύννεφο από το 2020 διογκώθηκε σε όλο τον πανδημικό πλανήτη. Φαντάζει τρομακτικό και ανίκανο. Είναι όμως απλώς ένα σύννεφο», σημειώνει η Μαρίνα Πογιατζή. Χρίστος Αβραάμ «Μαχόμενος», Στέλλα Ευτυχίου «Shi(f)t Happens», Αλίκη Ευγενίου/Κυριάκος Ιεροδιακόνου «Roots», Νάγια Αναστασιάδου «The Next Big Thing». Στέγη Χορού Λευκωσίας, Παρθενώνας 25, Λευκωσία. Τετάρτη και Πέμπτη 22 και 23 Δεκεμβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πληροφορίες τηλεφωνο 99027399.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ανοίξετε την πόρτα σας τα κάλαντα να πούμε

παραδοσιακή νεανική χορωδία «Ανατολή» και το Σύνολο Παραδοσιακών Οργάνων της Μουσικής Σχολής της Μητροπόλεως, Θέατρο Ριάτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. Δευτέρα 20 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλεφωνο 7777745.

ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ

Χριστουγεννιάτικες ξεναγήσεις στη Λευκωσία

Το Φανερωμένης 70, σε συνεργασία με την Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας Λευκωσίας, διοργανώνουν μία σειρά ξεναγήσεων στην Λευκωσία. Όλες οι ξεναγήσεις θα ξεκινούν από το κτήριο του πολιτιστικού μας κέντρου. Πρόγραμμα: 19/12 - 11:00 - Τα μυστικά του οδοφράγματος, 21/12 - 17:00 - Μικρά Ασία και Λευκωσία. 22/12υ - 16:00 - Εξερευνώντας τη γεωλογία της Λευκωσίας, 23/12 - 16:00 - Γάτες στην πόλη, 27/12 - 17:00 - Η ιστορία της μεσαιωνικής Λευκωσίας, 28/12 - 17:00 - Περιήγηση για τους Ρωσόφωνους φίλους, 29/12 - 17:00 - Ένας περίπατος για μικρούς και μεγάλους, 30/12 - 18:00 - Χριστουγεννιάτικη ξεναγήση- πάρτυ- pop up bar. Περισσότερες λεπτομέρειες: Urban Details | City Walks - Phaneromenis70 (phaneromenis70shop.com). Για κρατήσεις: phaneromenis70center1@gmail.com ή στο Phaneromenis70Center NicosiaCY (@phaneromenis70).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Vesti la giubba e ridi, Pagliaccio!

Και όμως είμαστε σε χριστουγεννιάτικη περίοδο, και σε λίγες μόνο ημέρες θα έχουμε Πρωτοχρονιά και οι δρόμοι μας και της πόλης τα στενά είναι στολισμένα και παντού υπάρχουν αγιοβασίληδες, λαμπόνια, έλκνηρα και τα λοιπά εορταστικά στολίσια. Καταλάβατε λοιπόν ότι δεν είμαστε ούτε σε περίοδο καρναβαλιών, ούτε ανοίγει έρχεται ακόμα για να εορτάσουμε την Πρωταπριλιά! Το καταλάβατε έτσι; Διότι στον Δήμο Λευκωσίας και στις Πολιτιστικές του Υπηρεσίες ο μήνας δεν έχει εννιά, αλλά Πρώτη τ’ Απρίλη! Και εξηγούμαι για να μην παρεξηγούμαι. Μόνο ως πρωταπριλιάτικο αστείο μπορούσε κάποιος να πάρει το μήνυμα που εστάλη στην Ένωση Ηθοποιών Κύπρου για να φορέσουν οι ηθοποιοί το αγαπημένο τους κοστούμι και να κυκλοφορούν στην πόλη και έδωσαν και όνομα στη δράση «Christmas Actors Parade» (της Οξφόρδης δεν είμαι, αλλά δεν μου μοιάζει σωστό), ό,τι σου παιζω χόρευκε, αφού στην ιδέαρα αυτή οι ηθοποιοί θα χόρευαν με μουσική της αρεσκείας τους.

Σύμφωνα με πληροφορίες ο δήμαρχος δεν ήξερε τίποτε, κάποιος ή κάποια είχε μια ιδέα και σου λέει: Οι ωραίες ιδέες πρέπει να διαχέονται, ας στείλω ένα mail –γιατί μπορώ– και να δω τι θα γίνει... Φυσικά ουδεμία σκέψη από πίσω, τύπου έχουν οι ηθοποιοί βεστιάριο στο σπίτι τους; Τι θα

κάνουν αφού βγουν στο σεργιάνι; Τι είναι ο ηθοποιός; Είναι διασκεδαστής, από αυτούς του μεσαιώνα; Μην είναι καρνάβαλος; Καμία δεύτερη σκέψη, καμία διαβόληση, τίποτα, άλλωστε η ανοησία αυτό ακριβώς είναι: Κάνω την πατάτα –καλή ώρα όπως στην Ξυλοφάγου και αν πιάσει έπιασε και ζημιά καμία, έλα μωρέ, και τι είπαμε; Να ντυθούν οι ηθοποιοί κολομπίνες; Να βάλουν θεατρικό κοστούμι τους είπαμε! Να δει ο κόσμος από κοντά τη Νόρα, καμιά από τις αδελφές του Τσέκωφ, να δει η πλέμπα τον Οιδίποδα και ίσως και τη Μαρικού που έχει ωραία μάτια. Δεν είπαμε να ντυθούν Ζορό, ούτε να ανέβουν σε άρμα, αυτά είναι για τα καρναβάλια... κι εγώ λέω πως είμαστε για κλάματα και πως πρόκειται για ένα αστείο και μάλιστα κακόγουστο, από αυτά τα αστεία που σε κάνουν να θες να κλειστείς σ’ ένα δωμάτιο και να κλάψεις.

Προσπάθησα αρκετά να πείσω τον εαυτό μου πως πρόκειται για τρολάρισμα, πως είναι αστείο μεταξύ ηθοποιών, πως είναι τέλος πάντων μια χαζομάρα, ώσπου με διαβεβαίωσαν ότι είναι μια πραγματικότητα και όντως το mail προερχόταν από επίσημο λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τα τηλέφωνα είναι των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Δήμου Λευκωσίας... Ανοικτή πρόσκληση φιλοξενίας, λοιπόν, και γιατί άραγε αντέδρασαν οι

ηθοποιοί; Αντί να βάλουν τα καλά τους τα κοστούμια και να βγουν στα διαζώματα της πλατείας Ελευθερίας και στο πάνω και στο κάτω; Αυτοί τα έκαναν άνω-κάτω, μάλλον δεν διάβασαν σωστά οι ηθοποιοί, η λέξη διάζωμα έπρεπε να τους ιντριγκάρει, αρχαίο θέατρο, θα είναι σαν να παίζεις Αντιγόνη ή Οιδίποδα σε αρχαίο θέατρο, αλλά δεν θα παίζεις σε αρχαίο θέατρο! Και τι σημαίνει ανοικτή πρόσκληση; Μούχτιν θέαμα, και εκδηλώσάρα κάνεις και τα μωρά θα περιχαρίσουν και οι γονείς τους θα τα έχουν πάει στην Disneyland, αλλά δεν θα τα έχουν πάει στην Disneyland, αλλά καμιά πατίρα μπορεί να την έβλεπαν, έστω έναν γλάρο, «Αθθυμάσαι που ήσουν μισιά/ής τζι είδες τον γλάρο;» θα τους λένε χρόνια μετά!

Πρόσκληση για γέλια και για κλάματα, και κανείς από τον Δήμο δεν βγήκε να πει μισό κουνέντα, να πει ένα λάθος μας, ένα συγγνώμη, είχαμε μια ιδέα, δεν προλάβαμε να την επεξεργαστούμε και έφυγε το mail, λάθος μας. Αλλά, εντάξει η Φανού είχε άλλη δουλειά να κάνει! Κρίμα, διότι ο Δήμος έκανε το Nicosia Pop Up Festival 2021, πριν από έναν μήνα διοργάνωσε το Φεστιβάλ του, δεν χρειαζόταν αυτή η ακατανόητη κίνηση, εκτός και αν στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Δήμου δεν μπορούν να ξεχωρίσουν τη διαφορά μεταξύ του γελωτοποιού και του ηθοποι-

ού. Θα ήταν ωραίο να αγοράζε ο Δήμος μερικές παιδικές / εφηβικές παραστάσεις ή καλύτερα να είχε οργανώσει τέτοιες παραστάσεις και να τις παρουσίαζε αυτές τις μέρες, δίνοντας δουλειά σε άνεργους ανθρώπους του θεάτρου και χαρά στα παιδιά και όχι μόνο. Κρίμα, πολύ κρίμα, γιατί φαίνεται ότι το θέμα πολιτισμού σε θεσμικό επίπεδο, κυρίως στην αυτοδιοίκηση, σε αυτή τη χώρα είναι έννοια ασαφής και ερμηνεύεται κατά το δοκούν. Όταν οι ηθοποιοί θεωρούνται δημόσιοι διασκεδαστές από μια υπηρεσία του Δήμου, οποιοδήποτε Δήμο ή κοινότητα, σημαίνει ότι έχουμε πρόβλημα και πρέπει να το φωνάζουμε και ν’ ακουστεί έως το Χιούστον, μπας και μας σώσει ο Χιούστον.

Εκτός και αν πολιτισμός είναι τα λαμπόνια, τα μάρμαρα, οι κορδέλες και χαρούμενες selfies και ο Δήμος έντυσε γιορταστικά ολόκληρη Λευκωσία, διοργάνωσε τόσα και τόσα, εγκαίνισε το έργο τέχνης της Ζάχα Χαντίντ, την Πλατεία Ελευθερίας, με τα διαζώματα –μην ξεχνιόμαστε– και τα τρεχούμενα νερά, άρα έκανε πολιτισμό... Βέβαια τέσσερις κάδους σκουπιδιών δεν έχει καταφέρει να μετακινήσει από την είσοδο της Κυπριακής Βιβλιοθήκης, να ηθοποιούς και τα τοιαύτα θα συζητάμε!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Επτά «στολίδια» κάτω από το δέντρο

Μοναδικά παιδικά βιβλία με θέμα τα Χριστούγεννα, τις παραδόσεις τους και τη μεγάλη ζεστή αγκαλιά της χρονιάς

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Πιο νωρίς, πιο ψηλό, πιο λαμπερό αποζηήτησαν φέτος πολλές και πολλοί το χριστουγεννιάτικο τους δέντρο. Γιατί ήταν ανάγκη να επιβεβαιώσουμε ότι ναι, τα καταφέραμε έως εδώ. Γιορτάζουμε φυτεύοντας τελετουργικά την ελπίδα στο κέντρο του οίκου μας, τη στιγμή ακριβώς που πολλά εξακολουθούν να μοιάζουν δύσκολα και δυσοίωνα καθώς βρισκόμαστε στην αρχή ενός ακόμα επισφαλούς χειμώνα. Ίσως λοιπόν δεν είναι τυχαίο ότι το δέντρο και ο στολισμός του, σύμβολο προστασίας και αγαθής συνύπαρξης, έχουν την τιμητική τους σε παλαιότερες αλλά και στις πιο πρόσφατες εκδόσεις γιορτινών βιβλίων για τα παιδιά.

Ο Ευγένιος Τριβιζάς, όπως παλαιότερα η ραδιοφωνική Διλιπούπολη, καταφέρνει να μολιώσει με γλωσσολογική χάρη, ευρηματικό χιούμορ και αχαλινωτή φαντασία τη λογοτεχνία για πολύ μικρά παιδιά. Εδώ και δεκαετίες αποτελεί σταθερό αντίβαρο στη σοβαροφάνεια, στον διδακτισμό και στην ευκολία που ταλανίζουν το ελληνόγλωσσο παιδικό βιβλίο. Το «Εξί στολίδια ταξιδεύουν» (εκδόσεις Διόπτρα) είναι ένα ακόμη τριβιζικό ρεσιτάλ κεφίου που παραπέμπει, μάλιστα, και σε πολλά προηγούμενα έργα του ίδιου συγγραφέα. Ας παρατηρηθεί, με την ευκαιρία, ότι το μέτρο και η ρίμα στην παιδική λογοτεχνία που, τελευταία, χρησιμοποιούνται όλο και συχνότερα από τις Ελληνίδες και τους Έλληνες συγγραφείς και μεταφραστές, χρειάζονται γερά κότσια. Τα παιδιά δεν είναι αναγνώστες βήτα κατηγορίας ώστε να τους σερβίρουμε το ανάλογο προϊόν. Δυστυχώς διαβάζουμε κάθε τόσο ομοιοκαταληξίες της συμφοράς, ενώ δεν λείπουν και οι μεταφραστικές αστοχίες, όπως π.χ. η απόδοση στο χιόνι του επιθέτου «κρατσανιστό» (αντί του ορθού «τριζάτο»), σαν να ήταν το χιόνι ψπτό κοτόπουλο.

Για να γυρίσουμε, πάντως, στον Τριβιζά, η «στρογγυλή, ολυστρώγυλη μεταξωτή μπαλίτσα που είχε χρώμα ροζ και παπαρουνί» και «τη λέγανε Λίτσα Κουτρουβαλίτσα» είναι γραμμένη στα ωραία ελληνικά και με την αναγνωρίσιμη παιχνιδιάρικη ρίμα του δημοφιλούς συγγραφέα. Η μπαλίτσα θα εγκαταλείψει το δέντρο της γιορτής μαζί με τους φίλους της, τα άλλα πέντε στολίδια, εξαιτίας της πονηρής γάτας Γουγουρίτσας. Η φυγή των στολιδιών θα οδηγήσει εντέλει σε διαπραγμάτευση και επωφελή συμφωνία με την ιδιοκτήτρια της γάτας, των στολιδιών και του δέντρου, τη Ρούλα Ονειρούλα. Όλα τα παιδιά θα αναγνωρίσουν το νόημα της συγκεκριμέ-

«Αποφάσισα να κάνω από φέτος αυτό που κανένας άνθρωπος δεν είχε σκεφτεί έως τώρα: δηλαδή όλες τις μέρες μου Χριστούγεννα. Και, τελικά, δεν ήταν δα και τόσο δύσκολο...».

νης συμφωνίας ενώ και όλοι όσοι έχουν παιδική ψυχή ποτέ δεν το λησμόνησαν: κάθε μέρα θα όφειλε να είναι γιορτή.

Κάθε μέρα γιορτή!

Το ίδιο ακανθώδες πρόβλημα, της βραχείας δηλαδή διάρκειας της γιορτής, αντιμετωπίζει και ο μικρός ήρωας του Χρήστου Μπουλώτη, ενός συγγραφέα που επίσης αποτελεί σταθερή αξία στην ποιοτική λογοτεχνία για παιδιά. Στο «Ποιος είναι ο πλανήτης των Χριστουγέννων;» (εκδόσεις Καλέντης με ωραία εικονογράφηση από την Αιμιλία Κονταίου) ο μικρός Δημήτρης ή Τάκης ή Μίμης ή Ντίμης ή Μιμάκος ή «χρυσό μου» λύνει τον γόρδιο δεσμό με ένα νόμο και ένα άρθρο. «Ετσι», μας λέει, «αποφάσισα να κάνω από φέτος αυτό που κανένας άνθρωπος δεν είχε σκεφτεί έως τώρα: δηλαδή όλες τις μέρες μου Χριστούγεννα. Και, τελικά, δεν ήταν δα και τόσο δύσκολο». Οχι, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, δεν είναι τόσο δύσκολο.

Ενα έθιμο, τώρα, με ιστορικές ρίζες, που κάθε χρόνο συνδέει τα νοβηγικά δάση με την πλατεία Τραφάλγκαρ του Λονδίνου, πήρε πλέον τη μορφή μιας έμμετρης ιστορίας για παιδιά. «Λιοντάρια μου κρατάνε συντροφιά/ κι ένα άγαλμα που ποτέ δεν με κοιτά» διαβάζουμε στο εξαιρετικά εικονογραφημένο βιβλίο «Το έλατο των Χριστουγέννων» (εκδόσεις Ικαρος). Το έλατο που, όντως,

στίνεται και στολίζεται κάθε χρόνο στην Τραφάλγκαρ, καταφθάνει με καράβι από τη Νορβηγία. Αποτελεί ένα έμπρακτο «ευχαριστώ» των Νορβηγών στους Βρετανούς για τη βοήθειά τους κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το βιβλίο που αφηγείται το σχετικό έθιμο είναι γραμμένο στα αγγλικά από τη δημιουργό του απaráμιλλου Gruffalo, την Τζούλια Ντόναλτσον και ζωγραφισμένο από τη Βικτόρια Σαντόι. Βλέπετε, η «Εταιρεία Ποιητών της Μεγάλης Βρετανίας» ζητάει (από το 2009, ενώ το έθιμο της δωρεάς του δέντρου τηρείται από το 1947) από έναν ποιητή ή μια ποιήτρια, εδώ από μια συγγραφέα παιδικής λογοτεχνίας, που φημίζεται για τις τέλειες ρίμες των παιδικών βιβλίων της, να γράψει ένα ποίημα για να καλωσορίσει το δέντρο. Η ιστορία έγινε έθιμο, το έθιμο έγινε ποίημα, το ποίημα έγινε βιβλίο για παιδιά. Ένας πραγματικά σπουδαίος συγγραφέας και εικονογράφος, ο Γιούβαλ Ζόμερ, γνωστός στα ελληνικά από τη σειρά «Το μεγάλο βιβλίο των ζουζουνιών», μας διηγείται με λόγια και μαγικές εικόνες την ιστορία ενός δέντρου που δεν ήταν ούτε πολύ ψηλό ούτε πολύ θαλερό, αλλά ήταν απλά «Το δέντρο που είμαι» (εκδόσεις Ψυχογιός). Ήταν στ' αλήθεια αυτό που ήταν και, όντας ο εαυτός του, τα κατάφερε να στολιστεί στην καρδιά του δάσους και να γίνει το κέντρο του θαύματος. Σε μια εποχή που υποφέρει τόσο από την έλλειψη νοήματος και συνεκτικού ιστού, ένα εγώ που δεν φοβάται να σταθεί στο κέντρο του κόσμου και να δηλώσει πως υπάρχει, ρωτώντας φωνακτά αν το ακούει κανείς, σχιίζει την απελπισία και δίνει ελπίδα και παρηγοριά, ιδίως καθώς το πλησιάζουν και το στολίζουν με ό,τι έχουν «μια αλεπού ένα ελάφι ένα πουλί». Ακόμη κι όταν δεν χιονίζει, το χιόνι ανήκει στην ιδέα των Χριστουγέννων. Ο Έρικ Καρλ δεν θα μπορούσε να αποφύγει τον πειρασμό ενός χιονισμέ-

νου βιβλίου και μάλιστα με κινούμενες εικόνες, που τα πολύ μικρά παιδιά της προσχολικής ηλικίας θα λατρέψουν («Χιονίζει...», εκδόσεις Καλειδοσκόπιο). Είναι η ιστορία ενός γέρου που ζει σε ένα μικρό αγροτόσπιτο και φροντίζει τα πέντε ζώα του. Ενα βράδυ τα Χριστούγεννα εισχωρούν με τη μορφή του χιονιού πρώτα στον ύπνο του και

έπειτα στην πραγματικότητα. Τότε, ακολουθώντας τη μεταμόρφωση της πλάσσης μεταμορφώνεται και ο ίδιος στη γνώριμη αγιοβασιλιάτικη φιγούρα (χωρίς να κατονομάζεται ο Άγιος) και στολίζει για το κατίρι των προστατευόμενων πλασμάτων του το χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Η Αυστριακή Μπριγκίτε Βένινγκερ τυλίγει σε ένα σοφό πακέτο 24

ημερών ισάριθμες ιστορίες με χιόνι και Χριστούγεννα («24 Ιστορίες από το δάσος των Χριστουγέννων», εκδόσεις Πατάκη). Άλλες από αυτές, όπως τα «Τρία Γουρουνάκια» είναι πολύ γνωστές και άλλες όχι, ενώ και η προέλευσή τους ποικίλλει. Η Βένινγκερ, επικουρούμενη από τη γαλλικής καταγωγής εικονογράφο Ιβ Θάρλετ, διασκευάζει –λίγο μόνο– αυτές τις γνωστές και άγνωστες ιστορίες ώστε να τους προσδώσει έναν χριστουγεννιάτικο τόνο εφόσον δεν τον διαθέτουν εξ αρχής. Οι 24 ιστορίες παραπέμπουν στη γερμανική παράδοση του Advent, δηλαδή των 24 ημερών του Δεκεμβρίου που οδηγούν στην Άγια Νύχτα. Υποβάλλεται, έτσι, σε μικρούς και μεγάλους η ιδέα της καθημερινής ανάνηψης μιας ιστορίας ως αντίστροφη μέτρηση από την 1η Δεκεμβρίου μέχρι τα Χριστούγεννα. Να κάτι από το οποίο μπορούν να επωφεληθούν οι οικογένειες που αγαπούν την ανάγνωση αλλά, γιατί όχι, και κάποιες σχολικές τάξεις του δημοτικού προκειμένου, μαζί με τον στολισμό, να μπουν σε τερπνό και ωφέλιμο εορταστικό ρυθμό.

Η αρκουδο-οικογένεια

«Λατρεύω τα δώρα, τις κορδέλες και τη μεταξωτή κλωστή/ τις κάρτες, τη χρυσόσκονη...» Μα τι χαρά είναι αυτή! / Μου αρέσει να προσφέρω δώρα, όμορφα τυλιγμένα,/ μα πιο πολύ κι απ' τα Χριστούγεννα εγώ αγαπώ...». Κάπως έτσι πάει η ιστορία της αρκουδο-οικογένειας που δημιούργησαν η συγγραφέας Ελί Χάτι και ο εικονογράφος Τιμ Γουόρνς με τίτλο «Σ' αγαπώ πιο πολύ κι απ' τα Χριστούγεννα» (εκδόσεις Τζιανμπίνης Πυραμίδα). Το χιόνι έπε-

σε, οι ετοιμασίες ξεκίνησαν, το δέντρο κατέφτασε και στολίστηκε, τα κάλαντα τραγουδήθηκαν, τα κεράσματα μοιράστηκαν στα παιδιά και κάθε τόσο ξεκινά η επώδυνος διακοπτική πριν ειπωθεί η κρίσιμη λέξη, πριν ολοκληρωθεί η γιορτή μέσα σε μια μεγάλη, σφιχτή, γούνινη, αρκουδίσια αγκαλιά. Το βιβλίο ξεχειλίζει γλυκύτητα και φως. Είναι βέβαιο πως κάποια παιδιά θα το φυλάξουν μεγαλώνοντας για να το δείξουν αργότερα σαν

τρυφερό μυστικό στον πρώτο τους έρωτα ή ακόμα και στα δικά τους παιδιά. Γιατί όλα αυτά, το δέντρο και τα στολίδια του, το χιόνι που μαγεύει την εικόνα, οι γλυκές μρωδιές και τα κεράκια είναι εκδοχές μιας βαθιάς αγάπης. Τα Χριστούγεννα την εγγυώνται, τουλάχιστον ως δυνατότητα, σε μικρούς και μεγάλους. Αυτός που λέει «σ' αγαπώ πιο πολύ κι απ' τα Χριστούγεννα» οδηγεί ταυτόχρονα και τη γιορτή στο απόγειό της.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
6:00-10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
όλη η Κύπρος

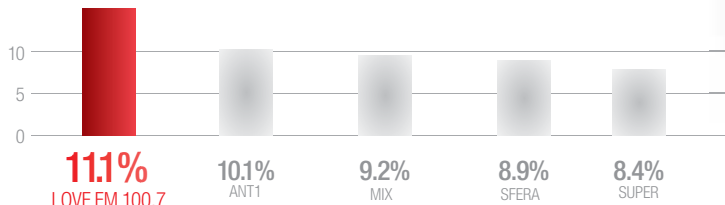
LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

f t i n

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

cytamobile **vodafone**

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΙΡΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΚΟΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΚΥΤΡΙΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΩΝ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΡΟΝ MARKET RESEARCH ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

Θέλουμε το βιβλίο να είναι αυθεντική ανάγκη ψυχής

Η Ελενα Περικλέους, πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού Νεανικού Βιβλίου μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«**Μόνο** η Λογοτεχνία μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο» λέει ορθά κοφτά η Έλενα Περικλέους, η πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού Νεανικού Βιβλίου. Για την παραγωγή παιδικής/νεανικής λογοτεχνίας στην Κύπρο η κα Περικλέους λέει πως οι συγγραφείς δεν έχουν ανοικτό διάλογο μεταξύ τους και δεν πειραματίζονται με καινούργια είδη και καινούργιους τρόπους γραφής, όμως, το πάθος για τη λογοτεχνία και το παιδί είναι εκεί, άρα υπάρχει ελπίδα! Ζητάει επίσης και τη βοήθεια των θεσμικών φορέων ώστε να απογειωθεί η κρίσιμη μάζα συγγραφέων και εικονογράφων της Κύπρου.

—Αλλάζει άραγε ο κόσμος μας μέσα από τη λογοτεχνία;

—Μόνο η Λογοτεχνία μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο. Τέλεια. Γιατί όντως τελικά χρωστούμε περισσότερα στους ποιητές μας απ' όσα στους δανειστές μας! Όπως είπε και ο αγαπημένος Ελύτης (που πήρε το όνομά του από το Ελ που τον μάγευε (Ελλάδα, Ελπίδα, Έλευθερία και μια Ελένη που αγάπησε), χρειάζονται 3 T για να είσαι ευτυχισμένος/επιτυχημένος. Τέχνη για να οραματιστείς ξανά τον κόσμο από την αρχή. Τόλμη για να δοκιμάσεις να τον αλλάξεις και λίγη Τύχη για να πετύχεις. Τα δύο πρώτα T τα δίνει το βιβλίο (εξ ορισμού)... Και Τέχνη για να οραματιστείς μέσα από τη φαντασία σου έναν καλύτερο κόσμο και Τόλμη, γιατί το βιβλίο όλα γίνονται και όλα τα μπορείς! Τώρα για την Τύχη θα μπορούσε κάποιος να πει πως όταν θέλεις κάτι πολύ —και η Λογοτεχνία σαφέστατα σε κάνει να το θέλεις πολύ αφού σε κινητοποιεί συναισθηματικά— τότε και το σόμπαπ συνωμοτεί! (Τύχη). Άρα, ναι, αν έχει τη λογοτεχνία, και δει στα χέρια ενός παιδιού, μπορείς και ν' αλλάξεις τον κόσμο! Συμπερασματικά θα λέγαμε, με κάθε επιφύλαξη, πως καλύτερα απ' όλους αλλάξει τον κόσμο η παιδική/νεανική λογοτεχνία. Καλά κάνουν λοιπόν οι αρμόδιοι φύλακες της υπάρχουσας κατάστασης πραγμάτων να «τρέμουν» τον επίσημο φορέα της, τον Κυπριακό Σύνδεσμο Παιδικού Νεανικού Βιβλίου!

—Στην Κύπρο πού βρισκόμαστε στην παραγωγή παιδικής/νεα-

νικής λογοτεχνίας, στο ύφος, στις ιστορίες...;

—Να μου επιτρέψεις να μιλήσω και για το τώρα και για το μέλλον μέσα από παιδικά κλασικά παραμύθια: «Η κυπριακή παιδική λογοτεχνία τώρα: Η Κοκκινোসκουφίτσα και ο Λύκος της». Η κυπριακή παιδική λογοτεχνία σήμερα «βρίσκεται» σ' ένα καταπράσινο δάσος, με έναν κακό λύκο στο κατόπι και ένα κόκκινο σκουφάκι στο κεφάλι. Έχει, ναι, τη φρεσκάδα που έχει όποιος ανακαλύπτει ξαφνικά πως υπάρχει σε ένα καταπράσινο νέο δάσος, αλλά ακόμη είναι επικεντρωμένη στο δικό της δέντρο και φυσικά κάνει το δάσος. Φοβάται να ανήκουν και επιλέγει την ασφάλεια του ξεκάθαρα σχηματισμένου μονοπατιού. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι συγγραφείς δεν έχουν ανοικτό

Με λίγη βοήθεια από εκδότες, η εικονογράφηση στην κυπριακή παιδική λογοτεχνία θα μπορούσε να ανθίσει, γιατί σίγουρα το ταλέντο υπάρχει.

διάλογο μεταξύ τους και δεν πειραματίζονται με καινούργια είδη και καινούργιους τρόπους γραφής. Απουσιάζει λοιπόν ο λογοτεχνικός διάλογος και βρίσκει ο λύκος που τρυπώνει στο μυαλό τον τρόπο να μας κατευθύνει στις ίδιες ασφαλείς διαδρομές. Το κόκκινο σκουφάκι, όμως, το πάθος για τη λογοτεχνία και το παιδί είναι εκεί, άρα υπάρχει ελπίδα. Όποιος φοράει κόκκινο σκουφάκι είναι απρόβλεπτος και καλά κάνει ο οποίος κακός λύκος να το έχει στα υπόψη!

«Η κυπριακή παιδική λογοτεχνία στο μέλλον: Η Αλίκη και η χώρα των θαυμάτων της»: Στο μέλλον όλα μπορούν να συμβούν. Κουνελάτρυπες και Τρελοκαπελάδες και Βασιλίσσες των καρδιών και Τραπουλόχαρτα με όπλα... Οπότε μικροσκοπικά ή και τεράστια άλματα ίσως και να επιτευχθούν. Υπάρχουν οι προοπτικές, γιατί υπάρχει αυτό που ονομάζουμε κρίσιμη μάζα. Λογτέχνες που θα μπορούσαν. Πρέπει όμως το κράτος να επενδύσει και να στηρίξει καθοριστικά ανοίγοντας δρόμους. Το υπουργείο

Πολιτισμού, με το καλό να γίνει, μπορεί και να την απογειώσει! Γιατί η κυπριακή παιδική λογοτεχνία είναι ένα θαύμα που θα συντελεστεί αν κατορθώσει να βγει από τον χάρτη της Κύπρου και της Ελλάδας, για να κινηθεί στο άγνωστο με βάρκα τη μετάφραση... και as αντισταθμίζει, γιατί αντισταθμίζει, που γράφουμε ελληνικά...

—Οι νέες τεχνολογίες, η εμπειρία της οθόνης πώς επηρεάζουν το παιδικό βιβλίο; Είναι σύμμαχος και ανταγωνιστής της, παράλληλα;

—Είναι τα νέα μέσα εχθροί του βιβλίου; Νομίζουν! Το βιβλίο είναι ανίκητο. Γιατί; Μα γιατί δεν χρειάζεται φόρτιση! Αστείο; Μπορεί και όχι! Δεν είναι — άποψη προσωπική και βαθιά ριζωμένη στην προσωπική μου εμπειρία— είτε το ένα είτε το άλλο. Μπορούν τα δύο να συνυπάρχουν αρμονικά. Με μέτρο! Θέλουμε τα παιδιά μας να ανήκουν στην εποχή τους και το βιβλίο να είναι προσωπική επιλογή και αυθεντική ανάγκη ψυχής. Αυτός είναι και ο λόγος που επενδύουμε ως Κυπριακός Σύνδεσμος Παιδικού Νεανικού Βιβλίου (Ibby- cyprus) τόσο στους δημιουργούς (συγγραφείς και εικονογράφους! Σπουδαίους. Αλήθεια όμως!) όσο και στους νεαρούς αναγνώστες. Αν το παιδί αγαπήσει το βιβλίο, η σχέση που θα δημιουργήσει θα είναι καθοριστική για την πορεία του και παράλληλα θα είναι σαφέστατα και μια σχέση ζωής! Συντροφος παντοτινός και στήριγμά του θα γίνει το βιβλίο.

—Η εικονογράφηση του παιδικού βιβλίου είναι λοιπόν πολύ σημαντική, πώς αυτή η τέχνη αξιοποιείται στην εγχώρια παραγωγή; Είναι σύγχρονη;

—Η εικονογράφηση στο παιδικό βιβλίο είναι όντως πολύ σημαντική. Δυστυχώς, εκτός από τις αυτοεκδόσεις όπου ο συγγραφέας ενδιαφέρεται και γνωρίζει ποιος εικονογράφος θα ταίριαζε με το κείμενό του, λιγοστοί είναι οι εκδοτικοί οίκοι που θα εκμεταλλευτούν το ταλέντο που υπάρχει σήμερα ανάμεσα στους Κύπριους εικονογράφους. Με λίγη βοήθεια από εκδότες, η εικονογράφηση στην κυπριακή παιδική λογοτεχνία θα μπορούσε να ανθίσει, γιατί σίγουρα το ταλέντο υπάρχει. Ένας από τους στόχους λοιπόν του ΚΣΠΝΒ είναι η ανάδειξη των Κύπριων ει-

«**Υπάρχουν** οι προοπτικές, γιατί υπάρχει αυτό που ονομάζουμε κρίσιμη μάζα. Λογτέχνες που θα μπορούσαν. Πρέπει όμως το κράτος να επενδύσει και να στηρίξει καθοριστικά ανοίγοντας δρόμους» λέει η πρόεδρος του ΚΣΠΝΒ Έλενα Περικλέους.

κονογράφων. Η ουσιαστική επαφή και διάλογος ανάμεσα στις λέξεις/ιστορίες (συγγραφείς) και εικόνες (εικονογράφους) αποτελεί στόχευσή μας, αφού συνειδητοποιούμε τη δύναμη της εικόνας και δη του εικονοβιβλίου στην εποχή μας. Οι Κύπριοι εικονογράφοι δίνουν μια μάχη δυσκολότερη και από τους συγγραφείς. Είμαστε συμπαραστάτες ως ΚΣΠΝΒ γιατί πιστεύουμε πως και μπορούν και θέλουν.

—Σε μια εποχή που δεν διαβάζουμε αρκετά ως ενήλικες, πώς θα πείσουμε τα παιδιά και τους νέους να δουν το βιβλίο πο θετικά; Ποιες ενέργειες θεωρείτε απαραίτητες για την ανάπτυξη της βιβλιοφιλίας στην Κύπρο και δη της παιδικής/νεανικής;

—Με ρωτάτε πώς θα φτιάξουμε τους αναγνώστες του αύριο; Θα έλεγα πως δεν θα τους φτιάξουμε εμείς. Οι αναγνώστες του αύριο! Δύο λέξεις πολύ δυναμικές και ρευστές, και «αναγνώστες» και «αύριο»! Σαν να λέμε το άγνωστο X. Τα βιβλία είναι μαγικά και απρόβλεπτα! Γιατί; Μα γιατί στα βιβλία επιτελείται το αδύνατο! Οι αναγνώστες του αύριο σίγουρα θα διψούν για βιβλία και

αναπόφευκτα θα είναι απαιτητικοί γιατί θα γνωρίζουν την αναγκαιότητα και τη σημασία του βιβλίου. Βιβλία παρηγορητικά και αφυπνιστικά παντού! Μόνο έτσι γεννιούνται οι μελλοντικοί αναγνώστες. Το βιβλίο δεν είναι πολυτέλεια. Είναι ανάγκη. Με τον ίδιο τρόπο που το σώμα χρειάζεται τροφή, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, η ψυχή και το μυαλό, χρειάζονται το βιβλίο. Οι αναγνώστες του αύριο δεν μπορούν λοιπόν να φτιαχτούν! Θα είναι αυτοδημιούργητοι και ελεύθεροι, μέσα από τις αναγνώσεις τους! Φτάνει να φροντίσουμε να υπάρχουν μαγικά/αληθινά/ποιοτικά βιβλία παντού. Βιβλιοθήκες, σχολεία, καφετέριες, τσάντες, αμάξια, παγκάκια... παντού! Οι αναγνώστες φτιάχνονται μέσα από τα βιβλία! Τα βιβλία χρειάζονται τους αναγνώστες. Σχέση αλληλεξάρτησης! Να γράφονται υπέροχα βιβλία, να φτάνουν παντού. Άρα ανοίγουμε ως φορείς, κρατικοί (Πολιτιστικές Υπηρεσίες) και εθελοθνητοί (ΚΣΠΝΒ) πόρτες δημιουργίας και διαύλους επαφής και τότε θα γεννιούνται ποιοτικά βιβλία και δυναμικοί αναγνώστες! Και ο κύκλος θα συνεχίζεται.

Η δύναμη των ιστοριών

—The Power of Stories, είναι το θέμα του 38ου IBBY συνεδρίου που θα γίνει στη Μαλαισία, ποια είναι η δύναμη των ιστοριών, είναι ο κόσμος μια κόκκινη κλωστή που μας αγκαλιάζει όλους;

—Παγκόσμιο συνέδριο IBBY, στην Patrajaya, της Μαλαισίας στις 5-8 Σεπτεμβρίου 2022, με τίτλο: «The power of stories». Το συγκεκριμένο συνέδριο επικεντρώνεται στη δύναμη των Ιστοριών, ένα ευρύ θέμα που περιλαμβάνει τους πολλούς τρόπους με τους οποίους οι ιστορίες και η αφήγηση είναι και ήταν ισχυρές στη ζωή μας, ειδικά στη ζωή των παιδιών και των νέων. Αυτό το συνέδριο IBBY θα δώσει στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να μοιραστούν διάφορες προοπτικές και εμπειρίες βασισμένες στα έργα της παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας που αλληλαζουν τη ζωή και που ανοίγουν τα μάτια, τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν, μέσω βιβλίων που έχουν πραγματικά τη δύναμη να μαγέψουν, να εμπλουτίσουν και να εμπνεύσουν. Στο πιο πάνω πλαίσιο, η συμμετοχή του ΚΣΠΝΒ στο συνέδριο και η πρόθεσή του για παρουσίαση σε αυτό θα έχει τους πιο κάτω στόχους: 1) Την εκπροσώπηση του ΚΣΠΝΒ (που είναι ο κρατικός φορέας της IBBY στην Κύπρο) στο Παγκόσμιο συνέδριο της IBBY, στην Patrajaya, της Μαλαισίας. 2) Την προώθηση της σύγχρονης κυπριακής παραγωγής με αναφορά σε αξιόλογους σχετικούς με το θέμα τίτλους Κυπρίων συγγραφέων. 3) Τα πιο πάνω θα πλαισιωθούν σ' ένα θεωρητικό/ακαδημαϊκό πλαίσιο για τη δυνατότητα των ιστοριών να καλλιεργούν την κοινωνική φαντασία και να μετατρέπουν τα παιδιά σε φορείς αλλαγής (agents of change). Θεωρώ ότι η συμμετοχή του Συνδέσμου μας στο Παγκόσμιο αυτό συνέδριο δεν θα μείνει μόνο στη διάδοση του έργου του ΚΣΠΝΒ και των Κύπριων συγγραφέων. Η συμμετοχή στα εργαστήρια του συνεδρίου, οι διασυνδέσεις και οι συνεργασίες που πιθανότατα θα προκύψουν, η ανταλλαγή ιδεών με τους ανθρώπους οι οποίοι και σχετίζονται με διάφορους τρόπους με το βιβλίο και η γενικότερη εμπειρία ενός παγκοσμίου συνεδρίου, θα προσδώσουν μια δυναμική και τη δυνατότητα εξέλιξης του τρόπου παρέμβασης του Κ.Σ.Π.Ν.Β στο πεδίο της Κυπριακής Παιδικής και Νεανικής λογοτεχνίας μέσα από τη διάχυση των δράσεων στους κύριους συγγραφείς και εικονογράφους, καθώς και στο φιλιαναγνωστικό κοινό (παιδιά/νέους και φανατικούς βιβλιοφάγους όλων των ηλικιών, καθώς το παιδικό/νεανικό βιβλίο δεν έχει ηλικία στην οποία απευθύνεται παρά μόνο, όπως πολλές φορές αναγράφεται από... και πάντα. Στους πιο πάνω ηλικιακούς αναφέρονται λοιπόν. Ζητήσαμε από Κύπριους συγγραφείς συμμετοχές σε δράσεις αναφορικά με δύο άξονες: «Η δύναμη των ιστοριών να αλλάξουν τον κόσμο» και «Η θεραπευτική δύναμη των ιστοριών στην αφήγηση και στην επιούλωση πληγών».

Οι προκλήσεις της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους

Όπως λέει η κα Περικλέους, μία είναι η πρόκληση, να γραφτεί και να εκδοθεί ποιοτικό παιδικό και νεανικό βιβλίο και μετά να φτάσει στα χέρια/καρδιές/ψυχές των παιδιών και των νέων. Πρέπει λοιπόν να διευκολυνθούν Κύπριοι δημιουργοί (συγγραφείς και εικονογράφοι), να βρουν βήμα έκφρασης και παραγωγής/δημιουργίας και ταυτόχρονα να αναπτυχθούν δράσεις που προάγουν τη φιλιαναγνωσία. Το τι κάναμε ως ΚΣΠΝΒ τη χρονιά που μας πέρασε λοιπόν δίνει μια ιδέα για το πού στοχεύουμε και πώς αντιμετωπίζουμε τη συγκεκριμένη πρόκληση. Κάναμε, ελπίζουμε, αρκετά, σιγά-σιγά θα πάμε πιο καλά. Καταγράφουμε μόνο μερικά από αυτά.

Μαζέψαμε βιβλία ξενόγλωσσα για τον γειτονικό Λίβανο, μετά την περσινή φονική έκρηξη, η οποία είχε καταστρέψει σχολεία και βιβλιοθήκες, σε συνεργασία με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις και τα αποστείλαμε δώρο χριστουγεννιάτικο, με τη καθοριστική βοήθεια του Υπουργείου Εξωτερικών και του

υπουργού Νίκου Χριστοδουλίδη.

Καθιερώσαμε μια συνεργασία με τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό —Κλάδος Λευκωσίας και Τμήμα Νέων Λευκωσίας. Για να μη μείνει κανένα παιδί, καμίας κοινωνικά ευάλωτης ομάδας, χωρίς τη λογοτεχνία που τρέφει τη ψυχή. Κάπως έτσι έφτασαν στα παιδικά χέρια την Παγκόσμια Μέρα Παιδικού Βιβλίου, βιβλία υπέροχα, δώρο απ' όλους εσάς. Ταυτόχρονα ο Κυπριακός Σύνδεσμος Παιδικού και Νεανικού βιβλίου, ένωσε τις δυνάμεις του με τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό —Κλάδος Λευκωσίας και Τμήμα Νέων Λευκωσίας και στοχεύοντας στην ενδυνάμωση των παιδιών μέσα από τον κόσμο της παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας ενίσχυσε μια σειρά από κοινοτικές βιβλιοθήκες. Θεωρούμε τις δράσεις αυτές έναν σημαντικό τρόπο προώθησης του παιδικού/εφηβικού βιβλίου. Γιατί πιστεύουμε και θέλουμε να το πιστέψετε μαζί μας πως το βιβλίο δεν είναι πολυτέλεια αλλά τροφή του μυαλού και της ψυχής.

Θέλουμε να ζωντανέψουμε στους ενήλικες και να χαρίσουμε στα παιδιά μυρωδιές της παιδικής ηλικίας.

Στηρίξαμε τη διοργάνωση ημερίδας για εκπαιδευτικούς με θέμα την εφηβική λογοτεχνία που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο Frederick και το βιβλιοπωλείο Rivergate.

Ιδρύσαμε τη λέσχη των Φ.Α.Β. (Φανατικά Αθεράπευτων Βιβλιοφύλων) για να δίνουμε χώρο στα παιδιά να επικοινωνούν μαζί μας και μαζί με αγαπημένους συγγραφείς. Σαν πρώτη δραστηριότητα ετοιμάσαμε χριστουγεννιάτικες κάρτες για τους αγαπημένους τους συγγραφείς και τους απάντησαν είτε οι ίδιοι, όπου αυτό ήταν εφικτό, είτε η Αυτού Μεγαλειότητα ο Βιβλιοφάγος ο Μέγας.

Προτείνουμε υποψήφιους για τα

βραβεία Alma Άστριντ Λίντγκρεν (Astrid Lindgren Memorial Award-ALMA). Τους Άντρην Αντωνίου, Κώστα Κατσάνη, Βασίλη Παπαθεοδώρου, Αργυρώ Πιπίνη.

Για τα βραβεία Άντερσεν 2022 (IBBY Andersen Awards 2022) προτείνουμε τις Άννα Κουππάνου ως συγγραφέα και τη Δώρα Ορόντη ως εικονογράφο.

Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας οργάνωσαμε διαδικτυακή συνάντηση/συνέλευση για το Εφηβικό Βιβλίο με τους συγγραφείς Άντρην Αντωνίου, Άννα Κουππάνου, Βασίλη Παπαθεοδώρου και Έλενα Περικλέους.

Θέλοντας να τιμήσουμε τη μνήμη του αείμνηστου Δώρου Θεοδούλου (1939-2016), ο οποίος διετέλεσε πρόεδρος του (1980-1988) και υπήρξε ένας καταξιωμένος φιλόλογος-εμβριθής μελετητής της κυπριακής παιδικής—νεανικής λογοτεχνίας, εκδώσαμε Τιμητικό Τόμο, με διάφορα μελετήματα του εκλιπόντος και κείμενα που γράφτηκαν για τον ίδιο μετά την εκδήμιά του.

Προκνήψαμε τους ετήσιους διαγωνισμούς μας και καταλήξαμε στα αποτελέσματα. Συχαρητήρια και στους διακριθέντες αλλά και σε όλους τους συμμετέχοντες.

Βρεθήκαμε στο «Ενταίο Ολοήμερο Περιφερειακό Δημοτικό Σχολείο «Ιαματική», δίπλα στα πυρόπληκτα παιδιά για να μιλήσουμε για βιβλία ελπιδοφόρα και παρηγορητικά.

Προχωρήσαμε στην έκδοση του τεύχους 29/2021 της «Ανέμης» (Επετηρίδα Παιδικής και Νεανικής Λογοτεχνίας).

Προχωρήσαμε σε μια σπονδυλωτή και ακόμη εξελισσόμενη δράση με τίτλο λογοτεχνικά παιχνίδια για να προσεγγίσουμε το βιβλίο μέσα από το παιχνίδι και μέσα από το παιχνίδι να κτίσουμε αναγνώστες παθιασμένους.

Γράψαμε και εκδώσαμε σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο «Μικρές ιστορίες Δύναμης και ελπίδας» Εν καιρώ πανδημίας. Οι συγγραφείς έγραψαν και τα παιδιά εικονογράφησαν το τι ζήσαμε και ζούμε.

Γιατί; Μα Γιατί συμμεριζώμαστε αυτό που ο Μέλιος δηλώνει στο «Ένα παιδί μετράει τ' άστρα» (Μελέλαος Λουντέμς)

«Ευχαριστώ, που μπορείς να διαβάσεις πιο βαθιά απ' όλους τους σοφούς... Να γελάς πιο πλούσια απ' όλους τους ευτυχισμένους... Να κλαίς πιο αληθινά απ' όλους τους λυπημένους. Και ν' αγαπάς... Ν' αγαπάς, όπως πρέπει ν' αγαπηθούν μια μέρα... όλοι οι άνθρωποι. Αμήν!».

Θέλουμε να ζωντανέψουμε στους ενήλικες και να χαρίσουμε στα παιδιά μυρωδιές της παιδικής ηλικίας! Παixνίδια στις αλάνες μέχρι τελικής πτώσης... Ποδήλατα στις κατηφορίες και γρατσουλισμένα γόνατα... Φέτες καρπούζι στο τραπέζι κάτω από την κληματαριά... Κλέφτες και αστυνόμους και φεγγάρια ανγούστιατικά σε αστεροφωτισμένους ουρανόους... Μυρωδιές γιασεμιού στους δρόμους της παλιάς μας πόλης... Πιστεύουμε βαθιά και αληθινά πως «Ένα Βιβλίο και Ένα παιδί, τον κόσμο αλλάζουνε μαζί».

Κυπριακές επιλογές παιδικού-νεανικού βιβλίου

Η «Κ» σάς προτείνει μερικά μόνο βιβλία, γνωρίζοντας πως υπάρχουν πολλά περισσότερα στα ράφια των βιβλιοπωλείων

ΜΑΡΙΑ ΛΟΥΪΔΙΟΥ
Η ιστορία του λάθους... μου
εκδ. Ψυχογιός

Στην ιστορία, ο βασιλιάς Εκφόβιος συνθλίβει τα γειτονικά βασίλεια, εκτοξεύοντας μπάλες κανονιού που περιέχουν αρνητικές λέξεις. Όταν φτάνει η σειρά του τελευταίου και ασημάντου βασιλείου, ο βασιλιάς Συνετός αντιλαμβάνεται πως ο μόνος τρόπος να νικήσουν τον Εκφόβιο είναι να πιστέψουν στη δύναμη των θετικών λέξεων και να τις σκορπίσουν παντού.

Η Μαρία Λοΐζιδου είναι απόφοιτος του τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εργάζεται ως δασκάλα στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου. Το 2015 κέρδισε διάκριση στον Διαγωνισμό Ανέκδοτου Παραμυθιού του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου. Μέχρι στιγμής, έχουν εκδοθεί τα έργα της «Το μαγαζάκι του χρόνου», «Ο πόλεμος των λέξεων» και «Η ιστορία του... Λάθους μου» από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Το βιβλίο της «Η ιστορία του Λάθους... μου» ήταν υποψήφιο στη βραχεία λίστα Παιδικού Βιβλίου του ελληνικού Τμήματος IBBY, εκδόσεις 2020.

ΣΑΝΤΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
Ο φύλακας του 8κτώ - Η αρχή...
εκδ. Ελληνοεκδοτική

Η ιστορία περιγράφει την ζωή του Αιμίλιου, ξεκινώντας από τη βρεφική του ηλικία, όταν ζει σε ορφανοτροφείο, μετά παιδί, υιοθετημένο από την Ερασμία και τον Γεώργιο Βρανά κι αργότερα ως έφηβο, αστέρι του τσίρκου Μιράκλ. Η αλλαγή είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας, μια και τίποτα στη ζωή δεν μένει στάσιμο και το μόνο βέβαιο είναι η αλλαγή. Το βιβλίο «Ο φύλακας του 8κτώ, η αρχή...» απέσπασε το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας για μεγάλα παιδιά και εφήβους.

Η Σάντρα Ελευθερίου σπούδασε γραφικές τέχνες και από το 2004 εργάζεται ως εικονογράφος. Έλαβε έξι φορές το Κρατικό Βραβείο Εικονογράφησης, εκπροσώπησε την Κύπρο στην Τιμητική Λίστα του IBBY 2012 και προτάθηκε από τον Κ.Σ.Π.Ν.Β. (IBBY Κύπρου) για το Βραβείο Άντερσεν 2020. Το βιβλίο «Από την πόλη έρχομαι...», που έγραψε με τη Φυτούλα Βακανά, βραβεύτηκε από ΚΣΠΝΒ και συμπεριλήφθηκε στη λίστα των επικρατέστερων τίτλων για το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας.

ΓΙΩΤΑ Χ. ΔΙΑΚΟΥ
Η πράκτορας Ασπραπή λύνει μυστήρια στο Πι και Φι - Μυστήριο στην Τραμπολίνογειτονιά
εκδ. Βιβλιοσκόπιο

Η ηρωίδα της ιστορίας, η πράκτορας Ασπραπή, είναι ένα κορίτσι πρώτης σχολικής ηλικίας με ιδιαίτερες για την ηλικία της «πρακτορικές» ικανότητες. Όλα τα παιδιά της παρέας την αγαπούν, τη θαυμάζουν και την εμπιστεύονται. Το πρότυπο της ηρωίδας που προβάλλεται, προωθεί την ισότητα των φύλων. Η αλλαγή που φέρνει η ηρωίδα είναι μια εσωτερική αλλαγή στον τρόπο που τα μικρά παιδιά αποδέχονται ένα μη-συννηθισμένο πρότυπο φύλου.

Η Γιώτα Χ. Διάκου έχει σπουδάσει Επιστήμες της Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο με διάκριση στην Ανοικτή, Ευέλκτιη και Εξ Αποστάσεων Εκπαίδευση από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Το 2018 βραβεύτηκε από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου (ΚΣΠΝΒ) ως πρωτοεμφανιζόμενη συγγραφέας. Το 2020 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Βιβλιοσκόπιο το πρώτο παιδικό βιβλίο της: «Η πράκτορας Ασπραπή λύνει μυστήρια στο Πι και Φι: 1. Μυστήριο στην Τραμπολίνογειτονιά».

ΝΙΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Μια μέρα μόνο
εκδ. Καστανιώτης

Τι θα προφταίνατε να κάνετε αν η ζωή σας ήταν τόσο σύντομη που διαρκούσε μόνο μια μέρα; Ένα ανοιξιάτικο πρωινό από ένα τόσο μικρό αβγούλακι γεννιέται η Μέι. Η Μέι βλέπετε είναι ένα εφημερόπτερο (Mayfly). Το έντομο με τον πιο σύντομο κύκλο ζωής στον κόσμο, και ζει μονάχα για μία μέρα, ούτε λεπτό παραπάνω.

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Λεμεσό της Κύπρου. Από το 1991 βρίσκεται στον χώρο της διαφήμισης και των γραφικών και το 1993 ιδρύει τη δική του διαφημιστική εταιρεία στην οποία εργάζεται μέχρι σήμερα. Από το 2018 η συγγραφή παιδικών βιβλίων τον κερδίζει και το Νοέμβριο του 2020 εκδίδεται το πρώτο του βιβλίο «Μια μέρα μόνο» από τις εκδόσεις Καστανιώτης, το οποίο και βραβεύεται με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας Κύπρου για μικρά παιδιά.

ΜΑΡΙΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ-ΚΑΔΗ
Ένα χαμόγελο και δύο όμορφες λέξεις
εκδ. Καλέντη

Ακολουθώντας τους ήρωες στις σελίδες της ιστορίας, βλέπεις πώς οι διαφορετικοί τους δρόμοι γίνονται ένας και η μοναξιά τους, απαλή σαν χάδι... Ένα βιβλίο για τη μοναξιά και τη δύναμη της προσφοράς, που αναδινύει πώς μέσα από μικρές πράξεις καλοσύνης, ο κάθε άνθρωπος μπορεί να αλλάξει τη ζωή ενός συνανθρώπου του που νιώθει μόνος και ξεχασμένος. Το βιβλίο περιλήφθηκε στη Χρυσή Λίστα του Elniplex 2021 και στη βραχεία λίστα του Κυπριακού κρατικού βραβείου λογοτεχνίας για μικρά παιδιά 2021.

Η Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή γεννήθηκε στη Λεμεσό και σήμερα ζει στη Λευκωσία. Το συγγραφικό της έργο επικεντρώνεται σε βιβλία για παιδιά που καλλιεργούν την ενσυναίσθηση, τη φιλοζωία και την περιβαλλοντική συνείδηση. Για τα βιβλία «Άσπρη στολή» και «Ο Νικόλας και η Έλλη» έχει λάβει το κρατικό βραβείο λογοτεχνίας για μικρά παιδιά. Έχει τιμηθεί επίσης με το βραβείο παιδικού βιβλίου της Βιβλιογραφικής Εταιρείας Κύπρου (Το χαμόγελο της Σεμέλης), με το βραβείο Peter Pan της Σουηδίας (Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ).

ΑΝΝΑ ΚΟΥΠΠΑΝΟΥ
Ο Φοίβος και η φάλαйна
εκδ. Πατάκη

Ο φόβος του Φοίβου είναι πολύ μεγάλος. Είναι όμως μεγαλύτερος από μια γαλάζια φάλαйна; Όταν ο Φοίβος αντικρίσει τον φόβο του για πρώτη φορά, θα μάθει να βλέπει τα πράγματα διαφορετικά και η καρδιά του θα γεμίσει με άλλα συναισθήματα. Ένα παιδικό βιβλίο που μιλάει για το παιδικό άγχος, αλλά και για την απελευθερωτική στιγμή που ένας φόβος αποκτά μορφή και έτσι μπορεί να αντιμετωπιστεί.

Η Άννα Κουππάνου είναι η υποψήφια της Κύπρου για το διεθνές βραβείο Χανς Κρίστιαν Άντερσεν για το 2022. Είναι συγγραφέας, εκπαιδευτικός, Λειτουργός του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, διδάκτωρ της Φιλοσοφίας της Παιδείας. Έχει τιμηθεί με το Κρατικό Βραβείο Κύπρου για Βιβλίο για Μεγάλα Παιδιά και Εφήβους (2005, 2010), το Α΄ βραβείο του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού Νεανικού Βιβλίου (2001, 2015), το βραβείο για Λογοτεχνικό Βιβλίο για Παιδιά του λογοτεχνικού περιοδικού Ο Αναγνώστης (2015), και τιμήθηκε επίσης με αναγραφή στον τιμητικό κατάλογο της Διεθνούς Οργάνωσης Βιβλίων για τη Νεότητα (IBBY Honour List 2018).

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Πιστεύουμε στα «μικρά» Θαύματα της ζωής! Μαζί μπορούμε να κάνουμε τον κόσμο τους καλύτερο!

Με αυτές τις ευχές ο εικαστικός **Δημήτριος Οικονόμου** δημιούργησε ξεχωριστά χριστουγεννιάτικα στολίδια και έργα τέχνης αποκλειστικά για τα **Μωρά Θαύματα**.

Αποκτήστε τα ή δωρίστε τα στους αγαπημένους σας, ενισχύοντας το έργο του Συνδέσμου.

Διάρκεια: 4 - 31 Δεκεμβρίου 2021

Φιλοξενία: Γκαλερί Γκλόρια
Ζήνωνος Σώζου 3, 1075 Λευκωσίας,
τηλ. +357 22 762 605

Για πληροφορίες αποταθείτε στο τηλέφωνο
96 820 000.

Όλες οι εισπράξεις από τις πωλήσεις θα προσφερθούν στον Σύνδεσμο Μωρά Θαύματα δωρεά από τον καλλιτέχνη.

Gloria Gallery

Ώρες επισκέψεων:
Δευτέρα: 17:30 - 20:00
Τρίτη - Παρασκευή: 10:30 - 12:45
& 17:30 - 20:00
Σάββατο: 10:30 - 12:45

Μωρά-Θαύματα

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

DPA

THE NATIONAL GALLERY

VILLA MEDICI

KUNSTMUSEUM BERN

HALCYON GALLERY

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Το Κέντρο Πομπιντού

Φιλόξενη στέγη στο Βερολίνο βρίσκει το Κέντρο Πομπιντού για το 2026 όσο θα διαρκεί το ευρύ πρόγραμμα αναμόρφωσης και ανακαίνισης. Συλλογές του Κέντρου Πομπιντού από το Παρίσι θα εκτίθενται σε αίθουσες της Νέας Εθνικής Πινακοθήκης του Βερολίνου, ενός από τα ανακαινισμένα μουσεία της γερμανικής πρωτεύουσας, που προσελκύει το ενδιαφέρον των επισκεπτών. Σε κανονικές συνθήκες υπολογίζονται σε 500.000 ετησίως. Η συμφωνία ανακοινώθηκε πρόσφατα.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Το «Κόκκινο αγόρι»

Η Νάσιοναλ Γκάλερι έχει παρουσιάσει τα νέα αποκτήματά της, ανάμεσα στα οποία και το «Κόκκινο αγόρι» του σερ Τόμας Λόρενς, έργο του 1825. Μεταξύ των νέων αποκτημάτων της Πινακοθήκης περιλαμβάνονται έργα του Λούκας Κράναχ («Η Αφροδίτη και ο Ερως»), του Τόμας Γκένινσμπερ, του Καμίιγ Πισαρό, του Ζαν-Ετιέν Λιοτάρ, του Χοακίν Σορόγια και άλλων, τα οποία πλαισιώνονται σε διάφορες αίθουσες από εξίσου σημαντικά δάνεια. Πάντα υπάρχει κάτι νέο στη Νάσιοναλ Γκάλερι.

ΡΩΜΗ

Τζουζέπε Πενόνε

Στην ιστορική Βίλα των Μεδίκων στη Ρώμη, ο Ιταλός εικαστικός Τζουζέπε Πενόνε (γενν. 1947) παρουσιάζει τέσσερα νέα έργα ειδικά φτιαγμένα για ισάριθμες αίθουσες του ιστορικού μεγάρου. Ο Πενόνε προχωράει τη διαλεκτική ανάμεσα στον άνθρωπο και στη φύση, με έναν φιλοσοφικό και οντολογικό στοχασμό, εξερευνώντας πτυχές της εμπειρίας του χρόνου με διάφορα υλικά. Εκεί επίσης εκθέσεις στις Βερσαλλίες και στο Ρικσμουζέουμ του Αμστερνταμ.

ΒΕΡΝΗ

Επιστροφή έργων τέχνης

Η Πινακοθήκη της Βέρνης ανακοίνωσε την απόφασή της να επιστρέψει έργα τέχνης αμφιλεγόμενης προέλευσης, που σχετίζονται με την ιδιωτική συλλογή του Κορνέλιους Γκούρλιτ. Τα περισσότερα έργα της σημαντικής συλλογής Γκούρλιτ κατασχέθηκαν από τους ναζί. Ανάμεσα σε εκείνα που υπήρχαν στην Πινακοθήκη της Βέρνης περιλαμβάνονται και δύο υδατογραφίες του Οτο Ντιξ (φωτ.) οι οποίες θα επιστραφούν άμεσα στους νόμιμους κληρονόμους του συλλέκτη Γκούρλιτ.

ΛΟΝΔΙΝΟ - ΜΑΪΑΜΙ

Μπομπ Ντίλαν

Την ίδια περίοδο που μια μεγάλη έκθεση με τα εικαστικά έργα του Μπομπ Ντίλαν «τρέχει» στο Μαϊάμι (στο Μουσείο Τέχνης Πατρίσια και Ρόμπερτ Φροστ), μία ακόμη έκθεση ζωγραφικών έργων του έχει ανοίξει στο Λονδίνο, στην γκαλερί Halcyon, που έχει διευθύνσει τη Νιου Μποντ Στρίτ στο Μείφερ. Στο Λονδίνο παρουσιάζονται τα πιο ανθρώποκεντρικά έργα του Ντίλαν, από την ενόητη «Deer Focus». Στο Μαϊάμι εκτίθενται τα τοπία του.

FRANCOIS-PAUL DOMAINE DE CHANTILLY

«Το θαλάσσιο τέρας», χαρακτηριστικό του Αλμπρεχτ Ντίρερ (π. 1498).

Αλμπρεχτ Ντίρερ, ο απόνηχος της Αναγέννησης του Βορρά

Ηδη αναγγέλλεται με ενθουσιασμό στη Γαλλία μια εξαιρετική στιγμή για την κατανόηση του θαύματος της Αναγέννησης του Βορρά μέσα από τα έργα του πλέον φωτεινού εκπροσώπου της, του Αλμπρεχτ Ντίρερ. Θα είναι η πρώτη μεγάλη έκθεση έργων του στη Γαλλία έπειτα από πολλά χρόνια και θα είναι όλα έργα χαρακτηριστικά, επιλεγμένα με φροντίδα, ούτως ώστε η συνέκθεσή τους να αποτελεί μείζον πολιτιστικό γεγονός. Η έκθεση θα παρουσιαστεί στο Σατό ντε Σαντιγί, ένα από τα ωραιότερα σατό της χώρας, που συνδέεται με την προσωπικότητα του Ερρίκου της Ορλεάνης, δούκα της Ορλάν, γιου του τελευταία βασιλιά της Γαλλίας, Λουί Φίλιπ. Ο Ερρίκος της Ορλεάνης, δεινός συλλέκτης ο ίδιος, μετέτρεψε το Σατό ντε Σαντιγί σε ένα ναό της τέχνης και εκθετήριο των έργων που συνέλεγε με πάθος. Το Σατό ανήκει πλέον στο Ινστιτούτο της Γαλλίας και αποτελεί επισκέψιμο χώρο καθώς στεγάζει το Μουσείο Κοντέ, δημοφιλέστατο στους τουρίστες και ιστορικούς της τέχνης. Εκεί, από τις 4 Ιουνίου έως τις 2 Οκτωβρίου 2002, δηλαδή για όλο το καλοκαίρι του επόμενου έτους, θα υπάρχουν σε έκθεση 200 χαρακτηριστικά του Ντίρερ προερχόμενα από τις συλλογές του Μουσείου Κοντέ και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας. Γέννημα της καλλιτεχνικής

ώσης που συνέβαινε στην Νυρεμβέργη στα τέλη του 15ου αιώνα, ο Αλμπρεχτ Ντίρερ είναι και ο ίδιος προϊόν και αποτέλεσμα μιας ιδιαίτερης κινητικότητας στην Ευρώπη της εποχής. Ο Ντίρερ μαθήτευσε σε κορυφαίους δασκάλους και συνδιαλέχθηκε με πρίγκιπες, κληρικούς και διανοούμενους· επίσης, ταξίδεψε πολύ για τα μέτρα της εποχής, κυρίως στην Ολλανδία και στην Ιταλία, ευρωπαϊκές πατρίδες μιας έντονης Αναγέννησης, του Βορρά και του Νότου. Η ιδιαίτερη τεχνική κατάρτιση του, η εξαιρετική καλαισθησία του, η ευρύτατη βεντάλια της θεματογραφίας του ανέδειξαν τον Ντίρερ ως κεντρική μορφή της Αναγέννησης βορείως της Ιταλίας και βασική όσο και διαχρονική πηγή έμπνευσης και επιρροών. Κάθε μεγάλη έκθεση για έναν καλλιτέχνη αυτού του βεληκεούς απηχεί και το πνεύμα της εποχής στην οποία γίνεται και ενσωματώνει τα νεότερα στοιχεία που έχουν προκύψει από την έρευνα και από τους συσχετισμούς της ιστορίας της τέχνης. Μια έκθεση για τον Ντίρερ το 2022 αναπόφευκτα λαμβάνει υπόψη το νοητικό και αισθητικό πλαίσιο πρόσληψης του σύγχρονου κοινού, γι' αυτό και εξαιρείται όχι μόνον η τέχνη του, αλλά και οι συνάψεις που έκανε μέσα στο σώμα των ευρωπαϊκών ιδεών του 1500.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Με—μουσική— δύναμη από την Πράγα

Το έτος ήταν 1978. Το Κουαρτέτο της Πράγας πήρε το πρώτο βραβείο στον διαγωνισμό του Εβιάν. Μέλος της κριτικής επιτροπής, όπως μας πληροφορεί ο Ολιβιέ ντε Μπορν, ήταν ο Πιερ Μπαρμπιέρ, ο οποίος έμελλε να κάνει καριέρα στη δισκογραφία ως μουσικός παραγωγός, συνεργαζόμενος με το Κουαρτέτο της Πράγας. Όλα αυτά, αφού κατέρρευσε η κομμουνιστική δικτατορία, η φημισμένη δισκογραφική εταιρεία Σουπράφον κατέρρευσε μαζί με το καθεστώς και οι μουσικοί βρέθηκαν χωρίς στέγη.

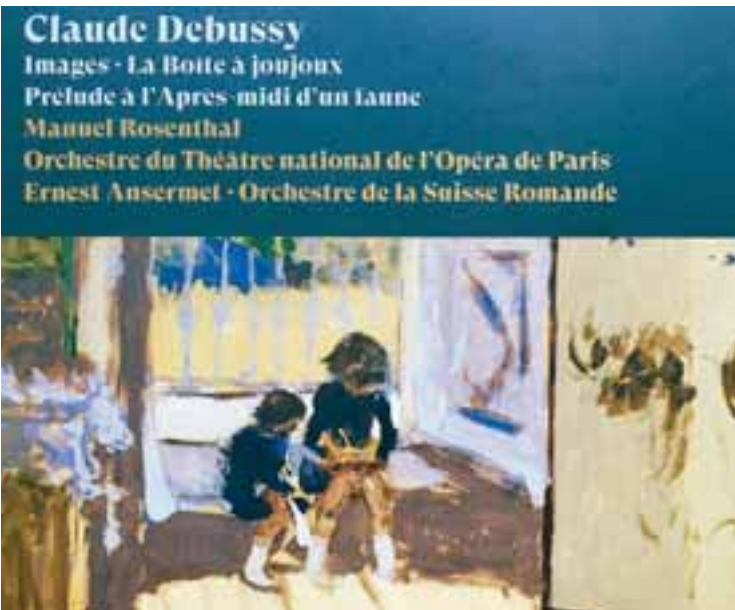
Το 1991, ο Μπαρμπιέρ ίδρυσε την εταιρεία Πράγα, που αναδείχθηκε σε μία από τις σπουδαιότερες δισκογραφικές εταιρείες ιδίως στη μουσική δωματίου, αλλά όχι μόνον.

Ο κύριος Γκρι έκανε ένα ωραίο δώρο στον εαυτό του

Το κουτί Praga Digitals, 30 Years Limited Edition περιλαμβάνει 30 cd, όσα και τα χρόνια της εταιρείας.

για τις γιορτές: το κουτί Praga Digitals, 30 Years Limited Edition. Ένα box set με 30 cd (όσα και τα χρόνια της εταιρείας) που περιλαμβάνουν έργα από μεγάλη γκάμα συνθετών και ειδικών — ηχογραφήσεις ψηφιακά επεξεργασμένες τόσο δεξιοτεχνικά, που μοιάζουν να διατηρούν την παλαιά, καλή «σπιτική» γεύση των βινυλίων.

Τον βρήκα να κάθεται οκλαδόν στο πάτωμα, με το κουτί ανοιγμένο και τους δίσκους ακτίνες απλωμένους ολόγυρά του. Ένα

Praga Digitals: Ηχογραφήσεις ψηφιακά επεξεργασμένες τόσο δεξιοτεχνικά, που μοιάζουν να διατηρούν την παλαιά, καλή «σπιτική» γεύση των βινυλίων.

παιδί που έπαιζε με το τρενάκι του.

Κάθισα στο πλάι του και χάζεφα μερικά από τα εξώφυλλα: η αυστηρή μορφή του Γιεβγένι Μπραβίνσκι, ο οποίος διευθύνει εδώ τη Φιλαρμονική του Λένινγκραντ (στη Μόσχα του 1968) στην καφκική πνοή Μουσική για έγχορδα, κρουστά και τσελέστα του Μπέλα Μπάρτοκ. Το Κουαρτέτο Ζεμλίνσκι να ερμηνεύει μερικά από τα πιο ατμοσφαιρικά κουαρτέτα εγχόρδων του Φελίξ Μέντελσον, το Κουαρτέτο της Πράγας, βεβαίως, σε έργα του Χάιντν αλλά και του Μπετόβεν (και, ναι: περιλαμβάνεται και το περίφημο «Ο θάνατος και η κόρη» του Σούμπερτ), την υπέροχη «Εξαύλωμένη νύχτα» του Σέννπεργκ, ο Σβιατοσλάβ Ρίχτερ να ερμηνεύει σονάτες του Μπετόβεν και άλλα πολλά.

Ο κύριος Γκρι ξεχώρισε τους δίσκους με τα έργα μουσικής δωματίου των Ντβόρζακ, Σμέτανα, Γιάννασεκ. Αλλά περάσαμε τη βραδιά ακούγοντας μια δική μου επιλογή: το συμφωνικό ποίημα «Θάνατος και εξαύλωση» του Ρίχαρντ Στράους, με τον Φουρτβέγκλερ να διευθύνει τη Φιλαρμονική της Βιέννης. Όταν ακούστηκαν τα τύμπανα της εισαγωγής (που παριστούν τους χτύπους της ετοιμοθάνατης καρδιάς), ο κύριος Γκρι γύρισε και μου είπε ότι, όταν πέθαινε ο Στράους, ψιθύρισε: «Παράξενο, είναι όπως το περιέγραφα στο “Θάνατος και εξαύλωση”...».

Ο εξαύλωμένος ήχος μιας από τις τελευταίες νύχτες του χρόνου: γεμάτος από τους χυμούς της ζωής και της ανθρώπινης δημιουργίας. Του πάθους που δεν εξαυλώνεται ποτέ.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ**

Μόνο λογοτεχνία

Κατά την επιβίβαση, μια αίσθη-ση καινούργιου χτυπάει τις αισθήσεις. Μάλλον το αερο-σκάφος ανήκει σε νέα γενιά και παραλαβή Μπόινγκ. Μπορεί τα χρώματα των καθισμάτων να εί-ναι όμοια με παλαιότερα, σήμα κατατεθέν της εταιρείας στην οποία ανήκει, αλλά το άφθαρτο δέρμα και μια αίσθηση καλά κρυμ-μένων πολυτέλειας προσφέρουν το νέο και το ατσάλάκωτο ακόμη από την ανθρώπινη χρήση. Η αί-σθηση κομβεβαιώνεται με την κα-τάληψη των θέσεων.

Οι πάλαι ποτέ ατομικές «τσι-γαροθήκες» στα μπράτσα των καθισμάτων έχουν εξαφανιστεί, ύστερα από πολλά χρόνια, με τη φωνή της αεροσυνοδού ακόμη και σήμερα να υπενθυμίζει πως η πτήση είναι μη καπνιζόντων και κάθε παράβαση της οδηγίας διώκεται ποινικά ακόμη κι αν ο θεριακλής παραβάτης δεν έχει ακούσει ότι υπάρχουν ανικνευτές καπνού στις τουαλέτες. Ο σύγ-χρονος κόσμος και οι κανόνες του είναι παντού. Αντί γι’ αυτό, στην πλάτη του μπροστινού κα-θίσματος μια τόση δα υποδοχή, που φωτίζεται από ένα γαλαζω-πό φως, δηλώνει τη θέση φόρ-τισης των κινητών τηλεφώνων. Και προς μεγάλη εκπλήξη, στο κέντρο της πλάτης του μπροστι-νού καθίσματος κατεβαίνει ένα μικρό πλαστικό εξάρτημα που μετατρέπεται με τη βοήθεια της ίδιας της πλάτης σε αναλόγιο, ίσα ίσα για την τοποθέτηση ενός βι-βλίου. Κι ενώ ψηλαφάς και σχε-δόν απορημένος αναρωτιέσαι αν πράγματι πρόκειται γι’ αυτό που φαντάζεσαι, αναλόγιο ανά-γνωσης, ως κάτι σχεδόν απίθα-νο, μια τόσο δα μικρή επιγραφή δηλώνει σε άπταιστη αγγλική γλώσσα: Literature only.

Μόνο λογοτεχνία, λοιπόν. Το ταξίδι συνοδεύεται από ένα άλ-λο, εσωτερικό. Και όσο αν το πα-ραξένισμα παίρνει λίγη ώρα για να παρέλθει, ο νους τρέχει. Στον σύγχρονο κόσμο η λογοτεχνία και η ανάγνωση γίνονται μια προ-τροπή. Ένα έμμεσο ή και άμεσο πολιτικός ορθό κέλευσμα που η ελληνική αεροπορική εταιρεία, πρέπει να το πούμε, θεώρησε κα-λό να το τοποθετήσει διακριτικά σε περίοπτη θέση, πλάι στις μι-κρές οθόνες που κατεβαίνουν και ανοίγουν από τη βάση του χώρου

Εάν κανείς δεν αισθάνεται την εσωτερική ανάγκη για τη λογοτεχνία και τον λόγο, το κέλευσμα όσο ισχυρό, όσο τεχνικά ορθά διατυπωμένο και να είναι, θα πείσει εκεί όπου η παραβολή του σπορέως λέει: σε άγονο έδαφος.

Παραμένει ένα ανοιχτό και ελεύθερο πεδίο άσκησης της ανθρώ-πινης ψυχής. Ασκει εκεί την εμπειρία της, ασκει τη σκέψη της και τα αισθήματά της.

των χειραποσκευών, και είτε δεί-χνουν την πορεία της πτήσης είτε προβάλλουν κάποια διαφημιστι-κή ή άλλη ταινία. Γιατί όμως μόνο λογοτεχνία; Γιατί να μην έγραφε η επιγραφή «Ανάγνωση μόνον». Και άραγε είναι αυτό καλό για τη λογοτεχνία; Ή δείχνει το χαμένο παιχνίδι της ανάγνωσης, αφού χρειάζεται να αποτελέσει αντι-κείμενο προτροπής μέσα στην καμπίνα του αεροπλάνου, εκεί όπου κάποτε περισσεύει ο χρόνος στον περιορισμό του χώρου και η σχέση με όσα κουβαλάει καθείς εντατικοποιείται. Η σχέση με τον εαυτό γίνεται σχεδόν υποχρεωτι-κή, ειδικά όταν κάποιος ταξιδεύ-ει μόνος. Μια σχέση που μπορεί να αποφευχθεί ή να βαθύνει, μέ-σω της σκέδασης στις γυδίνες επιφάνειες των εικόνων ή μέσα από το πέρασμα και το θρόισμα των σελίδων.

Αραγε ποιοι καταφεύγουν στη λογοτεχνία και τότε, και γιατί; Και είναι υποχρεωτική αυτή η κατα-φυγή; Αντίθετα, κανείς δεν είναι υποχρεωμένος. Και μόνο το εσω-τερικό κέλευσμα, τα ερωτήματα που θέτει καθένas προς εαυτόν, μπορεί να οδηγήσουν στη λογο-τεχνία, στην προέκταση των απο-ριών που τα μαύρα σημάδια απο-τυπώνουν στη σελίδα.

Το ερώτημα είναι πολύ παλιό. Το ξετυλίγει με τον τρόπο του ο Αριστοφάνης ήδη στους «Βατρά-χους». Τα κοσμάτια της λίμνης ανάμεσα στους δύο κόσμους πα-ραβλέπουν και στο βουπό που τυλίγει κάποτε τα ερωτήματα και τα εξουδετερώνει. Γιατί το ζήτημα δεν είναι αν υπάρχουν ή όχι συγ-γραφείς, δραματουργοί, ποιητές. Το ζήτημα είναι, εντέλει, αν λένε κάτι αξιο να ακουστεί, να διαβα-στεί, να διεγείρει τη σκέψη και τον νου. Ακόμη κι αν ανάμεσα στον αρχαϊκό Αισχύλο και στον νεωτεριστή Ευριπίδη μεσολαβεί ο Σοφοκλής, η ανθρώπινη περιπέ-τεια δεν έχει τελειωμό ούτε στη γραφή. Η επάνοδος στον επάνω κόσμο κάποιου από τους παλιούς δασκάλους κρίνεται αναγκαία από τον Διόνυσο για να επαναφέρει όχι τόσο το νόημα όσο την ανα-ζήτησή του, εκεί όπου αυτά έχουν λησμονηθεί και τα λόγια τους δεν

φτάνουν στα χείλη και στα αυτιά των ανθρώπων. Στα μάτια τους θα λέγαμε σήμερα και στη σκέ-ψη τους.

Η λογοτεχνία παραμένει ένα ανοιχτό και ελεύθερο πεδίο άσκη-σης της ανθρώπινης ψυχής. Ασκει εκεί την εμπειρία της, ασκει τη σκέψη της και τα αισθήματά της. Ασκει βεβαίως τον νου και την ανοησία του, εκτός από τη σο-φία του. Και κάθε γενιά ασκείται σε αυτήν με τον τρόπο της και τα δεδομένα της Ιστορίας της. Δεν υπάρχουν κανόνες σε αυτό, εκεί όπου επίσης οι νόμοι της γραφής υψώνονται κάποτε αφανώς θεμε-λιώδεις. Μόνο που τα κελεύσμα-τα της σύγχρονης ζωής πέφτουν στο κενό, εκεί όπου το κενό απο-τελεί το ανθρώπινο περιεχόμενο. Γιατί εάν κανείς δεν αισθάνεται την εσωτερική ανάγκη για τη λο-γοτεχνία και τον λόγο, το κέλευ-σμα όσο ισχυρό, όσο τεχνικά ορ-θό διατυπωμένο και να είναι, θα πείσει εκεί όπου η παραβολή του σπορέως λέει: σε άγονο έδαφος. Εκεί όπου δεν μπορεί να ανθί-σει καμιά αγωνία. Ή εκεί όπου κάθε αγωνία, τη στιγμή που πάει να φυτρώσει, ξεριζώνεται με την ίδια επιμονή με την οποία μπορεί επίσης να έχει την τάση να ξανα-φυτρώσει. Μαζί με το ταξίδι βε-βαίως, εναέριο και επίγειο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Προσκλητήριο στον Αδη

ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΣΟΡΑ
Η κυρία Τασία
και ο Γουλιέλμος Καταβάθος
εκδ. Πατάκη, σελ. 136

«**Π**ερπατούσα στους δρόμους γύρω από τον Λυκαβητ-τό και ήθελα επιτέλους να πω σε κάποιον τι με στενα-χωρεί». Περπατώντας στη γει-τονιά της, τη Νεάπολη στο κέν-τρο της Αθήνας, η ηρωίδα του βιβλίου ανακαλύπτει δίπλα σε έναν κάδο ανακύκλωσης ένα πέ-ρασμα, μια λακκούβα που οδη-γούσε στον Κάτω Κόσμο. Από εκεί ξεπηδά το φάντασμα μιας μοδίστρας, της κυρίας Τασίας, που δείχνει πρόθυμη να επωμι-στεί τη θλιψη της ηρωίδας. Τη φασματική κυρία Τασία συνο-δεύει ένας εξίσου εξαυλωμένος γάτος, ο Γουλιέλμος Καταβάθος. Αίφνης η στενοχωρημένη αφη-γήτρια αποκτά μια φανταστική συντροφιά, μια νεκραναστημέ-νη Τασία (εκ του Αναστασία) και έναν Γουλιέλμο (εκ του Θρυλικού Γουλιέλμου Τέλλου), που μαρτυ-ρεί ότι κατά βάθος δεν υπάρχει τέλος. Πολύ βάθος εκεί κάτω, στο υπέδαφος του Αδη, οικείο λημέρι της Μαρίας Μήτσορα, όπου πα-λιά και μέλλοντα αδιάκοπα ανα-κυκλώνονται. Οι ηρωίδες της Μή-

τσορα, παραπλήσιες εκδοχές της αυτοπροσωπογραφίας της, οδοι-πορούν σε τοπία παραισθητικά, ερεβώδη, αλλά και διάστικτα από μοναχικά φωτάκια, από βραχύβια φεγγοβολήματα στην άκρη του ματιού. Στην τωρινή νουβέλα η αφηγήτρια τελεί ένα προσκλητή-ριο νεκρών. Ανασπά από τις «ατέ-

λειωτες αίθουσες αναμνής στα βάθη του χώρου και των αιώνων στιγμών», πλάσματα-εκτοπλά-σματα σημαίνοντα, στα οποία θέλει να παραθέσει ένα δεί-πνο. Θέλει να στρώ-σει στην αυλή της ένα τραπέζι για το δείπνο της Εκάτης, θεάς δεινής στα μυστικά και τα μυστήρια του Κάτω Κόσμου, καθώς και στη νεκρο-μαντεία, δηλαδή στη διακίνηση φαντασμάτων. Η γκροτέσκα θα-νατίλα στα έργα της Μήτσορα είναι αποκύημα μιας βαθιά θαμ-μένης λύπης. Η γραφή αποστά-ζει από τον ανεκδύλωτο λυγμό την παράνοια, την παραζάλη, τον καυτό πυρετό του πόνου. Τα μυθοπλαστικά συμβάντα ισορ-ροπούν μεταξύ της φαιδρότητας

και της ανειπίτης οδύνης. Τα φαντάσματα, όλα ανδρών, που προσκαλούνται στο νεκρόδει-πνο της ηρωίδας, ανασκαλίζουν μνήμες-μαχαιριές, είναι φορείς του πόνου που της κληροδότη-σαν. Αστράφτουν στη μνήμη της φευγαλέα σαν σπίθες, σαν καύ-τρες και πάντοτε την καίνε ξανά.

Δεν πρόκειται για τραπέζωμα καταλ-λαγής και αλληλο-συγκώρεψς, αλλά για θανατόληπτη φαντασμαγορία, μια μυσταγωγία ακραίας απόγνώ-σης. Ένα τελευταυ-γικό νεκροστόλι-σμα που δεν του λείπει η βακχεία. Είναι χειμώνας. Οι μέρες παγωμένες και θαμπές, λεπλά-τημένες από όλα εκείνα που χά-θηκαν. Το φως κάτωχω, τεφρό, μια ατέρμονη δύση, ο μόνιμος φωτισμός στα έργα της Μήτσο-ρα. Ανασπλώντας μέσα σε χα-ραμάδες, άπνοα όντα λαχταρούν τη ζέστη της ζωής. «Θέλουν με νύχια, με δόντια, με κεντριά να παλέψουν να ξεφύγουν από τη γαλήνη της ανυπαρξίας». Η ανα-μονή των φαντασμάτων απολήγει

σε λόγια ανεπίδοτα που σκορπί-ζουν στον κρύο αέρα. Ρίχνοντας επιστολές για την κυρία Τασία στην τρύπα του δρόμου που οδη-γεί στον Αδη, η ηρωίδα αγωνιά να της μιλήσει για την απώλεια του καλοκαιριού. Ένας σφοδρός άνεμος είχε σαρώσει τη μαγεία του Αυγούστου. «Μουγκρίζοντας πίσω από την πλάτη μου, όλα τα σήκωσε και τ’ άφησε να πέσουν από ψηλά και να σπάσουν». Οι επιστολές στην κυρία Τασία εί-ναι ποίηση, ατόφια ολοσκότεινη ποίηση. Ερμητικά, γριφώδης, αλ-λά πάνω απ’ όλα σπαρακτική. Η γραφή της Μήτσορα μεγαλουργεί όταν παραφρονεί. Αποτολμά να κοιτάξει στο βάθος, στα τάρ-ταρα, στον πάτο του πηγαδιού, όπου ενεδρεύει ένα είδωλο φα-ντασιακό, λιμνάζοντας στο νε-ρό της Στυγός. «Είδα τη βάρκα να γλιστράει στα σμαραγδένια υπόγεια νερά, τότε και τώρα και πάντα». Δαίμονες, φαντάσματα και τελώνια χοροστατούν σε ένα παράφορο ροβόλημα στην κοι-λάδα του θανάτου. Η Μήτσορα έχει τη χάρη να μεταμορφώνει το σκοτάδι σε εκτυφλωτική γραφή και την απελπισία σε ονειροβα-σία. Η περίπτωση της είναι μο-ναδική στα ελληνικά γράμματα, απολύτως ξεχωριστή.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΕΞΙΑ ΚΑΤΣΙΚΟΓΙΑΝΝΗ

Η Αλεξία Κατσιογιάννη γεννήθηκε το 1999 στην Αθήνα. Είναι φοιτή-τρια Ιατρικής. Τον Οκτώβριο του 2021 κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο, το νεανικό μυθιστόρημα «Ξινή πορτοκαλάδα», ύστερα από διάκρισή του σε διαγωνισμό των εκδόσεων Καστανιώτη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Τα τέσσερα χρώματα του καλοκαι-ριού» του Τεύκρου Μιχαηλίδη και τις «Επαρχίες της Αθήνας» του Λευ-τέρη Παπαδόπουλου.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Κατερίνα από «Τα ψάθινα καπέ-λα», γιατί προσπαθεί να διηγηθεί το καλοκαίρι και να ξεχωρίσει αυτά που στ’ αλήθεια συμβαίνουν από το φέμα. Γιατί το καπέλο της έχει παπαρούνες κόκκινες σαν τη φω-τιά, γιατί η μνήμη της ερνηκικής ανάγνωσης αυτού του βιβλίου αι-σθάνεται ακόμη.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Κωνσταντίνο Χατζόπουλο, τη Μέλπω Αξιώτη και τον Μιχαήλ Μη-τσάκη. Σημείωση: Δεν μαγειρεύω εγώ, για να φάμε και τίποτα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοι-χείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
«Τέσσερα χρώματα αρκούν για να χρωματίσουν οποιονδήποτε επίπεδο χάρτη», με τέτοιο τρόπο, «έτσι ώστε δυο χώρες με κοινό σύνορο να έχουν διαφορετικό χρώμα». (Από το βιβλίο του Μι-χαηλίδη και την αναφορά του στο μαθηματικό πρόβλημα των τεσσά-ρων χρωμάτων.)

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Τα σταφύλια της οργής» του Στάνιμπεκ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Λεμονοδάσος» του Κοσμά Πο-λίτη, διότι συχνά ανατρέχω σ’ αυτό, για να βεβαιωθώ για τον τονισμό του τίτλου, καθώς και για το πόσες φορές πρέπει κανείς να διαβάσει την πρόταση «την Τετάρτη σε περι-μένω δίχως άλλο», ώστε να έρθει στην ώρα του.

Ξινή είναι η πορτοκαλάδα της εφη-βείας ή μήπως και λίγο γλυκώδη;
Η πορτοκαλάδα της εφηβείας εί-ναι ξινή ή γλυκιά, ή κάτι άλλο, κάτι απόλυτο.

Πόσο δύσκολο ήταν αυτό το πρώτο βήμα στην πεζογραφία;
Ήταν αρκετά δύσκολο κι έγινε με φόβο, αλλά και με την επίγνωση της τύχης που έχει αυτός που γρά-φει και μπορεί, επιτέλους, να δει το κείμενό του να διαβάζεται. Αυτό το βήμα κρύβει μέσα του δουλειά, ευ-νοϊκές συγκυρίες και ένα αίσθημα ασπροπρόσωπου χρέους απέναντι σε φωνές και χειρόγραφα αγνώστων που έμειναν κλειδωμένα στο συρ-τάρι.

Πότε γλυκαίνει τελι-κώς η πορτοκαλάδα; Γλυκαίνει ποτέ;
Γλυκαίνει σε κάτι αναμνήσεις, καθορά από ανάγκη, ίσα για να μπορέσει η πρό-σρατη, συγκρινόμενη με την αλλοτινή, να θε-ωρηθεί ξινή.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read** LIBRARY

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΕΤΤΟΣ
Το γαλάζιο συνέδριο
εκδ. ΜΚΟ Ενάλια Φύσις Περιβαλλοντικό Ερευνητικό Κέντρο

Τα θαλάσσια είδη της Μεσογείου βρί-σκονται σε κίνδυνο. Οι παραδοσια-κές μέθοδοι ψαρέματος αρχίζουν να μειώνουν τους πληθυσμούς σημαντι-κών ειδών όπως των καρκαριών, των σαλαχιών, των δελφινιών, των θαλάσ-σιων χελώνων, των φωκιών και των θαλασσοπουλιών. Ο Γλαύκος Καρκα-ρίου, ο καρκαρίας, συγκαλεί το «Γα-λάζιο Συνέδριο» στο Κακοσκάλη, ένα μικρό νησάκι στις δυτικές ακτές της Κύπρου. Τα θαλάσσια είδη από διά-φορες μεσογειακές χώρες στέλνουν τους αντιπροσώπους τους για να συ-

ζητήσουν το πώς θα αντιμετωπίσουν την απειλή. Θα καταφέρουν να πλησιάσουν τους ψαράδες και να τους δείξουν ότι δεν απειλούν το επάγγελμά τους; Ένα θεότρελο υποβρύχιο παραμύθι με σπαρταρι-στούς θαλασσινούς χαρακτήρες για μικρούς και μεγάλους! Το βιβλίο χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα MAVA στο πλαίσιο του προγράμματος «Understanding Mediterranean multi-taxa ‘bycatch’ of vulnerable species and testing mitigation – a collaborative approach», (2020-2022). Συγγραφέας είναι ο Βαγγέλης Γέττος, ει-κονγράφος η Χλόη Φίνη, την παιδαγωγική επιμέλεια ανέλαβε η Μα-ρίνα Κατοράη και τέλος την επιστημονική επιμέλεια ανέλαβε ο δρ Λούης Χατζηγιάννου διευθυντής και ο Μάριος Παναγεωργίου, ερευ-νητής στη ΜΚΟ Ενάλια Φύσις Περιβαλλοντικό Ερευνητικό Κέντρο, που είναι και ο εκδότης του βιβλίου. Τα έσοδα από τις πωλήσεις του βιβλίου θα διατίθενται για τους σκο-πούς της έρευνας και προστασίας της θαλάσσιας ζωής της Κύπρου. Το βιβλίο διανέμεται, σε ψηφιακή μορφή, από τη Read Library Βρείτε όλες τις πληροφορίες για το βιβλίο και τους συντελεστές του στη <https://www.read-library.com>.

Χρίστος Φουκαράς: Ανεξίτηλες στιγμές ζωής

Ο καλλιτέχνης μίλησε στην «Κ» για το χωριό του, τη Μόσχα και την τέχνη

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΚΥΠΡΙΟΙ καλλιτέχνες

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» συνεχίζει να παρουσιάζει καλλιτέχνες της Κύπρου, οι οποίοι ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται πριν από την εισβολή. Πέμπτος στη σειρά, ο ζωγράφος Χρίστος Φουκαράς, με τον οποίο είχαμε μια όμορφη και ουσιαστική συζήτηση γύρω από τη ζωή του. Μια ζωή γεμάτη, γεμάτη αγάπη, φύση, εμπειρίες αλλά και στιγμές που δεν μπορούν να φύγουν από το μυαλό και την ψυχή του καλλιτέχνη. Ο κ. Φουκαράς φαίνεται να έχει μια ιδιαίτερη αδυναμία στο χωριό του, την Κισσόνεργα, μιας και πολλά από τα έργα του είναι εμπνευσμένα από τη ζωή εκεί. Η κ. Φουκαράς είπε στην «Κ», «σχεδόν όλη μου τη ζωή την πέρασα στο χωριό και τότε οι συνθήκες ήταν ιδιόμορφες, ήταν αρχέγονες, γεμάτες ζωή αλλά και δύσκολες στιγμές για επιβίωση. Όλα αυτά τα στοιχεία ήταν με τα οποία κινήθηκα στην καλλιτεχνική μου πορεία»...

–Είστε από την Κισσόνεργα σωστά;

–Γεννήθηκα το 1944 στην Κισσόνεργα και από πολύ μικρός είχα επηρεαστεί από το θέατρο σκιών που μας έκαναν στο χωριό ο Μάστρη - Γιάννης ο Κισσονέργης και είχαμε την τύχη και την ευτυχία να έχουμε σαν δάσκαλό μας τον μεγάλο ζωγράφο της Πάφου τον Κώστα Οικονόμου. Ο Οικονόμου έπαιξε σημαντικό ρόλο όχι μόνο σ' εμένα, αλλά και για πολλούς καλλιτέχνες, που με τη διοργάνωση διαφόρων καλλιτεχνικών ομίλων που έκανε, με τις υποδείξεις και τη διδασκαλία του, έδωσε σε εμάς τα πρώτα βήματα για να ξεκινήσουμε. Δυστυχώς, μεγαλώνοντας υπήρξε το φάσμα των οικονομικών και δεν μπορούσα να σπουδάσω απευθείας.

–Φαντάζομαι για να παιδί, για ένα αγόρι της τότε εποχής θα ήταν δύσκολο να πείτε στους γονείς σας ότι θέλετε να γίνετε ζωγράφος

–Αντίθετα! Ο πατέρας μου από πολύ μικρός, από 2-3 χρονών, από μόλις θυμάμαι δηλαδή, με πρωθούσε στη ζωγραφική, αγοράζοντάς μου τον Χαμπή Τσαγκάρη. Εκεί ξεκινήσαμε να κάνουμε διάφορες εκθέσεις στη Λευκωσία αλλά και στην Αμμόχωστο. Από μια μεγάλη έκθεση Παγκύπρια νέων ζωγράφων στη Λευκωσία, πήρα υποτροφία για να πάω στη Μόσχα. Αφού κάποιος άνθρωπος με βοήθησαν σημαντικά όπως ο μακαρίτης, ζωγράφος Σολομών Φραγκουλίδης, ο φίλος μου ο Δώνης Χριστοφίνης γενικός γραμματέας της ΕΔΟΝ με τη δική του πρωτοβουλία και προσπάθεια κατόρθωσα να πάρω υποτροφία στη Μόσχα για ζωγραφική.

–Στη Μόσχα λοιπόν...

–Έτσι πήγα στη Μόσχα, και σπούδασα στο Ινστιτούτο Τεχνών Σούρικωφ της Μόσχας. Για εμένα η Μόσχα ήταν ένας αληθινός παράδεισος, από πλευράς πνευματικής και καλλι-

τεχνικής ζωής. Ήμουν διψασμένος για μάθηση και ζωγραφική. Είχα και έχω μεγάλη αγάπη για την τέχνη. Η καθηγήτριά μου, η υπεύθυνη της μνημειακής ζωγραφικής Κλαύδια Αλεξάντροβνα Τουτεβόλ, ήταν ένας υπέροχος άνθρωπος, άφηνε τον καλλιτέχνη να εκδηλώσει τις δικές του προσωπικές αντιλήψεις για το περιβάλλον και τον χώρο του.

–Και οι δικές σας ποies ήταν;

–Εγώ έζησα μια ζωή μέσα στη φύση, κοντά στον άνθρωπο, κοντά στους ανθρώπους της επίπονης δουλειάς. Όλα αυτά ήταν η θεματογραφία μου, που είχε σχέση με αυτούς τους χώρους, με το χωριό. Σχεδόν όλη μου τη ζωή την πέρασα στο χωριό και τότε οι συνθήκες ήταν ιδιόμορφες, ήταν αρχέγονες, γεμάτες ζωή αλλά και δύσκολες στιγμές για επιβίωση. Όλα αυτά τα στοιχεία ήταν με τα οποία κινήθηκα στην καλλιτεχνική μου πορεία.

–Βρεθήκατε πάλι στη Μόσχα μετά το καλοκαίρι του 1974...

–Ναι, όταν πήγα πίσω στη Μόσχα για να ολοκληρώσω το πτυχίο μου, με απασχολήσαν αυτές οι εριαιτικές σκηνές που είχα δει και είχα ζήσει στην Κύπρο. Είχα ξεφύγει για λίγο από την τακτική σειρά των μαθημάτων άθελά μου, προσπαθούσα να εκφράσω με συνθέσεις το δράμα των ανθρώπων της Κύπρου. Στην προσπάθεια αυτή δεν ήταν στόχος για εμένα η αφήγηση αυτών γεγονότων αλλά μέσα από πειράματα και έρευνα που είχα κάνει, προσπάθησα να βρω έναν τρόπο για να εκφράσω όσο το δυνατό καλύτερα αυτές τις δραματικές στιγμές των γεγονότων.

–Βρήκατε τον τρόπο γι' αυτό;

–Με οδήγησε η βυζαντινή τέχνη σε αυτό. Όχι απλώς να δώσω μια βυζαντινή μορφή στα έργα, αλλά να πάρω τη φιλοσοφία και τη ζωγραφική ένταση που είχαν τα πρόσωπα στις βυζαντινές εικόνες. Για εμένα είχε σημασία η ένταση του φωτός, που δημιουργούσε, μια πειστική, υπερ-ρεαλιστική ατμόσφαιρα που συνάμα συνέπιπτε με το παράλογο και υπερ-ρεαλιστικό της πραγματικότητας.

–Θυμάστε τα πρώτα σας έργα στη Μόσχα;

–Το πρώτο μου έργο στη Μόσχα ήταν μια σύνθεση και είχε ονομαστεί «Ομαδικός Τάφος». Με πολλές φιγούρες μπροστά μανδρών και πίσω ο ομαδικός τάφος. Ο οποίος αυτός ο πίνακας σήμερα βρίσκεται στο Μουσείο Βούρου στην Ελλάδα. Μια άλλη θεματική ενότητα που άγγιξα ήταν ο βιασμός, που και αυτό είναι από αφηγήσεις ανθρώπων, που είχαν υποστεί αυτά τα βάσανα της κακομεταχείρισης από τους Τούρκους. Με ενδιέφερε αυτή η θεματική όχι μόνο σαν μια πράξη μεμονωμένη αλλά σαν ένας βιασμός του πολιτισμού, της συνείδησης και της ανθρωπίνης υπόστασης. Άλλες θεματικές σειρές που άγγιξα ήταν ο Χορός Σκύλων, Η Ενέδρα, Οι Γυναίκες, Ο Ξεριζωμός και Οι Πορείες Γυναικών.

–Ετοιμάζετε κάτι αυτή την περίοδο;

–Σήμερα κάνω μια νέα δουλειά, είναι μια προσέγγιση προς την αγιοεικονογραφική. Είναι ακόμη σε ένα αρχικό στάδιο αλλά ήδη έχω κάνει γύρω στα 20 έργα αγιοεικονογραφικής με εικονογράφηση αυτών των αγίων. Μελλοντικά θα προσπαθήσω μαζί με τον φίλο μου τον Νίκο Κοντό που είναι αγιοεικονογράφος να φτιάξουμε κάτι μαζί, που θα είναι μιας δικής μου προσωπικής εμπνεύσεως σε σχέση και πάλι με τη φύση, τα ψάρια και τη θάλασσα.

«Για εμένα είχε σημασία η ένταση του φωτός, που δημιουργούσε, μια πειστική, υπερρεαλιστική ατμόσφαιρα που σύναμα συνέπιπτε με το παράλογο και υπερρεαλιστικό της πραγματικότητας» **είπε ο κ. Φουκαράς για τη βυζαντινή τέχνη στη δουλειά του.**

Στην ουσία είσαι πάντα αυτός που είσαι

–Και μετά από τη Ρωσία ήλθατε Κύπρο;

–Μετά από τη Ρωσία, πήγα στην Ελλάδα για να επιβιώσω εκεί ως καλλιτέχνης με έναν φίλο μου. Ήταν δύσκολη εποχή για εμάς τότε. Πήγα με 16 λίρες στην τσέπη. Βρήκαμε φιλοξενία από ένα φίλο με Έλληνα αλλά φτάσαμε μέχρι απειλητικές στιγμές, στιγμές δύσκολες, στιγμές που δεν είχαμε να φάμε. Δυστυχώς, ευτυχώς αυτές ήταν εμπειρίες ζωής, ενδιαφέρουσες. Αλλά εγώ εκείνη την εποχή στην Ελλάδα χαϊρόμουν, ήταν η εποχή μετά τη Χούντα, με τις μεγάλες διοργανώσεις, με το ελληνικό τραγούδι να είναι σε έξαρση, υπήρχε ένας οργασμός καλλιτεχνικής δημιουργίας.

–Αρα μετά από κάθε κρίση έρχεται η Αναγέννηση;

–Φυσικά, αλλά ένιωσα αυτό το συναίσθημα, όταν για διάφορους λόγους είχα αποφασίσει να φύγω με από την Αθήνα και να έρθουμε πίσω στην Κύπρο, το 1977. Ένιωσα στην Κύπρο μια άλλη θαλαπιά, μια άλλη ατμόσφαιρα, αισιοδοξίας πλέον μετά την καταστροφή. Είχε αλλάξει η εντύπωση και η προσπάθειά μου γύρω από τα ζωγραφικά, εικαστικά θέματα. Κατ' αρχάς όταν επέστρεψα πίσω, πήγα στο χωριό μου στην Κισσόνεργα, εκεί ξαναμπήκα στη φύση, στους απλούς ανθρώπους και άρχισα να ζωγραφίζω πράγματα τελείως διαφορετικά, με περισσότερο ρεαλιστική απεικόνιση. Είχα ξεκινήσει τη σειρά από τοπία και αυλές της εποχής εκείνης που σήμερα δεν υπάρχουν. Είχα κάνει πολλά πορτρέτα της μάνας μου, αυτή η δουλειά εμπειρίει μια πολύ προσωπική σύνδεση με τη μάνα, όχι ως άνθρωπος που είναι η μάνα μου, αλλά σαν γυναίκα του χωριού, η γυναίκα που μόχθησε, ταλαιπωρήθηκε. Πέρασε μέσα από πολλές και δύσκολες στιγμές, αλλά και πολλούς αγώνες για το καλύτερο.

–Θαυμάζετε και αγαπάτε τις γυναίκες.

Όταν επέστρεψα στην Κύπρο, πήγα στο χωριό μου στην Κισσόνεργα, εκεί ξαναμπήκα στη φύση, στους απλούς ανθρώπους και άρχισα να ζωγραφίζω πράγματα τελείως διαφορετικά, με περισσότερο ρεαλιστική απεικόνιση.

«Πάντα υπήρχε η αγάπη για τη γυναίκα, οι συνδέσεις με τη γυναίκα, την οποία εξέφρασα σε πολλές και διαφορετικές μορφές, σε τραγικές, δύσκολες, ποιητικές, εξωπραγματικές...

–Πάντα υπήρχε αυτή η αγάπη, οι συνδέσεις με τη γυναίκα, την οποία εξέφρασα σε πολλές και διαφορετικές μορφές, σε τραγικές, δύσκολες, ποιητικές, εξωπραγματικές, σε στιγμές πραγματικής ανθρωπίνης αγάπης και υπό διαφορετικές εικαστικές λύσεις. Πάντα είχα αυτή την τάση για αναζητήσεις και λύσεις εικαστικές, νομίζοντας ότι θα φέρω κάτι καινούργιο. Δυστυχώς, αυτό το πράγμα είναι δύ-

σκολο, γιατί πάντα είσαι ο εαυτός σου, προσπαθείς να πας ένα βήμα παρακάτω, αλλά στην ουσία είσαι αυτός που είσαι.

–Πότε νιώσατε ότι τα καταφέρατε;

–Πάντα ένιωθα ότι έκανα κάτι καλό, με την έννοια ότι προσπαθούσα να κάνω κάτι καλό, να φτάσω σε ένα επίπεδο που να είναι επαγγελματικό. Πάντα είχα μέσα στο μυαλό μου ότι αυτό που κάνω να έχει μια επαγγελματική αξία. Το έργο δηλαδή να μην είναι απλώς μια αφήγηση γεγονότων, πίσω τη θεματική περιγραφή, έπρεπε να υπάρχει ουσιαστικά η προσπάθεια για να μπουν στοιχεία νέας τεχνικής προσέγγισης, μέσα από τα διάφορα ρεύματα και επιδράσεις της εποχής μας αλλά και από την παράδοση. Στην πορεία της δουλειάς πέρασα από διάφορες καταστάσεις, διάφορες αναζητήσεις και από διάφορες σημαντικές ενότητες. Μετά από τις αυλές που ζωγράφιζα, ήρθε η προσέγγιση στον μύθο. Από αναζητήσεις από την

προαρχαϊκή φόρμα που είχα μελετήσει στο μουσείο της Κύπρου. Αυτό με είχε τόσο συνεπάρει, που άρχισα να δημιουργώ μια μεγάλη ενότητα που διήρκεσε γύρω στα 5 με 6 χρόνια, με πολλές συνθέσεις, όπως οι Χάριτες, ο Αδάμ και η Εύα, ο Προμηθέας, ο Ποσειδώνας, Οδυσσέας, Δαίδαλος και Ίκαρος επίσης και με ποίηση του φίλου μου του Γιώργου Μολέσκου που ήταν μέσα σε αυτές τις ενότητες.

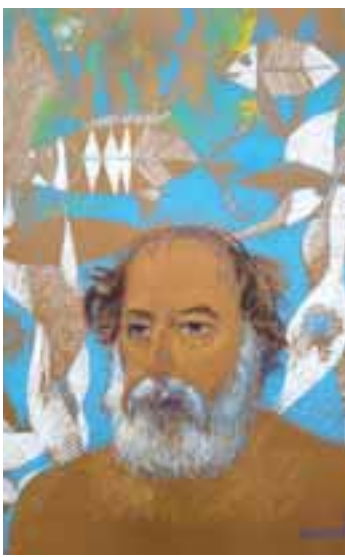
–Ποτέ νιώσατε ότι το κοινό σας αναγνώρισε, αγκάλιασε;

–Να σας πω την αλήθεια εγώ είμαι ευγνώμων σε όλους αυτούς του παλιούς καλλιτέχνες, τους απλούς θεατές, όλους τους ανθρώπους που ήταν γύρω μου, γιατί πραγματικά ένιωσα μεγάλη αγάπη και στοργή, επιστρέφοντας στην Κύπρο από τους μεγάλους καλλιτέχνες, από τον Διαμαντή και τον Κάνθο. Νιώσαμε στοργική προσέγγιση, αλλά ένιωσα και μεγάλη αποδοχή από τους μοντέρνους ζωγράφους της εποχής.

Αυτός ο πόλεμος ήταν πολύ παράξενος

–Από τη Μόσχα πώς αναμειχθήκατε με την εισβολή του '74;

–Το καλοκαίρι του 1974, τον Ιούνιο του τρίτου έτους των σπουδών μου επέστρεψα για διακοπές πίσω στην Κύπρο. Βρέθηκα σε αυτές τις δύσκολες και δυσάρεστες στιγμές του προδοτικού πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής που μου αφίσαν ανεξίτηλες πληγές. Αυτή όλη η δυστυχία που είδα κατά τη διάρκεια της παραμονής μου εκεί και στη συμμετοχή μου στις πολεμικές καταστάσεις, στις επιχειρήσεις, στην Πάφο, στην Πόλη της Χρυσοκούς που είχα λάβει μέρος. Όλες αυτές οι εμπειρίες μ'έκαναν ν' αλλάξω αντιμετώπιση προς τη ζωή, να δω αυτές τις τραγικές στιγμές που είχε ζήσει ο άνθρωπος γύρω μας και η παράξενη,

Αυτοπροσωπογραφία.

παραλογή αντιμετώπισης αυτών των καταστάσεων. Έζησα τρομακτικές στιγμές μέσα στις πολεμικές διαμάχες κυρίως με τους Τουρκοκύπριους της περιοχής της Πάφου. Είδα τον πόνο και τη δυστυχία των δικών μας και των Τουρκοκυπρίων. Όλα αυτά με επηρέασαν βαθιά, ώστε να ξανακοιτάξω με νέα οπτική τη ζωγραφική μου πορεία.

–Ποια ήταν η πιο συγκλονιστική στιγμή που θυμάστε;

–Η συγκλονιστική στιγμή για εμένα ήταν η στιγμή που μ'έκανε να διακρύσω και νιώσω βαθιά συγκίνηση. Ήταν η στιγμή που παραδόθηκαν οι άνθρωποι, τα γυναικόπαιδα, κλαίγοντας και φωνάζοντας των Τουρκοκυπρίων στην περιοχή της Χρυσοκούς, μαυρισμένοι από τις πολεμικές συγκρούσεις, ένα πραγ-

ματικό δράμα. Είδα τον πόνο, τον ιδρώτα κατά το σούρουπο, είδα αυτές τις μορφές εξουθενωμένες, που βρέθηκαν σε μια αδιανόητη συνθήκη χωρίς να το θέλουν φυσικά.

–Φοβηθήκατε ότι θα μπορούσαν να σας σκοτώσουν

–Φυσικά! Υπήρχαν πολλές στιγμές έντονες, να βλέπεις διπλά σου ανθρώπους στην πορεία προς τη μάχη, να πέφτουν να φωνάζουν πληγωμένοι ή σκοτωμένοι. Ήταν πολύ έντονες οι μάχες στην Πάφο που διήρκεσαν δύο 24ωρα και 10 ώρες στη Πόλη Χρυσοκούς. Αυτός ο πόλεμος ήταν πολύ παράξενος αλλά και άτακτος, δεν υπήρχε συγκεκριμένη διάταξη, ο κόσμος δεν ήταν στρατιωτικής συνηθισμένος, απλώς βρεθήκαμε στα όπλα έτσι σε μια κακή στιγμή.

Οι αισωπικοί μύθοι είναι... ποίημα

Μια συλλογή με έμμετρες αποδόσεις

«Ο Αίσωπος έγραψε ιστορίες για παιδιά. Αλήθεια ή μήπως μύθος;», αναρωτιέται η Ροδούλα Παππά, που μετέφρασε έμμετρα και επιμελήθηκε τη νέα έκδοση των θρυλικών μύθων για τις εκδόσεις Νεφέλη. «Στην πραγματικότητα», συνεχίζει, «ο ίδιος ο Αίσωπος, απ' όσο γνωρίζουμε, δεν έγραψε τίποτε. Ενδέχεται μάλιστα να μην είναι υπαρκτό πρόσωπο. Κατά πάσα πιθανότητα όμως υπήρξε και έζησε τον 6ο αι. π.Χ. – ένας ευφύεστατος απελεύθερος από τη Θράκη, χαρισματικός δημιουργός και αφηγητής σύντομων, λιτών, συχνά ευτράπελων και διδακτικών ιστοριών. Δεν ήταν όμως ο επινοητής του γραμματικού είδους που φέρει το όνομά του και που έλκει την καταγωγή του από την αρχαία Μεσοποταμία. Επιπλέον, μας είναι άγνωστο ποιοι από τους λεγόμενους αισωπικούς μύθους, ακόμη και της αρχαιότητας, είναι πράγματι δικό του, μια και σ' αυτούς συγκαταλέγονται κάποιοι που με βεβαιότητα είναι προγενέστεροι και μεταγενέστεροι του Αισώπου.

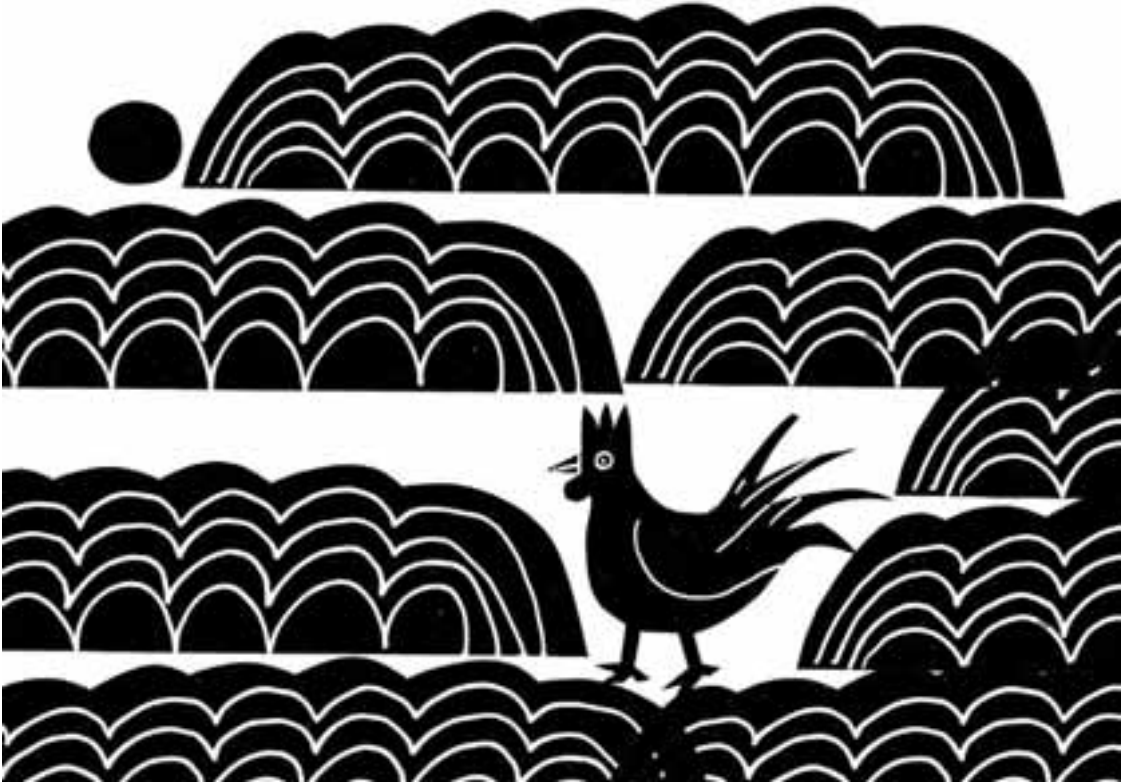
»Οι ιστορίες που αποδίδουμε στον Αίσωπο χρησιμοποιήθηκαν κατά την ελληνική αρχαιότητα είτε απλώς για να διασκεδάσουν – ενήλικους!– είτε από συγγραφείς και ρήτορες σε διάφορες εκφάνσεις της κοινωνικής και πολιτικής ζω-

ής. Μόλις από τα ρωμαϊκά χρόνια, και κυρίως από τον 1ο αι. μ.Χ. και εξής, οι αισωπικοί μύθοι άρχισαν να αποτελούν μέρος της εκπαίδευσης μικρών μαθητών.

»Στα 2.000 χρόνια που ακολούθησαν, οι μύθοι μεταφράστηκαν ίσως σε όλες τις ανθρώπινες γλώσσες, ενώ δημιουργούνταν διαρκώς καινούργιοι κατά το πρότυπο εκείνων του Αισώπου. Υπήρξαν από τα πιο πολυδιαβασμένα κείμενα της ανθρωπότητας – και κάποιοι από αυτούς παραμένουν.

»Η συλλογή μας έρχεται να προστεθεί στις έμμετρες αποδόσεις των αισωπικών μύθων, που στην ελληνική γλώσσα εμφανίζονται τον 8ο αι. π.Χ. (πριν, δηλαδή, από τον ιστορικό Αίσωπο). Οι πηγές των 179 μύθων καλύπτουν το διάστημα μεταξύ του αιώνα εκείνου και του 17ου μ.Χ.· ως επί το πλείστον όμως βασίζεται στις τρεις αρχαιότερες σωζόμενες συλλογές: εκείνη του Φαίδρου (1ος μ.Χ. αι., στα λατινικά), του Βάβριου (τέλη 1ου μ.Χ. αι., στα ελληνικά) και στη λεγόμενη Αυγουσταία συναγωγή ανώνυμων ελληνικών μύθων (περίπου 3ος αι. μ.Χ.).

Εκτός από την πιο «μαζεμένη» έκδοση που κυκλοφορεί αύριο, από τις εκδόσεις Νεφέλη κυκλοφορούν σύντομα και μια εκτενέστερη έκδοση, με επίμετρο και σχόλια της Ροδούλας Παππά και εικονογράφηση

Εκτός από την πιο «μαζεμένη» έκδοση που κυκλοφορεί αύριο, από τις εκδόσεις Νεφέλη κυκλοφορεί σύντομα και μια εκτενέστερη έκδοση, με επίμετρο και σχόλια της Ροδούλας Παππά και εικονογράφηση του Κώστα Μαρκόπουλου, καθώς και μια εικονογραφημένη έκδοση για παιδιά μικρής ηλικίας.

του Κώστα Μαρκόπουλου, καθώς και μια εικονογραφημένη έκδοση για παιδιά μικρής ηλικίας. Η «Κ» προδημοσιεύει σήμερα ορισμένα ενδεικτικά αποσπάσματα από αυτή τη νέα, έμμετρη μετάφραση των μύθων του Αισώπου.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Εφθασαν στην πηγή, αλλά...

Τα στάρια κιτρινίσανε, τζιτζίκια τραγουδούνε, δυο άγρια ζώα στην πηγή έρχονται για να πιούνε.

«Τι ζέστη αυτή, κυρ Λέοντα! Βράζω μες στο ζουμί μου, η γλώσσα μου είναι πιο στεγνή κι απ' το στεγνό πετσί μου».

«Καλά τα λες, κυρ Κάπρε μου, μα γιά κάνε στην πάντα, καθότι είμαι βασιλεύς και πρώτος πίνω πάντα».

«Κυρ Λιόντα, θα σε βάρεσε η ζέστη η μεγάλη κι άρχισες να παραμιλάς, κι έχεις μια παραζάλη».

«Κάπρε, στην άκρη! Προσοχή! Οφείλεις πειθαρχία, τον σεβασμό τον δέοντα μπρος στην ιεραρχία!»

«Σε ποιον νομίζεις πως τα λες, μπάρμπα, τα παραμύθια; Πες τα σε ζέβρες, σε λαγούς, κροκόδειλους, ορνίθια!»

«Ετσι είσαι, παλιογούρουνο; Τόσο ξερό κεφάλι; Αρπα την τούτη τη νυχιά – σε περιμένει κι άλλη!»

Και μες στη ζέστη τη σκληρή, μες στο μεσημεράκι,

παλεύανε αντί να πιουν το γάρο γαρο νεράκι.

Ο λύκος και το λιοντάρι

Σαν πέφτει ο ήλιος χαμηλά κι η νύχτα πλσιάζει, ως και του μέρμηγκα η σκιά, σκιά θηρίου μοιάζει.

Το ξέρουμ' όλοι, πρόκειται γι' απλή γεωμετρία – κρίμα που πρέπει να σας πω τούτη την ιστορία:

Λύκος, εκεί που πήγαινε, φαρδιά πλατιά αντικρίζει του εαυτού του τη σκιά, και φοβερά γρυλίζει:

«Μαύρη σκιά, πηχτή σκιά, πελώρια η σκιά μου – τη βλέπω και μου κόβονται σχεδόν τα ήπατά μου.

Ανήμερο είμαι θεριό! Τρεχάτε να κρυφτείτε,

Η νέα έκδοση περιέχει 179 μύθους.

κι άμα με απαντήσετε, να μου υποκληθείτε.

Των ζώων όλων, απαιτώ, κάντε με βασιλέα!»

«Λιοντάρι που τον άκουσε, κάμποσο πεννασμένο, έφαγε, λεν, για βραδινό λύκο φρεσκογδαρμένο.

Τα χρυσά αυγά

Δεν θα 'τρωγες ούτ' ένα αυγό ετούτης της πουλάδας

κι αν λάτρης είσαι των ματιών, ρέκτης της στραπατσάδας, σφικτά, μελάτα αν προτιμάς, ψητά ή στο τηγάνι,

κι ούτ' ένα αυγό της, φίλε μου, ποσέ δεν θα 'χες κάνει.

Γιατί, κάτω απ' το τσόφλι τους δεν είχανε πουλάκι, ασπράδι, κρόκο - πουθενά, ούτε ένα αυγουλάκι.

Ακου: ήταν ολόχρυσα. Ατόφιο, λέω, χρυσάφι!

Κι αν σκέφτεσαι: «Κρίμα τ' αυγά, κι η κότα πάει στράφι», τότε ή φοβερά πεινάς ή είσ' αισθηματίας, άπληστος δεν είσ' αρκετά

ΓΙΝΕ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
€20/1 άτομο €30/2 άτομα

rialto.com.cy

Χορηγός Επικοινωνίας:
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για τον άνθρωπο
και τον γοργισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Το σινεμά στον ιστό της αράχνης

Ο νέος Spider-Man εγκαινιάζει ξεχωριστό κινηματογραφικό είδος

Spider-Man: No Way Home ★★½ ΔΡΑΣΗΣ (2021)

Σκηνοθεσία: Τζον Γουότς
Ερμηνείες: Τομ Χόλαντ, Ζεντάγια, Μπένεντικτ Κάμπερμπατς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η **ταινία**, που αναμένεται να κερδίσει τον άτυπο τίτλο της πιο επιτυχημένης εμπορικά στη σεζόν, σίγουρα θα τον χρειαστεί προκειμένου να υπερκαλύψει την πανάκριβη παραγωγή που έχει πίσω της. Στον ρόλο του Ανθρώπου-Αράχνη επιστρέφει εδώ, ίσως και για τελευταία φορά, ο Τομ Χόλαντ, με τον αγαπημένο υπερήρωα να βρίσκεται αντιμέτωπος με μια τεράστια πρόκληση, όταν η πραγματική του ταυτότητα, εκείνη δηλαδή του 17χρονου Πίτερ Πάρκερ, αποκαλύπτεται στον κόσμο. Στην προσπάθειά του να διορθώσει τη «ζημιά», ο Πίτερ θα ζητήσει τη βοήθεια του ιδιόρρυθμου Dr Strange (Μπένεντικτ Κάμπερμπατς), ο οποίος θα δημιουργήσει ένα ειδικό όζορκι λησμονιάς, που θα πάρει όμως ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Το αποτέλεσμα είναι ότι αρκετοί από τους εχθρούς των προηγούμενων Spider-Man θα καταφτάσουν μέσα από παράλληλα σύμπαντα για να στοιχειώσουν τον ήρωα. Μοναδικοί σύμμαχοι στο πλευρό του θα είναι ξανά η αγαπημένη του Μ.Τζ. (Ζεντάγια) και ο κολλητός του, Νεντ.

Για πρώτη φορά μετά το τέλος των «Εκδικητών», η Marvel –και συνεπώς η Ντίσνεϊ– δημιουργεί τέτοιου βεληνικού υπερθέαμα, το οποίο περιμένουν με ανυπο-

μονησία και αμέτρητοι φαν του υπερηρωικού σύμπαντος. Προφανώς έχοντας εκείνους κατά νουν, οι δημιουργοί καταλήγουν σε ένα φιλμ σχεδόν αποκλειστικά αφιερωμένο στη γενιά «Ζ», γεμάτο από αναφορές στη (διαδικτυακή) κουλτούρα της, στη γλώσσα και στις συνήθειές της.

Φυσικά, εδώ υπάρχει και μπόλι-κν δράση, τρομερά καλοφτιαγμένα και ολοφάνερα πανάκριβα, ειδικά εφέ, καθώς και μεγάλες εκπλήξεις, όμοιες με χριστουγεννιάτικα δώρα για τους θαυμαστές του Spider-Man. Μέσα πάντως από τις ιλιγγιώδεις αιωρήσεις, τον ορμαγδό των εκρήξεων, τους μοντέρνους(;) διαλόγους και τα κλασικά τσιτάτα («με τη μεγάλη δύναμη, έρχεται και η μεγάλη ευθύνη»), αυτό που στην πραγματικότητα αναδύεται είναι ένα διαφορετικό, σχεδόν αυτόνομο κινηματογραφικό είδος· προφανώς και δεν είναι καινούργιο, αφού οι ταινίες της Marvel κυριαρχούν στο box office εδώ και χρόνια, ωστόσο για πρώτη ίσως φορά είναι τόσο διαγής ο διαχωρισμός ανάμεσα σε αυτό και στο «κανονικό» σινεμά.

Έχοντας ξεκαθαρίσει τα παραπάνω, ο νέος «Spider-Man» αποτελεί μια αρκετά διασκεδαστική κινηματογραφική εμπειρία, εντυπωσιακή ανά στιγμές, η οποία απευθύνεται βασικά σε όσους είναι εξοικειωμένοι και αγαπούν το σύμπαν της Marvel, προκειμένου να «πιάσουν» και τις συγκαταθέσεις που έχει να προσφέρει. Οι δύο πρωταγωνιστές της, Τομ Χόλαντ και Ζεντάγια, αποτελούν άλωστε είδωλα της μιλένιαλ γενιάς και ταυτόχρονα επιπλέον καλούς λόγους, ώστε να βρεθεί εκείνη στις αίθουσες.

Οι δύο πρωταγωνιστές, Τομ Χόλαντ και Ζεντάγια, αποτελούν είδωλα της μιλένιαλ γενιάς και ταυτόχρονα καλούς λόγους ώστε να βρεθεί εκείνη στις αίθουσες.

HOME CINEMA

Η «συντριβή» των ανθρώπινων σχέσεων

Yellowjackets ΘΡΙΛΕΡ (2021)

Δημιουργός: Ασλί Λάιλ, Μπαρτ Νικερσον
Ερμηνείες: Μέλανι Λίνσκι, Τζούνι Ζάιρες, Ελα Πουρνέλ

Κάπου ανάμεσα στο κλασικό λογοτεχνικό πρότυπο του «Αρχοντα των μυγών» του Ουίλιαμ Γκόλντινγκ και στα σύγχρονα αμερικανικά εφηβικά θρίλερ βρίσκεται η νέα σειρά του Showtime, την οποία στην Ελλάδα βλέπουμε κάθε Τρίτη (10 μ.μ.) μέσα από την πλατφόρμα της Cosmote TV. Το σίριαλ χωρίζει την αφήγησή του ανάμεσα στο σήμερα και στο 1996, όταν το αεροπλάνο μιας ομάδας ποδοσφαίρου εφβών κοριτσιών συντρίβεται κάπου στην ερημιά του Οντάριο. Οι επιζώντες θα αναγκαστούν να περάσουν στην άγρια φύση 19 ολόκληρους μήνες πριν διασωθούν, κατά τη διάρκεια των οποίων θα βγουν στην επιφάνεια μερικά από τα πιο σκοτεινά ανθρώπινα ένστικτα. Είκοσι πέντε χρόνια αργότερα, η ιστορία των μεσήλικων πρώταγωνιστριών θα

έρθει ξανά στην επιφάνεια. Ξεκινώντας από τη βάση του τυπικού εφηβικού δράματος, η ιστορία παίρνει σύντομα διαστάσεις θρίλερ, καθώς η ομάδα των κοριτσιών βρίσκεται αβοήθητη στη μέση του πουθενά. Εκεί οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ τους (κόντρες, φίλιες κ.ο.κ.) θα μπλεκτούν με τις επιτακτικές ανάγκες της επιβίωσης, ενώ σταδιακά ένας κλειστός κύκλος, σαν ιδιότυπη σχέση, θα αρχίσει να σχηματίζεται. Παράλληλα με όλα αυτά παρακολουθούμε σε φλας φόργουορντ τη σημερινή κατάληξη των νεαρών κοριτσιών, τα οποία –προφανώς– έχουν σημαδευτεί για πάντα από τις εμπειρίες τους.

Μη φεύγεις, Βάντα! ★★ ★ Σκηνοθεσία: Μπετίνα Ομπερλί
Ερμηνείες: Ανιέσκα Γκρατσόφσκα, Αντρέ Γιανγκ, Μάρτε Κέλερ

Από την πλατφόρμα του Cinobo αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε μια διαφορετική ματιά πάνω στο ζήτημα της μετανάστευσης, την οποία

προσφέρει η βραβευμένη σε Τραϊμπέκα και Βανκούβερ κομεντί της Μπετίνα Ομπερλί. Η Βάντα, μια κοπέλα από την Πολωνία, εργάζεται ως οικιακή βοηθός σε μια εξοχική βίλα στην Ελβετία, φροντίζοντας τον ηλικιωμένο πατριάρχη της οικογένειας. Μια αναπάντεχη εγκυμοσύνη, ωστόσο, θα ανατρέψει τα πάντα, φέρνοντας στην επιφάνεια κρυμμένα μυστικά και αναστατώνοντας τις οικογένειες των πρωταγωνιστών τόσο στην Ελβετία όσο και στην Πολωνία.

Η οικογενειακή σάτιρα μπλέκεται με τα ταξικά - κοινωνικά σχόλια, σε μια πλοκή που ενίοτε παίρνει και παράξενες στροφές, παρόλο που θα μπορούσε να έχει και μικρότερη διάρκεια προκειμένου να κρατάει ζωντανό ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον του θεατή. Σε κάθε περίπτωση, στα θετικά πιστώνονται σίγουρα οι πολύ καλές ερμηνείες σχεδόν σύσσωμου του καστ, όπως και ο σκηνοθετικός ρυθμός της ταινίας, ο οποίος είναι πρωτότυπα γρήγορος για το είδος και σίγουρα ευεργετικός για το τελικό αποτέλεσμα.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

- 21.30** Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
11.00 Κοινωνική εκπομπή.
Χρυσές συνταγές
Με τη Μαρίλ. Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Movie Time
15.30 Προσωπογραφίες,
Project: Nostalgia
Σειρά ντοκιμαντέρ.
17.00 Road Story - (Ε)
17.30 Χρονογράφημα, IV
Ντοκιμαντέρ.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρι Καραντώνη.
23.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.30 Εκείνη και εκείνοι - (Ε)
00.20 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.15 Movie Time - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
03.15 Αμύνεσθαι
περί πάτρης - (Ε)
03.45 Project: Nostalgia - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
04.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

- 22.30** The Eighties
07.30 Μαγικός κόσμος - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
07.55 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπίριτ, το άγριο άλογο
στ. Τα τρενάκια ρομπότ
Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.10 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
15.40 Κοίτα με στα μάτια
15.45 Παγκόσμιο Πρωτάθλημα
Κολύμβησης
18.10 Κοίτα με στα μάτια
18.30 Εκείνη & εκείνοι
Με την Αθηνά Χάλκου.
Σελίδες ιστορίας
19.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Another Christmas
Coincidence
Χριστουγεννιάτικη
τηλεταινία, με τους
Cindy Busby, Benjamin
Hollingsworth, κ.ά.
22.30 The Eighties - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
23.15 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
23.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
00.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
00.50 Brand News - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

- 21.00** Η γη της Ελιάς
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
Οδοπορικό
με τον Νίκο Μάνεση.
06.45 Νόστιμα και απλά
07.50 My Greece
08.45 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.20 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αθηνά Λοϊζίδου.
Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Το ού σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.50 Οικογενειακές
ιστορίες - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά.
15.40 The Louies Night Show
Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα
Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha
Talk show.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά, με
τους Πασχάλη Τσαρούχα,
Αντιγόνη Κουλουκάκου.
Συμπέθερο απ'
τα Τίρανα - (Ε)
23.30 TET-A-TET
στον Alpha - (Ε)
02.30 10η εντολή - (Ε) -
Εσθονική σειρά

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

- 21.20** ROUK ZOUK Special
05.40 Super μπανός - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
06.30 Άκρως οικογενειακών - (Ε)
08.00 Mamma Mia - (Ε)
08.50 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
09.30 Δείξε μου
τον φίλο σου - (Ε)
11.10 Ταξί - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή,
για την υγεία.
12.50 Την πάτσα - (Ε)
14.00 Θα βρεις τον
δασκαλό σου - (Ε)
14.50 Casa De Mikel, III - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.20 5 X 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι,
με τον Μάρκο Σεφερλή.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 5 X 5 - (Συνέχεια)
18.30 Μελιάρτος - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.20 ROUK ZOUK Special
Τηλεπαιχνίδι,
Ο κατάσκοπος που
με παράτσε
(The Spy Who Dumped
Me). Κωμωδία, με τους
Μίλο Κούνις,
Κέιτ ΜακΚίνον, κ.ά.
00.15 The 2Night Show
Late night show, με τον
Γρηγόρη Αρναούτση.
01.50 Ο γπευτής - (Ε)
02.30 4XXX4 - (Ε)
03.20 Steps - (Ε)
04.20 Για μια γυναίκα κι ένα
αυτοκίνητο - (Ε)

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

- 21.00** Dancing With the Stars
07.00 Θεία Λειτουργία
Από τον Καθεδρικό Ναό
Αποστόλου Βαρνάβα,
της Ιερής Αρχιεπισκοπής.
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.15 Green Kitchen by
Madame Ginger - (Ε)
16.15 Glam Wars
Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά
Κωμική σειρά.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 Επιλογικομεριδέες
ΤΑΞΙ
Τηλεπαιχνίδι, με
τον Διονύση Ατζαράκη.
21.00 Dancing With the Stars
Χορευτικός διαγωνισμός,
με τη Βίκυ Καγιά.
00.30 Total Blackout - (Ε)
Τέσσερις τολμηροί συμ-
μετέχοντες, καλούνται
να τα βγάλουν πέρα με
απρόβλεπτες δοκιμασίες
σε ένα χώρο που δε μπο-
ρούν να δουν τίποτα!
OPEN Weekend - (Ε)
01.30 Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
04.00 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Τάσο Δούση.
05.00 Απλές κουβέντες - (Ε)
06.00 Σ' αγαπάω
μεν... αλλά - (Ε)
Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ

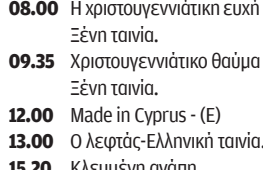
ΤΗΛ.: 22580100

- 21.10** The Voice of Greece
06.00 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.30 Όρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αργυρώ
Μπαρμπαρίγου.
10.00 Βουράτε γεγόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.40 Dot., V
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Νάντια Μπουλέ.
11.40 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με
την Κων/να Σπυροπούλου.
13.00 Passenger
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.50 Μόλις χθες - (Ε)
15.15 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τους Γρηγόρη
Γκουντάρα και
Ναταλί Κάκκαβα.
17.30 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός..
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice of Greece
(Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.10 The Voice of Greece
Τελικός
Μουσικός διαγωνισμός.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
01.30 Happy traveller - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

- 08.00** Η χριστουγεννιάτικη ευχή
Ξένη ταινία.
09.35 Χριστουγεννιάτικο θαύμα
Ξένη ταινία.
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ο λεφτάς-Ελληνική ταινία.
15.20 Κλεμμένη αγάπη
Ελληνική ταινία.

PLUS

ΤΗΛ.: 22259000

- 06.30** Παιδικές σειρές
08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι
Σαββατοκύριακο.
16.35 Τηλεαγορά
19.00 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νεόι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.30 Ξένη ταινία
0040 Ξένη ταινία

EXTRA

ΤΗΛ.: 25715111

- 07.45** Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασμένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 **Σύντομο Δελτίο**
Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξιπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

- 20.05** Happiest Season
05.50 The Nest
07.35 Cine News
08.20 All The President's Men
10.30 Here Today
12.30 Cine News
13.05 Jack And Jill
14.40 No Filter
16.25 Waiting For Anya
18.20 Return Of The Hero
20.05 Happiest Season
22.00 Freaky
23.55 My Masterpiece
01.45 Abducted
18.35 Οι κληρονόμοι
07.15 Η βαλίτσα του παπιά
09.15 Αυτή που δε λυγίσε
10.40 Αχ και να 'μουν άντρας
12.10 Τρίτη και 13
13.50 Ένα σαστείο κορίτσι
15.30 Ένας νομοταγής πολίτης
17.00 Θέμα συνειδήσεως
18.35 Οι κληρονόμοι
20.00 Τζένη Τζένη
21.45 Χωρίς ταυτότητα
23.15 Υπαστυνόμος θανάσης
01.00 Αυτή που δε λυγίσε
02.25 Τρίτη και 13
04.05 Η ψεύτρα
05.40 Ο Κλέαρχος, η Μαρίνα
και ο κοντάς

«Το 1776 και το 1821 συνδέονται»

Ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ελλάδα Τζέφρεϊ Πάιατ μιλάει στην «Κ» με αφορμή μία ιδιαίτερη συναυλία

Συνέντευξη στον **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Το επετειακό πρόγραμμα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 ολοκληρώνεται για το 2021 με μία ιδιαίτερη συναυλία για την Αμερικανική Επανάσταση μέσα από την κινηματογραφική μουσική, στις 22 Δεκεμβρίου, με την υποστήριξη της πρεσβείας των ΗΠΑ στην Αθήνα. Την Ορχήστρα της ΕΛΣ θα διευθύνει ο Αμερικανός αρχιμουσικός Τζον Τζέτερ.

Η Ορχήστρα της ΕΛΣ θα ερμηνεύσει αποσπάσματα από τις ακόλουθες συνθέσεις, οι οποίες έντυσαν ταίνιες εμπνευσμένες από την Αμερικανική Επανάσταση, αποσπάσματα των οποίων θα προβάλλονται παράλληλα στη μεγάλη οθόνη της Αίθουσας Σταύρος Νιάρχος: «Williamsburg: The Story of a Patriot» (1957, μουσική Μπέρναρντ Χέρμαν), «Οι επαναστάτες του διαβόλου» (1959, μουσική Ρίτσαρντ Ρόντνι Μπένετ), «Πύρινος χείμαρρος» (1939, μουσική Άλφρεντ Νιούμαν), «Οι επαναστάτες» (1985, μουσική Τζον Κοριλιάνο), «Ο πατριώτης» (2000, μουσική Τζον Ουίλιαμς), «Γιοι της ελευθερίας» (2015, μουσική Χανς Τσίμερ), «Τζον Πολ Τζόουνς» (1959, μουσική Μαξ Στάνιερ).

Με αυτή την αφορμή, ο πρόεδρος των ΗΠΑ στην Αθήνα, Τζέφρεϊ Πάιατ, μας έκανε την τιμή να απαντήσει στις ερωτήσεις μας. – **Θα μπορούσατε να συνοψίσετε τους τρόπους, εάν υπάρχουν, με τους οποίους συνδέονται η Αμερικανική Επανάσταση και ο Ελληνικός Πόλεμος για Ανεξαρτησία;**

– Καθώς το 2021 πλησιάζει στο τέλος του, εμείς στην πρεσβεία των ΗΠΑ στην Αθήνα το προσεγγίσαμε ως μία χρονιά κατά την οποία οι Ηνωμένες Πολιτείες τιμωσαν τα 200 χρόνια φιλίας με την Ελλάδα. Ξεπερνώντας τις σημαντικές προκλήσεις που παρουσιάζει η παγκόσμια πανδημία COVID-19, υποστηρίξαμε με υπερηφάνεια την Επιτροπή «Ελλάδα 2021» και τις προσπάθειες της ελληνικής κοινωνίας των πολιτών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών οργανισμών να γιορτάσουν την ιστορία της Ελλάδας, να τιμήσουν τον λαό της και να αναδείξουν τα επιτεύγματά της.

Η εκστρατεία «ΗΠΑ και Ελλάδα: Γιορτάζοντας τα 200 χρόνια φιλίας» συμπεριέλαβε μια σειρά

«**Το 1776**, οι συντάκτες του συντάγμάς μας ανέπτυξαν τις αντιλήψεις τους για τη δημοκρατία με βάση τα ιδανικά που γεννήθηκαν στην αρχαία Αθήνα. Το 1821, οι Έλληνες που λαχταρούσαν την ελευθερία αναζήτησαν μαθήματα από την Αμερικανική Επανάσταση», τονίζει ο Αμερικανός πρόεδρος Τζέφρεϊ Πάιατ.

Στις 22 Δεκεμβρίου η Ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής θα ερμηνεύσει συνθέσεις από ταινίες εμπνευσμένες από την Αμερικανική Επανάσταση.

προγραμμάτων που σχεδιάστηκαν για να μεταδώσουν τον σεβασμό μας για τα αρχαία ελληνικά ιδεώδη της δημοκρατίας και να τονίσουν τον ρόλο που έπαιξαν οι Αμερικανοί φιλέλληνες στον αγώνα της Ελλάδας για την ίδρυση του κράτους. Επίσης, τιμώσε τους ισχυρούς δεσμούς μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ελλάδας τα τελευταία 200 χρόνια και τη δέσμευσή μας στη σημερινή στρατηγική μας συνεργασία. Είμαστε εξαιρετικά περήφανοι για τη συνεργασία μας με την Εθνική Λυρική Σκηνή, η οποία θα παρου-

σιάσει τη συναυλία «Η Αμερικανική Επανάσταση μέσα από τη μουσική του κινηματογράφου» στις 22 Δεκεμβρίου στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Η Αμερικανική Επανάσταση και ο Ελληνικός Πόλεμος της Ανεξαρτησίας συνδέονται με πολλούς σημαντικούς τρόπους. Το 1776, οι συντάκτες του Συντάγμάς μας ανέπτυξαν τις αντιλήψεις τους για τη δημοκρατία με βάση τα ιδανικά που γεννήθηκαν στην αρχαία Αθήνα. Το 1821, οι Έλληνες που λαχταρούσαν την ελευθερία αναζήτησαν μαθήματα από την Αμερικανική Επανάσταση. Οι πολίτες των νεαρών Ηνωμένων Πολιτειών άντλησαν τον θαυμασμό τους για την αθηναϊκή δημοκρατία για να κινητοποιήσουν άλλους Αμερικανούς να υποστηρίξουν την Ελληνική Επανάσταση. Αμερικανοί φιλέλληνες όπως ο Samuel Gridley Howe και ο Jonathan P. Miller ταξίδεψαν στην Ελλάδα για να πολεμήσουν δίπλα σε γενναίους Έλληνες και Ελληνίδες με σκοπό την ανεξαρτησία. Εν τω μεταξύ, πίσω στις Ηνωμένες Πολιτείες,

Αμερικανοί από όλα τα κοινωνικά στρώματα, μεταξύ των οποίων ο Edward Everett και ο Daniel Webster, υποστήριζαν έντονα τον ελληνικό σκοπό στους πολιτικούς κύκλους. Γυναίκες και άνδρες σχημάτισαν φιλελληνικές επιτροπές στις Ηνωμένες Πολιτείες για τη συγκέντρωση κεφαλαίων και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε Έλληνες που αγωνίζονταν για κάτι στο οποίο πίστευαν με τόσο πάθος: τη δημοκρατία. – **Τι σημαίνει η Αμερικανική Επανάσταση σήμερα, σε μια εποχή της λεγόμενης «υποχώρησης» της διεθνούς αμερικανικής ισχύος και επίσης σε μια εποχή κατά την οποία, εντός της Αμερικής, οι ιδρυτές έχουν επικριθεί ή και καταδικαστεί από την «κουλτούρα ακύρωσης», ως ιδιοκτήτες σκλάβων και ούτω καθεξής; Μήπως το πνεύμα του 1776 χρειάζεται κάποια επανεφύρεση;**

– Οι Ηνωμένες Πολιτείες ιδρύθηκαν πάνω σε ένα βασικό σύνολο πεποιθήσεων για την ανθρωπίν

αξιοπρέπεια, την ελευθερία και την ισότητα. Όταν μιλάμε για την Αμερικανική Επανάσταση σήμερα, 245 χρόνια μετά, αναλογιζόμαστε αυτές τις βασικές αξίες. Ήταν ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μας ως ανεξάρτητου έθνους και συνεχίζουν να μας ενώνουν ως αυτοδιοικούμενο λαό σήμερα. Είναι η δέσμευση σε αυτές τις αξίες που κινητοποιεί τη δέσμευση των Ηνωμένων Πολιτειών σε ολόκληρο τον κόσμο, καθώς και η προσέγγισή μας για την επίλυση ορισμένων εσωτερικών μας αγώνων. Όπως έχει δείξει η Ιστορία, οι δημοκρατίες, συμπεριλαμβανομένης αυτής των Ηνωμένων Πολιτειών, δεν είναι τέλειες, αλλά είναι ένα συνεχές έργο σε εξέλιξη, γι' αυτό οι ιδρυτές μας αναφέρθηκαν στη δουλειά που απαιτείται για τη δημιουργία μιας ολοένα και πιο τέλειας ένωσης. Δεν συμφωνώ ότι έχει υπάρξει υποχώρηση της αμερικανικής ηγεσίας. Ασφαλώς, η δέσμευσή μας σε τόσο πολλούς τομείς εδώ στην Ελλάδα και στην Ανατολική Μεσόγειο καθιστά σαφή τη διαρκή δέσμευσή μας, και

όπως εκφράστηκε στα υψηλότερα επίπεδα της ηγεσίας μας, με τη δέσμευση του προέδρου Μπάιντεν να φτάσει αυτή τη σχέση σε ακόμη μεγαλύτερα ύψη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι την περασμένη εβδομάδα ο πρόεδρος Μπάιντεν φιλοξένησε περισσότερους από 100 παγκόσμιους ηγέτες, συμπεριλαμβανομένου του πρωθυπουργού Μπρισόλντ, σε μια ψηφιακή Σύνοδο Κορυφής για τη Δημοκρατία. Μαζί τους συμμετείχαν εκατοντάδες ακόμη μέλη της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων δημοσιογράφων, ακτιβιστών, νομοθετικών οργάνων, του ιδιωτικού τομέα και φιλανθρωπικών οργανώσεων για να εστιάσουν την προσοχή του κόσμου σε αυτό που ο πρόεδρος αποκάλεσε «την πρόκληση της εποχής μας» – να αντιστρέψουμε τη συνεχιζόμενη παγκόσμια δημοκρατική ύφεση. Η Σύνοδος Κορυφής καθοδηγήθηκε από μια αμερικανική δέσμευση στις βασικές μας αξίες που συνεχίζουν να μας καθορίζουν και από την επιθυμία να αξιοποιήσουμε αυτές τις κοινές αξίες για να ενισχύσουμε τις σχέσεις μας με τις δημοκρατίες σε όλο τον κόσμο. Η ενθουσιώδης παγκόσμια ανταπόκριση στη Σύνοδο Κορυφής καταδεικνύει ότι το πνεύμα του 1776 –και το πνεύμα του 1821– είναι ζωντανά στις ΗΠΑ, στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες δημοκρατίες σε όλο τον κόσμο. Προσεγγίσαμε αυτή τη Σύνοδο με ταπεινοφροσύνη και αυτοπεποίθηση: ταπεινοφροσύνη στο ότι θέλαμε να ακούσουμε και να μάθουμε και να μην αποφύγουμε τις αδυναμίες μας, εμπιστοσύνη στη διαρκή προσπάθειά μας για μια πιο τέλεια ένωση και βεβαιότητα ότι με συνεργασία, οι δημοκρατίες μπορούν να επιφέρουν αποτελέσματα για τους πολίτες του κόσμου. Αναγνωρίζουμε ότι το έθνος μας πρέπει να αντιμετωπίσει ανοικτό τον συστημικό ρατσισμό, τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν. Όπως είπε ο υπουργός Εξωτερικών Μπλίνκεν, «θυμόμαστε ότι για να είμαστε μια αξιόπιστη δύναμη για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλο τον κόσμο, πρέπει να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα του ρατσισμού στο εσωτερικό μας. Αντιμετωπίζοντας τις ελλείψεις μας ανοικτά και ειλικρινά, τηρούμε τις αξίες που υπερασπιζόμαστε παγκοσμίως».

Θα ακουστούν, μεταξύ άλλων, κομμάτια από τα soundtracks των ταινιών: «Γιοι της Ελευθερίας» (2015, μουσική Χανς Ζίμερ), «Ο πατριώτης» (2000, μουσική Τζον Ουίλιαμς), «Οι επαναστάτες» (1985, μουσική Τζον Κοριλιάνο).

«Φιλανθρωπία, άλλη μία κοινή αξία μεταξύ των δύο λαών μας»

– Πέρα από τα soundtrack, ποια είναι η «στάνταρ» μουσική του 1776 που επιβιώνει μέχρι σήμερα στην αμερικανική συλλογική μνήμη;

– Ίσως η πιο γνωστή, πρόσφατη ταινία που κυκλοφόρησε για την Αμερικανική Επανάσταση ήταν η κινηματογραφική παραγωγή του 2020 του βραβευμένου με Τονυ μιούζικαλ «Χάμιλτον». Πέρυσι είχα την ευκαιρία να το προβάλω με μια ομάδα νέων Ελλήνων και να συμμετάσχω μετά σε μια συζήτηση. Το μιούζικαλ

«Το μιούζικαλ “Χάμιλτον” εμπνέει σε όλους μια βαθύτερη εκτίμηση για τις αξίες και τα ιδανικά πάνω στα οποία βασίζονται οι δημοκρατίες μας».

υιοθέτησε μια διαφορετική προσέγγιση ως προς την Αμερικανική Επανάσταση, παρουσιάζοντάς την με ένα ποικίλο καστ που

επαναλάμβανε την ιστορία του Αμερικανού ιδρυτή πατέρα Αλεξάντερ Χάμιλτον με μια μουσική που συνδυάζει hip-hop, jazz, R&B και Broadway – για να εκφράσει, μεταξύ άλλων, τη δύναμη και τις μεγάλες δυνατότητες των δημοκρατικών ιδεωδών που ενέπνευσαν την επανάστασή μας.

Αυτό το οποίο παίρνω από αυτή την εμπειρία είναι πόσα θα μπορούσαν να απολαύσουν και να μάθουν όλοι, Έλληνες και Αμερικανοί, από αυτή την καινοτόμο απεικόνιση της Ιστορίας και της

δημοκρατίας. Το soundtrack από το «Χάμιλτον» είναι εξαιρετικά δημοφιλές στις Ηνωμένες Πολιτείες και χρησιμοποιείται ακόμη και από δασκάλους σε τάξεις σε όλη τη χώρα για να δώσει μια νέα ματιά σε μερικές από τις πιο γνωστές –και σημαντικές– ιστορίες της Ιστορίας μας. Αναδεικνύει τη δύναμη της μουσικής και του θεάτρου που ψυχαγωγεί, εκπαιδεύει και αναζωογονεί τα πατριωτικά αισθήματα, ενώ εμπνέει σε όλους μια βαθύτερη εκτίμηση για τις αξίες και τα ιδανικά πάνω στα οποία

βασίζονται οι δημοκρατίες μας. Υπάρχει ένα αμερικανικό τραγούδι που προέκυψε από την εποχή της Ελληνικής Επανάστασης, που επίσης αξίζει να αναφερθεί λόγω της μοναδικής σύνδεσής του με την Ελλάδα. Δεν είναι γνωστό ότι ένα από τα πιο διάσημα πατριωτικά τραγούδια στην αμερικανική Ιστορία, το «Battle Hymn of the Republic», γράφτηκε από την Julia Ward Howe, σύζυγο του Αμερικανού φιλέλληνα Samuel Gridley Howe. Εκτός από τη μεγάλη υποστήριξη που

συγκέντρωσαν ο δρ Howe και η Julia Ward Howe για την Ελλάδα –τόσο σε συναίσθημα όσο και σε πραγματικά κεφάλαια– ήταν και οι δύο άπιστευτα ενεργοί πολίτες, καθοδηγώντας το κίνημα κατάργησης της δουλείας πριν από τον εμφύλιο των ΗΠΑ, ιδρύοντας ένα σχολείο για τυφλούς και προωθώντας το δικαίωμα ψήφου των γυναικών. Είναι μια υπενθύμιση ότι το ιδανικό της φιλανθρωπίας –μία ελληνική λέξη– είναι άλλη μία κοινή αξία μεταξύ των δύο λαών μας.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ

Ρεβεγγιόν

ΕΚΤΑΚΤΩΣ
24/12

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πρωινή και Ολοήμερη Έκδοση